

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושלשים-ושתיים של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

- הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה)
(תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
שאלות בעל-פה
שוטרים פלסטינים בחוצות העיר העתיקה בירושלים
דקירתם של צעירים דרוזים בצפון
הגדלת ההקצבה למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית
גנבת ספרי תורה
מכרז לפרויקט "נתב"ג 2000"
הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) (תיקון – קטינים), התשנ"ו-1996
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – הגדלת תקציב הביטחון) (הוראת שעה),
התשנ"ח-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – איסור שלילה או הקטנה של גמלה
בשל עבירת משמעת), התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת מ' לוי)
הצעת חוק חלוקת נטל צודקת בבריאות, התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות לדמי אבטלה), התשנ"ז-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גמלה בעד ילד נכה השוהה במוסד),
התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (החלפת המונח "קצבת זיקנה"), התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת א' רובינשטיין)
הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 16), התשנ"ח-1998
(קריאה ראשונה)
הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (אישור ועדת הפנים

לשינוי תחום עירייה), התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת ס' טריף)
הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית בוועדות התכנון והבנייה), התשנ"ח-
1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית
בוועדות התכנון והבנייה), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק מרשם האוכלוסין (תיקון – רישום מקום לידה), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד הבחירות), התשנ"ז-1997
(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)
הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – המועד הקבוע לבחירות), התשנ"ח-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק מימון מפלגות (מימון בחירת ראש ממשלה), התשנ"ח-1997
(הצעת חבר הכנסת רע' כהן)
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד לימודי תואר ראשון), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד לימודי תואר ראשון), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תגמולים לסטודנטים), התשנ"ז-1997
(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)
הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגבלת פיטורין של אשה השווה במקלט לנשים מוכות)
התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – מוסדות להכשרת עובדי חינוך),
התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרת החינוך הממלכתי), התשנ"ו-1996
(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)
הצעת חוק-יסוד: זכויות האשה
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – הרשעה פה-אחד), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הטבות בשל איבוד מסמכים על-ידי גוף ציבורי, התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק בניין שכולו להשכרה, התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)
הצעת חוק משחקי הימורים, התשנ"ז-1997
(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)
הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – מכירה על-ידי מנהל עיזבון), התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת מ' גפני)
הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור הרכבת נוסע על אופנוע), התשנ"ו-1996
(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)
הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעה לסדר-היום המשבר בשוק ההון בשנים 1993-1994 והמשבר בבורסה
שאלות ותשובות
היערכות מגן-דוד-אדום למפגעים טוקסיקולוגיים
קרינה מסרטנת ממכשירי פלאפון
זיהום נחל הירקון
מקום מושבה של הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
קשרים בין חברת "סלקום" למשרד לאיכות הסביבה
איסוף פסולת נייר למיחזור
שאלות בעל-פה
איום לבטל את הפטור על השכרת דירות
הצעות לסדר-היום החלטה של מוסדות האו"ם כי ההתנחלויות בשטח כבוש פוגעות בחוק הבין-לאומי
הצעות לסדר-היום
השוואת חיילי צה"ל לנאצים על-ידי אנשי השמאל
שאלות ותשובות
העברת עבודות למכבסות באזור יהודה ושומרון
תנאי שכר לאסירים-עובדים בשירות בתי-הסוהר
מצוקת האבטלה באור-עקיבא
מעון לנכים דתיים
שיעור מקבלי קצבת נכות
סיוע למשפחת הרב דוד כטורזה הי"ד
הפרת חוקי עבודה על-ידי חברות כוח-אדם
מעונות לזקנים
תקנות בדבר קביעת דרגת נכות
סיוע המוסד לביטוח לאומי לאמהות חד-הוריות

שירות המוסד לביטוח לאומי באור-עקיבא
תוכנית העסקת עובדים פלסטינים
יישום חוק האימוץ – הקמת עמותות
אחוזי פטור ממסים לנכה שאינו נוהג
קבלת דמי אבטלה באמצעות חברות קש
הכשרת עובדים לענף הפרחים
נטישת ילדי עובדים זרים
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעות לסדר-היום הפעימה השנייה ופגישת השר יצחק מרדכי עם מר אבו-מאזן
הצעה לסדר-היום
הרחבת שטחי אש של הצבא בוואדי-עארה
הצעות לסדר-היום
הריסת בית-הקברות בכפר אום-אל-פארג' – בן-עמי
שאלות ותשובות
המלצת עיריית אשקלון על רישום לגן קונסרבטיבי
קטטה בין תלמידים עולים לבין תלמידים ותיקים
מניעת השתתפותו של אלוף ישראל באגרוף בתחרות
קיצוץ בשעות הלימוד לחינוך המיוחד
התבטאות מנהלת מבית-ספר "נווה מנחם" בבאר-שבע
מפגשים של תלמידים ומורים עם פלסטינים
ספרי לימוד – מחירים ומשקלם
כספים ששולמו עבור פעילויות חוץ בבת-הספר
קיצוץ בשעות הלימוד בחינוך המיוחד בתל-אביב
תקציב חינוך לאתיופים
הצעה לסדר-היום
שבעים שנות חקר מתמטיקה בישראל
הצעת חוק יישום מזכר ההבנה בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית (שימוש משותף
בשדה התעופה עקבה) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ח-1998
(קריאה ראשונה)

הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה)

(תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

יום רביעי, כ"ח בתמוז התשנ"ח, 22 ביולי 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה.

האם חבר הכנסת בני אלון איננו כאן?

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא בוועדת החוקה.

היו"ר ד' תיכון:

אקרא כאן החלטה של ועדת הפירושים בעניין של חבר הכנסת בני אלון ויו"ר ועדת הפנים. לאחר שאקרא את החלטת ועדת הפירושים, נצטרך להתקדם עם החוק הזה. ההחלטה היא מאוד מסובכת וקשה, בהתחשב בעובדה שכל התקדימים מתבססים על חבר כנסת שובב בכנסות הקודמות.

שבח וייס (העבודה):

לא הבנו מה מסתתר מאחורי הדברים.

היו"ר ד' תיכון:

תיכף תבין וגם תיזכר.

שבח וייס (העבודה):

יש לי בקשה ליושב-ראש הכנסת, שבשבוע הקרוב לא ישתמש בתקדימים שלי, בבקשה.

היו"ר ד' תיכון:

זה לא שלך, זה עוד לפניך. לא התחלתי את הקריירה שלי אצלך.

החלטת ועדת הפירושים מיום 21 ביולי 1998 בערעורו של חבר הכנסת סאלח טריף על הכרעת יושב-ראש הישיבה ביום 17 ביוני 1998.

1. ביום 17 ביוני 1998 הביא חבר הכנסת סאלח טריף, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, לקריאה שנייה, את הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998.

2. לאחר שהתקבלה הסתייגות של חבר הכנסת בני אלון אחרי סעיף 2, ולפני שהוצבע על סעיפים 1 ו-2, לרבות ההסתייגות האמורה, ביקש חבר הכנסת טריף מיושב-ראש הישיבה להחזיר את החוק לדיון חוזר בוועדה, בהתאם להוראות סעיף 127 לתקנון הכנסת. יושב-ראש הישיבה – וזה לא הייתי אני – סבר, כי הוראות סעיף 127 אינן חלות במקרה זה, ולא העמיד את הצעת יושב-ראש הוועדה להצבעה. בתום הדיון וההצבעות בקריאה השנייה נדחתה הקריאה השלישית, כמצוות סעיף 130 לתקנון הכנסת, כדי שהוועדה תביא בהצעת החוק את שינויי הנוסח המחויבים בעקבות קבלת ההסתייגות.

3. ביום 24 ביוני 1998 ערער חבר הכנסת סאלח טריף על הכרעת יושב-ראש הישיבה בפני ועדת הפירושים. לדעת חבר הכנסת טריף, כאשר נאמר בסעיף 127(א) לתקנון, כי "בכל שלב של הדיון בקריאה השנייה רשאית הכנסת, לפי הצעת יושב-ראש הוועדה, להטיל על הוועדה לחזור ולדון בהצעת החוק", כוונת הדברים היא גם להצבעות, וסמכות המליאה קיימת כל עוד לא הסתיימה הקריאה השנייה.

4. ערעורו של חבר הכנסת סאלח טריף מעלה שאלה עקרונית בעלת חשיבות רבה: האם החזרת חוק מהמליאה לוועדה, לפי סעיף 127, מאפשרת לוועדה לחזור ולדון גם בסעיפים שעליהם כבר הצביעה המליאה בקריאה השנייה. הנוהג והנהל, לפחות מאז החלטתה של מליאת הכנסת ביום 29 במרס 1998, הם, כי המליאה רשאית להחזיר, והוועדה רשאית לחזור ולדון גם בהסתייגויות שכבר התקבלו בקריאה השנייה. לאחרונה נעשה הדבר בדיונים על החוק להגברת הצמיחה, שנדון בשלהי שנת 1997.

5. נוכח חשיבותה של השאלה שהועלתה בוועדת הפירושים סברה הוועדה, כי מן הראוי לקיים בה דיון יסודי וממצה, שלא יושפע מהמקרה הנוכחי שהובא להכרעתה.

6. אשר למקרה הנוכחי, דעת הוועדה היא, כי כל עוד נקבעה הלכה אחרת, מן הראוי לנהוג על-פי המקובל עד כה, דהיינו להביא את הצעת חבר הכנסת סאלח טריף, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, להחזיר את הצעת החוק לדיון חוזר בוועדה, בהתאם להוראות סעיף 127 לתקנון הכנסת, להצבעה במליאה.

7. אני מעמיד, על כן, להצבעה, לפי סעיף 127 לתקנון הכנסת, את הצעתו של יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, להחזיר את הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור שהייה) (הוראות שעה) (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, לדיון חוזר בוועדה.

בנימין אלון (מולדת):

דיון כולל?

היו"ר ד' תיכון:

הרי זו הבעיה. הסיפור מתחיל במרס 1989, בעת הדיון על תקציב המדינה. הצלחתי לגנוב הסתייגות בחוק ההסדרים, ששוויה רבע מיליארד שקלים. הכסף הזה נועד לילדים טעוני טיפוח. על-פי בקשת האוצר בחוק ההסדרים, צריך היה להקפיא את החוק של חברת הכנסת דאז אמירה סרטני ממפ"ם.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' תיכון:

לא, אבל החוק שלה אושר ב-1984 כמדומני, וכל שנה האריכו את ההקפאה שלו. עכשיו היה רעש, היתה מהומה, לא ידעו מה לעשות עם העניין הזה. כאן השתמשו בפעם הראשונה בסעיף 127 והורידו בעצם את כל חוק ההסדרים לוועדת הכספים, ואיש לא רצה לקרוא את מה שכתוב בסעיף 127(א). קיבלו החלטה לבטל את ההסתייגות שהתקבלה ועלו למליאה, לא רצו להצביע ולא רצו לקרוא וכך התגברו עלי בקלות. האמת שגם אני הייתי מבולבל מגודל ההסתייגות שהתקבלה; זה בכל זאת היה סכום אדיר, שכמותו לא היה. מאז אנחנו מאמצים פירוש לא-פירוש של 127(א).

משפנה חבר הכנסת סאלח טריף, צריכים היינו להיכנס לעומקו של הסעיף, וכפי שאמרתי לך, כל הפרוצדורה כאן מאוד מבולבלת, כי החוק אומר דברים ברורים בעניין הזה ומאפשר בעצם לזוהר לחגוג את ניצחונו. בעקבות הפסיקה שניתנה אז כנגדי, אני מודה, אמרתי שבעצם אי-אפשר לזכות בהסתייגות, שהרי על-פי האמור בסעיף 127 והפירוש שלו, כל פעם שתתקבל הסתייגות על-ידי מישהו, ייקחו את זה בחזרה לוועדה וישנו את הכול באמצעות הוועדה, כי אפשר לשנות החלטה של המליאה.

מה שאומר היועץ המשפטי בוועדת הפירושים, בואו נדון בסעיף 127(א) בכובד ראש, ונקבע פעם אחת לתמיד הלכה מה נאמר בסעיף הזה ונפרש כהלכה מעתה ואילך. אבל היות שהזמן קצר ואני מבין שהחוק לוחץ ודוחק, החלטנו להישאר צמודים לפירוש לא-פירוש, שאני לא קיבלתי אותו מעולם, אבל אני מוכרח להודות שנהגתי לפיו לפחות במסגרת החוק להגברת הצמיחה, תקציב המדינה, בשנה שעברה ובתחילת השנה הזאת.

כאמור, מציעים לנו לקבל את הנוהג ולא את מה שנאמר בסעיף. אפשר להעמיד את זה להצבעה?

בנימין אלון (מולדת):

מדוע בשל לחץ של יושב-ראש הוועדה – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, יושב-ראש הוועדה לא לוחץ.

בנימין אלון (מולדת):

לא. שלא יביא את זה לקריאה שלישית.

היו"ר ד' תיכון:

אז יש בעיה, כי אז אומרים שהחוק איננו חוק עוד. לכן אני מציע שיושב-ראש הוועדה יעלה ויציע להפעיל את סעיף 127 והחוק הזה יורד לוועדת הפנים. אתה תוכל לטעון את טענתך ולהצביע כמובן נגד סעיף 127.

רחבעם זאבי (מולדת):

כשאמרת חבר כנסת שובב, התכוונת אליך?

היו"ר ד' תיכון:

זה אני הייתי.

נאף מסאלחה (העבודה):

הוא היה שובב, עכשיו כבר לא.

היו"ר ד' תיכון:

כן, הייתי שובב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני חייב לומר, ברשותך, אדוני היושב-ראש – תודה שאתה נותן לי להביע את דברי. אנחנו כבר כחודשיים ללא חוק, ומשטרת ישראל איננה רשאית לעצור היום אנשים שמסתובבים ללא אישור, אלה שלנים ואלה שמלינים. היא גם לא מסוגלת להגיש נגדם תלונה כזו או אחרת. המצב הזה הוא בלתי נסבל. אנחנו נכנסים עוד מעט לפגרה, ובלי החוק הזה אנחנו פשוט עם ידיים כבולות.

אני מבקש מכל חברי הכנסת לתמוך במה שביקש היושב-ראש וגם במה שביקש יושב-ראש הוועדה. צריך להמשיך עם הנושא הזה, כי העיכוב כרגע פוגע בביטחון מדינת ישראל.

היו"ר ד' תיכון:

טוב, רבותי, בני, בואו נגמור עם זה, אחרת לא נצא מזה, כי כל אחד ירצה לדבר. אני מבקש ממך.

רבותי, הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 3), על-פי בקשת יושב-ראש ועדת הפנים, מבקשים להפעיל את סעיף 127 להעביר את החוק, עד המקום שהתקבל בקריאה שנייה, לדיון מחודש בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. מי בעד, מי נגד – אפשר להצביע.

בנימין אלון (מולדת):

אם עוד הפעם תהיה הסתייגות, אז עוד הפעם תעשה את זה?

היו"ר ד' תיכון:

כן, כן. זה מה שעשו.

נסים דהן (ש"ס):

להזכירכם, חוק ההסדרים.

היו"ר ד' תיכון:

– – – החוק להגברת הצמיחה

קריאה:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. הוא אמר שהשתמשנו בהליך הזה בחוק ההסדרים, אז אני תיקנתי אותו ואמרתי, לא חוק ההסדרים, אלא חוק להגברת הצמיחה במשק, זאת הוורסיה החדשה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה – 10

נגד – 5

נמנעים – אין

ההצעה להחזיר את הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 3),
התשנ"ח-1998, לוועדת

הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 10, נגד – 5, אין נמנעים. הדיון במסגרת החוק יימשך בוועדת הפנים, ואני מקווה שתבואו עם זה בשבוע הבא, כך שנוכל לסתום את הפרצה הזאת. תודה רבה, רבותי.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים הלאה. חבר הכנסת בני אלון שואל את השר לביטחון פנים בנושא: שוטרים פלסטינים בחוצות העיר העתיקה בירושלים. חבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

שוטרים פלסטינים בחוצות העיר העתיקה בירושלים

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, נודע לי, שיש תופעה של תושבי ירושלים ערבים, המשרתים במשטרה הפלסטינית ומוסווים כמאבטחים, שמסיירים בירושלים, כשהם מצוידים במכשירי קשר ובגז מדמיע.

ברצוני לשאול:

1. כמה שוטרים כאלה נעצרו בירושלים בכלל ובעיר העתיקה בפרט בשנה האחרונה?

2. אילו צעדים ספציפיים נוקטת המשטרה נוכח תופעה זו?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת בני אלון, לשאלה שלך, מדי פעם נעצרים שוטרים פלסטינים בתחום העיר ירושלים. בחוצות העיר העתיקה פעלו מאבטחים ערבים במסגרת חברת שמירה ערבית ממזרח-ירושלים. מאבטחי החברה צוידו במכשירי קשר ובגז מדמיע. לאחר בדיקה ופעילות חקירה בתחום המודיעיני, נמצא כי החברה איננה פועלת על-פי חוק. אנשי החברה נעצרו על-ידי המשטרה ומשרדי החברה נסגרו.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בני אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני השר, תודה על התשובה.

אני רוצה לציין לשבח את המשטרה על שעשתה סדר בחנייה הכפולה שברחוב סולימאן, ליד החומה, וגם בנושא הזה של שוטרים בלבוש אזרחי שהחליטו שהם הסדרנים של הכביש. אבל, אדוני יודע שהתופעה הזאת קיימת. אלה לא שוטרים עם מדים. כולם מזהים אותם כאנשיו של ג'יבריל רג'וב. הם הולכים עם בגדים אזרחיים, יש להם מכשירי קשר, והם תופסים פיקוד בכמה נקודות בעיר. השאלה היא, האם אדוני לוחם בזה באופן שיטתי, והאם הוא נותן לנו איזה לוח, לוח זמנים, מתי לדעתו אפשר יהיה להשתחרר מהעניין הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת זאב בויס, שאלה נוספת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, בעניין ירושלים – מה הן המסקנות הראשונות לפחות של אנשיך, מפקדי המשטרה, אנשי המשד, באשר לחדירת מכונית התופת אל לב-לבה של ירושלים השבוע?

שבח וייס (העבודה):

על זה יש היום דיון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכרח לומר לך, שלאחרונה הרושם שמתקבל הוא, שבכל פעם שיש מקרה כזה אנחנו שומעים על תגבור הכוחות, על גיוס והגדלת הסד"כ; מפרסמים בתקשורת שמקפידים בעריכת בדיקות, ואחר כך נראה שחוזרים לאיזו שגרה. האם לדעתך הפתרונות שניתנו עד כה ממצים? האם לא ניתן לתת מענה טוב יותר על בעיית הביטחון בכלל ובירושלים בפרט – ואני אומר לך, שהרושם המתקבל הוא, שחסרות אולי יצירתיות ומחשבה רעננה, ושדרכי הטיפול לוקים באיזה קיבעון בתחום הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דראושה, שאלה נוספת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני השר לביטחון פנים, הגיעו אלי תלונות של אזרחים ערבים החיים בירושלים המזרחית, שקובלים שחוליגנים יהודים מסתובבים בעיר העתיקה, נטפלים אל אזרחים, אל תושבים ערבים, פוגעים בהם או ברכושם, ולא זוכים להגנה של המשטרה. האם הגיעו אליך או למשטרה תלונות כאלה? מה אתם מתכוונים לעשות כדי להגן על התושבים הערבים מול ההתגרות וההתקפות של החוליגנים היהודים, שחלקם מתהלכים עם נשק ברחובות העיר העתיקה?

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אבקש הצעה לסדר לפני שהשר ישיב. אני מבקש את התייחסותך לעניין.

היו"ר ד' תיכון:

הצעה לסדר הדיון? בבקשה. אתה טוען בוודאי שאישרנו הצעות דחופות לסדר-היום בנושא זה.

שבח וייס (העבודה):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, אתה ניחשת. אין לי כמובן שום דבר נגד חברי חבר הכנסת זאב בוים, זו שאלה נהדרת שהוא שאל. יש לנו כאן בעיה שחוזרת על עצמה מדי פעם. יש חברי כנסת שנורא מתאמצים להגיע לסדר-היום, והנשיאות מאשרת, לא מאשרת, מערערים בוועדה – הדברים ידועים. אישרנו שבע-שמונה הצעות לסדר-היום על מכונית התופת בירושלים, כך שמה שיקרה כאן, שאם השר ישיב עכשיו על נושא זה הוא מבטל, למעשה, כמעט את כל הצורך בשבע או עשר ההצעות הדחופות לסדר-היום, וחברי הכנסת כבר יוכלו ללכת הביתה. שוב, אין לי שום טענה אישית, אלא יש פה איזה מנגנון של ריסון עצמי. ואני רוצה מאוד לשמוע את דעתך על כך. יש כאן בעיה, וצריך לדעתי לפתור אותה.

היו"ר ד' תיכון:

אני חושב שאתה צודק. הרי אנחנו מנסים לעשות סדר, ותמיד כשאנחנו מנסים לעשות סדר נוצר בהתחלה לפחות אי-סדר לתקופה קצרה. אדוני השר, הוא צודק. אני מבקש ממך לשמוט את חלקה הראשון של השאלתא שהועלתה על-ידי חבר הכנסת בוים, כי הנושא יעלה לאחר מכן לדיון.

שבח וייס (העבודה):

אני מתנצל בפני חבר הכנסת זאב בויס. אין לי שום כוונה אישית. אני גם לא בעל ההצעה שם.

נסיים דהן (ש"ס):

אני יכול לשאול שאלה אחרת במקומו?

היו"ר ד' תיכון:

לא. היה לו חלק אחר, לא? היו לו שני חלקים. אדוני השר, אנא השב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת בני אלון, אני רוצה לומר לך, שנכחות משטרת ישראל בירושלים גברה לאחרונה במספר רב של שוטרים במדים כחולים, במדים ירוקים וגם ללא מדים. נוכחותנו הגדולה מורגשת ומשפיעה על מה שקורה בשטח. אנחנו שומעים מדי פעם שיש אנשים שמייצגים כביכול ארגון כזה או אחר – אנחנו מטפלים בכך. לא ניתן לשום ארגון להסתובב בירושלים ולפעול בתוך השטח. אנחנו יודעים את זה, אנחנו מטפלים.

אשר לשאלה של חבר הכנסת זאב בויס – בעצת היושב-ראש, חבר הכנסת בויס, אומר לך, שיש מחשבה רבה ורעננות בתוכנו כדי למצוא דרכים להילחם. אני חושב שהפתרון שאתה מצפה לו איננו פתרון של עוד שוטר פה או שם, אלא הפתרון הוא בסופו של דבר הסכמה לאומית על מערכת היחסים בינינו לבין הפלסטינים.

חבר הכנסת דראושה, המושג "חוליגנים" לא מוצא חן בעיני. אני לא חושב שמישהו משתמש בו גם כלפי הערבים. אתה מדבר על מתנכלים. לא ידוע לי על מתנכלים שכאלה. ברגע שתוגש תלונה על מתנכלים שהם יהודים – – –

שבח וייס (העבודה):

מתנכלים זה עוד יותר חמור מחוליגנים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מי שמתנכל בדרך יכול לעצור. לא, זה לא אותו דבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חוליגנים הם אנשים בודדים – – –

היו"ר ד' תיכון:

פורעי חוק. מה זה משנה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היושב-ראש צודק, עוברי חוק, פורעי חוק.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אותם אנשים, אם הם נפגעים על-ידי מישהו – שיגישו תלונה במשטרה, המשטרה תטפל בזה. לי לא ידוע על הדבר הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת סאלח טריף שואל את השר לביטחון פנים בנושא: דקירתם של צעירים דרוזים בצפון. בבקשה.

דקירתם של צעירים דרוזים בצפון

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, ביום שישי בלילה נדקרו בנהרייה שני צעירים דרוזים שדיברו ערבית.

רצוני לשאול:

1. באילו שלבים עומדת חקירת המקרה הנ"ל?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שיפסיקו לדבר ערבית. מה הם מדברים ערבית?

סאלח טריף (העבודה):

אני מבין שאתה תומך בהצעתו של חבר הכנסת קליינר.

1. באילו שלבים עומדת חקירת המקרה הנ"ל? האם נעצרו כל החשודים בפרשה?

2. באיזו חומרה מתייחס המשרד לביטחון פנים במקרה שבו מתגלה אלימות כה קשה וגזענית כלפי דרוזים, שחלקם עומדים להתגייס לצבא?

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, אדוני השר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת סאלח טריף, הנושא שהעלית – דקירתם של צעירים דרוזים בצפון. ביום ו', 17 ביולי 1998, לקראת חצות, נתקבלה בתחנת נהרייה הודעה על שני צעירים שהגיעו פצועים לבית-החולים בנהרייה. אחד נדקר קלות בירכו, והשני נדקר בחזה באורח בינוני, והוא עדיין מאושפז. מדובר בשלושה דרוזים מכפר חורפיש אשר בילו בעיר נהרייה. בשעה שעמדו ברחוב ושוחחו ביניהם בערבית, שני בחורים צעירים התערבו בשיחה וביקשו מהם בצורה בוטה להפסיק לדבר ערבית. התחיל ויכוח בין החבורה הזו לחבורה השנייה. הצעירים היהודים – לדברי הפצועים – הזעיקו חברים נוספים, ולאחר דקות מספר הגיעו שבעה צעירים שתקפו את הבחורים הדרוזים, דקרו שניים מהם, והשלישי הצליח להימלט.

המשטרה שהוזעקה למקום ביצעה סריקות לאיתור החשודים, אולם עד רגע זה איש לא נתפס. במהלך הסריקות והתחקורים בשטח התקבל מידע מעד לאירוע, המסרב בתוקף למסור את גרסתו מחשש שיבולע לו, כי אחד התוקפים הוא בחור המוכר לו – תושב נהרייה כבן 20. אני הטעיתי בסעיף הקודם. באותו רגע לא נעצר איש, ובעקבות המידע בוצע מעצר החשוד הזה, שעליו הובא הנתון.

החשוד נחקר, הוא מכחיש, מעצרו הוארך ביומיים. בוצע מסדר זיהוי לגבי העצור, ותוצאותיו עד לרגע זה שליליות. במקביל מתבצעת פעילות שטח לאיסוף מודיעין לגבי יתר המעורבים, אשר בשלב זה

זהותם לא ברורה. מכאן אתה מבין שהאיש שוחרר, ובינתיים לא נמצא בידינו האדם, והמשטרה עדיין ממשיכה לחקור מה שקרה שם.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני השר, אני ממש מתפלא, אני פשוט שכן של נהרייה, ונהרייה עיר קטנה, ממש קטנטנה. כל אחד מכיר את השני, וכולנו יודעים, וגם אתה, באיזו אלימות קשה אנחנו נתקלים במועדוני הלילה, בחוצות המפרץ ובכל מיני מקומות כאלה שהמשטרה צריכה לטפל בהם ביד קשה ורמה. אני ממש משתומם. איך בתחנת נהרייה, אדוני, אם יבדוק – מה זאת אומרת אלה שנפצעו "לדבריהם"? הרי הם נפצעו, ואחד מהם נפצע קשה בבטן; הוא היה צריך להתגייס ממש עכשיו, בנובמבר. אני שואל את אדוני, אתה יודע איזה זעזוע קשה נגרם למשפחה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא אמרתי "לדבריהם", אמרתי לדבריהם דיברו בעברית ולדבריהם הם יהודים. אני מבקש לא לסלף את הדברים שלי.

סאלח טריף (העבודה):

סליחה, לא התכוונתי לסלף, חס וחלילה. אבל בעניין הזה אני ממש לא מבין, כי היתה חבורה שטיפלה בהם, חבורה שלמה וגדולה, ואני אומר שזה אלף-בית של חקירות משטרה בפעילות שטח. האם הדבר הזה נלקח ברצינות הראויה? כי לפי טעמי זה דבר חמור, ואדוני לא אמר לי עד כמה המשטרה רואה את החומרה של הדברים. הם קשים, הם נוראיים. לאיזה מצב נגיע? אוי ואבוי אם לא היינו מרגיעים את השטח, מה היה קורה? היתה תגובת נגד של צעירים בחורפיש, הדבר היה יכול להתפתח, ואתה יודע, אדוני, מה היו יכולות להיות התוצאות. לאנשים יש גם סכינים.

אני מקווה מאוד, שהמשטרה תשים את ידה על האנשים, אחרת נהיה צפויים לבלגן. האבא של הבחור שנדקר היה שוטר במשך 28 שנים. הוא יודע שאפשר לתפוס אנשים, אנחנו לא מבינים למה לא נתפסים התוקפים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת נסים דהן, שאלה נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

תודה, אדוני היושב-ראש. אדוני השר, שאילתא נוספת ממקום אחר בארץ-ישראל, כמעט באותו רעיון.

בנוסעי לכנסת באחד הבקרים השבוע שמעתי בכלי התקשורת אמא מחברון שהתראיינה לרדיו בשעות הבוקר המוקדמות וסיפרה סיפור מזעזע: בנה בן השמונה עשה את דרכו ממערת-המכפלה לביתו בחברון. באותה עת התנפלה עליו חבורה של נערים עם שרשראות והכתה אותו בכל גופו. עד שהגיעה המשטרה לקח הרבה זמן. המשטרה הגיעה, זיהתה את הנערים ועצרה אותם. המשטרה שלחה את ההורים להגיש תלונה במשטרה בחברון. ההורים הגיעו למשטרה, והנערים עם הניידת לא הגיעו. מתברר שהניידת עשתה להם סיבוב בעיר, אהלן וסהלן, ושחררה אותם. הם אפילו לא הביאו אותם לתחנת המשטרה להמשך חקירה, אף שהילד נפצע אנושות ומזקק לטיפול. עצרו את הנערים המכים כי זיהו אותם ברחוב, אך המשטרה שעצרה אותם לא הביאה אותם לתחנת המשטרה. למותר לציין, שהמוכה היה יהודי והמכים היו ערבים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טריף, זו שאילתא בעל-פה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר לביטחון פנים, השאלה של חבר הכנסת דהן ודאי מבוססת על מידע כזה או אחר, היא באה לאזן את העניין. ודאי שיש פשיעה משני הכיוונים. אבל הנושא שהעלה כאן חבר הכנסת סאלח טריף הוא על רקע מסוים, הוא על רקע בעיה של השסע; הייתי אומר, לאומני ולהיפך.

באזור שלנו, באזור חיפה, יש תופעות דומות חוזרות ונשנות, לרבות במועדונים, שבכל מיני טריקים לא מכניסים ערבים. זה עניין חמור מעבר לכל פשיעה אחרת, שגם היא חמורה. הייתי רוצה לשמוע

קצת יותר, מה אתם יכולים לעשות בעניין? אני יודע שהמשטרה יכולה לעשות רק חלק, אבל רציתי התייחסות, כי הנושא הוא חינוכי ולאומי, ומה שמקרין הבית הזה הוא מה שאנחנו מקרינים.

זו תופעה מאותו מקור, מקור של שטנה, מין וריאציה של "מוות לערבים".

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת סאלח טריף, המקרה שקרה, לפי הנתונים שבידינו, קרה כתוצאה מכך שהדרוזים דיברו ביניהם ערבית והמתנכלים באו אליהם בטענה שהם מדברים בשפה שלהם. הדבר הזה הוא חמור, ואני חושב שמיותר לומר עליו מלים. לא ייתכן שמישהו במדינת ישראל יוגבל בפעולותיו, בשפה שהוא מדבר, אם הוא לא מזיק לציבור.

משטרת נהרייה היא משטרה טובה, אני אומר לך, חבר הכנסת סאלח טריף. עדיין בודקים את הדברים. היה קצה חוט מסוים, תפסו אותו ולא יצאו ממנו כרגע, צריכים לשאול גם את הנערים עצמם. הנערים עצמם נפצעו, נדקרו בסכין, אלה הן עובדות, הם הגיעו לבית-החולים. לכן, אני מניח שהמשטרה תגיע אליהם, בסופו של דבר. אבל אי-אפשר לומר שהמשטרה מרפה כתוצאה מזה שאלה נערים ערבים. לא נכון הדבר. אני אומר לך, כאחד שמסתובב בשטח, אין שום הבחנה בכלל מצד המשטרה בין צבע, גזע, עדה ומין. בשבילנו כל האזרחים במדינת ישראל שווים.

חבר הכנסת נסים דהן, מכיוון שאני לא מכיר את המקרה, אני לא יכול להתייחס אליו. הבעת את דעתך. אם תרצה שאבדוק את המקרה, אני אבדוק, אבל כרגע אני לא מכיר את המקרה.

לשאלה של חבר הכנסת שבח וייס, אני רוצה לומר לך, המועדונים בעמק האלכוהול, שנמצא למרגלות ההר שעליו אתה גר, הם מועדונים פתוחים. גם מדיווחים שלי וגם מסויר בשטח – אין בהם הפרדות בין יהודים לבין ערבים. להיפך, המועדונים האלה פתוחים. לפני שבועות מספר נוכחנו לדעת שהיו במקום דקירות. האנשים שבילו במועדון יצאו ממנו לאחר מכן, וחלק מהם גם הלכו לעשות מעשים אחרים על הכרמל. לכן, אין הפרדה. יש לפעמים בעיות, גם בתל-אביב, ששומרי הסף עומדים בכניסה למועדונים ומחליטים את מי להכניס ואת מי לא משיקולים שלהם. עם המאבק הזה אנחנו נאבקים, זה קיים בכל מקום בארץ. מנסים להבחין לפני הכניסה למועדון האם לאיש יש פוטנציאל אלים, או שהוא עלול לגרום נזק בפנים או להפריע למהלך הסדיר של המסיבה. לכן, אני יכול לומר לך, שאם ידוע לנו על הדבר הזה, אנחנו מטפלים בו במלוא החומרה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דרעי כבר הגיע?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

בעוד דקה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר, אתה מוכן להמתין עוד כמה דקות כאן?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שלמה בן-עמי שואל את שר העבודה והרווחה בנושא: הגדלת ההקצבה למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית. חבר הכנסת בן-עמי, בבקשה.

הגדלת ההקצבה למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני השר, בדוח הפשיעה של משטרת ישראל לשנת 1997 הופיעו הנתונים האלה: אונס בכוח – כל 12 שעות; מעשה מגונה – כל חמש דקות. הנתונים האלה הוכפלו בשנת 1998, שעדיין לא הסתיימה; אני מניח שזה ילך ויגדל. העובדות הללו מצריכות הגדלה מיידית של תקציב משרד העבודה והרווחה למרכזי הסיוע השונים, שנותנים תמיכה לקורבנות התקיפה המינית.

רצוני לשאול:

1. מדוע ירדה רמת התמיכה של משרדך במרכזי הסיוע ב-40%?

2. איך מתכוון משרד העבודה והרווחה לטפל בבעיית התקציב ומתי?

3. האם נשקל סעיף תקציבי קבוע – היום לא קיים סעיף כזה – עבור קורבנות תקיפה מינית? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לגבי השאלה הראשונה התשובה היא: לא. הארגון חשוב. מיום שנכנסתי לתפקיד – אני פה רוצה לשבח כמה אנשים שעובדים בארגון ועוסקים במלאכה החשובה הזאת – כמעט בתחילת הדרך נפגשתי אתם, ותקציבם עלה בשנים 1996, 1997 ו-1998.

כשהגעתי למשרד, תקציבם היה פחות מ-180,000 שקל, מייד הוא עלה ל-228,000 שקל, לאחר מכן ל-314,000 שקל. התקציב שמשוריין להם לשנת 1998 הוא כ-335,000 שקל, בין היתר כי גייסנו עוד 186,000 שקל, תקציב לא קבוע, נוסף על התקציב שציינתי. אני רוצה לציין, שהתקציבים האלה הם תקציבי נטו מהמשרד. יש השתתפות של הרשויות בשיעור של 20%–25% נוסף על התקציבים שאמרתי פה.

לגבי השאלה השלישית שלך, האם נשקל סעיף תקציבי קבוע. אני יכול לומר לך, שיש סעיף תקציבי, מספרו 236555, הוא מוגדר בצורה ברורה בסעיף התקציבי בפעילות מרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית.

אני בעד יותר ויותר לעזור להם. אני חושב שדווקא במצוקות של היום ובבעיות שאנחנו ערים להן – לצערי הרב, הבעיות האלה לא היו חדשות אף פעם, אבל היום יש הרבה יותר פתיחות והרבה יותר פניות, וזה בא לידי ביטוי הרבה יותר. אני לא יודע מה פורסם בחוברת או בעלון של המשרד לביטחון פנים. אני יודע לומר לך מה התקציב בפועל. אולי מתבססים על התקציב שהיה אז. אנחנו מאוד מאוד משבחים את הפעולות הנפלאות של הארגון הנפלא הזה. אני מתכוון להחזיר להם בכל דרך.

צריך לזכור דבר אחד, שבתקופה שבה מקצצים בכל משרדי הממשלה, לארגונים האלה ולכל מה שקשור לאלימות במשפחה, לתא המשפחתי, לילדים בסיכון – התקציבים בחלק גדול מהמקרים הוכפלו. ניקח לדוגמה את המקלט לנשים מוכות. במקלט לנשים מוכות ההשתתפות של המשרד היתה עד היום 60%. עכשיו היא עלתה להשתתפות של 75%. כן היתה תוספת לילדים בסיכון של 75 מיליון שקל השנה ועוד 75 מיליון שקל בשנה הבאה. כל הארגונים הוולונטריים האלה, כל הגופים שמתעסקים ומטפלים בהתעללות מינית, בנפגעי תקיפה מינית ובנפגעות אונס, מקבלים אצלנו עדיפות גבוהה מאוד ותוספות בתקציב.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאילתא נוספת? חבר הכנסת נסים דהן, יש עוד עמדה פנויה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ידידי השרים, אדוני שר העבודה והרווחה, לאחרונה פורסם בכלי התקשורת, שהקרן המיועדת לשלם דמי אבטלה למובטלים חוסלה. אין עוד קרן כזאת. זאת אומרת, שצפי האבטלה בתחילת השנה היה בעצם פחות ממה שזה בפועל, ולכן גם לא ייעדו לזה מספיק תקציבים.

אברהם שוחט (העבודה):

רצו שזה ייגמר.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת בייגה שוחט, אחרי שלקחת את הגירעון הגדול, איש לא תיאר לעצמו שזו תהיה האבטלה הגדולה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, זו שאילתא בעל-פה.

נסים דהן (ש"ס):

בייגה, אחרי כל מה שאתה נתת לשיבות – – –

היו"ר ד' תיכון:

למה צריך לצעוק כאן? חבר הכנסת בייגה שוחט, בבקשה. זו שאילתא בעל-פה.

נסים דהן (ש"ס):

בשנה הבאה, אדוני השר, אני לא רואה בשורות טובות בתחום האבטלה. לפחות לפי הפרסום והמחקרים, שמדברים אפילו על 9% אבטלה. זאת אומרת, שהחיסרון בקרן ילך ויגדל. אדוני השר,

האם תוכל לספר לנו מה עשה משרד העבודה והרווחה, או מה יעשה, כדי שלא תהיה בעיה של מובטלים שלא יוכלו לקבל את ההקצבות שלהם?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר, מאחר שיש עמדה פנויה – מה מצב הקרנות או הענפים השונים? איפה יש לך כסף, איפה אין לך כסף? האם אתה יכול להעביר מענף לענף, מקרן לקרן? בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מקווה שהיושב-ראש יפטור אותי מההצעות לסדר של היום. יש לי ארבע-חמש הצעות לסדר בדיוק בנושא הזה. אז אם אני אתן תשובה עכשיו – – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, תודה.

נסים דהן (ש"ס):

אני מוותר על השאלה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אתה מוותר על השאלה, אז תהיה היום שותף לדיון בהצעות לסדר-היום, ואשיב לך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה לך, אדוני השר. אנחנו חוזרים לשר לביטחון פנים. חבר הכנסת אריה דרעי שואל את השר לביטחון פנים בנושא: גנבת ספרי תורה. בבקשה.

גנבת ספרי תורה

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר לביטחון פנים, השבועון "יום ליום" מדווח על גנבת שישה ספרי תורה מבית-הכנסת "זיכרון יוסף" בשכונת הר-נוף בירושלים. אין זו הפעם הראשונה שנגנבים ספרי תורה, אולם זה היא גם מבחינת הנזק – לא נשאר אף ספר תורה בבית-הכנסת – וגם מבחינת הכאב הרוחני.

רצוני לשאול:

1. האם המשטרה חוקרת את המקרה?

2. כמה ספרי תורה נגנבו בארבע השנים האחרונות?

3. כמה מהם נמצאו?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר לביטחון פנים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת אריה דרעי, העלית סוגיה שנמצאת על סדר-היום הלאומי, הפנית את תשומת הלב של כולנו, ואני שמח על כך. נפתחה חקירה אינטנסיבית בנושא. המאמצים שמושקעים כרגע – ממש מאמצים עילאיים במישור המודיעיני והחקירתי הגלוי והסמוי לאיתור הגנבים. אנחנו ממש נמצאים באמצע חקירה גדולה בנושא.

לשאלתך כמה ספרים נגנבו – את הדברים האלה צריכים לאסוף מכמה מקומות, ועדיין אינני יכול לומר לך. אבל כרגע אנחנו נמצאים באמצע החקירה. בכלל, לחשוב על כך שמישהו גונב ספר תורה כדי להתפלל בו, אני מניח, וגם להשתמש בו או למכור אותו או לעשות בו שימוש אחר – המחשבה על כך מזעזעת אותי. בכל מקרה, אנחנו ממש באמצע החקירה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דרעי, שאלה נוספת.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם לא ניתן למספר אותם?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

על כך ייתן שר הדתות את התשובה.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני השר, ראשית, אני מברך אותך על מה שאני קורא לו מגמה חדשה, לצערי הרב, שאנחנו שומעים בהתייחסות של המשטרה לנושא תשמישי קדושה וספרי תורה, והבעת את החומרה של הדבר. לצערנו, במשך שנים שאנחנו עוקבים אחרי העניין, יש איזו תחושה של שגרה ושל חוסר אכפתיות מצד גורמי החקירה וגורמי הביטחון לגבי כל מה שקורה בכל הנוגע לתשמישי קדושה ובכלל לגבי מה שקורה בבתי-כנסת. רק לאחרונה, בימים האחרונים, אנחנו מתבשרים, שבחברון, עיר הקודש, חוללו ספרי תורה.

אני רוצה לדעת, אדוני השר, מה נעשה עם שלושה ילדים שמזוהים עם תנועת מרצ שעקרו מזוזות ממרכז קניון ברמת-גן ושרפו אותן לעיני רבים? האם נפתחה חקירה נגדם? האם נעשה משהו? יש תחושה, שבמדינת היהודים בארץ-ישראל, הסמלים הכי קדושים שלנו, אפשר לפגוע בהם. זה נושא פוליטי, זה לא נושא פלילי, וזה חמור מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר, אני אשאל שאלה כתושב רמות: אני מעריך ומוקיר את תחנת המשטרה שם ואת השוטרים. האם יכול להיות שהתחנה ברמות נסגרת עם כניסת השבת ונפתחת מחדש רק ביום א'? אתה לא חייב להשיב לי.

חבר הכנסת זאבי. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני השר, גנבת ספרי תורה, כאשר מתכוונים לקחת את הדברים הנלווים כמו הכתר, הרימונים והאצבע – אפשר למכור אותם ולעשות כסף, ובדבר זה קשה להילחם. אבל ספר התורה עצמו – אפשר להגיע למצב שיהיה לו כרטיס אישי ממשרד הדתות או ממישהו אחר במדינה.

תהיה חותמת עם מספר על הגוויל של ספר התורה מאחור בכמה מקומות, אם זה יהיה על דעת הרבנים, ולא יהיה אפשר למכור ספר תורה בארץ; אולי יהיה אפשר להבריח לחוץ-לארץ, אבל בארץ לא יהיה אפשר למכור ספר תורה שקיבל מספר אישי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת נסים דהן, שאלה נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לתת תשובה. השר לביטחון פנים שלח את חבר הכנסת זאבי למשרד הדתות, נכון? כך אדוני השר אמר. אז אני ארשה לעצמי לענות מהתחום שאני מתמצא בו, כיוון שפעם טיפלתי בזה. זה באמת נמצא בתחום משרד הדתות. יש במשרד הדתות קרן שמסייעת לכל בית-כנסת שרוצה באמת למספר את ספרי התורה שלו ולדאוג לרישום מיוחד. היום התברר על-ידי מחקרים, שאי-אפשר לכתוב שני ספרי תורה אותו דבר. אפילו אותו סופר לא מסוגל לכתוב שני ספרי תורה אותו דבר. די בצילום של עמוד אחד כדי לתת תעודת זהות לספר תורה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין פשוט קופח לטובת חבר הכנסת דהן. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא יכולים להרגיש מקופחים, אדוני היושב-ראש. יש לנו ראש הממשלה מהתנועה שלנו. כל השאר לא חשוב.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בעבר נשרפו תחנות אוטובוס ברחבי ירושלים ובארץ, והחשד היה שאנשים עושים זאת על רקע מסוים ובכוונה להתנכל לתחנות האוטובוס על רקע מצפוני. משטרת ישראל ראתה זאת בצורה חמורה, מעשה פלילי לכל דבר, ואכן התגברה על העניין הזה. מדוע לא יראו בנושא שהעלה חבר הכנסת אריה דרעי אותה משימה, וכפי שמצאו את שורפי התחנות ימצאו את גונבי ספרי התורה ומחללי קודשי ישראל?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת אריה דרעי, אני רוצה לומר לך, שהמשטרה מתייחסת לדבר הזה בצורה רצינית, כפי שציינת וצינתי אני בדברי. אני מניח שנחפש את הגנבים ובסופו של דבר גם נמצא אותם.

אינני יכול להתייחס כרגע לשלושת הנערים שעקרו מזוזות. אני זוכר את המקרה, ואני יודע שהוא נמצא בטיפול, אבל אני לא יכול לאמת את זה. אחזור למשרדי, ואני מבטיח לך שעוד היום תקבל תשובה.

ליושב-ראש הכנסת – יש כמה תחנות בבירה ויש תחנות שנקראות מש"קים – מרכזי שיטור קהילתיים. אלה נקודות שבהן למשטרה יש נוכחות בימי השבוע, כדי שלא להריץ אנשים רחוק להגיש תלונה וכן הלאה. אם הנקודה הזו היא מש"ק – ונראה שכן, כי זה מה שאני זוכר, אם אני יכול להגיע עד לרמת כל מש"ק – נראה שכן סוגרים, אבל אני מבטיח לתת לך תשובה יותר בהירה בעניין זה. זו לא תחנת משטרה, אלא מרכז שיטור קהילתי.

חבר הכנסת זאבי, הרעיון שאתה מעלה לא עלה בעבר, משום שלא היינו עדים לתופעה שכזו. אבל כשאספור את התלונות על גנבת ספרי תורה, יכול להיות שזה "יקפוץ" גם לעיני – שאנחנו חייבים לטפל בזה בצורה הרבה יותר רצינית.

אני חושב שהשיטה שהציע חבר הכנסת דהן, שנצלם ונתחיל לפענח, היא מסובכת, מורכבת וקשה לנו הרבה יותר מלמצוא דרך אחרת כשיש תעודת זיהוי לספר תורה. זה נשמע לי על פניו הגיוני, ואני מתכוון לפנות אל שר הדתות ולהציע לו את הדבר הזה. אבל, קודם כול הייתי רוצה לדעת מה גודל התופעה.

חבר הכנסת ריבלין, המשטרה מטפלת בצורה רצינית בכל הדברים, גם בשורפי התחנות. אני מניח שבסופו של דבר אנחנו נמצא את גונבי הספרים. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר לביטחון פנים. חבר הכנסת אברהם שוחט שואל את שר התחבורה בנושא: מכרז לפרויקט "נתב"ג 2000".

חבר הכנסת שוחט, אנחנו כבר בשנת 2000 ועדיין מדברים, מדברים.

אברהם שוחט (העבודה):

לא, יש התקדמות יפה.

מכרז לפחיקט "נתב"ג 2000"

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, הובא לידיעתי, כי בפרויקט "נתב"ג 2000" נמסרות עבודות הבנייה והפיתוח לחברות זרות בלבד. המכרז של רשות שדות התעופה לסלילת רחבות חנייה ומסלולי הסעה למטוסים אינו מאפשר השתתפות חברות ישראליות. עד כה נמנעה רשות שדות התעופה מלהכיר בעברית כשפה המחייבת והעסיקה מתכננים זרים בשפה זרה.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. מדוע אין המכרז פתוח באופן שתנאיו מתאימים לחברות ישראליות?

3. האם כבוד השר מתכוון לשנות את המצב? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני שר התחבורה, אני שאלתי אותו בעבר אותה שאלתא.

אברהם שוחט (העבודה):

כיוונתי לדעתם של גדולים.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, אין חדש תחת השמש.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח בהתנצלות על שאני עומד כשגבי אל השואל, אבל אלה הסדרי הכנסת, ואני מצטער.

פרויקט "נתב"ג 2000" הוא פרויקט תשתיות לאומי מהמעלה הראשונה, שהיקפו הכספי מוערך בלמעלה מ-2 מיליארדי ש"ח. מתוך רצון לאפשר לקבלנים ישראלים להשתתף בבניית פרויקט נתב"ג קבלנים ראשיים ולא קבלני משנה של חברות זרות, החליטה רשות שדות התעופה לפצל את הפרויקט למספר רב יחסית של מכרזים, שהיקפו הכספי של כל אחד מהם יאפשר את השתתפותן של חברות בנייה ישראליות רבות בתחומים השונים.

עד היום הוציאה הרשות בפועל בגין עבודות ייעוץ, תכנון ופיתוח כ-270 מיליון ש"ח, מתוכם רק כ-100 מיליון ש"ח שולמו לגורמים זרים, וכל היתרה, בסך 170 מיליון, שולמה לגורמים ישראלים.

במסגרת עבודות התשתית והבנייה של "נתב"ג 2000" בחרה עד היום הרשות קבלנים לביצוע עבודות בהיקף כספי של 345 מיליון ש"ח. מתוך סכום זה, במכרזים בשווי כספי של כ-325 מיליון ש"ח זכו חברות ישראליות, ורק במכרז אחד, בשווי של כ-16 מיליון ש"ח, זכתה חברה זרה.

המכרז שעליו שואל חבר הכנסת שוחט בשאלתו הספציפית, לסלילת רחבות חנייה ומסלולי הסעה, הוא רק אחד מבין המכרזים הרבים בפרויקט "נתב"ג 2000". המכרז כולל סלילת רחבות חנייה למטוסים, מבטון, בשטח של כ-180,000 מ"ר, שמשלבות בתוכן תשתיות מורכבות של דלק, חשמל, מים וכדומה. סלילת רחבות בטון בהיקף כזה ובמורכבות כזו דורשת טכנולוגיה, ציוד וניסיון שאינם בנמצא בישראל.

ברצוני להדגיש, כי למיטב ידיעתי אין בישראל קבלנים שלהם הניסיון, אף לא בסלילת רחבות בטון בשטח של חמישית מהשטח שיידרש בפרויקט "נתב"ג 2000", וזאת גם לא בעשר השנים האחרונות. ניסיון בסלילת שטחים קטנים יותר ובתקופה של לפני יותר מעשר שנים אינו רלוונטי, שכן מדובר היום בטכנולוגיה חדשה, הכוללת ידע הנדסי וציוד מיוחד שחובה להשתמש בו לצורך סלילת שטחים כה נרחבים.

אף שהחברות הישראליות חסרות את הניסיון המינימלי בסלילת רחבות בטון בהיקפים כאלה, עשתה הרשות מאמצים רבים כדי לאפשר לחברות ישראליות לקחת חלק במכרז זה. בכל מכרז אחר במסגרת "נתב"ג 2000" מאפשרים לשתי חברות להגיש הצעה משותפת במסגרת של מיזם משותף, בתנאי שכל אחת מהחברות תעמוד ב-70% לפחות מתנאי הסף. רק במכרז הזה על רחבת החנייה החליטה הרשות, כי תאפשר מיזם משותף, כאשר רק חברה אחת מהשותפות תעמוד בתנאי הסף בנוגע לניסיון בסלילת רחבות בטון. הדבר הזה נעשה תוך חריגה מהנוהל הרגיל במכרזי "נתב"ג 2000" דווקא מתוך כוונה ברורה לאפשר לחברות ישראליות לגשת למכרז בהצעה משותפת עם חברות זרות שלהן הניסיון הנדרש. החברה הישראלית לא תעמוד בתנאים, ובכל זאת היא תוכל להיות שותפה.

יתירה מזו, בכל המכרזים האחרים דרשה הרשות כתנאי סף ניסיון בהיקף של בין 70% ל-100% מההיקף העבודה הנדרשת במכרז. רק במכרז לסלילת רחבות החנייה דרשה הרשות ניסיון קודם בהיקף של 55% בלבד מהעבודה הנדרשת, וזאת כדי שהניסיון של חברה אחת מבין החברות, רק

עליה יחול התנאי הזה. כאמור, לחברה הישראלית אין התנאי הזה, וזאת שוב, כדי להקל על החברות הישראליות למצוא שותפה זרה להגשת הצעה משותפת. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת בייגה שוחט.

אדוני השר, מתי ייגמר הפרויקט? לא, חכה, תענה בסוף.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני השר, אני מניח שאתה יודע, בוודאי גונב לאוזנך, שכשר אוצר ליוויתי מקרוב מאוד את הפרויקט הזה, ועדיין אני עומד על שאלתי.

במדינת ישראל, לאחר פינוי סיני, נבנו שלושה שדות תעופה. אחד מהם, נבטים, נבנה כולו על-ידי קבלנים ישראלים, בניגוד לשניים האחרים, שנבנו בכסף אמריקני ועל-ידי קבלנים אמריקנים. מדינה שהיא כל כך משוכללת ומתקדמת בתעשיות השונות ובטכנולוגיות השונות, קבלניה בוודאי יכולים לעשות גם מסלולים מבטון ואת כל התשתית.

אני הייתי שואל אותך, אם אינך חושב שמן הראוי לחייב קבלן-חוץ לקחת לפחות ב-50% קבלן שותף ישראלי, מכיוון שתנאי הסף שהצגתם, שבחמש השנים האחרונות הוא יצק 100,000 מ"ר – אין קבלן ישראלי כזה, אין מי שעשה דברים כאלה. אבל אין לי ספק, שאם היה נאמר במרכז שחייבת להיות שותפות מורכבת מניסיון – ושותפות קבלן ישראלי לפחות ב-50%, היית עושה דבר טוב גם ליכולת הביצוע שלנו וגם למשק הישראלי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס, שאלה נוספת.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר התחבורה, אני מזדהה עם רוח השאלה של חבר הכנסת שוחט, אבל לא אציג אותה מחדש כי הוא כבר שאל אותה.

פרויקט שדה תעופה, שבנייתו נמשכת חמש-שש-שבע-שמונה-תשע שנים – אגב, כבר יש התחלות ואותות טובים, ואנחנו מזדמנים לשם מדי פעם בפעם, מי יותר מי פחות. אני מזדמן לשם לא מעט

פעמים, ואני כבר מרגיש חלק מההקלות וחלק מהדברים שמצביעים על העתיד. אבל אני יודע שיש חידושים אדירים בתכנון של בתי-נתיבות של שדות תעופה.

השאלה שלי היא, האם אתם מקפידים על כך, משום אורכו של הפרויקט, שאם תוך כדי הבנייה יש דברים נוספים, חדשים, שאפשר עוד לשלב אותם, אתם תעשו זאת, כדי שאם כבר הפרויקט מתאחר בשנה-שנתיים, שהוא יהיה מעודכן עד כמה שאפשר.

אני אומר זאת גם לגבי מפעלים אחרים וגם באופן קונקרטי. משום שאתה ממונה על העניין הזה, אני שואל לגבי הפרויקט הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת זאבי, שאלה נוספת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני השר, הנושא הזה עלה בכנסת לפני תשע-עשר שנים, כאשר היתה אלינו פנייה מאגודת המהנדסים והאדריכלים הישראלית, והממשלה של אז, נציגי הממשלה, הבטיחו, שיעשה הכול כדי שמירב העבודה, לא כולה, תוטל על כוחות הנדסיים מקומיים. נכון שהתחלפו ממשלות, אבל ההבטחה צריכה, לפי דעתי, לחייב.

מטרת השאלה הנוספת שלי היא לתמוך בקו שהעלה השואל, חבר הכנסת שוחט. אנחנו מוציאים פה מיליארדים. זאת הזדמנות לקדם את הנוער, או את הידע ההנדסי שלנו. נכון שצריך גם להשתמש בייעוץ של אחרים בדברים שאנחנו לא יודעים אותם, אבל לא יכול להיות, שפרויקט ענק כזה יעבור על פנינו, רובו יעשה על-ידי אחרים, הכסף יצא חו"ל, ואנחנו רק נקבל את המוצר המוגמר והוא לא יהיה כחול-לבן.

יש תשובות, והתשובה המלומדת של כבוד השר היתה, ש-170 מיליון אכן יישארו וכו'. הבעיה היא לא קבלן, הבעיה היא מהנדסים. הבעיה היא עושי העבודה עצמה, המהנדסים, האדריכלים והמתכננים, וכאלה יש לנו רבים. אפשר למצוא דרך לשתול בתוך – –

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת זאבי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני גומר.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

-- המכרז תנאי, שגם אם זאת חברה זרה שזוכה, היא צריכה להשתמש בכוחות מקומיים. היו דברים מעולם, וזה מקובל בעולם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

היו"ר ש' וייס:

לא. אי-אפשר, חברים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לרובי בהזדמנות אחרת.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

יש לו שאלה חשובה מאוד.

היו"ר ש' וייס:

לא. אי-אפשר, חברים. יש מסגרת לדבר הזה.

חבר הכנסת זאבי נתן את התשובה, עכשיו השר יואיל בטובו להציג את השאלה.

שר התחבורה ש' יהלום:

קודם כול, אני רוצה להדגיש בפני כל הבית, ברשות היושב-ראש, ולכל השואלים – –

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לך להעיר הערה אחר כך.

שר התחבורה ש' יהלום:

– – שמגמת השאלות מקובלת עלי, וגם אני חושב שכל דבר – הייתי אומר יותר מזה: שכל דבר שאפשר למוסרו לקבלנים ישראלים, כך צריך להיעשות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, האם אתה יודע – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חבר הכנסת ריבלין, זה לא מקובל, אבל תעשה את זה קצר. הנה הוא כבר עשה את זה.

שר התחבורה ש' יהלום:

אני חושב, שצד שניגש למצב תשתיות כזה יכול לקרוא גם מכרז באנגלית, אבל זו בעיה שולית. הראיה, אני עונה קודם כול לחבר הכנסת זאבי, שאם תצרף את שני הנתונים שנתתי, אתה מוצא

שכרגע, ממה שהוחלט עד עכשיו, 495 מיליון ש"ח לישראלים ו-116 לחברות זרות – זה בערך חמש-שישיות. זה מראה שאכן המגמה הזאת של מסירת מירב העבודות לישראלים אכן קיימת.

לגבי השאלות שנשאלתי כאן – לשאלתו של חבר הכנסת וייס, אין כל ספק שמירב החידושים נכנסים, ולכן יש גם תהליך של פירוק המכרזים, וכל הזמן אנחנו מכניסים את החידושים.

לגבי השאלה הראשונה של חבר הכנסת בייגה שוחט – אנחנו לא יכולים לחייב, אבל ברור שכל התנאים שניתנו איך להצטרף, עם כל ההקלות, כפי שפירטתי בשאלתי הראשונה, הם המאפשרים את הצירוף הזה. המספרים שנתתי קודם מוכיחים את המגמה החיובית, שמזדהה עם שאלתך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לשר התחבורה. הפכנו את השאילתא לארבע הצעות לסדר-היום.

הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) (תיקון – קטינים), התשנ"ו-1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו, לסדרת הצעות חוק. הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) (תיקון – קטינים), התשנ"ו-1996; הצעת חוק מס' פ/14, של חברות הכנסת ענת מאור ודליה איציק, תשובה והצבעה. את התשובה ייתן שר המשפטים. אדוני השר.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

אתה רשום אצלי כמי שצריך לתת תשובה. הצעת חוק של דליה איציק וענת מאור. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני, אתה תגיד לי מתי עברו חמש דקות, כדי שאני אוכל להפסיק את נאומי חוצב הלהבות.

היו"ר ש' וייס:

אתה יכול שלוש, אלא אם כן אתה מתנגד.

שר המשפטים צ' הנגבי:

יהיה רוב בכל מקרה.

הצעת החוק הזאת, אדוני היושב-ראש, עוסקת בשני נושאים: הנושא הראשון – חיוב הורים במזונות ילדיהם הבגירים עד גיל 21, והנושא השני הוא הסמכתו של בית-המשפט ליתן כל צו לעניין תוקפם של הסכמי מזונות של קטין שנעשו בין ההורים.

ההתנגדות להצעה הזאת מטעם הממשלה נובעת מכמה טעמים. לפי סעיף 3 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), החיוב למזונות קטין הוא לפי הדין האישי, ולפי סעיף 1 לחוק הוא מי שטרם מלאו לו – – – שנים.

היו"ר ש' וייס:

חברים. יוסי, אלי, חברים, אנחנו עומדים להצביע, אז תקשיבו.

שר המשפטים צ' הנגבי:

כך לפי המשפט העברי. עד גיל 15 קיימת חובת מזונות לקטין, ומעל גיל 15 אין חובה במזונות אלא מכוח דין צדקה, וזאת עד גיל 18. כלומר, החיוב נקבע לפי אמצעיו של ההורה, לפי הצורך של הקטין וכדי מחסורו של הקטין. מעל גיל 18 לא קיימת חובת מזונות, אלא אם הדבר נקבע בחוק. בהתאם לכך פסק בית-המשפט העליון, שניתן לחייב הורה במזונות – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אני מבקש מהסדרנים לסייע לי פה ליד הדלת ולסגור את שתי הדלתות הקדמיות משני צדי האולם. בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

בהתאם לכך פסק בית-המשפט העליון, שניתן לחייב הורה במזונות לבגיר עד גיל 21 על-פי הקריטריונים של דין צדקה מכוח סעיף 4 לחוק. במקרה זה החיוב אינו במלואו שיעור המזונות, ויש להפחית את שיעורם בהתאם לנסיבות. לדוגמה, במקרה שהבגיר משרת בצה"ל, הוא מקבל מהצבא דמי מחיה, בית-המשפט העליון העמיד את גובה המזונות על שליש מגובה מזונותיו כשהיה קטין. הלכה זו של בית-המשפט העליון נוהגת היום כדין מחייב.

הצעת חוק זו, שמעלה את גיל הקטינות מגיל 18 לגיל 21, תבטל אפוא את ההלכה של בית-המשפט העליון ותחיל על בני גיל זה את הדין האישי. כלומר, לא תהיה חובת מזונות על-פי סעיף 4 לחוק. נמצא אפוא שהצעת חוק זו משיגה מטרה הפוכה ממה שהיא התכוונה.

נוסף על כך, אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שבאה, כביכול, להשוות בין מי שהוא בן 21 לבין מי שהוא בן 18 אינה מביאה בחשבון את העובדה, שבעוד דיני המס מתחשבים בחובת מזונות של ההורים לילדיהם הקטנים הן לעניין נקודות הזיכוי והן לעניין הקצבאות, לגבי תשלום המזונות – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסגור את הדלתות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

– – – מי שהוא מעל גיל 18 – הדבר איננו מובא בחשבון.

אשר לחלקה השני של ההצעה, ההוראה המוצעת, שבית-המשפט יהיה מוסמך ליתן כל צו בעניין תוקפו של הסכם או ערבות ולהביא לאי-הפעלתה של התחייבות, איננה מתיישבת עם העיקרון של חופש החוזים, שהוא עיקרון חוקתי. לפי סעיף 12(א) לחוק הנוכחי, בית-המשפט מוסמך שלא לאשר הסכם בדבר מזונותיו של הקטין, אם הוא סבור שהדבר מנוגד לטובתו של הקטין.

לאור זאת, אין צורך להרחיב את סמכויות בית-המשפט מעבר לכך, שכן הדבר יפגע באיזון שנוהג זה שנים רבות בין ההגנה על הקטין לבין מתן האפשרות של ההורים להגיע להסכם – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, קצת בשקט.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני רוצה לקרוא, אדוני, את מכתבו של הממונה על התקציבים בעניין הזה. אומר הממונה על התקציבים לעניין הצעתן של חברות הכנסת דליה איציק וענת מאור: "הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) (תיקון – קטינים) – חברות הכנסת דליה איציק וענת מאור מציעות, כי תורחב ההגדרה של קטין בחוק דיני המשפחה (מזונות), כך שניתן יהיה לפסוק תשלום מזונות גם עבור הילדים מעבר לגיל 18. להצעת החוק עלולה להיות השלכה תקציבית בחוק המזונות (הבטחת תשלום), של 20 מיליון שקלים בשנה, שכן האוצר, באמצעות המוסד לביטוח לאומי, משלם דמי מזונות לנשים שבעליהן נמנעים מתשלום".

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אני ארגיע קצת את החברים. חברי הכנסת, יש פה איזה עשרה זוגות של חברי כנסת שמשוחחים ביניהם, וקשה לנו לשמוע את התשובה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

כך אומר אגף התקציבים, ובזאת אני פונה לחברות הכנסת שהציעו את ההצעה. חברת הכנסת דליה איציק וחברת הכנסת ענת מאור, אני קורא לכן פסקה מדברי הממונה על התקציבים, אשר מציע הצעה שייתכן שאם תקבלו אותה הממשלה תוכל לתמוך בחוק.

אומר אגף התקציבים: "לא נתנגד להצעת החוק אם במקביל תוגבל בחוק המזונות (הבטחת תשלום) ההגדרה של קטין, כך שהיא תמשיך לכלול ילדים עד גיל 18 בלבד".

דליה איציק (העבודה):

אני לא שומעת אותך.

היו"ר ש' וייס:

קשה לשמוע. יש יותר מדי דוברים פה היום. חברי הכנסת, אנא. חבר הכנסת שריד, חבר הכנסת יוסי ביילין, תנו לנו להעביר את החוק הזה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אתן מציעות שתורחב ההגדרה של קטין בחוק דיני המשפחה (מזונות) כך שניתן יהיה לפסוק תשלום מזונות גם עבור הילדים מעבר לגיל 18. להצעת החוק, אומר הממונה על התקציבים, תהיה השלכה תקציבית בחוק המזונות (הבטחת תשלום) של 20 מיליון שקלים בשנה, שכן האוצר, באמצעות המוסד לביטוח לאומי, משלם דמי מזונות לנשים שבעליהן נמנעים מתשלום.

עזבו עכשיו את הקולות, תחשבו רגע על ההצעה.

ענת מאור (מרצ):

הבעלים משלמים, אדוני השר.

היו"ר ש' וייס:

תהיה זכות תגובה לאחת מכן.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אומר אגף התקציבים, שהוא יכול לקבל את החוק אם במקביל תוגבל בחוק המזונות (הבטחת תשלום) ההגדרה של קטין, כך שהיא תמשיך לכלול ילדים עד גיל 18 בלבד, שכן במקרה הזה לא תהיה לחוק עלות תקציבית.

כמו כן מציין אגף התקציבים, כי גם היום נשים חסרות אמצעים, שעונות על הקריטריונים של חוק הבטחת הכנסה, מקבלות מהמוסד לביטוח לאומי השלמת הכנסה עבור הילדים גם מעבר לגיל 18, באמצעות חוק הבטחת הכנסה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת אלי גולדשמידט, יונה יהב, סאלח טריף, תמר גוז'נסקי, זאב בויס, תאפשרו לנו לנוע קדימה. יש לנו סדר-יום וסדר-לילה כל כך עמוסים. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אנא תעזרי לי באזור ש"ס.

שר המשפטים צ' הנגבי:

זה לעניין אגף התקציבים. אומר המוסד לביטוח לאומי, וחשוב מאוד לראות את הפרטים – אני לא אקרא שוב את ההגדרה שאתן מציעות – שהיה לנו אותו פסק-דין מפורסם מ-1993, את מכירה אותו היטב, פלוני נגד פלונית, ושם בית-המשפט, בהרכב של חמישה שופטים, החליט לחייב הורה לזון את ילדיו עד לסיום השירות הצבאי.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, יש לך עוד שתי דקות. אחר כך יש לאחת מבעלות ההצעה גם זכות להשיב במשך חמש דקות, אם תרצו.

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבל שאני אקרא את הכול, אתן מכירות זאת היטב. זאת הסיבה לכך שאם לא תתקבל הצעת הממשלה אנחנו נציע להצביע נגד ההצעה.

ענת מאור (מרצ):

נדון בה אחרי הקריאה הטרוםית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברים, הצעת חוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) (תיקון – קטינים), התשנ"ו-1996, של חברות הכנסת ענת מאור ודליה איציק, קריאה טרוםית. ההצבעה החלה. מי שלא יספיק להצביע, אני לא אוסיף.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 32

נגד – 21

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) (תיקון – קטינים), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

32 תומכים, 21 מתנגדים, אחד נמנע. אני קובע שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית. ועדת העבודה והרווחה תטפל בה ותכין אותה לקריאה ראשונה.

אנחנו ממשיכים בסדר-היום, חברים. כדאי להיות באולם בזמן החקיקה, רצוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, ועדת החוקה.

היו"ר ש' וייס:

סליחה. מכיוון שלא הכרזתי לאיזו ועדה, מותר לי עכשיו לבוא ולומר שוועדת הכנסת תכריע. לו הייתי מכריז לפני ההצבעה, לא הייתי יכול לעשות את זה.

הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/1934. חברת הכנסת ענת מאור.

אני מבקש מהסדרנים לגרום לכך ששתי הדלתות הקדמיות יהיו סגורות ממש. אני לא יכול להסתדר פה עם כל ההתקהלות. רבותי הסדרנים, נא לסגור את שתי הדלתות הקדמיות ולשמור שהן תהיינה סגורות. חבר הכנסת שטרית. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה להודות לחברי הבית על הצעת החוק החשובה שעברה. היא צריכה להיטיב עם משפחות חד-הוריות ועם נשים גרושות. כאשר הילד מגיע לגיל 18, המשך הטיפול בו, גידולו וצמיחתו מחייב המשך הקצאת דמי המזונות מהבעלים ולא מן המדינה. תודה רבה.

חברות וחברי הבית, הצעת החוק המוגשת על-ידי ועל-ידי חברי כנסת רבים היא הצעת חוק שהוגשה לנו על-ידי המכון הישראלי לדמוקרטיה. זו הצעת חוק שנוסחה על-ידי פרופסור מרדכי קרמניצר וחאלד גאנם, ואני רוצה להודות להם. הצעה זו באה לעולם הדמוקרטי שלנו, של מדינת ישראל, בעקבות טראומה גדולה.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חברי הכנסת הראל, צבי הנדל, משה גפני. חבר הכנסת גפני, אני יודע שאתה לעולם לא מצביע בלי לדעת על מה, אז נא להקשיב. חבר הכנסת פורז, חברת סיעתך מנסה פה לפלס שביל לקול שלה בין הדיבורים כאן. חבר הכנסת אורון. חברת הכנסת נעמי חזן.

ענת מאור (מרצ):

המדינה היקרה והחשובה לכולנו חרתה על דגלה במגילת העצמאות גם את הערכים של מדינה יהודית וגם את הערכים של מדינה דמוקרטית. היינו אי דמוקרטי חשוב וחיוני במזרח התיכון. בנינו גם מדינה דמוקרטית מורכבת, לא מדינה טוטליטרית, שהרוב בלבד קובע בה, רומס את זכויות המיעוט, ואין בה הפרדת רשויות, אלא מדינה שהיה בה כבוד לחוק, למשפט, לזכויות אדם, והיתה בה תרבות של מחלוקת.

ב-4 בנובמבר 1995 נפל דבר בישראל – הרצח הטרגי והטראומטי של ראש ממשלת ישראל יצחק רבין, זיכרוננו לברכה –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת פורז.

ענת מאור (מרצ):

– – מנהיג דגול מעבר לכל המחלוקות, שהוביל לשלום, לאי-אלימות, לדמוקרטיה ולאמינות. הוא נרצח. הרצח הצורב הזה היה והינו כסכין בלב הדמוקרטיה שלנו, כי אנחנו יודעים שהרוצח היה יחיד, אבל קדמה לרצח ההסתה והאווירה החברתית – לא של כולם, ובשום אופן לא נטביע חותם בקהלים שלמים, אבל אלה שהסיתו, אלה שאמרו את המלה "בוגד", אלה שהשוו את ראש הממשלה למנהיג שהוצא להורג במדינות טוטליטריות ואלה שקוראים "מוות לערבים" ושומעים – זה כתם בדמוקרטיה.

לפיכך, הצעת החוק באה להחליף את החוק הישן, חוק העונשין, שדיבר על המרדה. אנחנו יודעים שהמושג "המרדה" הוא מושג יותר מדי מחודד. יש הסתה רבה, ויש דוגמאות לכך שאין בה המרדה אבל יש בה כדי להסית ולהדיח. אנחנו יודעים שכל הדמוקרטיה המודרניות הגיעו למסקנה, שאין די במשטר דמוקרטי אם הוא לא יודע להיות משטר אחראי ומתגונן. האמונה וה"סמוך" שאצלנו זה לא

יכול לקרות – זה קרה. אבל, חברות וחברי הבית, הצעת החוק חשובה עוד יותר, כי ההסתה לא נסתיימה.

היו"ר ש' וייס:

רגע. חברים. חבר הכנסת עוזי לנדאו, חבר הכנסת חנן פורת וחבר הכנסת חיים רמון.

ענת מאור (מרצ):

אין דבר.

היו"ר ש' וייס:

לא. זה קצת מפריע. זה גם לא "פייר". את מדברת, ואנשים עומדים עם הגב אלייך.

ענת מאור (מרצ):

ההסתה לא נסתיימה, ועדיין עומדים בכיכרות ועל המרפסות ושומעים "מוות לערבים" ומסיתים כלפי השמאל – כאילו הוא בוגד, בשם פרשת ריגול שכולנו נגדה; ולוחשים לרבנים, כאילו לחצי העם אין לגיטימציה ואין לו נאמנות.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם ההסתה מהצד השני?

ענת מאור (מרצ):

לכן, ההסתה וההדחה ממשיכות להתקיים כאן ועכשיו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בויס, החוק הוא נגד כל הסתה. שים לב שלא מוזכר פה שום צד.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

תשמע מה שהיא אומרת, אדוני.

ענת מאור (מרצ):

הצעת החוק הזאת באה להגן על הדמוקרטיה בישראל.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

את מגינה עליה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת בויים, אנחנו לא נאפשר שיעשו בישראל דמוקטטורה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

ענת מאור (מרצ):

אתה נותן יד לדמוקטטורה — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יש גם הסתה הפוכה.

ענת מאור (מרצ):

— — שבחסות הדמוקרטיה בונים פה שלטון דיקטטורי; מגמדים את קומת המנהיגים, מגמדים את קומת השרים, פוגעים בכנסת וממשיכים להסית ולהדיח.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

ההסתה לא באה מצד אחד.

ענת מאור (מרצ):

אז תפסיק עם קריאות הביניים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

ההסתה באה מהצד שלך. אין דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בויים, הערתך הושמעה שלוש פעמים. שמור אנרגיה לחוק הבא, כי הוא זהה.

ענת מאור (מרצ):

יש תרבות, שבה אי-אמינות הופכת לאמנות, ההסברה הופכת לתעמולה והתעמולה – לשטיפת מוח. הופכים את האזרחים להמון, ואז אפשר להסית ולהדיח. אנחנו חייבים לאמץ בבית הזה הצעת חוק שהיא מאוזנת וסבירה. שמעתי עליה גם הערות מספר שאני מקבלת אותן, ובין הקריאה הטרונית לקריאה הראשונה נשקוד עליה עם המכון לדמוקרטיה ועם ארגונים אחרים. אנחנו לא רוצים לפגוע במהות הדמוקרטיה של חופש הביטוי, ולא רוצים למנוע מחברי כנסת את החסינות המהותית להביע את דעתם, ולא רוצים למנוע מערביי ישראל להיאבק על זכויותיהם, ולא מנשים ולא משום מיעוט. אבל, את התופעה שנקראת הסתה, שגרמה לטראומה בדמוקרטיה הישראלית, ואת הדפוס של דמוקרטיה מגינה על עצמה כמו שכל מדינות אירופה השכילו ליצור –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רביץ, אני מבין שאתה מברר את ענייני המאכלים של שר המשפטים.

ענת מאור (מרצ):

— אנחנו חייבים בהם. אדוני היושב-ראש, ברשותך, תאפשר לי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. נא לסיים.

ענת מאור (מרצ):

אנחנו חייבים להעביר את הצעת החוק הזאת ולהמשיך לעסוק בה ברצינות הראויה, כי יש צורך בחוסן הדמוקרטיה, במניעת קריסתה, בבלימת הכרסום שחל בה בכל כיוון – להחזיר את האמינות ואת ההוגנות. העיקר, כפי שהצעת החוק מציעה, ואני מסיימת: ההסתה גרמה מזק אדיר לדמוקרטיה הישראלית וטרגדיה נוראה. תפקידנו, כחלק מהלקחים, הוא לשנות את החוק ולא להישאר בתקופת המנדט מבחינה זו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שריד. תסיימי, כי הם לא – – –

ענת מאור (מרצ):

תן לי לסיים. אין להישאר עם מושג ישן של "המרדה", ויש למנוע בחוק העונשין את ההסתה תוך שמירה על חופש הביטוי. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת ענת מאור.

הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש הצעת חוק זהה מלה במלה. חברת הכנסת דליה איציק תביא הצעת חוק באותו נושא; הצעת חוק מס' פ/1847. השר יתייחס לשתי ההצעות יחד, כי, למעשה, מדובר באותה הצעת חוק ובשתי יוזמות שמתכוונות לאותו נושא. בבקשה, גברתי.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני שר המשפטים, הצעת חוק העונשין, שרובנו התלבטנו בה רבות, עלולה רק לכאורה לצמצם את חופש הביטוי שאנחנו כל כך אמונים עליו והוא אחד מיסודות המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל. זה לאחר שקרה שבר נורא, לאחר שהקונצפציה נכשלה, ב-4 בנובמבר, יום שבו נרצח ראש ממשלה במדינת ישראל, לאחר שכולנו אמרנו: אצלנו זה לא קורה. אנחנו לא רוצחים. מתוכנו זה לא יבוא. הקונצפציה נכשלה, וליקוי המאורות היה של כולנו. לא ראינו את הכתובת על הקיר, וסירבנו לקרוא את אותיות הדם.

בכל זאת, חשבנו שבחברה הישראלית יהיה מי שיעשה חשבון נפש, ומערכת החינוך צריכה כל יום לומר לעצמה, שהדמוקרטיה במדינת ישראל איננה מובנת מאליה, ושצריך לחנך לה כל הזמן, לא כפרויקט מיוחד, לא כמבצע, אלא כתוכנית מתפתחת, צומחת וארוכת טווח – – –

אדוני היושב-ראש, אודה לך, אם תעשה כאן קצת שקט. יש פה זוגות בלי סוף.

הי"ר ש' וייס:

אני מנסה כל פעם. קודם, חברת הכנסת ענת מאור העירה לי ושאלה למה אני מנסה. את צודקת. חבר הכנסת יצחק כהן יעזור לי באזור שלו, חבר הכנסת דוד ראם – באזור שלו, וחבר הכנסת חיים רמון – באזור שלו.

דליה איציק (העבודה):

גם היום, בימים אלו, אדוני היושב-ראש, יש מי שטרח לנסות לארגן קמפיין מתוזמר, כאילו מי שנתפס, נחום מנבר, הוא אותו אדם שאנחנו, הבוגדים, משתפים אתו פעולה. אין סליחה, אין בקשה ואין מחילה.

אפילו חבר הכנסת עוזי לנדאו שותק, ואפילו הוא לא שומע את הקולות. אפילו האיש הטוב הזה, שפעם אחר פעם ידע גם להגיד דברים נוקשים, שתק. אפילו לו אין מה לומר על העלילה הנוראית הזאת.

נחום ברנע מפרסם שלשום מאמר ואומר בצורה ברורה ובהירה: "אדוני ראש הממשלה, אני מזמין אותך שתתבע אותי על הוצאת דיבה, שכל הקמפיין הזה בא ממך ורק ממך". בכל זאת, יש אנשים ששותקים. אני חשבתי לעצמי: אילו העז מישוה לומר את זה על חבר מחברי הליכוד מתוכנו, האם לא הייתי קמה עליו? אדוני היושב-ראש, לא למדנו דבר.

לכן, אני מציעה הצעת חוק האומרת: בדין המצוי כיום קיימת עבירת ההמרדה, שהיא שריד מיושן מתקופת המנדט. עבירת ההמרדה נחשבת – – –

היו"ר ש' וייס:

מר יעקובזון, תעזור לי באזור שלך. אני רוצה סיוע לוגיסטי ממך. אתה הוטיק ביותר באזור ההוא. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

גם היום יש מי שמלביש את ראש הממשלה בבגדים נוראיים. גם היום יש בחוצות ירושלים כרזות נאצה איומות נגד ראש הממשלה, של אותה קבוצה שהוא טיפח בפעם הקודמת ועכשיו היא קמה עליו, והגולם קם על יוצרו. גם היום צריך להגן על ראש הממשלה מפני אותם קיצונים מטורפים.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל כל הזמן מפריעה לי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין וחבר הכנסת ראם, תאפשרו לנו להעביר את החקיקה באווירה של הקשבה.

דליה איציק (העבודה):

עבירת ההמרדה הזאת נחשבת לעבירת – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רפי אלול. חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

דליה איציק (העבודה):

– – – בז'רגון המשפטי. היה קשה מאוד להגדיר מהי עבירת ההמרדה. ישבו שני אנשים חשובים מאוד, פרופסור קרמניצר וחאלד גאנם, וניסו להפיק לקחים ולתרגם אותם תרגום משפטי, ואני מקווה מאוד שהממשלה לא תתנגד, חס וחלילה, חלילה וחס, להצעה כזאת, כי מטורפים יש בכל המקומות ובכל הכיוונים. פעם אתם בשלטון ופעם אנחנו בשלטון, רק שאתם מטפחים לפעמים את המטורפים קצת יותר מדי, לצערי הרב.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני קוראת לכל חברי הבית. המסר הזה צריך לעבור לאותם נערים ותלמידים שלפעמים ידם קלה מדי על ההדק, לאותו רוצח ראש הממשלה, יגאל עמיר, שישמע מתוך הבית הזה דברים מאוחדים ומלוכדים האומרים: לא עוד, לא ניתן.

טרחנו ועשינו עבודה קשה, האמינו לי, במחשבה, באיזון ובמינון נכון, איך אנחנו לא מצמצמים, חלילה, את חופש הביטוי. אני קוראת לכל חברי הבית להתעלות מעל כל שיקול פוליטי, להתאחד סביב ההצעה ולומר – חבר הכנסת זאב בונים – למחנכים, שאנחנו, הבית הזה, איננו מנותקים ממה שהם עוברים יום-יום, שאנחנו אומרים שגם אנחנו שומעים את הקולות ועשינו משהו בתחום המשפטי. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר המשפטים, בבקשה. אדוני ישיב על שתי ההצעות, כי למעשה זה אותו נושא ואותו חוק.

חבר הכנסת גפני, אני בכלל לא שומע. מי שם שומע הכי טוב? חבר הכנסת טל, תעזור לי, טוב? אתה סגן יושב-ראש, פזר שם קצת את ההפגנה. גפני, חברים – אני מבקש מן הסדרנים לנסות לסגור את הדלת. אני יודע שאתם סוגרים ופותחים, סוגרים ופותחים, אבל מה לעשות?

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שתי הצעות החוק הנדונות, שהוצגו כרגע לפני המליאה, באות להסדיר את נושא עבירת ההסתה לעשיית מעשה פשע או אלימות בדרך של קביעת עבירות ועונשים על התבטאויות מסוכנות.

היו"ר ש' וייס:

צחי, אתה רוצה שארגיע אותם או לא? אז רגע. חברים, חבר הכנסת אלון, זה קשה מאוד לדבר מכאן, אין לכם מושג. זה כמו איזו כוורת של דבורים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, מדובר בחקיקה שמגבילה ותוחמת את חופש הביטוי, אשר כפי שהגדיר אותו – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, גמרנו. אתחיל לקרוא אותך לסדר על הסיבובים ועל הדיבורים האלה, באמת. חברי הכנסת צוקר, זיסמן, פורז, נא לשבת, תנו לנו לעבוד כאן.

שר המשפטים צ' הנגבי:

— — בית-המשפט העליון, הוא "נשמת אפה של הדמוקרטיה". בחברה דמוקרטית יש להיזהר מקביעת עבירות פליליות בגין הבעת דעה, שכן — וכך צפוי — עלולה להתרחש פגיעה חמורה בחופש הביטוי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, אני לא יכול להמשיך כך. חבר הכנסת פורז, מראשית הישיבה אתה בתנועה, זה לא הולך ככה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אכן, החופש הזה — חופש הביטוי — הוא אחד מן היסודות המרכזיים במשטרנו החוקתי, ואף שטרם — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים רמון. חבר הכנסת יוסי ביילין. חבר הכנסת חיים רמון, אני לא יכול כך. שעה אתה כאן, וכל הזמן בשיחות. חבר הכנסת חיים רמון.

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת רמון, יש לי הרושם שהוא לא מדבר על החוק הנוכחי.

היו"ר ש' וייס:

לא, בטוח לא. הוא כבר מתכנן את הבא, מתכנן את הבא. חבר הכנסת ברעם, תנו לנו להגיע להצבעה, אני מאוד מבקש. חבר הכנסת אורון, קשה ממש, לא שומעים מלה. רמון, אי-אפשר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

החוק הפלילי קובע עבירות שמצמצמות את חופש הביטוי, כמו איסור על פרסום גזעני, איסור על פרסומי המרדה, איסור הסתה למעשי טרור. אולם איסורים אלה, כשמחוקקים אותם לאחר חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, חייבים לעמוד בתנאיה של פסקת ההגבלה שבחוק-יסוד זה.

אין ספק, כי ההצעות אכן מכוונות לתכלית ראויה, וכי הערכים המוגנים בהצעות הולמים את ערכיה של מדינת ישראל, הרי זה על פניו לא יכול להיות שנוי במחלוקת, אבל יש ספקות רבים לעניין ההצעות האלה, שמא האמור בהן עולה על הנדרש ושמא לא נתקיימו בהן – על כל סעיפיהן – האיזונים הראויים, בין ערך חופש הביטוי, הערכים החברתיים הראויים, שההצעות באות להגן עליהם, לבין הפגיעה בזכויות שנובעת מאיסוריו של החוק הפלילי.

סוגיית תחימת העבירות בתחום חופש הביטוי איננה קלה כלל ועיקר, ויש לנהוג בה זהירות רבה. סוגיה זו מעוררת שאלות עקרוניות חשובות מתחום היסוד הנפשי הנדרש לעבירה, הגדרת הקונקרטיזציה של ההתנהגות, הסיכון לערך החברתי שאותו מתכוונים להגביל, מבחני ההוכחה, תחימת הדיבור המוגן ושאלות רבות אחרות.

דווקא בעת הזאת אנחנו עוסקים בסיום הליכי הכנת חוק-היסוד: חופש הביטוי, ולא היינו רוצים בדיוק בעת הזאת להגביל את חופש הביטוי בחוק אחר. אנחנו גם מצויים במצב שבו בפני בית-המשפט העליון עומדים ותלויים תיקים שעוסקים בנושא הסתה לאלימות.

היו"ר ש' וייס:

חברים. חבר הכנסת חיים רמון, אצטרך לבקש ממך לנהל את הישיבה שם בכורסאות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

בשניים מהם נתבקש דיון נוסף. דעות שופטי בית-המשפט העליון חלוקות בסוגיות הבסיסיות הנוגעות בנושאים שהצעות החוק דנות בהן, ומן הראוי שגם נושא זה יעמוד בפני הכנסת בבואה להצביע על הסוגיה הזו.

כפי שחלק מן החברים בבית יודעים, זה כמה חודשים עוסק צוות במשרדי בגיבוש התיקונים הנדרשים בחקיקה העונשית כדי להסדיר בצורה ראויה ועדכנית את עבירות ההמרדה וההסתה. הצוות הזה יביא בחשבון גם את עמדות שופטי בית-המשפט העליון, כאשר תינתנה הפסיקות שהוזכרו לעיל, ונביא בפני הבית, אדוני היושב-ראש, הצעה כוללת, שתיתן – כך יש לקוות – מענה טוב יותר על האיזונים הנדרשים –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת וקנין. חבר הכנסת יצחק כהן.

שר המשפטים צ' הנגבי:

— — מזה המצוי בהצעות החוק בפניכם.

מסיבה זו, אדוני היושב-ראש, החליטה הממשלה לבקש מן הבית להצביע נגד הצעת החוק.

היו"ר ש' וייס:

שתיהן, נכון?

שר המשפטים צ' הנגבי:

מדובר בשתי הצעות חוק. נגד שתי הצעות החוק האמורות.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. חברת הכנסת דליה אציק, האם את רוצה להשיב, או חברת הכנסת ענת מאור, או שתיכן, או להעביר להצבעה?

דליה אציק (העבודה):

להצביע.

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת. עוברים להצבעה. חברים, אני מודיע שאני לא מוסיף שום קול לשום צד, קואליציה-אופוזיציה. נא לשבת, ועוברים להצבעה. שלא תהיינה אי-הבנות, אינני מוסיף אפילו קול אחד.

אני קורא את החוקים: ההצבעה יחד. אם כי בחוקים זו הצבעה בנפרד.

נאף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שתי הצבעות יחד.

היו"ר ש' וייס:

מצביעים בנפרד, אף שהחוקים זהים.

נא לשבת, שום קול לא נוסף.

הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1998, שהציגה חברת הכנסת ענת מאור. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 33

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 49

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה),

התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, 33 תומכים, 49 מתנגדים. ההצעה הוסרה.

עוברים לחוק השני: הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1997, של קבוצת חברי כנסת, שדליה איציק הציגה אותה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 32

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 50

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1997,
נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

32 תומכים, 50 מתנגדים, אין נמנעים. גם הצעה זו הוסרה.

הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – הגדלת תקציב הביטחון) (הוראת שעה),

התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום שלנו. חבר הכנסת עוזי לנדאו יעלה ויבוא ויציע לפנינו את הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – הגדלת תקציב הביטחון) (הוראת שעה), התשנ"ח-1997; הצעת חוק פ/1750.

עוזי, אני אנסה להרגיע את האולם קצת, תחכה רגע. תקבל את כל הזמן. חברי הכנסת, אנחנו רוצים להמשיך בסדר-היום. חבר הכנסת הלפרט, חבר הכנסת הראל. חבר הכנסת אהוד אולמרט. חבר הכנסת הלפרט, תשחרר את ראש הממשלה, אנחנו רוצים להמשיך. יש עוד עשר דקות. חברי הכנסת. חכה, אנחנו לא נתחיל. אני מבקש מהסדרנים לסייע לי קצת. חברי הכנסת, שרים, ראש הממשלה, סגני שרים, נא לאפשר לנו להמשיך בסדר-היום. ליאון, באדיבות תסביר להם שמפריעים לנו. לא פשוט היום. אגב, חבר הכנסת לנדאו, תמיד לפני חוקים בעייתיים יש רחש בחש, התייעצויות, מה לעשות.

חבר הכנסת רענן כהן, אנא. חבר הכנסת יוסי שריד, הפנה אלינו את פניך. בבקשה, חבר הכנסת לנדאו, אתה יכול להתחיל, כנראה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת דהן ודוד טל, אי-אפשר כך. מאוד קשה, לא שומעים מאומה.

עוזי לדאן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד ראם, תודה.

עוזי לדאן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא על סדר-היום הוא איזה צה"ל ואיזה ביטחון אנחנו רוצים. יש לשאול את השאלה הזאת במלוא החריפות, משום שזה שנים מספר המקורות הפנויים העומדים לרשות מערכת הביטחון, בפועל קטנים והולכים, וזאת בשעה שתקציב המדינה – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת דהן, טל, וקנין – אתם מפריעים לי. סליחה, חבר הכנסת אזולאי. תעשו התייעצות בחוץ.

עוזי לדאן (הליכוד-גשר-צומת):

– – – זאת בשעה שתקציב המדינה גדל, התוצר הלאומי במדינה גדל, אבל תקציב הביטחון נשאר, אף שנשאר בערך בגודלו הריאלי, בפועל הוא קטן, הוא קטן מאוד.

נוספו לצבא בשנים האחרונות סעיפי הוצאות חדשים, לא מבטלים. הצבא צריך לשלם ארנונות לעיריות שונות, צריך לשלם ביטוח בריאות לחייליו, חשבונות הטלפונים שבעבר לא כוסו, עכשיו צריכים לבוא מתוך תקציב הביטחון. שכר העבודה שעד לפני כעשר שנים היה פחות מ-40% בתקציב, היום הוא יותר מ-50%, כ-55%. מחירי אמצעי הלחימה היום גדולים פי כמה ממה שהיו, זה שיהיה, יעלה כ-100 מיליון דולר. זה שקנינו במסלול הראשון עלה 15 – מטוס חדש – כרבע מן הסכום הזה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש גם מעובדי הסיעות ומעובדי הכנסת שלא להפריע לנו.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

ולכן, אף שאין הבדל ריאלי בברוטו של התקציב, יש הבדל ריאלי יסודי בנטו של תקציב הביטחון. התקציב קטן בהרבה.

התוצאה היא, כמובן, אכילה של מלאים, פגיעה קשה באימונים, פגיעה קשה בהצטיידות, פגיעה במחקר ובפיתוח לקראת מה שיהיה בעתיד, והוא האמצעי שאתו נוכל להפגיע בשדה הקרב.

זו תופעה קשה. כבר גודלו של תקציב הביטחון הנוכחי איננו יכול להחזיק, לממן את הסד"כ – את סדר הכוחות הקיים. בעוד חמש שנים יקטנו בעשרות אחוזים משקים שונים, בלי להיכנס לפרטים, אם זה משק המשאיות או משק הג'יפים או כלים אחרים. רמת הכוננות של הצבא היום קטנה, נמוכה יותר בהשוואה למה שהיתה לפני כמה שנים. יש משקים שבהם המצב חריף הרבה יותר. אני מדבר בעיקר על משק המשאיות, אני מדבר על משק הנגמ"שים, וגם חיל האוויר, אף שרמת התחזוקה בו היא גבוהה, היום מספר המטוסים קטן ממה שהיה לפני 10, 15 ו-20 שנה – קטן בשיעור ניכר.

מעבר לזה, משום שמשתנות המשימות של חיל האוויר, והיום הטווח צריך להיות גדול הרבה יותר, בפועל מספר המטוסים העומדים לרשות מדינת ישראל קטן.

כן, בבקשה, חבר הכנסת טל.

דוד טל (ש"ס):

האם אדוני חושב שחשוב לפרט כאן את הנתונים הללו קבל עם ועדה, בפני כל עם ישראל?

היו"ר ש' וייס:

ההנחה היא, שמספר הצופים קטן, אבל הוא גדול.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת טל, אני סבור, שאם תקרא את דוח מבקר המדינה, תמצא פירוט רב עוד יותר, ולכן נדמה לי שאת השאלה הזאת ראוי היה שתשאל את כבוד הגברת בן-פורת. אגב, אני סבור שהיא צדקה, ומעבר לזה, אני חושב שהעובדה שהדברים אינם מגיעים אל תודעת האנשים ברמת חידוד מספקת, מביאה לתהליך שהוא קשה במדינת ישראל, שבגלל אי-ידיעת הפגיעה בצבא, אנחנו הולכים ומפרישים ומעבירים כספים למטרות ראויות, אבל פוגעים באורח ניכר בעוצמתה של ישראל בשנים האחרונות. על כך אני בא להתריע.

אני רוצה עוד להדגיש בפני חברי הכנסת, שמערכות רבות צריך שתהיה בהן יתירות, במלים אחרות – אם במלחמה נפגעת מערכת אחת, אתה רוצה שמערכת אחרת, אחת לפחות, תיוותר לימינך. בתחום הזה יש פגיעה בחלק ניכר מן המערכות החשובות שיש לנו, וכאן לא אפרט.

לעניין מיגון מערכות חיוניות – אינך ממגן אותן. הן עלולות להיות מטרה בזמן מלחמה, אבל אין לך התקציב למגן אותן.

יש סוגיה קשה, חבר הכנסת טל, של אימונים. אתה מאמן את הצבא כדי שבתוכניות מסוימות, תוכניות מבצעיות מסוימות, אתה מתכנן רמת כישורים מסוימת של יחידות לוחמות. אתה לא מאמן אותן, הכישורים לא יהיו. אתה אינך יכול לדעת אם תצא למלחמה ותוציא אותה תוכנית מן המגירה. חלילה, אם תצא למלחמה ותשלח את היחידה, אתה בטוח שהיא תעמוד בכישורים הנדרשים כדי לבצע את זה?

אני בכוונה מעלה כאן כמה שאלות יסוד, משום שאנחנו מתחמקים, וגם חברי הסיעה שלך, בכל הכבוד, כמו חברי סיעות אחרות, לרבות שלי, מתחמקים מן הבעיה, כי יש לנו יעדים אחרים. אנחנו רוצים לתת לחינוך – וזה חשוב, לנושאי חברה – וזה חשוב, לבתי-חולים – זה חשוב, לנושאי נשים – זה חשוב, ולשוויון זכויות מיעוטים – זה חשוב.

אבל, איפה הנושאים היסודיים הקשורים בביטחון? אני רוצה לומר כאן, אדוני היושב-ראש, אותם הזנחנו. התהליך הזה איננו תהליך שנמשך שנה אחת, זה תהליך שנמשך כבר עשר שנים ויותר. אפשר לקצץ בביטחון שנה, אפשר לקצץ שנתיים, אפשר שלא לשים לב לתחזוקת כלי רכב, למלאים, לכלי נשק במשך שנה-שנתיים, אבל אם הדבר הזה נמשך עשר שנים ויותר, פירוש הדבר שהיום יש לנו צבא אחר, לא הצבא שחשבנו שיהיה לנו, וגם משימותיו יהיו שונות. הוא לא יכול לעמוד במה שבמקור תוכנן לו.

זה 30 שנה, מאז 1967, נוהגים להשתמש במטבע האומר, שצה"ל הוא הצבא הטוב ביותר בעולם. אני חושב, שגם אז היתה הססמה הזאת רברבנית, מלאת יוהרה, אין מקום להשתמש במונחים מן הסוג הזה. גם אומר, שהיא אז לא היתה נכונה, לכל הפחות לא מדויקת. אני חושב, שצה"ל הוא הצבא הטוב ביותר שיש לנו, וצה"ל הוא הצבא הטוב ביותר שנועד למשימותיו, והוא בוודאי, אני חושב, הצבא הטוב ביותר שקיים באזורנו.

אבל הדבר הזה נכון היה לנקודת הזמן ההיא, ומאז חלו שינויים רבים, לא כולם חיוביים. כדי שצה"ל יהיה הצבא הטוב ביותר שאנחנו מסוגלים להוציא מתוכנו, צריך ללוותו באהבה, אבל לבחון אותו בביקורת כל הזמן. צריך שהרצון הטוב שלנו ילווה אותו בכל פינה, אבל לא לעשות לו שום הנחות, בשום תחום.

העין צריכה להיות בוחנת בתחומי המשמעת ובתחומי התנהגות הקצונה הגבוהה, כפי שצריך, ובתחומי ההצטיידות ובתחומי האימונים ובהקפדה על פרטים קטנים, וכמובן חשוב שנקפיד על העמדת תקציב ראוי לשמו למערכת הביטחון, כדי שתוכל לעשות מה שאנחנו מבקשים ממנה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, כפרלמנטר ותיק ומנוסה אני מסתכל על רשימת היזמים, רשימה מפוארת, מועדון של "שלום בטוח" ו"שלום וביטחון" בברית חזקה – מועדון מאוד פטריוטי, ללא ספק. ועדת הכנסת מתייצבת ורוצה לשריין קטע של תקציב. מה היא דעתך הפרלמנטרית – ואני לא נכנס לגופו של דבר – שמחר תתייצב ועדה מכובדת פחות, עם שמות נוצצים פחות, אבל פטריוטים, של החינוך. ועדת החינוך תתייצב כולה ותנסה לשריין – – –

אורי אור (העבודה):

אין להם לובי.

אפרים סנה (העבודה):

לכול יש לובי פרט לביטחון.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהשאלה היא לא רק פרלמנטרית.

היו"ר ש' וייס:

הרי אנחנו לא מבינים בביטחון כלום, רק אלה שחתומים פה. אנחנו התמימים האלה, שלא מבינים כלום.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

הסוגיה היא נכונה.

היו"ר ש' וייס:

אגב, זו ברית מרתקת פה.

עוזי לדאן (הליכוד-גשר-צומת):

אגב, אני חושב שכל ההשקעות שהיו בחינוך בשנים האחרונות משקפות תהליך חיובי מאוד. העובדה שמדינת ישראל יכולה להשקיע הרבה יותר בחינוך ובעלייה, בקליטת עולים ובסוגיות הרווחה בכלל, בנושאי חברה, בנושאי שכונות מצוקה, בתחום החברתי, בתחום קירוב הלבבות בינינו לבין המיעוטים החיים בתוכנו, אלה דברים חשובים. פתרון הבעיות בתחומים אלה חשוב לעוצמתה של ישראל, לחוסנה הביטחוני של ישראל, שחלק ממנו הוא חוסן חברתי וחוסן מוסרי וחוסן דמוגרפי. אני מסכים, אדוני, אתך ועם הערתך. אבל הטענה שלי היא שהאיזון הופר.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה ילך ויתגוון. מחר תבוא ועדת החינוך, ואותם אנשים יחתמו על הכול. עוד לא ראיתי דבר כזה.

עוזי לדאן (הליכוד-גשר-צומת):

אם במהלך כ-15 שנה או שני העשורים האחרונים ההשקעות בכל התחומים האלה, בכלל זה חינוך, גדלו ב-350%, זאת אומרת פי-4.5, והוצאות הביטחון בפועל באופן ממשי קטנו, אז האיזון הופר, ויש פגיעה קשה הרבה יותר בסך הכול בעוצמתה של מדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

אני שואל בצד הפרלמנטרי. בתוכן אני כאילו לא מתמצא.

עוזי לדאן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הצבא נשאר ללא שדולה. בכל התחומים האחרים יש שדולות למיניהן, והשדולה שלנו בוועדת החוץ והביטחון מציעה למדינת ישראל, בכלל זה לידידינו הטובים ראשי כל השדולות האחרים, לעזוב אותנו טייס אוטומטי, כמעט הייתי אומר פופוליסטי, ולחזור אל האחריות ואל הדילמה שצריך לעמוד בפניה באורח אמיתי, כמה להשקיע בביטחון מול כמה שצריך להשקיע בתחומים אחרים.

היום מדינת ישראל עומדת בפני איומים קשים, והאיומים הם איומים של טילים בליסטיים ונשק בלתי קונבנציונלי וארבע אוגדות חי"ר הנמצאות ביהודה, בשומרון ובעזה, שלא הובאו בחשבון כאשר נחתם

הסכם אוסלו. כל אלה איומים שלא ידענו כמותם בעבר; איומים בטווח המיידי, איומים בטווח הארוך. ומדינת ישראל צריכה להחליט מה הוא סדר הכוחות שאותו היא מבקשת מצה"ל להחזיק. כל מי שתובע להיטיב עם החברה ולהיטיב עם מערכת החינוך, ויש שר חינוך ויש שר רווחה ויש שר דתות ויש בריאות, כל השרים האלה צריכים לומר מה היא החלטתם לגבי גודל הסד"כ של צה"ל. זו היא גם מחויבותם.

שר הבריאות, למשל, צריך לומר אם הוא מעדיף יותר פצועים ויותר נפגעים ויותר הרוגים בזמן מלחמה, שיופנו לבתי-חולים שלא יוכלו לטפל במספר כה גדול באותה רמה שהיינו מבקשים, או לדאוג לכך שמספר הנפגעים יהיה קטן יותר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אתה תארגן מחר את ועדת החינוך ותעשו שדולה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר לכל מי שאומר בממשלה שיש איום אירני של טילים, אני שואל אותם, מה התשובה שאתם נותנים למדינת ישראל להתמודד עם זה? מי שאומר שיש נשק כימי בעירק ובסוריה, אני שואל אותם, כמה אתה נותן כדי שנטפל בסוגיה הזאת?

יש לנו בנים שייסעו בטנקים, והם צריכים להיות ממוגנים. יש לנו אוכלוסייה אזרחית שצריכה לקבל מסכות אב"כ, ומסכות אב"כ עולות כסף. יש לנו אוכלוסייה שאנחנו צריכים לתת לה מגן מפני טילים. "חץ" יכול לעשות זאת. אבל לא על ה"חץ" לבדו. יש מערכות נוספות שצריכים לפתח.

אדוני היושב-ראש, מצה"ל יש לתבוע עבודה יסודית בתוכו. הוא עוד יכול לקצץ בתוכו, לפי הערכתנו, כמיליארד ואולי יותר במהלך השנים. חייבים להעריך את העבודה הגדולה שנעשתה בצבא בתחום הזה בשנתיים האחרונות.

ראש אגף טכנולוגיה ולוגיסטיקה היוצא, האלוף עמי סגיס, עשה עבודה גדולה בתחום הזה וחשף מקצת ממנה לציבור בריאיון שהיה בשבוע האחרון בעיתונות. אבל, מן הצבא נתבע יותר. נתבע בתחום תפיסת הביטחון. הדבר לא מעודכן די הצורך ולא מגובש, וגם הוא נחוץ כדי שהניצול של התקציב יהיה יעיל. הגיע הזמן להניח לפתחה של הממשלה את הבעיה האמיתית. כמה שלא נחסוך, צריך להוסיף לצבא. אנחנו לא תובעים 4.5 מיליארדי שקלים, אבל לפחות 2 מיליארדים, לחמש שנים בכל שנה. זהו קומץ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

2 מיליארדי שקלים להוצאות הצבאיות. מספיק, די – – –

שר הבריאות י' מצא:

כמה אתה תובע באחריות שלך למערכת הבריאות כדי שאפשר יהיה לתת לצבא?

היו"ר ש' וייס:

אני הצעתי את זה קודם.

עוזי לדאנו (הליכוד-גשר-צומת):

השר מצא, אני שמח שאתה עוסק בחידון "חפשו את המטמון", ואני אתן לך תשובה. יש לי גם אחריות למערכת הבריאות. גם לגבי מערכת הבריאות ותקציביה הפופולזים חוגג, אדוני שר הבריאות, בכל הכבוד וההערכה שאני רוכש לך. הפופולזים חוגג. כולם רוצים יותר בריאות, אבל אדם צריך גם לצאת בריא ממלחמה.

שר הבריאות י' מצא:

מערכת הבריאות היא לא צבא?

עוזי לדאנו (הליכוד-גשר-צומת):

אחד הבדרנים אומר "ותחשבו על זה", אבל תחשבו על זה ברצינות. תודה רבה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

צריך שלום ולא – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — כל הזמן רק מלחמות.

הי"ר ש' וייס:

יש פה עניין פרוצדורלי קטן. על הצעת החוק חתום חברנו חבר הכנסת משה שחל. כפי שהבנתם, זה ועדת החוץ והביטחון. הוא כבר לא חבר כנסת, ואני חייב להודיע לפרוטוקול, ששמו נשמט. הצעת החוק היא של חברי הכנסת עוזי לנדאו ואורי אור. גם זה נשמט בטעות מסדר-היום.

אדוני שר האוצר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

האסון הזה של ברית הביטחוניסטים. די, עד מתי — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בלי הביטחוניסטים לא היתה לנו דמוקרטיה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה אתה אומר.

הי"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את תוכלי להתנגד, אם כי אני משער לעצמי ששר האוצר יתנגד. אבל פה מתפתח היום דיון פרלמנטרי מעניין.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הממשלה מתנגדת להצעת החוק.

אורי אור (העבודה):

שר הביטחון לא מתנגד.

שר האוצר י' נאמן:

יש החלטת ממשלה, ואני מקווה שהיא מחייבת את כל חברי הממשלה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אין החלטת ממשלה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר הביטחון, תוכל לקבל את רשות הדיבור. אין שום בעיה.

אורי אור (העבודה):

הוויכוח חשוב, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

הוא העיר לו הערות. הוא יוכל לדבר.

שר האוצר י' נאמן:

יש החלטת ועדת שרים שלא הוגש עליה ערעור, ומשמעותה כהחלטת ממשלה. היא מחייבת את כל שרי הממשלה.

היקפו הנוכחי של תקציב הביטחון נקבע במסגרת חוק התקציב לשנת 1998, בהתאם לסדרי עדיפויות של הממשלה ובאישורה של הכנסת. אין כל מקום להגדיל תקציב של משרד ממשלתי בחוק ולשריין בחוק תקציב של משרד ממשלתי זה או אחר.

יתר על כן, אין גם מקורות בתקציב המדינה לשנת 1998 שניתן להפנותם לצורך הגדלת תקציב הביטחון, וזאת על חשבון תקציב משרדים אחרים.

משמעות קבלת הצעת החוק היא פריצת מסגרת התקציב ואי-עמידה בחוק התקציב ובחוק הפחתת הגירעון.

לאור האמור לעיל, אני מבקש מהכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

אני רוצה גם להוסיף, בהמשך לדברי היושב-ראש הנכבד, שאין גם תקדים לכך שהכנסת קובעת בחוק תקציב משוריין למשרד מסוים. הדבר הזה נוגד את כל סדרי תקציב המדינה, והדבר הזה יכול להיות תקדים מסוכן מאוד לכך שלא יהיה אפשר לנהל תקציב מדינה, על כל המשמעויות המתבקשות מכך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אורי אור, חמש דקות לרשותך לשכנע את הכנסת לתמוך בחוק.

חיים אורון (מרצ):

האם החקיקה הזאת גוברת על חוק התקציב?

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, כי זה לקס ספציאליס.

חיים אורון (מרצ):

אין רוב של 61. החקיקה הזאת גוברת על חוק התקציב.

היו"ר ש' וייס:

גם זה חוק. אבל מכיוון ששניהם באותה רמה – – –

חיים אורון (מרצ):

מה גובר על מה?

רחבעם זאבי (מולדת):

החוק המאוחר יותר גובר על החוק המוקדם יותר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, הכללים פשוטים מאוד. חוקה גוברת על חוק רגיל, וזאת כמובן אם בית-המשפט יפרש כך, כי עדיין אין לנו חוקה במובן המלא של המלה. חוק ספציאליס גובר על חוק גנרליס. חוק מאוחר גובר על חוק מוקדם. ביתר יעסקו הפרשנים, אם החוק הזה יאושר. ייתכן שבהצבעה נחסוך מן הפרשנים את הצורך לפרש.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח ולומר לשר האוצר, כי מדובר על שנת התקציב 1999 ולא על שנת 1998. הרעיון הוא, שתחולת החוק תהא מ-1999.

אני רוצה לומר משהו לחברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מבין את הקריאה שלך נגד לובי ביטחוני או לובי כזה או אחר. אבל לצערי הרב – ואני לא דמגוג, כמו שאת יודעת – לעתיד אין לובי ואין גם אזור בחירה. בינתיים תמכו בכך יפה מאוד כאשר דנו בהרבה מאוד נושאים של קבוצות מצוקה. זו גם תשובה ליושב-ראש הכנסת. יש לנושא זה לובי רחב מאוד.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יושב-ראש הכנסת. הייתי.

אורי אור (העבודה):

סגן יושב-ראש הכנסת.

השאלה איננה, האם יש שלום או מלחמה. הרי בשאלת השלום את מכירה את דעתי. אנחנו במצב של מלחמה. אילו יכולתי לבוא ולומר לך, שלאותן משפחות שכולות שתהיינה בעוד 10-15 שנים, אם תהיה, חס וחלילה, מלחמה, יהיה לובי – זה דבר אחד. אבל אין להן לובי ואין להן ייצוג.

למה באה הצעת החוק הזאת, אדוני שר האוצר? כי לפני שנה אתה וראש הממשלה הכרתם בצורך בהגדלת תקציב הביטחון. הכרתם בצורך. אז ראש הממשלה וגם אתה אמרתם בוועדות שונות: יש לנו פתרון, אנחנו נמכור בסיסים, נמכור ציוד, בעיקר רכוש של משרד הביטחון, ובזה נכסה את הפער של 2 מיליארדי השקלים שאנחנו צריכים.

אני מצטער מאוד, אינני רוצה להפוך את הדיון הזה לדיון פוליטי.

היו"ר ש' וייס:

חברים, חברי הכנסת שעומדים כאן, אני מבקש לא להפריע.

אורי אור (העבודה):

לכן, אדוני שר האוצר, בשנה שעברה שר הביטחון בהגינותו ייתכן שהאמין שיהיה איזה פתח של הגדלת תקציב, מכירת בסיסים ומכירת נכסים. אני התנגדתי לזה אז, ואתה זוכר זאת. אמרתי מעל במה זו, שאינני רוצה שמשרד הביטחון יעסוק בסחר קרקעות ואינני רוצה שמשרד הביטחון יעסוק בסחר בסיסים. ויותר מזה, אמרתי פה: לא תהיה תוספת של אגורה אחת לתקציב הביטחון. אדוני שר האוצר, בדבריו בוועדת החוץ והביטחון וגם בדבריו לציבור ולתקשורת אמר שר הביטחון: לא נוספה אגורה אחת לתקציב הביטחון כתוצאה ממכירת בסיסים.

רבותי חברי הכנסת, מה אנחנו רואים פה? אנחנו רואים פה עוד הפעם איזה פתרון וירטואלי. מצד אחד, מכירים בצורך ואומרים שצריך להגדיל את תקציב הביטחון, אך מנתנים פתרון שאיננו קיים בשטח. זה מה שקרה.

לכן, אדוני שר הביטחון, אני מבקש ממך לא רק לתמוך בחוק, אלא ללכת ביד אחת עם ועדת החוץ והביטחון, שבאה בעצם ואומרת שלמה שאמר ראש הממשלה – ואני מבקש מראש הממשלה להקשיב – למה שאמר שר הביטחון ולמה שאומר שר האוצר אנחנו מסכימים. אבל, רבותי, תבואו עם פתרון שנותן הגדלת תקציב. אינך יכול להכיר בצורך ולא לתת פתרון.

לכן, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש לאשר את החוק הזה בקריאה הטרונית. אנחנו נעבד אותו, ואני מקווה שיהיה הסכם נכון בין שר האוצר לבין שר הביטחון על הגידול בתקציב הביטחון. שר האוצר שמע מכמה פרופסורים ומאנשי משרד הביטחון שאין דרך אחרת.

לא רק שאתם צריכים להכיר בתפיסת ביטחון, אלא מישו צריך לעמוד מאחוריה ולממן אותה. לא ייתכן שיכירו בצורך וישאירו את המצב בדעיכה, כמו שתיאר חברי יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת עוזי לנדאו. אין לי מלה להוסיף על תיאור המצב העגום כמו שהובא בדבריו.

לבסוף, רבותי, אעבור להערה האחרונה. נגיע למצב כמו עם אותה התרעה של מלחמת טילים, כשאז רצתם כמו עכברים והוצאתם 250 מיליון שקל תוספת לערכות מגן.

אם לא נאשר עכשיו העלאה רצופה בתקציב הביטחון, נשלם הרבה יותר גם בדמים וגם בכסף. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת אורי אור.

אדוני שר הביטחון, האם אתה רוצה להוסיף משהו או שאפשר לעבור להצבעה?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני רוצה להוסיף.

היו"ר ש' וייס:

אני מאפשר לשר הביטחון להוסיף דברים לפני שנעבור להצבעה. זה על גבול התקנון, אדוני השר, כי היתה תשובת שר. אבל אפשר לך. מעירים לי שזה לא על-פי התקנון. אבל כבר הזמנתי אותך ולכן אפשר לך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מה יקרה אם כל שר ירצה להוסיף דברים?

היו"ר ש' וייס:

ההחלטה שלי היא גבולית.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, שרי הממשלה, חברי חברי הכנסת, זה עשר שנים תקציב הביטחון עומס על כתפיו קיצוצים, פגיעה במשאבים והפנייתם לצרכים חברתיים-כלכליים של מדינת ישראל.

בעשור האחרון גדלו הצרכים הביטחוניים. בשנים האחרונות נוספו איומים חדשים כלפי מדינת ישראל, איומים של טילים ארוכי טווח, איומים של נשק לא קונבנציונלי, אפשרויות לעימותים בחזית ועוד מגוון של איומים אשר מדינת ישראל צריכה וחייבת לתת עליהם מענה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תעשו שלום.

שר הביטחון י' מרדכי:

אנחנו גם נעשה שלום, וגם בעת שלום צריך עוצמה ביטחונית כדי להגן גם על חי"ך, אדוני חבר הכנסת, על חי" כולנו.

אנחנו הולכים ושוחקים את היכולת הביטחונית, את היכולת הצבאית שלנו. לא ניתן להמשיך בתהליך הרציף הזה של קיצוץ בתקציב הביטחון. בעיני זה יהיה חוסר אחריות להמשיך בתהליך הזה. ומה שמתחייב כדי לשנות את המגמה, לומר ביושר: עשר שנים הפנינו כ-80 מיליארד שקל מתקציב הביטחון לתקציבים אחרים במדינת ישראל. הגיעה העת, הגיע הרגע, לשנות במידה מסוימת את המגמה ולאפשר תקציב שיאפשר לנו להתעצם, להתחזק, להרתיע, ובכך לתרום לביטחונה של מדינת ישראל ולחיזוק תהליכי שלום. רק עוצמה לאומית כוללת, רק יכולת ביטחונית חד-משמעית, רק כוחו ורוחו של צה"ל, הם יהיו הערובה להשגת שלום אמת במזרח התיכון.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר הביטחון.

מורי ורבותי, נא לשבת. אני לא רוצה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אנא, אני לא רוצה שהעניין יהפוך לתקדים. חבר הכנסת שריד. אני נהגתי כאן לפני משורת הדין. לא מקובל שבעת הצעות חוק, אחרי שכבר ניתנה תשובת ממשלה, אני אאפשר לשר נוסף, אבל מכיוון שאני חרגתי והבעתי דעה נגד, אז הבאתי את שר הביטחון שיאזן אותי. הוא בטח איזן אותי באופן יוצא מן הכלל.

חברים, ההצבעה החלה. הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – הגדלת תקציב הביטחון) (הוראת שעה), התשנ"ח-1997, של חברי הכנסת עוזי לנדאו ואורי אור. ההצבעה החלה.

חגי מירום (העבודה):

למה נגד?

אפרים סנה (העבודה):

אדוני ראש הממשלה, אתה לא מתבייש? עם מי אתה מצביע נגד ביטחון ישראל?

היו"ר ש' וייס:

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 41

נמנעים – 12

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – הגדלת

תקציב הביטחון) (הוראת שעה), התשנ"ח-1997, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

20 תומכים, 41 מתנגדים, 12 נמנעים. הפעם ההצעה לא עברה. חברים, הצעת החוק לא עברה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, אני בעד.

היו"ר ש' וייס:

כן, אדוני שר הביטחון, מה היתה הצבעתך? אתה בעד. אני מודיע שאנחנו מורידים את הצבעתו הקודמת של שר הביטחון, מוסיפים אותו כמצביע בעד. תודה רבה. גמרנו, חברים, אף אחד לא יבדוק את ההצבעות, לא תעמדו כאן לדין ההיסטוריה, אל תדאגו.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת החוץ והביטחון. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לגברתי.

הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת יהודה הראל – הצעת חוק סיווג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2262. בבקשה, אדוני.

רק רגע, חבר הכנסת הראל, תן לי קצת, יש פה מהומת ביטחון. חבר הכנסת רומן ברונופמן, תעזור לי שם. חבר הכנסת רובי ריבלין. רבותי הסדרנים, אני מודע לקושי שלכם עם הדלתות האלה, אבל היום הוא יום של חוקים מותחים כאלה, דרמה, תסייעו לעשות שם קצת סדר. חבר הכנסת רמון. רבותי, אנחנו עוברים שוב לחוקים שמעוררים בדרך הטבע מתיחות, וכבר דובר על כך הרבה בכלי התקשורת, וזה יוצר מתח, אז תאפשרו לנו לעשות את זה באווירה סבירה. חבר הכנסת צוקר. השר לוי. חבר הכנסת שמואל הלפרט, אתה היום בתנועה, אנרגיה פלוס. נדמה לי שאתה יכול להתחיל, בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית, תרשו לי להגיד כמה מלים אישיות בשם עצמי, כמעט בשם כל תושבי הגולן, בשם ועד יישובי הגולן, בשם כל מזכירות היישובים, המועצה האזורית, המועצה המקומית של קצרין. אני יודע שאני לא מדבר בשם כל תומכי החוק. אני אכנס לזה מייד. שכחתי להגיד – בשם הדרך השלישית.

אנחנו רואים בגולן חלק בלתי נפרד מישראל, חלק שכולל למעלה מ-30 יישובים ועיר; אזור שמספק חלק ניכר מהמים של מדינת ישראל, את הביטחון, את מיטב התוצרת החקלאית והתעשייתית. אנחנו לא מאמינים בווייתורים בגולן. אנחנו נתנגד להם. אנחנו נתנגד לעקירת יישובים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מי זה אנחנו?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אמרתי מי. לחזור שוב? אמרתי, מניתי, אין לי זמן לחזור עוד הפעם. תעיין בפרוטוקול.

אנחנו נתנגד לזה בכל דרך. אני רוצה להדגיש, כמו שהיה בעבר, אנחנו ננהל את המאבק הזה אך ורק בדרכים הדמוקרטיות. אני לא צריך להתיימר, כי הוכחנו את זה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איזה אופציה יש לשלום?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

— — — אך ורק בדרכים הדמוקרטיות, שמשמעותן הכנסת והעם; אך ורק בדרכים הדמוקרטיות כפי שנהגנו עד עכשיו. לא חסמנו כבישים, לא הבערנו צמיגים. לא איימנו על ראשי ממשלות. לא ביזנו ראשי ממשלות. לא כינינו אותם בכינויים שאני שומע גם בכנסת. אנחנו נלך אך ורק בדרך הדמוקרטית, מתוך נאמנות לדמוקרטיה הישראלית.

לכן, אני רוצה להגיד, שהחוק שמובא כאן איננו נקרא חוק לשריון הגולן, הוא נקרא חוק לסיוג ויתור על שטח, אבל במהותו האמיתית הוא חוק להמשך שמירת הדמוקרטיה ואחדות מסוימת בעם. ולכן הוא זוכה בכנסת, כפי שניווכח בהצבעה, בתמיכה כמעט מקיר לקיר, להוציא שוליים מהצדדים השונים, כי הוא חוק לשמירת הדמוקרטיה. הוא חוק שזוכה לתמיכתם של אלה שחושבים — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אלה הם עושי השלום האמיתיים.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני מבקש ממך, אל תפריע לי. ביקשתי ממך כבר כמה פעמים.

הוא חוק שתומכים בו כאלה שחושבים שצריך להגיע להסדר שלום עם סוריה ולוותר על שטח, וגם על הרבה שטח; הוא חוק שתומכים בו חברים מסיעת המפד"ל לדוגמה, שחושבים שאסור לוותר על אף שעל ברמת-הגולן ועל אף שעל ביהודה ושומרון; הוא חוק שתומכים בו כאלה כמונו, שחושבים שביהודה ושומרון צריך לעשות הפרדה, ואסור לוותר ברמת-הגולן; הוא חוק שתומכים בו גם כאלה שמוכנים בתנאים מסוימים לוותר על מרבית או יותר משטח של רמת-הגולן; הוא חוק לשמירת הדמוקרטיה.

אין זה חוק לשריון הגולן. המלה גולן לא מוזכרת בו. הוא חוק שדורש הצבעה במשאל על ויתור של שטח שהוחל עליו החוק והמשפט הישראלי. אני רוצה לדייק כאן, הוא כולל ואך ורק את שטחי ישראל שבתחומי "הקו הירוק", גם הם יכולים להגיע לדיון אי-פעם. שמענו הצעות על ניצנה, שמעתי את עמדת הפלסטינים לגבי המסדרון מהנגב לרצועת-עזה. הוא חוק שכולל בראש ובראשונה את ירושלים השלמה, על 150,000 תושביה היהודים, כן ירבו. הוא חוק שכולל גם את רמת-הגולן.

אני רוצה להגיד, שהחוק הזה תובע משאל-עם. בעבר רצינו רוב מיוחס כדי לאפשר להעביר את החוק בהסכמה כללית. אני שמח לציין שיש הסכמה כללית. כדי להעביר אותו בהסכמה כללית ויתרנו על הסעיף שעוסק ברוב מיוחס, והחוק עוסק ברוב חברי הכנסת ובמשאל-עם. בגלל זה החוק הזה נהנה מתמיכה ברורה של ראש הממשלה, של הקואליציה, מחופש הצבעה בסיעת העבודה, מתמיכת חברים מרכזיים במפלגת העבודה, מתמיכת חברינו בש"ס; אפשר להגיד — מתמיכה כמעט מקיר לקיר.

אני רוצה לסיים ולומר, שהדרישה למשאל-עם בנושא הוויתורים ברמת-הגולן לא היתה יוזמה שלנו. היא הועלתה על-ידי ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה. כמעט אפשר לקרוא לחוק הזה חוק יצחק רבין.

יוסי שריד (מרצ):

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני רוצה לומר, שיצחק רבין – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, חבר הכנסת שריד, יענו לו, אל תדאג.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

יוסי שריד, אל תפריע לי. הפעם לא אתייחס אליך.

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שריד, אנא.

יוסי שריד (מרצ):

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אתה נמנה עם אלה שאמרו: יצחק רבין שיכור. אני לא.

יוסי שריד (מרצ):

זה שייך לעבר.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני לא. אני לא.

יוסי שריד (מרצ):

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני לא.

היו"ר ש' וייס:

חברים, לא להפריע.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני רוצה להדגיש, שיצחק רבין הביא את החוק בקשר לנכונות להסכם שלום עם סוריה, שאנחנו התנגדנו לו. אני רוצה להדגיש בכך את מהות החוק. הוא הביא את זה בקשר לרצון לחתום הסכם שלום עם סוריה, בהבנה שזה חוק, אולי חוק למניעת קרע, אולי חוק למניעת מלחמת אזרחים, אולי חוק ליצירת הסכמה, אולי חוק שמחייב מי שמביא הצעת הסכם שלום עם סוריה שיביא הצעה שתהיה מקובלת על רוב העם; אולי חוק שמחייב את תושבי הגולן להבין, שמה שעבר, עבר בהסכמת רוב העם.

אני רוצה להגיד, שבגלל זה החוק הזה, שהוא חוק יצחק רבין, חוק להבטחת הסכמה רחבה יותר, חוק שייחנה מתמיכת רוב הבית ויאפשר לנו ויעודד אותנו – ולא רק אותנו, גם בלעדיו נעשה כך – לפעול אך ורק בדרכים דמוקרטיות. אני לא רוצה שישתמע מכך איום, כך אנחנו בניי. נפעל אך ורק בדרכים דמוקרטיות של הסברה לעם, הסברה לכנסת, הצבעה בכנסת והצבעה בקרב העם. אלה הדרכים שבהן נלך ובהן ננצח. תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא יעזור לך, הגולן יחזור לסוריה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת הראל. חבר הכנסת דראושה, אל תפריע לי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אל תפריע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו כאן. חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת זיסמן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וליד צאדק. חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

חבר הכנסת חנן פורת, תוכל להגיש את הצעת החוק. אתה רוצה להסיר, אני אתן לך לא דקה אלא חצי דקה, כי בדרך כלל אומרים כן או לא.

סאלח טריף (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש

הי"ר ש' וייס:

אני יודע מה לענות לו, אל תדאג לי.

סאלח טריף (העבודה):

לא, אבל אני ביקשתי גם להסיר ובטח הוא לא רוצה להסיר, אז למה לא לשמוע נימוקים אמיתיים?

הי"ר ש' וייס:

תסלח לי, זכותו להסיר, ואני מאפשר לו לומר מלה, ואני אסביר מה המשמעות.

סאלח טריף (העבודה):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — זה חוסר תום לב

הי"ר ש' וייס:

אני מבקש לא להפריע לי.

סאלח טריף (העבודה):

— — — אבל למה אנחנו, שבאמת רוצים להסיר

הי"ר ש' וייס:

הוא לא רוצה להעלות בכלל, אתה לא מבין? יש לו הצעת חוק, היו דברים מעולם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

סאלח טריף (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש, לפי תקנון הכנסת

הי"ר ש' וייס:

אני יודע מה לעשות אחרי זה, אל תדאג.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה לדבר דברים לגופו של עניין.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא יכול, ועכשיו תיתן לי לנהל את הישיבה.

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אין לסדר, כלום.

חבר הכנסת פורת, אתה צריך להגיד לנו רק משפט אחד, זה הכול.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש לדחות את העלאת ההצעה שלי, שהיא דומה, כמעט זהה להצעתו של יהודה הראל. זאת מתוך רצון להביא לאי-פיצול ההצבעה – –

היו"ר ש' וייס:

נימוקים פעם אחרת.

חנן פורת (מפד"ל):

– – ולהביא לידי כך שגם אלה שביקשו לתמוך בהצעת החוק שלי יתמכו בהצעת החוק הזו, שאין דמוקרטיה ממנה, והיא יכולה להביא למניעת כל קרע בעם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, הרי הוראות התקנון במקרה כזה; אני מפנה אתכם לעמוד 68א של התקנון המעודכן, כוכבית למטה: "הצעת חוק פרטית שיוזמיה מבקשים לדחות את העלאתה לאחר שכבר נכללה בסדר-היום של הכנסת – רשאי יושב-ראש הכנסת" – או מי שמנהל את הישיבה – "אלא אם ראה שיש הצדקה לבקשת הדחייה, לדחות את הדיון בהצעת החוק לתקופה של שישים יום. ימי פגרה לא יבואו במניין התקופה האמורה". זאת היא ההחלטה, וכך ינהג יושב-ראש הכנסת בעניין זה. תודה רבה.

אדוני שר המדע, תשובתך. תשובתך היא רק על ההצעה של חבר הכנסת הראל. תודה רבה.

חבר הכנסת רמון, אי-אפשר כל הזמן. חבר הכנסת נואף מסאלחה, חבר הכנסת טריף, אנא. חבר הכנסת טריף, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. בבקשה, אדוני השר.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ממשלת ישראל תומכת בהצעת החוק של חבר הכנסת יהודה הראל. הממשלה תצביע בעד הצעת החוק, ואני מבקש להעביר אותה לוועדת החוקה להמשך דיון.

אנחנו תומכים בהצעה הזאת, כי ההצעה הזאת מביאה להסכמה לאומית רחבה; הסכמה לאומית רחבה גם באמצעות העם, באמצעות הציבור וגם באמצעות נציגיו בכנסת.

הסכמה לאומית רחבה, חבר הכנסת חיים רמון, היא דבר שמשום-מה, מפעם לפעם אני לא מבין אם אתם תומכים בו או מתנגדים לו. רק לפני כשבועיים עלתה הצעת חוק אחרת לחלוטין, וכאשר דיברנו אתכם על הצורך בהסכמה לאומית רחבה אמרתם: לא, אנחנו בחקיקה, נעשה בכפייה, ואין שום צורך בהסכמה לאומית רחבה. והנה, אני שומע היום, שמציע החוק עצמו, היושב-ראש ברק, תומך בהצעתו של חבר הכנסת יהודה הראל, ואני מברך על כך, כי היא מביאה להסכמה לאומית רחבה. אינני מבין את ההיגיון. האם הסכמה לאומית רחבה דרושה או לא דרושה? אם היא דרושה, היא דרושה לכל אורך הדרך. אם היא אינה דרושה, היא גם אינה דרושה לאורך כל הדרך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זה משאל-עם מיוחד?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

שר המדע ס' שלום:

אנחנו קוראים למשא-ומתן ישיר עם סוריה – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

על מה?

שר המדע ס' שלום:

– – מאז עלתה הממשלה לשלטון.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת דראושה ורמון. חבר הכנסת דראושה, זה לא דיאלוג שאתה מנהל עם הנואם. חבר הכנסת דראושה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

שר המדע ס' שלום:

אני אענה לך, חבר הכנסת דראושה. ממשלת ישראל קוראת לממשלת סוריה לבוא לשולחן המשא-ומתן ללא תנאים מוקדמים. היא יכולה להעלות כל נושא שהיא רוצה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה.

שר המדע ס' שלום:

לצערנו, זה עדיין לא קורם עור וגידים. ממשלת סוריה עדיין עומדת על כך, שכל משא-ומתן יתחיל מהנקודה שבה הוא הסתיים עם הממשלה הקודמת, והנקודה שבה הוא הסתיים עם הממשלה הקודמת היא נקודה רחוקה מאוד מאופן ההצבעה של חלקים רחבים בסיעת העבודה היום. אנחנו אומרים, מאחר שהדבר הזה, אדוני היושב-ראש – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת וליד צאדק, אני מבקש שתואיל לשבת, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

מאחר שהדבר הזה, אדוני היושב-ראש, לא הבשיל לכדי מסמך חתום, לא הבשיל לכדי הסכמה מחייבת, אנחנו רוצים לבוא לשולחן המשא-ומתן כאשר כל צד יכול להעלות את כל אשר הוא חפץ, ואפשר לדון. אם נקיים דיונים ניתן יהיה גם להגיע להסכמות.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודיע, שלצערנו – ולצערנו הרב, חבר הכנסת חיים רמון – בנקודת הזמן הזאת אין משא-ומתן עם סוריה. אנחנו מצטערים על כך, אבל אין משא-ומתן עם סוריה רק בשל העובדה, שהם עדיין רוצים לבוא לשולחן המשא-ומתן מאותה נקודה שבה התחלנו ובה הם הפסיקו את הדיונים עם הממשלה הקודמת.

התנאים המוקדמים האלה, אדוני היושב-ראש, אינם מקובלים עלינו. כל משא-ומתן צריך להיות חופשי, ללא תנאים מוקדמים. סוריה דורשת אותם תנאים ואנחנו אומרים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה אתם דורשים לבטל את האמנה הפלסטינית?

היו"ר ד' טל:

גברתי חברת הכנסת גוז'נסקי, הואילי נא לשבת.

שר המדע ס' שלום:

חברת הכנסת גוז'נסקי, לאחר שהפלסטינים עצמם התחייבו והסכימו לבטל את האמנה הפלסטינית, את רוצה להיות האחרונה שלא מסכימה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני לא מסכימה?

שר המדע ס' שלום:

אם הם מסכימים, את רוצה להיות האחרונה – – – אני לא מבין את העניין. אם הם מסכימים והם התחייבו על כך בהסכמי אוסלו, את רוצה להיות זאת שלא מסכימה שהם יבטלו את האמנה? איפה ההיגיון?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא.

שר המדע ס' שלום:

לפעמים אני באמת רוצה לרדת לשורש ההיגיון. לומר שאתם רוצים להיות יותר פלסטינים מהפלסטינים? איפה ההיגיון בזה?

דוד צוקר (מרצ):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דוד צוקר, אני מבקש. אני שומע אותך בקול רם שכזה. בוא ניתן לשר לסיים, ואחר כך תבוא לידי ביטוי בהצבעה. לא כן, חבר הכנסת טלב אלסאנע?

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה להאריך בדברים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

הוא בעד השלום, הוא בעד משא-ומתן עם סוריה. מה אתה רוצה ממנו?

חיים רמון (העבודה):

היא לא תוכל להסכים אם אין משא-ומתן.

היו"ר ד' טל:

תנו צ'אנס לשלום.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בזמן בין-המצרים אסור לעשות שום עסקות.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז. חבר הכנסת רמון, אני מבקש ממך, אדוני, אנחנו רוצים לאפשר לשר לסיים ולעבור להצבעה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים במה שהתחלתי. הממשלה תומכת בהצעת החוק. הממשלה חושבת שהחוק הזה מביא להסכמה לאומית רחבה. הממשלה אינה חושבת שהחוק הזה צריך בשום צורה שהיא לפגוע במשא-ומתן עם סוריה. אנחנו קוראים לסוריה לשולחן המשא-ומתן. לצערנו הרב, בנקודת זמן זו אין משא-ומתן, ואנו מקווים שבזמן הקרוב נוכל לחדש גם את המשא-ומתן עם סוריה ללא תנאים מוקדמים, כדי להגיע להסכם שלום גם עם סוריה וגם עם לבנון. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' טל:

אמן, יהי רצון. תודה רבה.

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעת החוק.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת יהודה הראל מן הטעמים הבאים.

עניין ראשון, אודה לו מאוד אם לא ישתמש בשמו של יצחק רבין לשווא. יש גבול לחוצפה הזאת כשהוא איננו כאן. יצחק רבין הודיע על נכונות למשאל-עם בתקופה שהיה ראש ממשלה, כאשר ב-1992, במערכת הבחירות היתה עמדה מסוימת, וכאשר הוא חשב שמתוך סיכוי לשלום והידברות עם הסורים הוא יצטרך לשנות ולהבהיר את העמדה, כדי שלא לפגוע באמינות שלו ושל מפלגתו הוא אמר בעניין זה: נעשה משאל מול מצב של דינמיקה של שלום.

כל יוזמות משאלי-העם שהיו אז, רבין קרא להם בישיבת סיעה חוקים גזעניים. אני קראתי להם "חוקים עוקפי טייבה". היה להם תמיד איזה יסוד גזעני, לאומני, קיצוני.

תורידו את רבין מהעניין הזה. חוצפה שכזאת. מה אתם עושים? בייחוד אנשים שאז, ב-5 באוקטובר 1995, גם הצביעו נגדו.

זו פרשה אחת. תניחו לרבין בעניין הזה.

שנית, על-פי השקפתי הקבועה על משאלי-עם, משאלי-עם הם מודל לא כל כך דמוקרטי, ויותר ויותר מדינות שיש להן תרבות דמוקרטית עמוקה ושורשית ממעטות להשתמש בדבר הזה.

אבל הדבר הנוסף, לא העיקרי – העיקרי היה ההערה הראשונה של רתימת רבין לטריק הזה, לתכסיס הזה. רבותי, זהו מכשול. קבלת החוק הזה תפגע בכל סיכוי של הידברות עם סוריה. קבלת חוק כזה תפריע למשא-ומתן של ממשלה זו ושל אלה שיבואו אחריה, ואני מקווה שיבואו אחריה. דבר כזה מאוד יפריע, מכיוון שאתה עושה התניות חוקתיות מכבידות, שם יתדות בגלגלי כל ממשלה שרוצה לנהל משא-ומתן של שלום. הסתדרנו בלי משאלי-עם במשך 50 שנה, עשינו החלטות יותר היסטוריות בעניין הזה, ולא צריך להתפתות כל פעם אחרי קבוצת הלחץ של הדרך השלישית, של רמת-הגולן. אני מקווה שגם תושבי רמת-הגולן בחלקם הגדול מבינים את העניין הזה.

יש להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום אחת ולתמיד.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יהודה הראל וקבוצת חברי הכנסת. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 65

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 32

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם

בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

65 בעד, 32 נגד, נמנע אחד. אני קובע, שהצעת החוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ח-1998, נתקבלה. ועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה תועבר הצעת החוק. אני מבקש להוסיף את קולו של חבר הכנסת כבוד ראש העיר אהוד אולמרט למצביעים בעד, וגם את קולו של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר. תודה.

הצעת חוק שיחות המדינה (גמלאות) (תיקון – איסור שלילה או הקטנה של גמלה

בשל עבירת משמעת), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת מ' לוי)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – איסור שלילה או הקטנה של גמלה בשל עבירת משמעת), של חבר הכנסת מקסים לוי; הצעת חוק פ/2059. בבקשה.

חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם. חברי הכנסת, אני מודיע שאני מתחיל לקרוא לסדר. חברת הכנסת גוז'נסקי, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דראושה, אני קורא לך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת גולדשמידט, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת זיסמן, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת נואף מסאלחה, אני קורא לך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת מסאלחה, אני קורא לך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת גולדמן, אני מבקש ממך להירגע. חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת גולדשמידט. חבר הכנסת גולדשמידט, אני קורא לך לסדר פעם שנייה; פעם שנייה אני קורא לך ואתה מתעלם. חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת וליד צאדק. חבר הכנסת טלב אלסאנע, תעשה את זה בחוץ כדי שלא אצטרך להוציא אותך.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו ממשיכים בישיבה. חבר הכנסת מקסים לוי, בבקשה.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אנחנו ממשיכים בישיבה. חברי הכנסת טלב אלסאנע והאשם מחאמיד, בואו נמשיך בישיבה. הסערה עברה, מה לעשות. חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת גולדמן. חבר הכנסת גולדמן, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה, באי-רצון, תאמינו לי. חבר הכנסת דהאמשה. אני מבין, יש לכולנו מה לומר. גמרנו. עוברים לסדר-היום. חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, פעם שנייה אני קורא לך לסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

אחרי הדברים שאמרתי, אתה רוצה שאני אוציא אותך? חבר הכנסת גולדמן. חבר הכנסת גולדמן, אני קורא לך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת גפני, תרגיע אותו. אני לא רוצה להוציא אותו. חבר הכנסת חגי מירום, תלכו תעשו את זה בחוץ. חבר הכנסת חגי מירום, נא להירגע.

הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – איסור שלילה או הקטנה של גמלה בשל עבירת משמעת), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת מקסים לוי.

חבר הכנסת גפני, תעזור לי שם קצת. הרי אנחנו תמיד משתפים פעולה.

משה גפני (יהדות התורה):

יש בעיה במפלגת העבודה, ובצדק.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע. יש הרבה בעיות, נתגבר עליהן.

חבר הכנסת סאלח סלים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להגיש בקריאה טרומית את הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – איסור שלילה או הקטנה של גמלה בשל עבירת משמעת).

על-פי המצב כיום, לבית-הדין למשמעת יש סמכויות לשלול או להקטין את קצבת הפרישה של עובד שפרש בשל עבירות משמעת. עונש זה של פגיעה בפנסיות העובד הינו עונש חמור ביותר, מאחר שזו זכות שנרכשה על-ידי העובד במהלך שנות עבודתו.

החוק הקיים אינו עומד באמות מידה הומניות, שכן הוא פוגע לא רק בעובד אלא גם במשפחתו ובילדיו. מדובר בתקדים אנטי-דמוקרטי, אשר פוגע במישרין בזכויות העובד.

ברצוני להביא מדברי כבוד השופט חשין בבית-המשפט העליון, בערעור אזרחי שניתן לפני חודשים מספר. הוא מביע את עמדתו, שלא יהא זה צודק לשלול גמלה מאדם שהורשע בבית-דין למשמעת, שהרי יש בכך משום פגיעה בקניינו של העובד ובכבודו, מאחר שזכותו של העובד לגמלה היא זכות קנויה, שקנה לעצמו במשך שנות עבודתו, וכי שלילת גמלה יש בה משום פגיעה בעובד ובבני משפחתו.

עד היום, בית-הדין למשמעת היה יוצר מצב של פגיעה בגמלת העובד, ונעשו כמה כאלה. מסתבר שגם ב"אגד" הקטינו את הגמלה של האדם בעבירת משמעת. הדבר הזה הובא לבית-המשפט, ובית-המשפט העליון גם התייחס להצעת החוק.

לכן, חברי הכנסת, בעבירות חמורות ניתן להעמיד למשפט פלילי את עובר העבירה ולהענישו בהתאם לחוק העונשין. אולם, אין כל הצדקה לשלול או להפחית את גמלתו, שהיא זכות שנרכשה על-ידי העובד במהלך שנות עבודתו. לדברי כבוד השופט חשין, מדובר בפגיעה בכבוד האדם ובחירותו.

לכן, התיקון לחוק מבקש לצמצם את סמכות בית-הדין למשמעת, כך שלא יוכל לשלול או להפחית גמלה בגלל עבירת משמעת.

אני מבקש את תמיכתכם לאישור הצעת החוק בקריאה טרומית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת מקסים לוי. אדוני השר סילבן שלום.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נציבות שירות המדינה מתנגדת להצעת החוק שבנדון, שהוגשה על-ידי יד ידי חבר הכנסת מקסים לוי.

סעיף 15 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970, להלן חוק שירות המדינה (גמלאות), מסמך את בית-הדין למשמעת לשלול או להפחית את קצבת הפרישה מעובד מדינה בשל עבירת משמעת שעבר. הסמכות הנתונה לבית-הדין למשמעת, כאמור, מהווה עונש הרתעתי, המופעל במקרים החמורים ביותר, הנדונים בפני בית-הדין למשמעת.

נציבות שירות המדינה בדעה, כי אין לבטל מתן סמכות זו, שכן ביטול אפשרות השימוש בכלי האמור תשלול מבית-הדין את האפשרות של שלילה או הקטנת קבלת קצבה מוקדמת למורשע בעבירת משמעת באותם מקרים קיצוניים שבהם מן הראוי לפעול בדרך זו.

יתירה מכך, הסרת ההרשאה הנתונה לבית-הדין למשמעת להקטין או לשלול קבלת קצבה למורשע אשר נפסקו פיטוריו, עלולה להעמיד אותו מורשע במצב טוב יותר מפורש מוקדם אחר בשירות המדינה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע שבית-המשפט העליון ביטל את החלטת בית-הדין לעבודה?

שר המדע ס' שלום:

בעניין הזה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

שר המדע ס' שלום:

בית-המשפט העליון הוא תמיד הגורם שבסופו של דבר יכול לקבוע. אם בית-המשפט העליון ייתן הנחיה כזאת, תבוא חקיקה ברוח הדברים האלה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

— — — ולשלול את הפנסיה מהילדים שלו וממשפחתו? תעניש אותו בכל חומרת הדין שיש.

שר המדע ס' שלום:

לאור האמור לעיל, אדוני היושב-ראש, גורסת נציבות שירות המדינה, כי יש להותיר את הוראת סעיף 15 לחוק שירות המדינה (גמלאות) על כנה, את ההוראה הזאת, ולא לקבל את תיקון הוראותיה של הצעת החוק שבנדון.

השר לביטחון פנים אמר שהוא מתנגד, מאחר ששלילת סמכות מפכ"ל המשטרה או נציב שב"ס להפחית או לשלול גמלה משוטר, מסוהר, החשוד או נאשם או שהורשע בביצוע עבירה פלילית או משמעתית בתקופת שירותו, שהיא עבירה שיש עמה קלון או הפרה חמורה של חובותיו כשוטר או כסוהר, תפגע משמעותית באלמנט ההרתעה הטמון באפשרות נקיטת צעד מסוג כזה.

במשטרה, קודם לשימוש בסמכות כאמור ועל-פי פקודות הקבע של המשטרה, נבחנים על-ידי ועדה, בין היתר, גם נסיבותיו האישיות של המפוטר, מצבו הכלכלי והמשפחתי, מוצג תסקיר רווחה, וניתנת למפוטר האפשרות להביא את דברו בפני הוועדה כך שניתן ביטוי לפגיעה הכלכלית בו ובמשפחתו.

אדוני היושב-ראש, בשם הממשלה אני מודיע כי הממשלה מתנגדת לחוק.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מקסים לוי, יש אפשרות לעבור להצבעה בעוד דקה כי אני חייב לשמור על הכללים או להשיב. אולי בתוך דקה תאמר לנו עוד משהו לטובתך?

שר הבריאות י' מצא:

הוא רוצה הצבעה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אבל אני מוכרח להקפיד על הזמן. אתה מבין מדוע, השר מצא? כי כל אחד רשאי לגייס את כוחותיו במסגרת החמש דקות. זהו.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – איסור שלילה או הקטנה של גמלה בשל עבירת משמעת), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת מקסים לוי. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – איסור שלילה או הקטנה של גמלה בשל עבירת משמעת), התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה

נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

17 תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת החוק של חבר הכנסת מקסים לוי אושרה בקריאה טרומית. ועדת החוקה, חוק ומשפט, לא? לאיזו ועדה, שוש? מקסים, איזו ועדה אתה רוצה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

הוא לא יכול להיות בוועדה שלך, החוק הזה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

כן?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

זה גמלה.

היו"ר ש' וייס:

נכון. ועדת העבודה והרווחה. ההצעה תעבור לוועדת העבודה והרווחה להמשך טיפול. סביר להניח שחבר הכנסת מקסים לוי יטפל בה בזריזות.

הצעת חוק חלוקת נטל צודקת בבריאות, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצעת חוק חלוקת נטל צודקת בבריאות, התשנ"ח-1998, הצעת חוק פ/2181, של חברי הכנסת עמיר פרץ ואריה דרעי. ינמק חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מופיע בפני חברי הכנסת ומבקש – – –

היו"ר ש' וייס:

יעל. חברת הכנסת יעל דיין. חברת הכנסת יעל דיין. מה קורה פה? לא שומעים או – – – חברת הכנסת – – –

עמיר פרץ (העבודה):

– – – שבאה לפתור כמה בעיות יסוד במערכת הבריאות. אני יודע שיקומו דוברים, יקום גם שר הבריאות ויאמר, ייתכן בצדק, הנה יושב-ראש ההסתדרות מציע, וההסתדרות עצמה חייבת כסף לקופת-חולים, ומדוע אינה מעבירה? על מנת להסיר את הסוגיה הזאת מסדר-היום אני יכול לומר באופן ברור, שלמרות מצבה הקשה של ההסתדרות והעובדה שאנחנו איננו חיים מתקציב מדינה אלא מאיסוף פרוטות של שקל לשקל מכספי העובדים, אנחנו עושים מאמץ כביר להגיע להסדר ולשלם את חובותינו. אבל החוב הזה הוא חוב שפרוס לעשר שנים, ואיננו בא לפתור בעיית יסוד במערכת הבריאות.

אין שום קשר בין הסכום, שהוא סכום מסוים לשנה אחת, לבין העובדה שהמערכת צריכה להיות מתוקצבת באופן ברור במשך כל השנים מתקציב ידוע וברור.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת עמיר פרץ – – –

עמיר פרץ (העבודה):

אתה תענה לי.

שר הבריאות י' מצא:

אני אפילו לא התכוונתי לגעת בזה – – – אפילו לא התכוונתי.

היו"ר ש' וייס:

אבל זה חשוב שהאי-כוונה שלך תירשם בפרוטוקול.

עמיר פרץ (העבודה):

רציתי לומר, ראשית, כדי שמישהו לא יחשוב, חלילה, שאנחנו מתחמקים ממשו. יש שתי בעיות: אחת, עמדנו כאן בכנסת, כולנו, והתחייבנו לציבור שמעבירים חוק שהבסיס שלו הוא שאדם משלם על-פי יכולתו ומקבל על-פי צרכיו. ההצעות האלטרנטיביות שמביאה הממשלה לכיסוי הגירעון הן הצעות שמשנות מהיסוד את התפיסה המתקדמת של הצעת החוק הזאת.

דבר נוסף: בשלוש השנים האחרונות פטרו במדינת ישראל את המעסיקים מההשתתפות שלהם במימון בריאותו של העובד. אני רוצה שיהיה כאן ברור, שכל אלה שמצהירים שאנחנו רוצים להידמות לאמריקה ולאירופה – אפילו באירופה ובאמריקה אין ביטוח בריאות אחד שהמעסיק הוא לא חלק ממנו. אין מדינה אחת מתקדמת שהמעסיק לא נוטל חלק במימון הבריאות של העובד שלו. אנחנו באנו ובהינף יד ויתרנו למעסיקים על 3.9% מאותה השתתפות שלהם שהיתה בעבר, שהיא שוות ערך לכ-4.5 מיליארדי שקלים בשנה.

אנחנו באים בהצעת החוק ואומרים: לא מבקשים את הכול בחזרה, מבקשים בסך הכול שהמעסיקים ישתתפו בממוצע ב-0.4%. זאת כל ההשתתפות. ההשתתפות הזאת בסך הכול תקטין את הסבסוד העצום שהממשלה מסבסדת היום את החלק שהמעסיקים שילמו בעבר.

הסעיף הזה בלבד ייתן למערכת הבריאות 600 מיליון שקל קבועים בכל שנה. לא נצטרך להתדפק על דלתו של שר האוצר, לא נצטרך להקים מערכת מטורפת כזאת של גבייה באמצעות תשלומי תרופות ותשלומים בשביל ביקור אצל רופא כזה ואחר, דבר שהוא בלתי אפשרי לחלוטין.

הדבר החשוב ביותר – אנחנו מחזירים תפיסה צודקת, שגם במדינות קפיטליסטיות אגרסיביות ביותר לא ויתרו עליה. אסור שמדינת ישראל תהיה זו שבהינף יד מעקרת מהיסוד ערכים כל כך בסיסיים.

נוסף על כך אנחנו מציעים, כי התקרה לתשלום ביטוח בריאות תעלה מארבע פעמים השכר הממוצע במשק לחמש פעמים השכר הממוצע במשק. זה יעשה צדק נוסף בכל הנוגע לחלוקת הנטל.

לכן, במקום שכל שנה, בכל פתח של שנת תקציב, בכל חוק הסדרים, נבוא כולנו ונתקוטט על השאלה מאין אוספים 100 מיליון כאלה ו-100 מיליון אחרים, כשמי שמשמש בן ערובה במשחק הזה זה החולים עצמם, בואו נהיה מספיק אמיצים ונתקן מעט מן העוול שנעשה בשלוש השנים האחרונות בכך שהשאירו את העובדים ואת כל הקבוצות החלשות לשאת על עצמם את כל הנטל של מערכת הבריאות בישראל.

אני מקווה מאוד שההצעה הזאת תתקבל בקולותיהם של כל חברי הכנסת הנוכחים כאן. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת עמיר פרץ. אדוני שר הבריאות. איפה השר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נעלם.

היו"ר ש' וייס:

. לפני שנייה הוא FAIR PLAY לא, לא. הוא היה פה עד עכשיו, הוא יצא לשנייה. רבותי, יש גם עניין של היה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

מה, אבל?

חיים רמון (העבודה):

אין לו רוב גם ככה.

ענת מאור (מרצ):

אנחנו רוצים להצביע.

היו"ר ש' וייס:

הנה השר הגיע.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

למה? הוא בעד חוק רמת-הגולן, הוא בעד השלום.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, אין בעיה; הוא בעד השלום. הוא בעד חוק רמת-הגולן. כל מי שהוא בעד חוק רמת-הגולן הוא בעד השלום. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חסר לי פה חבר הכנסת אריה דרעי, בעל ההצעה. אני מניח, אם מותר לי להניח, שהוא מסיר את שמו מההצעה הזאת – – –

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

האחד והיחיד שרשאי להודיע על כך הוא חבר הכנסת אריה דרעי.

שר הבריאאות י' מצא:

אני מדבר עם יושב-ראש הכנסת. למה הצעקות?

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

יושב-ראש הישיבה, מצא. אתה נזכר בימים ההם.

קריאות:

שר הבריאאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, תיתנו לי לדבר?

היו"ר ש' וייס:

בוודאי. מלוא הזמן.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קליינר, עכשיו – שר הבריאאות.

שר הבריאאות י' מצא:

— — — אני מבקש — — —

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חוק לעידוד האבטלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קליינר, עכשיו — שר הבריאאות.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — — חוק לעידוד האבטלה — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קליינר.

יצחק כהן (ש"ס):

— — — זה לא נכון כי — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יצחק כהן, מה אתך?

יצחק כהן (ש"ס):

אני אסביר לו.

היו"ר ש' וייס:

אבל, אני אצטרך לקרוא. אל תסביר. השר יסביר.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קליינר, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. פעם שישית אני קורא לך. חבר הכנסת יצחק כהן. זהו, מספיק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אומר חבר הכנסת רמון?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, מספיק.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, אני אתחיל את דברי מן ההתחלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, תנו לשר להתבטא.

שר הבריאות י' מצא:

אני מקווה שחברי הכנסת ש"ס יאפשרו לי לדבר.

היו"ר ש' וייס:

אני אאפשר לך.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, אני לא רואה כאן את בעל ההצעה הנוסף, חבר הכנסת אריה דרעי. אולי אני טועה, אבל מותר לי להניח שבאיזה מקום אריה דרעי אולי נסוג מההצעה הזאת. אדוני היושב-ראש, למה אני מניח זאת? כי אני יודע שהרב דרעי הוא גם ראש ש"ס, ואני מניח שחבר הכנסת הרב אריה דרעי יש לו גם מה לומר לשרי ש"ס בממשלה. אם הוא לא כאן, אני יוצא מתוך ההנחה שמא הוא הבין שמחויבותו הקואליציונית היא לא לצאת נגד החלטה של ועדת שרים לחקיקה. יכול להיות שאני טועה.

חיים רמון (העבודה):

אתה טועה.

נאף מסאלחה (העבודה):

אתה טועה.

שר הבריאות י' מצא:

יכול להיות.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, תניחו לשר.

שר הבריאות י' מצא:

תנו לי קצת לנאום. קצת רטוריקה מותרת גם לי.

היו"ר ש' וייס:

בסדר.

שר הבריאות י' מצא:

תנו לי קצת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טל, סגן היושב-ראש, אתה רוצה לנהל את הישיבה? בוא. אתה תרגיע. למה שאני ארגיע אותך? אתה תרגיע אותי.

חיים רמון (העבודה):

כבוד השר, אני רק רוצה להגיד לך איפה חבר הכנסת דרעי. הוא בשליחות ראש הממשלה למען השלום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, השר מצא ימצה את כל זכויותיו וידבר.

שר הבריאות י' מצא:

קצת רטוריקה בבית הזה עם חצי חיוך.

חיים רמון (העבודה):

אני רק רציתי להגיד לך איפה חבר הכנסת דרעי. הוא בשליחות ראש הממשלה למען השלום.

שר הבריות י' מצא:

אם אומרים לי באיזו קריאת ביניים שהוא לא הסיר, אני תמה: ליהנות מהעולם הזה – גם ממכמי השלטון וממנעמי השלטון וגם לצאת נגד השלטון? זה מוזר לי.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני השר, קראת את ההצעה? אדוני לא קרא את ההצעה.

שר הבריות י' מצא:

חבר הכנסת כהן, מייד אספר לך מי היה בעד ההצעה ומי נגד, אם רק תואיל לשבת בשקט חמש דקות.

יצחק כהן (ש"ס):

אני אשתדל.

שר הבריות י' מצא:

יש לי חשבון ארוך אתך ועם ש"ס על ההתנהגות שלהם בבית הזה, ותואיל לשבת בשקט ולהקשיב לי.

יצחק כהן (ש"ס):

בקשר לחוק הבריות?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת כהן, אני מבקש לאפשר – – –

שר הבריות י' מצא:

מנעמי השלטון גם מחייבים משמעת קואליציונית.

יצחק כהן (ש"ס):

אמת.

היו"ר ד' טל:

מה לעשות שהיא לא נמצאת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מי – – –

שר הבריאות י' מצא:

סליחה, אדוני היושב-ראש. אני מניח שאתה תנהל את הישיבה הזאת באובייקטיביות.

היו"ר ד' טל:

בוודאי, אבל מותר לי להעיר הערות כאלה ואחרות.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני גם יודה שבזכות ש"ס הוא שר. אלמלא ש"ס, הוא לא היה שר.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת כהן, אני מבקש שתאפשר לשר להמשיך בדבריו.

יצחק כהן (ש"ס):

– – –

היו"ר ד' טל:

הערת ביניים – כן, אבל לא יותר מכך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, חבר הכנסת בונים הסביר לי שגורילה בגובה שלושה מטרים – אתה יודע איך היא ישנה?

שר הבריאות י' מצא:

לא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איך שהיא רוצה היא ישנה.

יצחק כהן (ש"ס):

חבר הכנסת ריבלין – – – את השחורים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חס וחלילה.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, אני רוצה להגיד לך שגם גורילה בגובה שני מטרים ישנה איך שהיא רוצה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, אתה מוכן לאפשר לשר הבריאות להמשיך? חבר הכנסת ריבלין, אתה מוכן לאפשר לשר הבריאות לסיים את דבריו?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עזרתי לו.

היו"ר ד' טל:

לא. אני מבקש. אדוני השר, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת דרעי, מדברים עליך.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מקווה שהוא יחזור על זה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, יש סיכוי שבצורה הזו אני כנראה אעמוד על הבמה בערך כשעה.

היו"ר ד' טל:

אדוני, לא. אני מבטיח לאדוני שזה לא יהיה יותר מעשר דקות – כזמן הקצוב בחוק.

שר הבריאות י' מצא:

בזמן שיאפשרו לי לדבר עשר דקות.

היו"ר ד' טל:

אתן לאדוני את כל הזמן. בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

בהיעדרותו – – – חבר הכנסת דרעי, האמן לי שאחזור בתמצית על מה שאמרתי.

חיים רמון (העבודה):

אני מבקש את ההרחבה. זה היה מאוד יפה ורטורי.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר מצא, למה אתה פותח עכשיו בדיאלוג? אחר כך אתה תאשים אותי שאני לא נותן לך את הזמן המספיק.

חיים רמון (העבודה):

אני מבקש שתאמר זאת בהרחבה.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש להתקדם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, השר לא ידע שהרב דרעי בא, ואז הוא דיבר.

היו"ר ד' טל:

בסדר.

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון. בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, ברשותך אני אומר, היעדרותו, בדקות שעליתי לפה, של הרב דרעי – – –

נאף מסאלחה (העבודה):

היעדרו ולא היעדרותו.

שר הבריאות י' מצא:

היעדרותו של הרב דרעי נתנה בי את המחשבה שמא הוא חזר בו מההצעה, משום שבהיותו חבר קואליציה ובעל השפעה רבה על הנעשה בתוך הממשלה, יצאתי מהנחה שביודעו שההצעה הזו נדחתה על-ידי ועדת שרים לחקיקה הוא ידע שיש אחריות קואליציונית, וגם מנעמי השלטון מחייבים מאוד את המשמעת הקואליציונית. אבל, הנה, טעיתי.

חיים רמון (העבודה):

יכול השר להרחיב גם על מנעמי השלטון – – –

שר הבריאות י' מצא:

טעיתי.

אריה דרעי (ש"ס):

— — —

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, אתה לא מועיל לי לניהול הישיבה, ואני רוצה להגיע להצבעה. כבר קראתי לו לסדר. חבר הכנסת רמון.

שר הבריאות י' מצא:

טעיתי. שגיתי, והנה כבוד הרב דרעי נכנס לאולם, ואני מבין שהוא עומד מאחורי ההצעה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, אני תמה: היכן היה מגיש ההצעה?

אני רוצה לומר הקדמה נוספת: אין בלבי ולו מלה אחת נגד ההצעה, כפי שהוגשה על-ידי חבר הכנסת עמיר פרץ.

היו"ר ד' טל:

אז תתייחס.

שר הבריאות י' מצא:

אין לי ולו מלה אחת; זו האופוזיציה. זו דעתנו – כך צריך להבריא את המערכת. אבל, אני תמה. חבר הכנסת אריה דרעי, שאלה לי אליך: המס המקביל בוטל על-ידי הממשלה הנוכחית – – –

עמיר פרץ (העבודה):

זה נעשה על-ידי הקודמת.

חיים רמון (העבודה):

זו טעות גדולה. אם לא היה מבוטל – – – משבר עמוק במערכת הבריאות.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת חיים רמון.

חיים רמון (העבודה):

לכן, הממשלה – – – רק לעשירים.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת חיים רמון, אתה רוצה שאפסיק לנאום. אני ארד, ותצביעו.

חיים רמון (העבודה):

לא. אני מבטיח שזו הערה אחרונה. הנה, אני קם והולך.

שר הבריאות י' מצא:

אני שואל שאלה: חבר הכנסת חיים רמון, איפה היו חבר הכנסת דרעי וסיעת ש"ס במאבק שלא לבטל את המס המקביל? אני גם חושב שהמס המקביל הוא טוב.

חיים רמון (העבודה):

שאלה טובה.

שר הבריאות י' מצא:

אבל, למה נתנו להעביר את ביטול המס המקביל? לפתע מזכרים שצריך להחזיר אותו, שבוע או שבועיים לפני מערכת הבחירות להסדרות.

עמיר פרץ (העבודה):

מה זה שייך?

שר הבריאות י' מצא:

אם היה אחד שבחוק ההסדרים 1997 טבע את המונח "מס גולגולת", זה היה שר הבריאות. אני זעקתי זעקה גדולה בחוק ההסדרים. סירבתי להגיע לכאן ולהצביע בממשלה, וכמעט שהממשלה נפלה. אני הזעקתי עולם ומלואו. ביקשתי את הסיוע של ש"ס, וביקשתי את הסיוע של חבר הכנסת אריה דרעי. אני מגלה לכנסת שגם הלכתי לרב עובדיה יוסף וביקשתי את הסיוע שלו לביטול חוק ההסדרים בנושא מס הבריאות.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

תאמין לי, תלך לרב כדורי – – –

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת דרעי ידע על זה. העבירו את חוק ההסדרים למרות התנגדותי. העבירו את החוקים האלה שבחוק ההסדרים, שהם לא טובים ואני נאבקתי בהם. בסופו של דבר, הגעתי לאיזו פשרה עם שר האוצר, לעסקת חבילה, ובה אני אמרתי: אמצה אולי מהרע שבאותו חוק הסדרים משהו טוב.

חיים, אתה מפריע לו להקשיב.

אני הגעתי להסכמה עם שר האוצר שהוא יזרים לי 450 מיליון שקל. זו היתה עסקת החבילה, ואז אני אמרתי שחוק ההסדרים הזה לא טוב, ובאיזה מקום יוזרמו אלי גם כספים. בכך חשבתי שאני אחזק את מערכת הבריאות. אותה תוכנית שלי, שאני ביצעתי בעסקת החבילה, דיברה על התייעלות של הקופות, דיברה על הזרמה של האוצר של 450 מיליון שקל ודיברה על איזו גבייה מסוימת של הציבור.

אני הייתי אצל ראש הממשלה, ושוב אני מגלה כאן – חבר כנסת שטרית, אני מדבר לא מעט לאוזניו של חבר הכנסת אריה דרעי. תסלח לי. אני ביום שישי האחרון – – –

חיים אורון (מרצ):

שר הבריאות י' מצא:

ביום שישי האחרון – ואני מגלה לכנסת דבר שלא רציתי לומר אותו – שעתיים-שלוש שעות לפני כניסת השבת, ישבתי עם ראש הממשלה ודיברתי על לבו לבטל את המס העתי, ולא ניסיתי לעשות מזה את ההון הפוליטי שחבר הכנסת דרעי ניסה לעשות בנושא הזה, כשהוא יצא לתקשורת. אני שואל אותך, חבר הכנסת דרעי: ביטלת בוועדת הכספים. ממה תתקיים עכשיו מערכת הבריאות? מהצעת החוק הזאת? אני הייתי מצפה להגינות מחבר קואליציה שמביא לביטול בוועדת הכספים; שבאותה נשימה ידאג שיוזרמו אותם 300 מיליון שקל ששר האוצר התחייב להם.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, חוק ביטוח בריאות ממלכתי קובע, שהאוצר חייב להשלים את החסר בין עלות הבריאות לבין מה שיש לו.

שר הבריאות י' מצא:

אכן, אדוני היושב-ראש, אתה צודק. אבל ש"ס, ביושבה בקואליציה, הודיעה על ביטול הסעיפים בחוק הזה שמאפשרים לי את ההכנסה, קודם כול על-ידי ביטול המס המקביל. איפה הייתם אז? למה נזכרתם היום?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני הגשתי בג"ץ בנושא הזה.

שר הבריאות י' מצא:

למה נזכרתם היום? פתאום להשאיר את מערכת הבריאות ללא ההחזרים הכספיים שהיתה צריכה לקבל? מי יסבול? אתם מדברים על טובת החולה? אתם מדברים על טובת השכבות החלשות? אתם בהצבעה האחרונה שלכם גרמתם נזק למערכת הבריאות, מכיוון שאם יש הגינות בלבכם, הייתם צריכים באותה נשימה לומר: אדוני שר האוצר, אתה תיתן את 300 מיליון השקל. היתה לי שיחה עם אריה דרעי ביום שישי, והוא אמר שאת 300 מיליון השקל נקבל גם אם ועדת הכספים תבטל. אז

ועדת הכספים ביטלה, את 300 מיליון השקל לא קיבלנו, אין לנו כספים ל-1999, אין לנו כספים ל-1998, וכעת – – –

היו"ר ד' טל:

תודה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני, אני מבקש ממך שתי דקות.

היו"ר ד' טל:

אפשרתי לאדוני ארבע דקות מעבר לזמן אז בקצרה, אני מבקש.

שר הבריאות י' מצא:

שתי דקות לחקיקה עצמה: ראשית, צריך לדעת, חבר הכנסת עמיר פרץ, יש ליקוי בחקיקה שמוגשת על-ידיכם. אני לא מתנצח אתכם כעת. אתה יודע יפה מאוד, שההגדלה, הבאת מס מקביל וגבייה, מחייבת גם הגדלת עלות הסל. ללא הגדלת עלות הסל, כל הגבייה מנוכה על-ידי הממשלה. זה ליקוי בהצעה הזאת.

נקודה שנייה, אני כל הזמן תובע את העלאת התקרה. אבל אתם צריכים לדעת, חבר הכנסת דרעי ואתה, שלהעלאת התקרה מתנגד הביטוח הלאומי, משום שהוא טוען שהעלאת התקרה תחייב אותו כך להחיל זאת על כל תשלומי הביטוח הלאומי, וגם זה סיפור ארוך מאוד.

בנושא של הטלת התשלום על מעבידים ועצמאים, מה שקרוי המס המקביל – יש התנגדות של הממשלה לנושא הזה. יש התנגדות של חברי הקואליציה לנושא הזה. האוצר טוען, שהחזרת המס המקביל בימים של אבטלה תגביר את האבטלה.

דבר זה אני מביא לידיעתכם, משום שאני רוצה להביא בפניכם את חומרת המצב שנוצר במערכת הבריאות. אתם מביאים הצעת חוק, שאם היא תיכנס לתוקף, היא תיכנס – – – רק ב-1999 תיגמר החקיקה או תסתיים החקיקה. אנחנו יוצאים בעוד שבוע לפגרה. זו הצעה שצריכה לעבור קריאה ראשונה, שנייה, שלישית. אני רוצה מכם ומכבוד הרב חבר הכנסת דרעי – אריה דרעי, אתה עולה הנה עוד דקה, ואני מבקש ממך תשובה. אתה חופשי לתת את כל התשובות שתיתן, אחת אני מבקש לשמוע ממך: מאין ומתי יינתנו המקורות הכספיים למערכת הבריאות ב-1998?

חיים אורון (מרצ):

— — — 350 מיליון שקל מהאוצר — — —

שר הבריאות י' מצא:

— — — אורון, אני רוצה את התשובה הזאת — — —

היו"ר ד' טל:

השאלה ברורה.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת אורון, את התשובה שלך אני מאמץ. אני רוצה לשמוע אותה מפי אריה דרעי, שיש לו השפעה באיזה מקום בהלכות השלטון פה, במערכות השלטון. איפה נקבל את הכסף ב-1998?

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך, אדוני שר הבריאות. השאלה ברורה. חבר הכנסת אריה דרעי, בבקשה.

נאף מסאלחה (העבודה):

— — —

היו"ר ד' טל:

סליחה, רבותי, על מה אתם רוגשים? הוא בין מגישי הצעת החוק. על-פי התקנון הוא יכול, אדוני, יכול היה עמיר פרץ ויכול מישו אחר מהמגישים.

נאף מסאלחה (העבודה):

זה נוגד את התקנות.

היו"ר ד' טל:

זה לא נוגד. השר מצא, שאלת כמה שאלות, ואני מניח שאתה רוצה תשובות. חבר הכנסת רמון – –
– חבר הכנסת פנחסי, אני מודה לך על העזרה. חבר הכנסת אלול, אנא ממך. חבר הכנסת פנחסי,
אני מודה לך על העזרה. חבר הכנסת אריה דרעי, בבקשה.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת, אדוני שר הבריאות, שאלת הרבה שאלות, אתה רוצה לקבל
תשובות? אני מקווה שתהיה הגון כמוני ותקשיב למה שאני אומר בלי להפריע. יש לך קול חזק משלי,
גם כשאני מדבר ברמקול, אז אנא תקשיב שתי דקות, אני לא אדבר הרבה.

אדוני שר הבריאות, אני חייב לומר לך, נער הייתי וגם זקנתי, ואני כבר רגיל בפוליטיקה – – –

חיים רמון (העבודה):

זקנת, זו הגזמה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון – – –

אריה דרעי (ש"ס):

עם חברים כמוך אני לא צריך אויבים. מספיק כבר. תן לי לדבר.

היו"ר ד' טל:

חמש דקות מגיעות לו, מה שהוא יעשה במסגרת של החמש – – – חמש דקות מגיעות לו.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני שר הבריות, אני רוצה לומר לך, שלא הרבה עשו זאת, אבל אתה הצלחת באמת לבלבל אותי בשבוע האחרון. אני אגיד לך, אתה מניח כאן דברים וגילית סודות מהחדר. הצלחת באמת ובתמים, אני לא הייתי מעלה את זה, אבל אם העלית את זה לעיני רבים, עם ישראל ישמח לשמוע ממך מה עמדתך האמיתית, שר הבריות. ביום שישי, כפי שאמרת – – –

שר הבריות י' מצא:

להעלות את מס הבריות.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, אני מבקש ממך. בוא נאפשר – – –

אריה דרעי (ש"ס):

שתהיה לך הסבלנות לשמוע. אדוני שר הבריות, ביום שישי נפגשנו אצל ראש הממשלה כמה שעות לפני כניסת השבת, ואתה בא לשם ושואל אותי מה ש"ס עושה ביום שני. אמרתי לך, שאם לא תמשכו את ההצעה ש"ס תצביע נגד. ההימנעות שלנו ביום רביעי היתה כדי לתת לך ולשר האוצר בכבוד, כחברי קואליציה, למשוך את ההצעה שלכם ולא להתבזות. אמרתי לי ששר האוצר מכחיש. עכשיו אני אומר לך, שאנחנו מצביעים ביום שני. אתה שמחת מאוד, כיוון שכנראה לא הצלחת לשכנע את ראש הממשלה בכישורים שלך, ואמרת: הנה, ש"ס מתנגדת. ואז ראש הממשלה החליט מה שהחליט.

החלטנו אז שאף אחד לא מוציא את זה לתקשורת. אף אחד לא מדבר עם התקשורת, ונותנים לשר האוצר לרדת מן העניין בכבוד. ביום ראשון בבוקר, ב-06:30 מטלפנים אלי מהרדיו ואומרים לי שיש ריאיון עם שר הבריות, שהולך לדבר על העניין. אמרתי: מה הוא הולך לומר? אני לא האמנתי למשמע אוזני. אף שיש רוב בקואליציה, ואף שש"ס הודיעה שהיא תתמוך בהצעות של שר הבריות ושל שר האוצר, הוא הצליח לשכנע את ראש הממשלה שזה לא טובת הציבור ושאני צריך לבטל את מס הבריות הזה, את מס הגולגולת.

בשעה 07:00 אני פותח את הרדיו ושומע את כתב הרדיו דני זקן, שנותן במקרה פרשנות אמיתית – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

אריה דרעי (ש"ס):

רגע. דני זקן, שנותן פרשנות אמיתית, אמר, שביום שישי התבהר לראש הממשלה שאין רוב בקואליציה; ש"ס, ואחרי זה המפד"ל, אגודת ישראל וישראל בעלייה, כולם החליטו שביום שני מצביעים נגד, ולכן ראש הממשלה החליט לבטל את העניין.

שר הבריאות עולה על הקו ואומר: זה לא נכון, כל הכתבה שקרית, יש רוב מוחלט בקואליציה להעביר את מס הגולגולת, אבל אני, שר הבריאות, שכנעתי את ראש הממשלה שאסור להטיל את מס הבריאות הזה, וראש הממשלה השתכנע. אמרתי, שיבורך. ראיינו אותי אחר כך, ולא תיקנתי מלה אחת, כי לא רציתי חלילה וחס להתעמת עם שר הבריאות, ואמרתי שאתן לו את הקרדיט ששר הבריאות שכנע את ראש הממשלה. לא אמרתי שעשיתי משהו.

ביום שני – תשמעו, רבותי – היה טקס העובד המצטיין במשרד הבריאות. עולה סגן שר הבריאות, במקרה הרב בניזרי, ואומר: ברוך השם שביטלו את המס הזה, יישר כוח לרוב דרעי שעמד על העניין. עולה אחר כך שר הבריאות ואומר: ש"ס פועלת נגד הבריאות, ש"ס טרפדה לנו היום את מס הגולגולת, ואין לנו כסף אחר.

אני לא מבין, אתה עכשיו עולה פה על הבמה ומדבר. אתה בעד להגדיל את התקרה, אבל התקרה זה לא טוב, כיוון שהביטוח הלאומי מתנגד; אתה בעד מס מקביל, אבל זה יגרום לאבטלה. אתה אומר: הרב דרעי שואל אותי שאלות, יש לך השפעה על 300 המיליון? תעלה לבמה. אני עולה לבמה, אני מתכוון להתחיל לעלות: זה נגד התקנון, אסור לך לעלות. תגיד לי, אדוני שר הבריאות, מה אתה רוצה?

שר הבריאות י' מצא:

אני מייד אגיד לך, אני מייד אגיד לך.

אריה דרעי (ש"ס):

מה אתה רוצה? אולי תגיד לציבור פעם אחת את האמת? אי-אפשר לשחק את המשחק הזה כל הזמן.

שר הבריאות י' מצא:

מי שמדבר אמת ידוע בבית הזה. מספיק כבר ליהנות ממנעמי השלטון.

אריה דרעי (ש"ס):

סליחה, תעשה לי טובה. אתה נוסע ב"וולבו" במשרד הבריאות, לי אין "וולבו", ומשרד הבריאות שלך; אתה נהנה ממנעמי השלטון. עד עכשיו לא פתחתי את הפה ולא דיברתי. אתה לא מתבייש? כשש"ס מגישה יחד עם עמיר פרץ הצעה, תקפתם אותנו שאנחנו עושים את זה בגלל הבחירות להסתדרות.

שר הבריאות י' מצא:

איפה היית לפני שנה?

היו"ר ד' טל:

אדוני השר.

אריה דרעי (ש"ס):

לפני שנה, אתה יודע שבגללי קיבלת את 300 מיליון השקל. אתה יודע, שעם כל הכבוד, שר האוצר וראש הממשלה אמרו ששר הבריאות יישאר בבית. אנחנו עמדנו על כך שאתה תקבל את 450 מיליון השקל, אז שתהיה לך טיפת בושה. אני לא מבקש ממך שתאמר תודה; זה לטובת עם ישראל. לבוא ולעלות לכאן, ובמקום להתמודד עם הצעת החוק ולהגיד בתור שר בקואליציה שאתה מתנגד, כשכולם מבינים שאתה בעד? לבוא ולתקוף כאן בעזות פנים, בגלל מה? בגלל כותרת בעיתון? מזה פחדת? ששר הבריאות לא הצליח לקבל את זה? מה קרה? מה קרה? תודה רבה. אין לי מה להוסיף.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני.

שר הבריאות י' מצא:

היו"ר ד' טל:

לא אדוני השר, אני לא מאפשר לך. אדוני השר, אני לא מאפשר לך, אנחנו עוברים להצבעה. על-פי התקנון אי-אפשר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר ד' טל:

אי-אפשר לתת לו.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תעצור לרגע, אני מבקש רשות דיבור.

היו"ר ד' טל:

לא, אני לא עוצר שום דבר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני מבקש ---

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 43

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 10

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק חלוקת נטל צודקת בבריאות, התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם
בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

אם כן, בעד – 43, נגד – 10, נמנע אחד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש למסור הודעה, אדוני.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אני לא מאפשר לך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש למסור הודעה.

היו"ר ד' טל:

אני לא מאפשר לך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה?

היו"ר ד' טל:

אני לא מאפשר לך. אדוני, אני באמצע הספירה, תמתין, אני לא מאפשר לך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אחרי זה.

היו"ר ד' טל:

שב, בבקשה.

ובכן, 43 בעד, עשרה נגד, נמנע אחד. אני קובע שהצעת חוק חלוקת נטל צודקת בבריאיות, התשנ"ח – 1998 –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, הצעה לסדר.

היו"ר ד' טל:

– – התקבלה והיא עוברת לוועדת העבודה והרווחה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, ועדת כספים. אני מבקש ועדת כספים.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, כספים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הכספים.

היו"ר ד' טל:

יש הצעה להעביר לוועדת הכספים, וועדת הכנסת תדון בדבר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תודה. אני מבקש הערה לסדר, אדוני.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות לדמי אבטלה), התשנ"ז–1997. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני מבקש הערה לסדר. אדוני, הערה לסדר.

שר הבריאות י' מצא:

— — — אתה לא מתבייש?

היו"ר ד' טל:

מה קרה? מה קרה, חבר הכנסת מצא? למה אתה מטיח בי, על מה אני צריך להתבייש כשהתקנון עומד לצדי? אני מבקש שתחזור כך מתנועת הביטול ביד.

שר הבריאות י' מצא:

— — —

היו"ר ד' טל:

תחזור בך, תנהג בנימוס, ואתן את דעתי, בצורה חיובית, אחשוב אם אני נותן לך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש הצעה לסדר.

היו"ר ד' טל:

בסדר, רגע, מה קרה? למה אתם רוגשים? מה קרה, רבותי? יש לנו כל הזמן שבעולם. שמעתי את חבר הכנסת שטרית. חברי הכנסת, מה קרה? חבר הכנסת דדי צוקר, אתה רוצה לעזור לי? אני מודה לך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אישית.

יוסי שריד (מרצ):

שר בישראל – – –

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לא בסדר.

היו"ר ד' טל:

לא נורא. חבר הכנסת רמון, אם אתה רוצה, אז אני מאפשר קודם כול לחבר הכנסת שטרית, ולאחר מכן אאפשר – – –

חיים רמון (העבודה):

אני מבקש – – – לשר מצא.

היו"ר ד' טל:

סליחה, לא ייתכן, עם כל הכבוד, יהיה השר אשר יהיה, עם תנועת ביטול כזאת לעבר שולחן הנשיאות אי-אפשר שהוא יבקש רשות לדבר – כשהוא מבטל את שולחן הנשיאות. כן, חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אבל הזמנת את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

היו"ר ד' טל:

בסדר. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ככל שידוע לי – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי חברי הכנסת, ככל שידוע לי, על-פי התקנון, השר רשאי ליטול רשות דיבור בכל קטע משלבי הדיון.

קריאה:

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

סלח לי, אגיד את דברי, ואתה תגיד מה שאתה רוצה אחר כך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שטרית, אני מבקש שתפנה אלי ולא לאנשים אחרים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, על-פי התקנון, שר רשאי ליטול רשות דיבור.

היו"ר ד' טל:

אתה טועה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר, אני רק מבקש להגיד את הערתי, ותגיד לי שאני טועה. שר רשאי ליטול רשות דיבור בכל אחד משלבי הדיון. לפני ההצבעה השר מצא, שר הבריאות, שנוגע לחוק המוצע, ביקש לדבר. לא הרשית לו לדבר ועברת להצבעה מתוך איזו בהילות, שאני לא יכול להבין אותה. אני מודיע שאתה יכול להחליט כפי שאתה רוצה.

אני מבקש לחזור להצבעה ולתת לשר לדבר לפני כן. אם אתה לא מסכים לזה, אפנה ליושב-ראש הכנסת ולוועדת הפירושים כדי לפרש את החלטתך בעניין הזה.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש, אדוני היושב-ראש.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שטרית, אני רוצה לומר לך, שעל-פי התקנון, שאתה צריך להיות אמון עליו אפילו יותר מאחרים כאן, אין לשר שום אפשרות, לאחר שהמציע בא ועלה, לשוב ולדבר. אין מצב כזה של דיאלוג שזה עולה וזה עולה, זה עולה וזה עולה. עד כאן, יש לי גם תקנון לצדי, והוא נמצא לצדי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תן לשבח לדבר.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לגבי התקנון, אתה צודק, אבל הצעת החוק הזאת – – –

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת קליינר, אל תפריע לי.

היו"ר ד' טל:

זה משהו אחר. בבקשה, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

הסוגיה הזאת טופלה בתקופה שהייתי יושב-ראש הכנסת, בגלל אי-בהירות. קבענו כללים מאוד מדויקים, ולא במקרה, וזה כאשר הממשלה היתה ממשלת רבין, ממשלת פרס, ואף שהייתי יושב-ראש הכנסת, בעצם נבחרתי על-ידי הקואליציה פלוס, עמדתי בתוקף על כך ששר שעונה על הצעת חוק יוכל לדבר רק עשר דקות, לא יותר. זה לא מקרי. לא רצינו שמול הצעות חוק פרטיות, שר – שים לב, בממשלה הקודמת, שנמנית עם הקואליציה שלה – יוכל לעשות הטעיה, אדוני, לסחוב ולסחוב את הדיון.

הורדתי פעם את שר האוצר בייגה שוחט, עם הרבה מאוד התרעמות מצד סיעות הקואליציה, על רקע ההחלטה הזאת.

לפיכך: א. לבטל הצבעה, זה בכלל דמיון פרלמנטרי פרוע; ב. נהגת בדיוק; ג. נתת לשר מצא זמן רב מאוד – וזה שההצבעה היתה כפי שהיתה, אם הוא נפגע, הוא יוכל למסור הודעה אישית בסוף הישיבה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. אני מודה לך מאוד.

חברת הכנסת גוז'נסקי, אנחנו עוברים לסדר-היום.

יוסי שריד (מרצ):

עכשיו הודעה אישית. האשימו שר בישראל בשקר.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות לדמי אבטלה), התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' טל:

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות לדמי אבטלה), התשנ"ז-1997, של חברת הכנסת גוז'נסקי וקבוצת חברי הכנסת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת להביא להצבעה במליאת הכנסת הצעת חוק שהנושא שלה הוא תשלום דמי אבטלה לצעירים. אני מבקשת להדגיש, שהצעת החוק הזאת באה לתקן עוול על רקע הנתונים המדאיגים בגידול האבטלה.

אנחנו יודעים, שהיום, על כל 100 עובדים שנפלטים מהמגזר העסקי, נקלטים רק 70, כ-30 ניידונים להיות מובטלים. הצפי של משרד האוצר, כפי שפורסם אתמול, הוא, שמספר המובטלים ילך ויגדל. השאלה היא, אם נוכח הגידול במספר המובטלים, אנחנו צריכים להילחם באבטלה או במובטלים.

במחצית 1994, במסגרת מה שכונה אז התוכנית למלחמה בעוני, ביטלה הממשלה, הממשלה הקודמת, את הזכות לדמי אבטלה לאלה שעדיין לא מלאו להם 20 שנה. כאן אני חייבת לתת הסבר קצר.

חברי הכנסת, עד גיל 18, נער שעובד, או נערה שעובדת משלמים ביטוח לאומי, אבל אינם משלמים בעבור ביטוח אבטלה. הם אינם מבוטחים בדמי אבטלה, ולכן, חברי הכנסת, הם לא מקבלים דמי אבטלה. אבל מגיל 18 הם כן משלמים דמי אבטלה, אבל לא מקבלים דמי אבטלה.

אני חושבת, שהשערוייה הזאת, כשאנחנו מדברים על כ-20,000 מובטלים בני 18-19 לפי הנתונים הרשמיים, שאינם יכולים למצוא את הזכות לדמי אבטלה, וכתוצאה מכך גם את הזכות המלאה להכשרה מקצועית, אני חושבת שזה מצב שערורייתי, שפוגע במיוחד באוכלוסיות שבקרבתן יש הרבה מאוד צעירות וצעירים שעובדים.

לכן אני מבקשת מהכנסת לתמוך בהצעת החוק הזאת ולהעבירה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בהצעת החוק שלפניכם, בעצם חברת הכנסת גוז'נסקי מציעה שני תיקונים. התיקון הראשון הוא, שדמי אבטלה ישולמו גם למי שטרם מלאו לו 18 שנים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא 18, 20.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

שטרם מלאו לו 20 שנים, נכון. את מתכוונת שהוא בגיל 18.

התיקון השני – מתנדבת בשירות לאומי תהיה זכאית לדמי אבטלה באותם תנאים החלים על מי ששירת בצה"ל.

לגבי התיקון האחרון, חברתי חברת הכנסת גוז'נסקי, זה מיותר לחלוטין, משום שבת ששירתה בשירות לאומי מוכרת כמבוטחת לדמי אבטלה אם שירתה תקופה מקבילה לזו שמשרתת בת בשירות חובה בצה"ל, כך שזה קיים וזה מיותר לחלוטין.

התיקון השני, שבעצם הוא הראשון בסדר הדברים שלך, הוא לתת דמי אבטלה למי שטרם מלאו לו 20 שנה, אולם החוק הקיים מעניק זכאות לדמי אבטלה גם לפני גיל 20. היום, לפי החוק, במקרים מסוימים מעניקים דמי אבטלה גם למי שטרם מלאו לו 20 שנים, אם הוא נושא בעול המשפחה המוטל עליו – או שהוא נשוי, או שהוא המפרנס היחיד במשפחה שעיקר פרנסת המשפחה היא עליו. במקרים כאלה הוא יהיה בכל מקרה זכאי לדמי אבטלה.

כללית, אין הצדקה להקדמת גיל הזכאות ואין צורך לעודד צעירים לתבוע דמי אבטלה לאחר תקופת עבודה קצרה. אני סבור, חברת הכנסת גוז'נסקי שהצעת החוק הזאת יכולה להוות תמריץ שלילי לצעירים, שיחפשו דווקא את הדרך של קבלת דמי אבטלה ולא את הדרך של פרנסה.

לא לה שאת בעצם דואגת להם – אני מכבד מאוד ומעריך אותך ואת הצעות החוק הרבות שאת מציעה, ואת יודעת שיש גם מקרים של הצעות חוק שהממשלה מתנגדת להן ואני תומך בך. לא אחת קמתי מעל הדוכן ואמרתי: הממשלה מתנגדת, אבל אני חושב שזו הצעה יוצאת מן הכלל ואני תומך בה. כך אני אומר כשאני רואה היגיון בהצעת החוק. אני לא רואה פה שום היגיון. להיפך, אני רק רואה שיש פה כיוון לעודד אנשים צעירים לנהור לכיוון של דמי אבטלה ולא להשתלב במעגל העבודה ולעבוד.

הדאגה שלך לאותם אנשים שבעצם אמורים להביא פרנסה הביתה, ויש עליהם עול כלכלי, או שהם נשואים או שבמקרים כאלה ואחרים הם בעצם אנשים שתומכים בבית ומביאים את הפרנסה, במקרים כאלה, חברת הכנסת גוז'נסקי, הם מקבלים בכל מקרה את הקצבה, ולכן אני לא רואה מקום להצעת חוק, מה עוד שבתקופה של היום אנחנו צריכים באמת לעודד ולתמרץ אנשים לצאת לעבודה.

בעניין הראשון, של שירות לאומי, כפי שאמרתי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני מוחקת. אין בעיה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

תמחקי אותו. בכל מקרה, זה רק יכול להזיק.

אני מציע להתנגד להצעת החוק.

היו"ר ד' טל:

סליחה, לא שמעתי. מה גברתי אמרה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

את הקטע הראשון של החוק – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

את העניין של בת שירות לאומי, לפי הצעת השר, אני מוכנה למחוק.

היו"ר ד' טל:

ואז השר מסכים להצעת החוק?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא. אני לא מסכים להצעת החוק. הקטע הראשון שהיא מציעה – בסדר.

היו"ר ד' טל:

זה בסדר, ואנחנו נצביע.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

תמיד חברת הכנסת גוז'נסקי עניינית, אבל לגבי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אמרתי שזה מיותר, אני לא מתווכחת.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי ההצעה השנייה שלה, אני אומר – – –

הראשון מיותר לחלוטין.

היו"ר ד' טל:

הוא אומר שזה מיותר היות שזה כבר קיים, כך הבנתי. זה קיים בחוק אחר, שלא תהיה כפילות. זה בסדר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן, אבל לגבי ההצעה עצמה, אדוני היושב-ראש, אני רואה שאתה מתעניין וזה חשוב – – –

היו"ר ד' טל:

אני בוועדת העבודה והרווחה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הצעת החוק היא מיותרת משום שאנחנו דואגים, ובצדק, לאנשים מובטלים מתחת לגיל 20, שאמורים לקבל דמי אבטלה. הרי זה מעוגן בחוק ומסודר. אם הוא בעל משפחה, או שעליו מוטל נטל הפרנסה, במקרים כאלה הוא מקבל דמי אבטלה.

אנחנו לא רואים מקום לעודד אנשים מתחת לגיל 20, בחורים צעירים, כשיש הרבה הצעות עבודה, לא חסרה עבודה למי שרוצה לעבוד – בחקלאות, בבנייה ועוד – אין לעודד את האנשים האלה לקבל אופציה של דמי אבטלה.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, אתה אומר בעצם שזה יהווה תמריץ לאנשים לקבל דמי אבטלה ולא לחפש מקום עבודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה יהווה תמריץ שלילי לאנשים צעירים. במקום שילכו לכיוון של תעסוקה וינסו להשתלב במעגל העבודה, אנשים כאלה ימצאו את הדרך הקלה ביותר לקבל דמי אבטלה ולא להשתלב בעבודה. אני לא רואה בכך דבר שיכול לקדם או לסייע לשכבות החלשות. להיפך.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהצעות כאלה – אני דווקא מכבד את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שבאמת מציעה הצעות חוק מאוד מאוד ענייניות בכל מה שקשור לשכבות החלשות – – –

נסים זוילי (העבודה):

אדוני השר, יש לך כבר רוב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אתה – – – מצביע אתי?

עמיר פרץ (העבודה):

– – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

עמיר, מה קרה? יש לך שאלה? לא הבנתי. דווקא אתה באמת מאוד מעניין אותי. לעמיר יש שאלה, אני מבקש לשמוע אותה.

היו"ר ד' טל:

כן, בבקשה. בקיצור, חבר הכנסת עמיר פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מצטער, אני חוזר בי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

השותפות בהסתדרות, אני חושב שזה מצביע על תהליך כל כך טוב. זה מה שנקרא חיים חדשים ישנים. אתה יודע, יין ישן הוא הטוב ביותר. בקבוק חדש, שנכנס בו יין ישן, על זה נאמר: יין ישן נושן, חיים חדשים ישנים.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את רוצה לחזור?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני מודה לך, אדוני השר.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אדוני השר יואיל נא לשבת. אדוני השר, אני ממתיין לך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה, מי
בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 20

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות לדמי
אבטלה), התשנ"ז-1997, נתקבלה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תוסיף את ההצבעה שלי.

היו"ר ד' טל:

תלך להצביע.

ובכן, בעד – 14, נגד – 20, אין נמנעים. הצעת החוק של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי לא התקבלה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

לצרף את ההצבעה שלך בעד ההצעה? חבר הכנסת טלב אלסאנע בעד ההצעה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גמלה בעד ילד נכה השוהה במוסד),

התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גמלה בעד ילד נכה השוהה במוסד), התשנ"ח-1998, מס' פ/2122, של חברת הכנסת גוז'נסקי. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זו תשובת השר, אדוני.

היו"ר ד' טל:

זו תשובת השר? סליחה. אדוני שר העבודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אפשר לעבור להצבעה.

היו"ר ד' טל:

אני רק אבקש ממנו רשות, וזה בסדר. אדוני שר העבודה, אדוני צריך להשיב כאן, או שנעבור להצבעה על הצעת החוק של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גמלה בעד ילד נכה השוהה במוסד), התשנ"ח-1998?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אנחנו נגד.

היו"ר ד' טל:

אתה רוצה להשיב או לעבור להצבעה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לפי החוק, ילד נכה הנמצא במוסד אינו זכאי לגמלת ילד נכה. ואולם, כן ניתנת גמלה כאשר ההורים נושאים בכל הוצאות אחזקת הילד במוסד. כשהילד נמצא במוסד והנטל הוא על ההורים, שמממנים ומשלמים את כל ההוצאות שלו – במקרה כזה המשפחה כן מקבלת קצבת ילד נכה על מנת לסייע ולעזור לה. זה לא הגיוני להוריד ממנה את הקצבה כשהיא מממנת את העלות של הילד במוסד. אבל ברגע שהילד נמצא במוסד וההורים לא מממנים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הם מממנים מעט.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

או שהם מממנים מעט, נכון. בעצם אנחנו מוציאים כסף מכיס אחד ומכניסים אותו לכיס שני.

בעצם אנחנו גורמים עוול לאותה משפחה. חברת הכנסת גוז'נסקי, אסביר לך למה. ברגע שאותו בעל משפחה יקבל את הכסף בחזרה, דנים אותו בתלוש המשכורת שלו, בהכנסות הכלליות של המשפחה, כאילו המצב הכלכלי שלו טוב. אם הוא היה משתכר 3,000 שקל, לזה יש להוסיף את קצבת הנכות בסך של 1,800-2,000-2,200 שקל. קצבת הנכות מצטרפת לכל ההכנסה של האדם, והמוסד יחייב אותו, בסופו של דבר, לשלם, ולשלם יותר. אם כך, במה הועילו חכמים בתקנתם? אנחנו נביא את הכסף להורה והמוסד ירוויח מהכסף הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אתה צודק, אבל יורשה לי להסביר. ההצעה אומרת כך: א. יש שיקול דעת לשר; ב. בוא נעבוד יחד ונמצא פתרון לאותן משפחות מעטות שלא מכניסות את הילד למעון, כי הן לא יכולות לוותר על קצבת הנכות. זו בעיה אמיתית שקיימת פה, בבית-שמש ובירושלים. אני לא מדברת על משהו תיאורטי. משפחות לא מכניסות את הילד לפנימייה, למוסד. אתה יודע זאת. לכן, בוא נבדוק ונמצא דרך לתת לך שיקול דעת.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

גם את מבינה, שברגע שהילד נמצא במוסד, והחברה, הממשלה או המוסד מחזיקים אותו בעלות מלאה, אין שום צורך לגרום לכך שאנחנו נממן אותה משפחה, ובסופו של דבר מי שיהנה מהתקציב הזה יהיה המוסד עצמו. בכך לא הועלנו שום דבר למשפחה.

לכן, אני מתנגד להצעת החוק.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על ההצעה שהביאה לפנינו חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, הצעת חוק ביטוח לאומי (תיקון – גמלה בעד ילד נכה השווה במוסד), התשנ"ח-1998. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 22

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק ביטוח לאומי (תיקון – גמלה בעד ילד נכה השווה במוסד), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, עשרה בעד, 22 נגד, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת החוק של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי לא נתקבלה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (החלפת המונח "קצבת זיקנה"), התשנ"ח-1998 **(הצעת חבר הכנסת א' חבינשטיין)**

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי (החלפת המונח "קצבת זיקנה"), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/1928. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – בבקשה, אדוני.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שלי היא פשוטה – לשנות את המינוח "קצבת זיקנה" ל"קצבת גיל". אני מוכן גם לשם כלשהו אחר, שיתאר את מה שמתרחש. המונח "קצבת זיקנה" נקבע בעבר, כאשר תוחלת החיים בישראל היתה נמוכה. בינתיים תוחלת החיים בישראל לא רק שעלתה, אלא שהיא אחת הגבוהות בעולם.

אני רוצה לתאר לכם מצב שתואר במכתבים שקיבלתי, וגם אנשי הביטוח הלאומי מעידים שהם קיבלו. אשה מגיעה לגיל 60. היא עובדת, היא בשיא פריחתה, היא רואה את עצמה ואת עתידה לפניה, ופתאום היא מקבלת מכתב מהביטוח הלאומי: גברתי, הגעת לגיל זיקנה. אין שום צידוק, לא פיזיולוגי, לא כלכלי ולא חברתי לתאר אותה, כמי שתוחלת החיים שלה עוד גדולה מאוד, והיא מתכוונת להמשיך לעבוד ולהיות פעילה, כאשה זקנה. הוא הדין בגברים בני 65. כל המושגים השתנו. לכן, אני מציע לעשות זאת.

קיבלתי על עצמי מראש, ששר העבודה והרווחה – – –

היו"ר ד' טל:

אדוני שר העבודה והרווחה. חבר הכנסת גדעון עזרא.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רובינשטיין, ברשותך, האם אוכל לשאול בינתיים שאלה?

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רובינשטיין, במסורת היהודית זקן לא קשור לגיל. זה עניין של ניסיון, כבוד ומעמד.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

רציתי לומר זאת. חבר הכנסת בויס, שר העבודה והרווחה, מר אלי ישי, אמר לי: זה נכון, במסורת היהודית, בעיקר לגבי זקן – חכם, בינה ודעת, כל הדברים האלה הם נכונים. הרי המבחן של החוק הוא פגיעה ברגשות. בכוונה נתתי את הדוגמה הזאת של נשים שנפגעות מהתואר הזה. הן לא רואות בזה איזה סימן של חוכמה, בינה ודעת, אלא הן רואות בכך גילוי של חוסר רגישות וגם חוסר אמת. אתה לא יכול לומר שאשה שמגיעה לגיל 60 וממשיכה לעבוד – וחלק גדול מאוד מהנשים ממשיכות

לעבוד, והיא בכלל רואה עצמה פעילה בחיי החברה והקהילה – הביטוח הלאומי מכריז עליה כעל זקנה. משום כך גם אמרתי לשר העבודה והרווחה, שאני מוכן – היום הרעש כאן זה משהו לא רגיל –

היו"ר ד' טל:

אדוני צודק. אני מוכרח לומר שאדוני צודק. האם אפשר לבקש מהסדרנים לסגור את הדלת, בבקשה, ולבקש מכל העוזרים הפרלמנטריים לשמור על השקט? חבר הכנסת רומן ברונפמן עם העוזרת הנכבדה, אפשר לדבר בשקט. גברתי, העוזרת הנכבדה, הפלאפון בתוך המליאה לא מקובל. אתן מרשות לעצמכן יותר מדי.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אנחנו חיים בבניין שבו בכל פינות הבניין קיימת רמת רעש ומהומה שלא מאפשרת לנו לתפקד. כעת זה נכנס גם לאולם המליאה.

היו"ר ד' טל:

אתה צודק.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

פשוט אי-אפשר לתפקד. בכל מקום יש המולה. יש מסיבת עיתונאים בלתי פוסקת. זה ממש קשה לאדם, שיש לו רגישות מינימלית, לעבוד בבניין הזה.

היו"ר ד' טל:

בהחלט.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

אם יש מהומה של חברי כנסת – בסדר. אבל אני רואה שגם ביציעים יש כעת מהומה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אני מבקש לשאול שאלה.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

ברשות היושב-ראש, בבקשה.

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אם קורה שאשה בת 38 או 40 היא סבתא – האם אתה לא מציע לקרוא לה סבתא?

אמנון רבינשטיין (מרצ):

לא, חס ושלום, חס וחלילה. קודם כול, החוק לא קובע זאת.

אני מציע להתחשב ברגשות. משום כך סיכמתי עם שר העבודה והרווחה – ואני מתחייב על כך – שלא אביא זאת לקריאה ראשונה אלא על דעתו, ושנחפש תואר הולם. אם הוא לא רוצה "קצבת גיל" – אני מוכן ל"קצבת ותק" או משהו מסוג אחר. אבל שנסיר מינוח פוגעני.

בכלל, היחס לגבי אנשי הגיל השלישי, גיל הזהב, חייב להשתנות גם בחוקים. יש חוק שקיבלנו השבוע, ואני רוצה להזכיר זאת, אדוני השר. חבר הכנסת הלפרט, הרי אני עונה לך, ואתה אפילו לא מאזין לי. אני חושב שצריך להתייחס בצורה אחרת לגמלאים. הרי רק השבוע קיבלנו חוק שמאפשר לנשים ולגברים להמשיך לעבוד באופן שהגיל הקובע לנשים יהיה 65 במקום 60, ולגבי גברים באופן שהגיל הקובע יהיה 70 במקום 65. אנחנו לא רוצים ליצור את המעבר הדרמטי הזה, שיוצר גם משברים נפשיים, שאדם עובד, מתפרנס, חי חיים מלאים, ואז יום אחד הוא מגיע לגיל ביולוגי ואומרים לו: אתה זקן, אתה לא יכול לעבוד עוד. הרי הרעיון כאן הוא להתחשב במציאות המודרנית, בתוחלת החיים, ולמנוע פגיעה ברגשות.

אמרתי שאני מוכן לקבל על עצמי התחייבות, שהחוק הזה יבוא לקריאה ראשונה לאחר ששר העבודה והרווחה – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הוא לא יבוא לקריאה ראשונה לפני מציאת שם הולם.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

אמרתי: לאחר שנגיע להסכמה בקשר למינוח הראוי. הרי הודעתי על כך, וזו הפעם השנייה שאני מודיע על כך.

שני החוקים האלה הם לכאורה קטנים, אבל הם צריכים לסמל, אדוני השר, תפנית מהותית ביחסם של הביטוח הלאומי ושל הרשויות לנושא הגמלאים. צריך לראות את המעבר מחיים מלאים של עבודה מלאה לחיי פרישה מהעבודה כתהליך הדרגתי, ולא כתהליך דרמטי, שחותך בבת אחת ופוגע. אני אומר לכם, הרבה בעיות נפשיות נוצרות על-ידי המעבר החד הזה, ואני רוצה להקל אותו. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה; אני מודה לך. אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, צריך לזכור, שעל המלה "זקן" נאמר במסכת קידושין: "ואין זקן אלא חכם". כבר מאיר שטרית אומר לי "אתה זקן". נכון, אני זקן. זכיתי שיגידו שאני זקן. הלואי שאגיע לתואר זקן בחוכמה, אף שאני בגיל כזה צעיר.

אני שמח על ההסכמה של חבר הכנסת רובינשטיין, שההצעה לא תבוא לקריאה ראשונה לפני שנגיע להסכמה על המונח. אני לא רוצה לפגוע במלה "זקן", כי זה דבר שמוסיף כבוד, לדעתי. הנה, חבר הכנסת מאיר שטרית זקן בחוכמה. הוא מאושר מהתואר הזה, הוא יתפוס כותרת מזה.

אם יש נשים שנפגעות מזה – גם אנחנו לא רוצים לפגוע בנשים. לכן צריך למצוא את הדרך איך להגדיר זאת על הנייר בלי לפגוע במשמעות החשובה של המלה "זקן" ובלי לפגוע באותה אשה.

לכן אני מציע, כפי שהסכים חבר הכנסת רובינשטיין, שההצעה לא תבוא לקריאה ראשונה בלי ההסכמה שלי.

היו"ר ד' טל:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, הצעת חוק הביטוח הלאומי (החלפת המונח "קצבת זיקנה"), התשנ"ח-1998. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 23

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (החלפת המונח "קצבת זיקנה"),
התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

23 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. החוק עובר לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 16), התשנ"ח-1998
(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' טל:

הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 16) – הצעת חוק ממשלתית.

סאלח טריף (העבודה):

יש פה שינוי בסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

אין שיבוש. שר העבודה סיים בזאת, זה הנושא האחרון.

הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 16), התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה. שר
העבודה והרווחה, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לפי החוק הקיים, זכאי לתגמול עקב פגיעת איבה נדרש לבחור בין אותו תגמול לבין תגמול אחר, נכות או פגיעה אחרת, והוא צריך לבחור אחד מהשניים. קורה גם, שאדם הזכאי, למשל, לתגמולים לפי חוק נרדפי הנאצים, אשר נפגע בפעולות איבה, נדרש לבחור בין תגמול לנרדפי נאצים לבין תגמול המגיע לו כנפגע בפעולות איבה אלה.

עוד קובע חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, כי לילד שנתייתם משני הוריו והוא זכאי הן לתגמול לפי חוק זה והן לקצבת שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח הלאומי, תשולם רק גמלה אחת, וזאת אף-על-פי שהוא זכאי מכוח המקרה שלו, מכוח מקרה המוות של הוריו, לתגמול נוסף.

הצעת חוק זו באה לתקן עיוותים אלה, ולפי התיקון המוצע ישולמו לזכאי הן התגמולים לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה והן תגמול המגיע לנפגע לפי חוק אחר, הממומן על-ידי אוצר המדינה, כאשר הזכות לשני התגמולים נובעת מאירועים שונים לחלוטין. עוד יאפשר התיקון המוצע לשלם תגמולים ליתום הזכאי, עקב פטירת הוריו, לתגמול לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה ולגמלאות מכוח חוק הביטוח הלאומי.

לאור זאת, אני מציע לאשר את התיקון לחוק ולהעבירו לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

זו הצעה חשובה מאוד, רגישה, ואין לי ספק שכל חברי הבית יתמכו בה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס ראשון ואחרון הדוברים.

אדוני השר, האם אתה מציע להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה?

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מאוד מבקש את תמיכתכם בהצעת חוק זו. יש פה למעשה יוזמה פרלמנטרית שלי, של חנן פורת ושל מקסים לוי, מול מקרה טרגי מאוד. אבל לנו אין עניין להיכנס לספר הסטטיסטי של הכנסת, מי הציע כמה הצעות חוק; זה מעניין אותי כקליפת השום. לכן ביקשנו מן הממשלה שתעשה זאת, כדי לקצר פרוצדורות.

יש כאן דחיפות. הייתי קורא לחוק הזה "חוק ספיבק", חוק יעקב ספיבק או מרקוביץ. מדובר בקבוצה קטנה. אספר את סיפורו של ספיבק, כאילו סיפרתי את סיפורם של עוד 15 איש, שהם נכי המלחמה בנאצים ובעיקר נכי השואה, ונקבעו להם תגמולים לפיצוי קטן, צנוע, לא גדול ולא מופרז. קרה אסון, וחלק מהם, 15 איש בארץ, נפגעו גם בפעולת טרור. למשל, ספיבק. הוא הסתובב וטייל ליד בניין דיזנגוף-סנטר כשהיה פיגוע הטרור הנורא, המחריד והקטלני. הוא נפגע קשות, והיתה לו נכות נוספת.

על-פי המצב החוקי, אי-אפשר לתת שתי גמלאות. אבל מדובר פה בצירוף מקרים נורא, של אדם שהוא קורבן של שתי סיטואציות מלחמתיות קשות מאוד, ולא מדובר בסכומים גדולים מאוד. יש פה מידה של עוול.

לכן אני רוצה להודות לשר העבודה והרווחה, לשר האוצר ולכל אלה שנרתמו לעניין, ובעיקר לך, שנרתמת מכל הלב.

היו"ר ד' טל:

ואני מודה לפרופסור שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אני מאוד מבקש, אם אפשר לאשר זאת בהצבעה מהירה, כדי שנוכל להריץ את זה לוועדה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת שבח וייס. תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 16), התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה. אפשר להצביע. מי בעד? מי נגד? ההצעה תעבור לוועדת העבודה והרווחה, אם היא תעבור.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 24

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 16),

התשנ"ח-1998, לוועדת העבודה והרווחה התקבלה.

היו"ר ד' טל:

24 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 16), התשנ"ח-1998, תועבר לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

אני מודה לכם מאוד.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (אישור ועדת הפנים

לשינוי תחום עירייה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ס' טריף)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (אישור ועדת הפנים לשינוי תחום עירייה), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2215, של חבר הכנסת סאלח טריף. שר הפנים נמצא פה? בסדר. בבקשה, אדוני.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – רובי, תקשיב היטב ואל תצביע כמו רובוט; אני מכבד אותך, לך אני אומר לך. כל הזמן אני עובד עם השר בשיתוף פעולה. היום לא, כי אני רוצה לקחת קצת מסמכותו – לא מסמכותו, חס וחלילה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח טריף (העבודה):

סעיף 8 לפקודת העיריות [נוסח חדש] מסמיך את שר הפנים, לפי שיקול דעתו הבלעדי, לשנות, להרחיב או לצמצם תחומה של עירייה או מועצה מקומית פלונית. אני מציע פה לשנות כך שסמכותו של שר הפנים בגדר הסעיף הזה תהיה כפופה לאישורה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. ואני אסביר מדוע.

סעיף 8 לפקודת העיריות, כנוסחו דהיום, למעשה קובע: "ראה השר כי רצוי הוא לשנות תחומה של עירייה פלונית, כפי שהוא מתואר בתוספת הראשונה או כפי שהוכרז על-ידי השר מכוח סעיף 3, להרחיבו או לצמצמו – אם משום שזו משאלתם של רוב בני העיר ואם מסיבה אחרת – רשאי הוא לצוות על עריכת חקירה בדבר תחום העירייה על-ידי ועדת חקירה, בהתחשב עם כל מפעל או פיתוח המבוצעים על-ידי העירייה, ולאחר עיון בתסקיר של הוועדה רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, לשנות דרך הכרזה את התחום, להרחיבו או לצמצמו".

פקודת העיריות בנוסח החדש הזה מהווה חלק משלד סמכויותיו של שר הפנים, ויסודה בחקיקה המנדטורית, טרם קום המדינה, המאופיינת בהענקת סמכויות רבות ונרחבות לנציב העליון, שעמד בראש המערכת השלטונית, או לממשלת ארץ-ישראל.

חרף העובדה שבפקודת העיריות תוקנו 67 תיקונים מאז חקיקתה בנוסח חדש ועד היום, לרבות תיקונים אחרונים שאנחנו ביצענו בהיותי יושב-ראש הוועדה, נשאר סעיף 8 זהה לנוסחו מאז שנת 1964, חבר הכנסת ריבלין, כך שהוא מעניק לשר הפנים שיקול דעת בלעדי ונרחב להכרזה על שינוי תחומה של עירייה פלונית. יתר על כן, לפי לשונו של החוק ושל הסעיף, השר אף אינו חייב אלא רשאי בלבד, לפי שיקול דעתו הבלעדי, לצוות על חקירה טרם קבלת החלטה.

נוסחו של הסעיף, אשר יסודו כאמור בחקיקה מנדטורית, אינו משקף נכונה את השקילה ואת הבחינה המדוקדקת שמן הראוי לנקוט טרם קבלת ההחלטה לשינוי תחומה של עירייה, מאחר שלהכרזה מעין זו יש השלכה ישירה על מצב התפתחותה ועתידה של העיר ועל מצב תושביה, ובכלל זה השלכה על טיבם ועלותם של שירותים מוניציפליים המוענקים להם. בדרך כלל קבלתה כרוכה בשיקולי מדיניות מובהקים, בד בבד עם הצורך בבחינת מכלול האינטרסים והצרכים של התושבים העשויים להיות מושפעים ממנה.

רבותי חברי הכנסת, בשבתו כבית-דין גבוה לצדק נדרש בית-המשפט העליון פעמים מספר בעבר לבחינת סבירות החלטתו של השר בגדר סעיף זה, והוא קבע, בין היתר, כי בקבלת החלטה לשינוי תחומה של עירייה, יש להגיע לאיזון ראוי בין האינטרס של אותה עירייה לבין האינטרסים של השטח העומד בפני סיפוח, האינטרסים של הרשות המקומית שאותו שטח ינותק ממנה, ובנסיבות מסוימות אינטרסים לאומיים, כגון צרכים של תכנון לאומי וכדומה.

הכפפת שיקול דעתו של השר לאישורה של ועדת הפנים תשקף את העמדה המינהלית הרצויה, שלפיה אין זה ראוי שבנושא כה חשוב תרוכז הסמכות בידיו של נושא משרה אחד. יודגש, כי אין בהצעה שלי, חבר הכנסת ריבלין, כדי לפגוע חלילה בשיקול דעתו הנרחב של השר, אלא כדי להציב פורום אשר יהווה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני בטוח שלא רוצים לפגוע בשר סויסה הנכבד – – –

סאלח טריף (העבודה):

אני סומך על מי שיבוא אחרי סויסה, שעוד יהיו אנשים טובים; אולי סויסה ימשיך, אני לא יודע. אני סמוך ובטוח, שכל שר אשר לא יהיה – – –

שר הפנים א' סויסה:

הכול תלוי בכם.

סאלח טריף (העבודה):

תלוי בנו, אדוני השר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אומר סויסה: בכל ממשלה.

סאלח טריף (העבודה):

אין כאן שום שיקול אישי לפגוע בשר הפנים הנוכחי או העתידי, אלא מהבחינה העקרונית – צריך להציב פורום אשר יהווה נדבך נוסף לאישור הפעולה ויביא לידי ביטוי את חשיבותו של הנושא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מה המקור ההיסטורי לסמכות הזאת?

סאלח טריף (העבודה):

מנדטורי, הנציב העליון. אני אמרתי, אתה לא הקשבת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סמכות הממונה על המחוז – – –

סאלח טריף (העבודה):

כן, אלו ימים שעברו, וצריך באמת לחשוב מה אנחנו עושים היום.

בכל הנושאים החדשים שאנחנו מחוקקים ומתקינים היום, הנושא מובא לבקרה ציבורית פרלמנטרית בדמותה של ועדה של הכנסת. לכן, עירובה של ועדת הפנים באישור ההחלטה אף יחזק על פניהם של הדברים את ההנחה בדבר סבירותה, יחסוך בעלויות ביקורת שיפוטית ויביא לכך שהסמכות לשקילת מכלול השיקולים המתבקשים תימסר לידי הגוף המתאים ביותר לכך.

אני אומר את הדברים, רבותי, ואני לא אסתיר מכם, שהרבה החלטות שמתקבלות במשרד הפנים בתחום האורבני, לרבות ביטוי לכך שיצא אתמול בשיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה, אדוני היושב-ראש, בנוכחותו של שר הפנים, כבוד השר אלי סויסה – שאנחנו ניתן את מלוא הגיבוי לבקשות שר הפנים על כל החלטה שלא תהיה בדבר איחוד רשויות מבחינות אורבניות, מבחינות ענייניות, מהבחינה של טובת הציבור, טובת הכלל והתייעלות וחיסכון בנושא של מתן שירותים טובים יותר לאזרחים.

אנחנו נעמוד כגוף איתן, ללא שום שיקול פוליטי כזה או אחר, או מפלגתי, ונתמוך בהחלטות ענייניות וחשובות שמשרד הפנים מחליט עליהן בדרך כלל אחרי הקמת ועדות חקירה, אחרי בדיקה מעמיקה של הדברים על-ידי אנשי מקצוע. אבל, מובן שהעניין הזה בא – ואני לא מסתיר – לאור החלטה שלפעמים מתגבשת באופן פוליטי כזה או אחר, ונדהמנו מאוד לראות שיש החלטת ממשלה שכופה על שר הפנים, או מטילה על שר הפנים לבצע דברים, כמו למשל בנושא הכפפת היישוב מבשרת-ציון וכל היישובים שמסביב לירושלים.

רבותי, לא יעלה על הדעת שהנושא הזה יוחלט שלא בהתאם לרצון התושבים, גם בהתאם לשיקולים הלאומיים וגם בהתאם לשיקולים נוספים. ראוי וחשוב שהשיקול לא יהיה נתון בידי גורם אחד, נושא משרה אחד, רם וחשוב ככל שיהיה. וחשוב גם שהכנסת תיתן את דעתה, וכשאנחנו מדברים על ועדה של הכנסת, שהיא ועדת הפנים – כל הסיעות, כל הבית מיוצג שם על מכלול האינטרסים, מכלול הדעות והחשיבויות של חברי הוועדה.

לפיכך, רבותי, אני קורא לכם ואני מבקש מכם, לפני שאתם מצביעים על העניין הזה, תחשבו היטב שהעניין הזה מאוד חשוב לנו ולכולנו, כי הוא יביא בסופו של דבר להחלטה שקולה כזאת או אחרת, להחלטה שבאמת נמתחת עליה ביקורת ציבורית ופרלמנטרית, שהיום היא תפגע בחבר כנסת כזה או אחר שגר ביישוב כזה או אחר, תפגע בתושבים אלו או אחרים, ומחר היא תפגע בכם, אתם שמצביעים היום ללא שיקול דעת.

עברו הימים שבהם היה שיקול דעת מוחלט לנציב העליון. אין נציב עליון במדינה הזאת, אנחנו פועלים במסגרות דמוקרטיות, פרלמנטריות, שחשוב מאוד להביא אותן לידי ביטוי בכנסת. חבר הכנסת גדעון עזרא, אני יודע מה מהות הלחץ שמופעל כאן לפעמים, של קואליציה ואופוזיציה. פעלתי במשך שנתיים בוועדת הפנים – ויעיד חבר הכנסת זאב בויס, שנמצא מאחוריך – רק לפי שיקול ממלכתי, ולפעמים אף ביתר אחריות, וגם בעניין האחרון שהיה, על אף לחץ שהופעל בהחלטה של סיעתי, סיעת העבודה, הצבעתי נגד החלטת סיעת העבודה, כי סברתי שהעניין הזה טוב למדינה, טוב לתושבים, טוב לתקציב, טוב לכל דבר שאני מאמין בו.

ועל כן, מאותם נימוקים שאני מפרט כאן בכל הכנות – וחברים מכירים את הפעילות שלי בוועדת הפנים; אתם יודעים שאני הולך לסיים את תפקידי בעוד כמה ימים, ועל כן אני גם אובייקטיבי לחלוטין, וברור שאני לא מעביר משהו לסמכותי, אלא לסמכותה של ועדה פרלמנטרית שכל אחד מכם מיוצג בה, או בעצמו או על-ידי חלק מסיעתו, כדי לשמש בקרה אמיתית, בקרה חשובה מאוד, להחלטות שמתקבלות לפעמים בדרג המבצע, שהוא הממשלה.

העניין הזה, של צירוף יישובים, למשל, בעת תכנון ובנייה בהתחלה ואחר כך במישור המוניציפלי באזור ירושלים, יש בו סכנה גדולה לתחומים רבים.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני יושב-ראש ועדת הפנים, תתכונן לסכם בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

אני מייד מסכם, אדוני היושב-ראש.

אני מנסה להסביר לחברי הכנסת, משום שהעניין חשוב ביותר, וחשוב שידעו על מה הם מצביעים, ושלא יהיו ממש "גבוליים" בשיקולים של אופוזיציה וקואליציה. יש רבים מחברי הכנסת שהם ירושלמים, וחשוב לי מאוד שישמעו, וחברי רובי ריבלין ואחרים שנמצאים כאן, אני רוצה שידעו שבהחלטה שיחליטו היום יש משום מסר. יהיה קשה מאוד להעביר הצבעה כזאת בלי שתהיה הסכמה פחות או יותר בין סיעות ובתוך הסיעות, באשר לחשיבות הגדולה שבשינוי החלטה היסטורית, שנקבעה בימי המנדט הבריטי; 50 שנה לאחר קום המדינה אנחנו צריכים לדעת שיש לנו אזרחים חשובים גם במבשרת, גם בצור-הדסה, גם ביישובים שמסביב, כמו שיש בירושלים.

חשיבותה של ירושלים כעיר הבירה של ישראל גדולה מאוד. אתמול אמר שר הפנים, מורי ורבי, הרב אלי סויסה, שחז"ל אומרים שירושלים היא עד דמשק. הוא ציטט את דברי חז"ל. אז אמרתי: טוב שחבר הכנסת יהודה הראל, שהביא היום את הצעת החוק שלו, לא ציטט אותו, כי משמעות הדבר היא קריאת כיוון למלחמה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דמשק...

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מודה לך על רוחב הלב, ואני רוצה לפנות לשר הפנים ולבקש ממנו, ברוח שיתוף הפעולה שהיה בינינו כל התקופה הזאת: אני רוצה להמשיך בו, ואני רוצה שהוא עצמו – דבר שאני מאמין שהוא יכול לעשות, כי הוא עשה גם דברים גדולים בשיתוף פעולה, והבאנו כאן הצעות חוק לסיומן. חבר הכנסת שטרית, כל הזמן עזרתי לך, פעם אחת תעזור לי. אני רוצה ששר הפנים אכן יסכים לכך, ואני מתחייב שלא נמשיך בחקיקה אלא בתיאום ובשיתוף פעולה.

אני מאוד מודה לכם, ואני מקווה שתתמכו בהצעת החוק.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. אדוני שר הפנים, בבקשה, דברי תשובה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נכון שיש שיתוף פעולה בין משרד הפנים לבין ועדת הפנים של הכנסת בראשותו של חבר הכנסת סאלח טריף, אבל כמו שאומרים החבר'ה: ביזנס זה ביזנס, וצריך לשמור על המסגרות הראויות והנאותות.

הליך שינוי שטחי שיפוט הוא ממילא ארוך ומסורבל, ומה שמבוקש פה היום הוא להוסיף עוד תחנה על אלה שאנחנו כבר מחסלים. אני חושב שזה לא ראוי וזה מעבר לעניין של פגיעה בסמכותו של שר, היום זה שר הפנים ומחר זה שר אחר. אני חושב שזה לא ראוי.

בשנה האחרונה עשינו מאמצים כדי לקצר את המהלך הזה. הקמנו ועדה ציבורית שהחליטה לקצץ תחנות, והיום בהליך אבסורדי אנחנו עומדים בפני רצון ובקשה להוסיף תחנות על אותו הליך מסורבל וארוך.

לכן אני חושב שההצעה הזאת לא ראויה, צריך להשאיר את העניין בסמכותו של משרד הפנים, שמנהל את הדברים בצורה מקצועית. ועדות החקירה מורכבות מנציגי ציבור ונציגים מקצועיים. הכנסת הנושא דווקא לוועדות היא הכנסת אלמנט פוליטי בתוך המהלך הזה, ולכן אני מציע להסיר את ההצעה.

היו"ר א' אושעיה:

כן, דברי תשובה. בבקשה, אדוני חבר הכנסת טריף. דברי תשובה עד חמש דקות, אתה יכול גם בדקה, אתה לא חייב לנצל את הכול.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה לקצר, כיוון שחברת הכנסת נעמי בלומנטל באה בריצה ולא שמעה אותי, אני רוצה לדבר אל אוזנה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה גם מצביע ואתה לא יודע על מה. אל תאשים אחרים.

סאלח טריף (העבודה):

לא, אתה לא הבנת.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה זו הביקורת הזאת?

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת גדעון עזרא, זאת לא ביקורת, זו אי-הבנה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זו לא הפעם הראשונה, אני יודע, הוא כבר עשה זאת כמה פעמים.

סאלח טריף (העבודה):

על מה הוא מדבר? על מה אתה מדבר?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת סאלח טריף, אתה ביקרת את חברי הכנסת שמצביעים ברגע האחרון על מה שהם לא יודעים.

סאלח טריף (העבודה):

לא ביקרתי.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת גדעון עזרא, הוא חוזר בו, הוא לא התכוון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

--- רק לפני יומיים קיבלתי ממנו.

סאלח טריף (העבודה):

מה אתה כועס עלי, מה אמרתי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הכול לפי התקנון, מה יש פה לדבר.

סאלח טריף (העבודה):

לא, חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת גדעון עזרא בא מהשב"כ, והוא לא מבין שבכנסת פונים לחברים גם מסיעה אחרת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אל תטיף לי. מה אתה יודע מהחיים שלך.

סאלח טריף (העבודה):

מה אתה יודע מהחיים שלך?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה עשית בחיים שלך?

סאלח טריף (העבודה):

אתה עשית משהו?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח טריף (העבודה):

אז אתה יודע מה, אני אשיב לך. כיוון שאתה מרוגז, אני אשיב לך בשקט.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח טריף (העבודה):

אתה יודע מה, אלה פניו של השב"כ שאתה היית מפקד בו. אתה יודע מה – – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת סאלח טריף, תודה רבה.

סאלח טריף (העבודה):

אתה יודע מה, אני מתפלא עליך. הוא פנה אלי בדברים אישיים – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת טריף.

סאלח טריף (העבודה):

הוא פנה אלי בדברים אישיים שמחייבים תגובה. זו בושה למוסד הזה שגדל בו איש כזה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת טריף – – –

סאלח טריף (העבודה):

בושה, הוא לא מקשיב לי, הוא לא יודע מה שאני אמרתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא הבין.

סאלח טריף (העבודה):

הוא לא הבין, תסביר לו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אז אל תתרגז.

סאלח טריף (העבודה):

אבל ככה השב"כ מחליט? ככה השב"כ עושה?

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת טריף, סליחה, תירגע רגע. חבר הכנסת טריף, אתה כקצין בכיר בצה"ל בטח לא רוצה לקומם את השב"כ, נכון?

סאלח טריף (העבודה):

— — — לא מבין מה עשית, אני לא יודע.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, נחזור לסדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות. היתה אי-הבנה, ובזה הפרשה מחוסלת. תחזור בבקשה להצעת החוק.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת גדעון עזרא, חברי הכנסת, אני לא רוצה להתרגז, במיוחד כאשר הדברים נאמרים מפי אנשים שלא מצטיינים בחוכמה יתירה. אני אומר זאת בעדינות, כי אני לא רוצה לפגוע באף אחד, אבל אני פניתי לחברתי נעמי בלומנטל, שהיא באמת ידידה טובה שלי, כדי להסביר לה מה עשיתי קודם, ולא ניסיתי להטיף לאף אחד למה הוא מצביע כך או אחרת. זו דרך פרלמנטרית ראויה, ובה אנחנו מדברים בדרך כלל זה אל זה, ואני מקווה שגם מקשיבים זה לזה. יכול להיות שמשכנעים ויכול להיות שלא. אבל זה לגיטימי, ואסור לנו להתרגז על שטויות. לא דיברנו כאן על שום דבר ששנוי במחלוקת.

אני מודה ומתוודה, שהצעתי אכן באה באיזו צורה לתת לוועדה של הכנסת יותר כוח ולהיות בקרה על שר בממשלה. לא מן הסתם היא עלתה היום, לאחר שנתיים שאני מכהן כיושב-ראש ועדה, אלא בעקבות החלטה שבציבור הישראלי יש עליה ויכוח גדול. האם כדי לרצות את היחסים בין אולמרט לבין נתניהו צריך להביא את מבשרת ואת כל היישובים לירושלים? האם צריכים תושבים שברחו מירושלים ומכל הצרות שיש בה לסבסד את כל העניים של ירושלים בארנונה שהם משלמים כדי לחיות את החיים שלהם? האם אנחנו צריכים לחסל את כל הירוק והיפה שיש במערב העיר, את כל אותם ואדיות ירוקים ושטחים יפים שהמשרד לאיכות הסביבה נלחם עליהם, חבר הכנסת מודי זנדברג, האם אנחנו צריכים להילחם בכל זה כדי ששר יהיה הנציב העליון של כולנו, שיחליט אם זה טוב או רע?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אל תשתמש בטיעונים שאתה משתמש בהם במקום אחר.

סאלח טריף (העבודה):

טוב, אתה יודע מה, אני רוצה להגיד לך, שאם תשאל את השר שלך, הוא יגיד לך שאני שיתפתי פעולה איתו באופן מלא כדי להביא לפתרון של בעיות וכדי שלא תהיה פגיעה. היום כולם מברכים על כך. תשאל אותו לפני שאתה מאשים. זה היה מהרגע הראשון תפקידי, ועשיתי אותו באמונה.

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

יושב-ראש האופוזיציה, יש גם גבול עד כמה אני יכול לחכות שהאופוזיציה תסיים את הדיון למעלה. אז תסכם, בבקשה. אני מודה לך מאוד.

סאלח טריף (העבודה):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש. אני רואה את חברי הקואליציה, שרוצים להצביע – תצביעו, מה אכפת לי. אני לא גר במבשרת ולא גר בירושלים, אבל תהיו לי בריאים ותצביעו נכון.

קריאה:

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (אישור ועדת הפנים לשינוי תחום עירייה), התשנ"ח-1998. ניתן להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 21

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (אישור ועדת הפנים לשינוי תחום עירייה), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, נוסף את קולו של השר שרנסקי – 13 בעד, 21 מתנגדים, נמנע אחד. החוק לא עבר.

קריאה:

היו"ר א' אושעיה:

תיקון. השר שרנסקי מתנגד. אם כך, 22 מתנגדים, 12 בעד, נמנע אחד. החוק לא עבר.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית בוועדות התכנון והבנייה),
התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית בוועדות התכנון והבנייה), התשנ"ח–1998, הצעת חוק פ/2117. יציג את ההצעה חבר הכנסת עזמי בשארה, בשם קבוצה של חברי כנסת. חבר הכנסת בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תרשה לי, אדוני היושב-ראש, להביע את שמחתי על כך שסיעת העבודה סיימה את ישיבתה המוזרה בשעה 14:00 ביום רביעי, בזמן חקיקת חוקים, ואנשיה באו להצביע.

אני רוצה להציג את הנושא הזה של תיקון בחוק התכנון והבנייה. לדעתי, הוא חשוב קונצפטואלית. הוא חשוב גם מבחינת האירועים שקרו לאחרונה. כלומר, הייתי אומר, חשובים מבחינה היסטורית, מבחינת האירועים שקרו מאז הוא נפל בפעם האחרונה בכנסת הזאת. הדגשתי וחזרתי והצגתי, והכול משום שאני משוכנע מבחינה תיאורטית, מבחינה מוסרית וגם מבחינה מעשית בחשיבותו של החוק הזה.

מדובר כאן בתכנון ובנייה. אני הצעתי כמה חוקים שנוגעים לייצוגה של האוכלוסייה הערבית במוסדות הרשמיים במדינה הזאת, לרבות חברות ציבוריות או חצי-רשמיות ודברים אחרים, כמו מועצת הרשות השנייה. אבל, אני חושב שאם יש חשיבות לייצוג האוכלוסייה הערבית בנושא כלשהו בצורה נאותה – אני גם לא אוהב להזכיר ככה יהודים וערבים במדינה שאני חושב שהיא צריכה להיות מדינת האזרחים. אבל כאן, אם יש מקום שצריך להזכיר בו את המלה ערבי ואת ייצוג האוכלוסייה הערבית במוסד מסוים, אז התכנון והבנייה הוא הנושא. מכיוון שזה הנושא שהפריד בינינו, והמדינה השתמשה בו במושגים יהודי וערבי; היא השתמשה במושג ייחוד – ייחוד הגליל, ייחוד הנגב – זה היה הנושא שאיש לא הסתיר, אפילו קראו לזה פעם גאולת האדמה, השתמשו במושג דתי. אני היום תרגמתי את , גאולת האדמה. REDEMPTION OF LAND

היו"ר א' אושעיה:

גם היום יש אזורים שבהם קוראים לזה כך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בסדר, ברור. אם יש נושא שגם המדינה מזכירה וגם אנחנו חייבים להזכיר, לראות, זה נושא האדמות. התחיל סכסוך בין מדינה לאזרחיה, והגיע הזמן לסגור את המעגל הזה ולהתחיל להתנהג בצורה נורמלית לאזרחים כאזרחים.

לכן אני חושב, שהמדינה לא יכולה להמשיך לתכנן כאילו אין אוכלוסייה ערבית, או לקחת את האוכלוסייה הערבית רק כתופעת לוואי בזמן התכנון, כמכשול שצריך לעקוף אותו או לעקור אותו או לסבול אותו – מלשון סובלנות – אבל לא כשותף מלא בקביעת התכנון, אופי הבנייה, צורת ההתפתחות, אופי החיים, דרך החיים. הרי תכנון ובנייה זה לא עניין של אדמות והפקעת אדמות. תכנון ובנייה זה עניין של תכנון כל אופי החיים: איזה חינוך, איזו תעשייה, חקלאות או לא חקלאות, מה אנחנו רוצים בכלל.

אני חושב שאין שום התחשבות בזמן התכנון והבנייה בצרכיה של האוכלוסייה. תכנון ובנייה, כפי שהוא קיים היום, ממשיך להיעשות כאילו אידיאולוגית, כאילו אנחנו בעוצמה, באמצע, בתנופה של התנחלות בשטחים כבושים, או משהו כזה, כאילו העניין כולו הוא אידיאולוגי, איך לבנות ליהודים, איך להתרחב, איך לתכנן דמוגרפית; וישראל היא אחד המקומות המעטים בעולם שבה למלה דמוגרפיה יש משמעות אידיאולוגית.

מתכננים לשנת 2020, מתכננים לשנת 2035, מתכננים למרחב חיפה עכשיו, מתכננים לנגב, בלי להביא בחשבון את צורכי האוכלוסייה הערבית.

מאז הופל החוק הזה – ברוב קטן, דרך אגב – קרו בכנסת הזאת הרבה דברים שהוכיחו את צדקת דברי. היה עימות פיזי אלים בין האוכלוסייה הערבית לא רק מאזור שפרעם אלא מכל האוכלוסייה הערבית סביב הריסת הבתים באום-אל-סאחלי. היה עניין של הריסת הבתים באל-קובסי שליד נחף על-יד משגב; משגב, שאולי כובשת, אולי משחררת, כובשת 20% מאדמות הגליל, כשיש בה 12,000 תושבים. מי מתכנן? למה? איך? על איזה בסיס, חוץ מהבסיס האידיאולוגי הדמוגרפי? מה עם צורכי האוכלוסייה המקומית שם? מה עם סח'נין? מה עם האפשרויות של התפתחות? האם סח'נין שותפה בתכנון משגב? כן, סח'נין צריכה להיות שותפה, לדעת מה מאדמותיה ייקחו. אחרת סח'נין תתגונן, היא תרגיש בחוץ, היא תרגיש מותקפת, ואני אומר לכם שהיא תתגונן, וזה מה שיקרה. באל-קובסי זה לא עבר. בעארה – – –

סאלח טריף (העבודה):

אתה לא חושב שאתה מגזים? מה פתאום יישוב ערבי – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אבו-שארקיה.כן, נכון מאוד. תודה רבה לך. אני בטוח שיש אנשים במשרד הפנים ששואלים בדיוק כך.

עכשיו מתחולל כל העניין של שטח אש בוואדי-עארה, והחשדות של התושבים הם, ששטח אש נשמר, ואנשים נשמרים החוצה בשביל להפוך אותו בעתיד לעיר יהודית. ואני שואל: אולי הגיע הזמן שבמשולש תקום עיר ערבית כמו מודיעין? אולי יש מעמד בינוני ואינטליגנציה ערבית בשביל להקים עיר ערבית? מישהו חשב על הקמת עיר ערבית? אולי עצם העובדה שהאוכלוסייה הערבית, מיליון אנשים בלי עיר, זה אחד הדברים החשובים ביותר בקביעת עתידה של האוכלוסייה הזאת, גם מבחינת השכלה, וכו'.

השר שרון ידוע כבולדוזר כאשר מדובר ב-600,000 יהודים. אני לא יודע לאיזה יעד, והוא מבטיח הקמת יישוב יהודי מול כל יישוב ערבי שיוקם, כאילו אנחנו בתחרות, בסכסוך. אנחנו אזרחי אותה מדינה, לא? אז למה הדמוגרפיה משמעותה כאן אידיאולוגיה? למה צריך איזונים כל הזמן? אולי הגיע הזמן שישבו עם נציגי האוכלוסייה הערבית ויחשבו על הקמת עיר ערבית בוואדי-עארה, במקום שטח אש שנשמר ונשמר, אני לא יודע, עד להקמת עיר יהודית שאולי מתוכננת שם, כפי שאני מבין.

למה אנחנו לא חלק מכל זה? אני לא מבין. למה אני צריך להתחנן להיות חלק מהתכנון לגבי עתידי? למה האוכלוסייה הערבית צריכה להתחנן שהיא תהיה חלק מתכנון עתידי? בכל מדינה נורמלית זה היה צריך להיות נורמלי.

אני מדבר על כך כאן מאחר שזה עניין של אדמות ומאחר שזה סכסוך פתוח, שלא נסגר. אני מדבר על נציגי האוכלוסייה הערבית, לא ערבים פקידים במשרד הפנים, שימונו באקראי. אני מדבר על נציגים של האוכלוסייה הערבית. באזורים שיש בהם 50% ערבים, למה שלא יהיו 50% או 40% או 45%, ייצוג הולם, משהו סביר, בוועדות לתכנון ובנייה מחוזיות? למה שיהיה ערבי אחד בוועדה הארצית לתכנון ולבנייה ולא 20% ערבים? ייצוג הולם – 15%, 12%; אבל למה אחד? הגיע הזמן, לדעתי, לחשוב על הדברים האלה.

אני קורא בעיתון "הארץ" מיום שני, שהשר לתשתיות לאומיות אריאל שרון ושר הביטחון יצחק מרדכי ביקרו אתמול במועצה האזורית רמת-הנגב ונפגשו עם ראש המועצה שמואל ריפמן. השלושה דנו בהקמת כפר חקלאי לבני השבט הבדואי אל-עזאזמה. אל-עזאזמה זה לא בא מעזמי, אל תחשבו שאני מתרגז בגלל זה. שום נציג מהשבט לא הוזמן לדיון. השטח המיועד להקמת הכפר הבדואי נמצא באזור נחל אטדים, שליד צומת הנגב וקיבוץ משאבי-שדה. ישבו שלושה, שני שרים מממשלת ישראל – השר לתשתיות לאומיות ושר הביטחון, נציג של יישוב יהודי שם, שיש לו אינטרס, יש לו סכסוך עם הכפרים הבדואיים מסביב, ודנים בכפר בדואי. מה עם הבדואים? למה אף אחד לא הזמין אותם לשיבה? אי-אפשר להמשיך לתכנן בצורה הזאת לאוכלוסייה הערבית.

חברי הכנסת, מאז הופל החוק הזה בכנסת אני הזהרתי, וקרו דברים שהזהרתי מפניהם. אני אומר לכם עכשיו – ואני פשוט עושה דיאגנוזה, אני לא מאיים על אף אחד – אם הערבים, מיליון בני-אדם, ימשיכו להידחק החוצה מהתכנון והבנייה, הם יתנהגו כאנשים מבחוכ; כלומר, יהיו תגובות. כל מה שהם יכולים לעשות הוא להגיב על דברים מוגמרים שנעשו בשבילם, בלא ידיעתם ובלא התייעצות אתם. אז אל תבואו בטענות לאנשים שמגיבים לאחר מעשה.

האוכלוסייה הערבית צריכה להיות שותפה לגמרי בענייני התכנון והבנייה במדינה הזאת. ואם עדיין יש נושא פתוח, חוץ מנושא השוויון וחוץ מנושא השלום ביחסים שלנו, זה הנושא של האדמה והפקעת האדמות והתכנון והבנייה, שאנשים מרגישים שהאדמה לא מופקעת לטובתם או לאיזה אינטרס ציבורי שהם חלק ממנו. אין להם חלק, אין לנו חלק, כשאנחנו חלק מהציבור. כשמדובר באינטרס ציבורי, זה לא אנחנו, זה משהו אחר. הגיע הזמן שלאט-לאט נגדר כחלק מהציבור. תודה רבה לך.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' אושעיה:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת העלייה והקליטה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית

בוועדות התכנון והבנייה), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

ישיב על הצעת החוק של חבר הכנסת בשארה שר הפנים. אדוני השר, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפנינו מבקשת להוסיף נציג לאוכלוסייה הערבית במוסדות התכנון.

ההצעה בעצם מיותרת, שכן במועצה הארצית, חבר הכנסת בשארה, יש שני נציגים למגזר הערבי. על-פי סעיף 2 לחוק התכנון והבנייה, יש מקום לשלושה ראשי רשויות מקומיות. מתוך השלושה, שניים הם מתוך המגזר הערבי.

בוועדה המחוזית מחוז הצפון, מתוך חמישה מקומות שיש לרשויות המקומיות, יש חבר אחד מהמגזר הערבי. נוסף עליו יש גם ממלא-מקום מאותו מגזר. כאמור, מתוך חמישה נציגי ראשי רשויות. בוועדה המחוזית מחוז המרכז יש ממלא-מקום אחד מתוך חמישה שמוקצים לרשויות המקומיות. בוועדה המחוזית מחוז חיפה, מתוך חמישה מקומות שמוקצים לראשי הרשויות יש חבר אחד מהמגזר הערבי, ונוסף עליו יש גם ממלא-מקום אחד מאותו מגזר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כמה חברים יש?

שר הפנים א' סויסה:

בכל ועדה מחוזית יש 17 חברים, כשמתוך 17 חברים יש חמישה נציגי ציבור, שהם בדרך כלל נציגים של הרשויות המקומיות. חמישה בלבד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אחד מתוך 17.

שר הפנים א' סויסה:

יש גם מועצות מקומיות. אל תסתכל על אחד מתוך 17, תסתכל על אחד מתוך חמישה. זאת הראייה הנכונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה שלא יהיה עוד מהנדס ערבי נוסף על ראש העיר?

שר הפנים א' סויסה:

רוב החברים הם אנשי מקצוע, רוב החברים הם אנשי משרדים שקשורים לנושא תכנון ובנייה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אין אנשי מקצוע.

שר הפנים א' סויסה:

למה אין אנשי מקצוע?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כי יש חמישה נציגים של הרשויות המקומיות, 12 אנשי מקצוע. בוועדה המחוזית מחוז דרום אין אף אחד.

שר הפנים א' סויסה:

בכל ועדה מחוזית יש איש מקצוע שהוא נציג איגוד האדריכלים, שלא שר הפנים קובע אותו אלא אגודת האדריכלים קובעת אותו. אם אגודת האדריכלים תקבע שאותו נציג אגודת האדריכלים יהיה ערבי, הוא ימונה. אם יהיה מתכנן מחוז ערבי, גם הוא יהיה על-פי החוק. אבל זה לא נכון להסתכל על אחד מתוך 17. יותר נכון להסתכל על אחד מתוך חמישה שמוקצים לרשויות המקומיות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אחד מתוך 17, כי יש גם בעלי מקצוע ערבים. אתם לא לוקחים מתכנן מחוז ערבי בגלל גזענות.

שר הפנים א' סויסה:

חבר הכנסת דראושה, אתה יודע שאתה יכול אולי להאשים את כולם בגזענות, אותי ודאי שאתה לא יכול להאשים בגזענות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא מאשים אותך בגזענות, אבל השיטה היא כזאת. אתה ירשת שיטה גזענית. אנחנו מקווים שאתה תתקן זאת.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא חושב שירשנו שיטה גזענית. אני חושב שמעולם לא היה ייצוג למגזר הערבי ולא היו להם ועדות לתכנון ולבנייה מקומיות כמו שיש בשנים האחרונות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שר הפנים א' סויסה:

זה לא הולך לפי אחוזים. אם כך, אני אלך לפי האחוזים של היהודים, שהם 88% מהאוכלוסייה, ואני אשים 88% יהודים. או אם יש במקום מסוים 85% או 60% מחבר המדינות, אז אני אתן 85% מחבר המדינות. אני חושב שהראייה היא לא נכונה.

כפי שאמרתי, על-פי המצב הקיים, ההצעה הזאת מיותרת. אני חושב שבהצעת חוק לא קובעים מציאות כזאת.

אני מצהיר שהמדיניות הזאת תימשך. אני בעד המדיניות להמשיך ולהכניס נציגים של האוכלוסייה הערבית גם במוסדות האלה. אני אעשה הכול, כל זמן שאני במשרד, כדי לשמור על המצב הזה, ובמקום שאפשר גם נגדיל זאת.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, חבר הכנסת בני בגין רוצה לשאול אותך שאלה, ברשותך.

שר הפנים א' סויסה:

בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

על-פי החוק שתיארת, נציגים שונים ונציגים מקצועיים – – – האם בכל זאת תוכל לומר לכנסת, שתנסה להפעיל את השפעתך כדי שתינתן תשומת לב יתירה לאותם גופים השולחים את נציגיהם, במידת האפשר, שיהיו נציגים המייצגים גם את המגזר הערבי?

שר הפנים א' סויסה:

על-פי החוק, לא שר הפנים הוא שקובע את נציגי הרשויות המקומיות וגם לא את נציגי איגוד האדריכלים. על-פי החוק לא אני המוסמך לקבוע. אני מקבל את ההמלצה של הגופים ואני ממנה אותם על-פי אותה המלצה.

אמרתי, ואני מוכן לומר בצורה ברורה יותר: אני מוכן לקבל את ההצעה של חבר הכנסת בני בגין ולפנות לאותם גופים שיתחשבו בעניין הזה. אני לא יכול להבטיח שזה יהיה; אני יכול להבטיח, שבדברים שתלויים בי, אני אעשה הכול כדי לשמור שבמועצה הארצית ימשיכו לכהן שני נציגים מהמגזר הערבי, שבועדות מחוזיות ימשיכו להיות נציגים מהמגזר הערבי. אני אעשה כל שאני יכול כדי להמשיך לשמור על המצב הקיים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה להשיב.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה. זכותך להשיב, אדוני.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לנצל את האפשרות להשיב, כי אני חושב שיש נושא אחד שצריך להיות מובהר בבית הזה פעם אחת. כל פעם כשאנחנו מביאים את העניין של ייצוג האוכלוסייה הערבית במוסדות, מעמיד שר זה או אחר פני נאיבי, כאילו – מה, אנחנו נביא נציגים גם של התימנים, גם של הרוסים וכו'? כאילו הם מאמינים במדינת כל האזרחים, כולנו אזרחים שווים, ומה תתחילו פה להפריד בין אוכלוסיות.

המדינה הזאת היא מדינה של היהודים, לא של האזרחים. אין לה שום הגדרה כמדינת האזרחים, ואין שום דבר דומה בין האוכלוסייה הערבית לבין העולים מרוסיה. כאשר הוועדה לתכנון ובנייה מתכננת, היא מתכננת בשבילם, כך היא תפיסתה הציונית. הם לא צריכים נציגים משלהם. כאשר הוועדה לתכנון ובנייה מתכננת, היא מתכננת בשביל התימנים או המרוקאים וכו'. היא תופסת את עצמה כערכאה ציונית.

היו"ר א' אושעיה:

גם הם טוענים שהם מקופחים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

יש סיבות אחרות לכך. הם לא מקופחים בתפיסה הציונית במהותה. האוכלוסייה הערבית חושדת, ויש לה כל הסיבות לחשוד, שהיא מופלית משום שהיא לא יהודית, משום שהוועדה הזאת שמה לנגד עיניה קודם כול את האינטרסים של האוכלוסייה היהודית. לכן יש שוני רציני, אידיאולוגי, היסטורי, כל מה שאתם רוצים, בדרישה של האוכלוסייה הערבית לייצוג. אם אתם רוצים לחיות ביחד, אתם צריכים להבדיל בין הדרישה שלנו לייצוג לבין הדרישה של כל סקטור באוכלוסייה היהודית. זה סיפור אחר לגמרי.

כל פעם שאנחנו עולים – העמדת הנאיבית הזאת. אני חושב שאני חי בארצות-הברית, מדינת כל האזרחים, אין יהודי ואין ערבי. זה לא נכון. מדובר כאן במדינה שרואה בעצמה, ערכאות שרואות בעצמן גאולת אדמה, חלוקה דמוגרפית וכו'. אתם מכירים את כל הסמאות, אני לא אחזור עליהן. לאוכלוסייה הערבית יש חשדות. היהודים מרוסיה לא היו כאן, ולכן אדמתם לא הופקעה לפרויקט הציוני, לתפיסת הפיתוח הציונית.

עכשיו אנחנו רוצים להתפתח הלאה. אנחנו רוצים לדעת איך, לאן, מה יעשו בנו בעוד 20 שנה, בעוד 30 שנה. כל הסיפור הזה של אחד מתוך חמישה לא מקובל עלי. אנחנו חייבים להגיע לתפיסה, שיש דבר כזה שנקרא נציגי האוכלוסייה הערבית, והם שם כנציגי האוכלוסייה הערבית. הדיבור אתם הוא לא על המועצה שלהם. אני יודע ששר הפנים יכול לסגור עסקות עם ראשי מועצות מקומיות כדי להשתיק אותם פוליטית, ולפעמים אפילו את מפלגתם. אני מדבר על נציגי האוכלוסייה הערבית, שהוא יושב אתם כנציגים של האוכלוסייה הערבית ודן אתם כנציגים של האוכלוסייה הערבית על עתיד הגליל.

בנימין אלון (מולדת):

איך הם ייבחרו?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אנחנו כבר לא רוב שם. אנחנו כמעט 50%. צריך לשבת אתנו. אנחנו רוצים לדעת מה יהיה עם עראבה, סח'נין ודיר-חנא בעוד 20 שנה, מה יהיה עם נצרת בעוד 20 שנה, מה אתם מתכננים סביב נצרת.

לכן, הדברים שנאמרו לא תופסים. הגיעו הזמן שנדון בדברים האלה בצורה עקרונית. תודה רבה לכם.

היו"ר א' אושעיה:

הצעה לסדר לחבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, אני פונה אליך, ברשותך. הרוב כאן ברור. אנחנו יודעים, הממשלה כאן והקואליציה, המפלגה שלי היום במחוזות אחרים. גם לדעתך הנושא חשוב, והבעת דעה שיש בה התחשבות וכן הלאה. אני רוצה להציע לחבר הכנסת עזמי בשארה, שישנה זאת להצעה לסדר-היום.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית בוועדות התכנון והבנייה) – ניתן להצביע.

הצבעה עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מציע להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. אם כן, חברי הכנסת, ההצבעה מבוטלת, הצעת חוק התכנון והבנייה תהפוך להצעה לסדר-היום.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני מבקש שהנושא יידון בוועדת הפנים.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אנחנו מצביעים על הצעה לסדר-היום שתעבור לדיון בוועדת הפנים של הכנסת. הצבעה בעד פירוש דיון בוועדת הפנים. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 31

נגד – 11

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא

לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

31 בעד, 11 מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום תעבור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להמשך דיון בנושא.

הצעת חוק מרשם האוכלוסין (תיקון – רישום מקום לידה), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מרשם האוכלוסין (תיקון – רישום מקום לידה), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2120. יציג את ההצעה חבר הכנסת רומן ברונפמן; בבקשה.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, חברי הכנסת הנכבדים, הצעת החוק שאני מביא היום לקריאה טרומית ומבקש שתתמכו בה היא פשוטה יחסית. בשנת היובל למדינת ישראל, מכיוון שהתבגרנו ב-50 שנה, התקבצנו מכל רחבי תבל, יהודים התקבצו מכל הארצות למדינת ישראל שקמה בעקבות השואה – בארץ היה מקובל לרשום מקום לידה של כל אחד ואחד שעלה לישראל. אני חושב, שעכשיו ניתן לבנות חברה קצת יותר אחידה, פחות משוסעת, מדברת פחות על ההבדלים ויותר על האיחוד.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת ברונפמן, טעיתי, מכיוון שההצעה בהסכמתה של הממשלה, יש לך דקה מהמקום. נא לסכם.

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אני מסיים. התחייבתי שלא אתנגד לכך שהתיקון ייכנס לתוקף רק בתעודות הזהות החדשות, ואני מבקש מהכנסת לתמוך בהצעה. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. אדוני שר הפנים, בבקשה מהמקום.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כפי שאמר חבר הכנסת ברונפמן, יש לנו הסכמה בעניין. אני רוצה להביא לידיעתכם, שבשבועות האחרונים יצאנו למכרז להכנת תעודת זהות חדשה, וביקשתי מחבר הכנסת ברונפמן שהעסק הזה לא יוחל עד שנחליט על הפורמט של תעודת הזהות ומה יוכלל בתוכה. באותה מסגרת נשקול גם את בקשתו, ולכן אין התנגדות שהנושא יעבור להמשך דיון בוועדת הפנים של הכנסת בכפוף להערה הזו.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק. ניתן להצביע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אולי תוותר?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מוותר.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מרשם האוכלוסין (תיקון – רישום מקום לידה), התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

12 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק מרשם האוכלוסין (תיקון – רישום מקום לידה), התשנ"ח-1998, תעבור להמשך הדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד הבחירות), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים להצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד הבחירות), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1598, של חבר הכנסת אפי אושעיה.

אבקש מחבר הכנסת וייס להחליף אותי לדקה אחת, לצורך נימוק ההצעה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הפנים, הצעת החוק הזאת נועדה למנוע את התופעה, שלפיה ראשי עיריות חדשים הנכנסים לתפקידם אחרי שנבחרו בבחירות שמתקיימות בסוף השנה, לא יכולים להכין את התקציב, אלא התקציב הוכן להם. לפעמים יש ראשי ערים שחורגים מסמכותם ועושים תקציבי בחירות. לצורך מניעת העניין הזה הצעתי, שהבחירות יתקיימו באמצע השנה ולא בסופה.

בסעיף 1 נפלה טעות ביום העברי, צריך לתקן זאת. כמו כן, סעיף 2 בהצעתי מבוטל. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אושעיה.

אדוני השר מסכים לרעיון?

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, שהרעיון הזה הועלה על-ידי והוצע למרכז השלטון המקומי כבר לפני יותר מחצי שנה, ולא קיבלו את עמדתי להקדים את הבחירות הקרובות. חשבנו ליזום הצעה, אבל אין לי התנגדות שגם ההצעה הזו תועבר להמשך טיפולה של ועדת הפנים של הכנסת, והתאריכים וניסוח ההצעה ייקבעו בוועדה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר הפנים.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד הבחירות), התשנ"ז–1997 – ניתן להצביע.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד הבחירות), התשנ"ז–1997, לדין מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

13 בעד, אין נמנעים, אין מתנגדים. הצעת החוק אושרה בקריאה טרומית, והיא תעבור לטיפול של ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – המועד הקבוע לבחירות), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – המועד הקבוע לבחירות), התשנ"ח-1997; הצעת חוק פ/1834, של חברי הכנסת אברהם הירשזון ודוד מגן. ינמק מהמקום במשך דקה אחת חברי חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, לפני כתשעה חודשים, בדיון במליאה, במסגרת שאילתא, הבנו מפי שר הפנים, כי יש מקום לשקול בחיוב העתקת מועד הבחירות לרשויות המקומיות מחודש נובמבר, אשר אותו קבע המחוקק כאמור בסעיף 4 בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, כאשר שנת התקציב התחילה ב-1 באפריל בכל שנה. לאחר כמה שנים, שבהן התרגלנו לכך ששנת התקציב מתחילה ב-1 בינואר ומסתיימת ב-31 בדצמבר, אנחנו חושבים – שמחתי לשמוע גם משר הפנים – כי צריך לתת הזדמנות לגוף החדש הנבחר, לראש הרשות ומועצתו להכין את התקציב החדש. על כן, במקום חודש חשוון, אנחנו מציעים תיקון: חודש אייר. בהסכמה עם שר הפנים, בבוא העת, נעלה בוועדת הפנים אפשרויות לתמרון, כך שהמועד יהיה חכם ומושכל בהתאם לעתות החגים.

אני מציע ומבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים, להכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר הפנים, בבקשה – תשובתך.

שר הפנים א' סויסה:

כפי שאמרתי קודם, אכן נכון, לפני כתשעה חודשים אמרתי את הדברים כאן במליאה; אני אכן עומד בדיבורי ומציע להעביר גם את ההצעה הזו לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אנחנו עוברים להצבעה, הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – המועד הקבוע לבחירות), התשנ"ז-1997, של חברי הכנסת הירשזון ומגן.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – המועד הקבוע לבחירות), התשנ"ח-1997, לדין מוקדם בוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, אין נמנעים, אין מתנגדים. אני קובע, שהצעת החוק אושרה בקריאה טרומית, והיא תעבור לטיפול של ועדת הפנים.

תראו, אתם יזמתם כאן – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

בבקשה? לא הבנתי. אני מצרף גם את חברת הכנסת נעמי חזן. שמונה, אם כן.

אתם יזמתם יוזמה חשובה בתחום השלטון המקומי. אתם לא מביאים בחשבון, שאחת לארבע שנים, בנובמבר, נבחרת כנסת, על-פי החוק, וזה לא מקרי שקבעו את זה בחשון. האבות המייסדים והמחוקקים סברו שזה המועד הכי נכון, משום שזה לא קיץ לזהט, זה עדיין לא חורף גשום, זה כבר אחרי החגים; זאת אומרת, ברמת מדינה נבחרת כנסת חדשה, ואם, נאמר, כתוצאה מכך נבחר ראש ממשלה חדש, ממשלה חדשה, נאמר מקרב מי שהיו באופוזיציה, הם יושבים על תקציב שבעצם לא התחיל בו דיון אבל הוא כבר מוכן ומגובש. אז אולי אותה יוזמה, כדאי שתבדקו את האפשרויות ברמה הרבה יותר קריטית מאשר שלטון מקומי, נכון?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, הלאה.

היו"ר ש' וייס:

מה הלאה? אני פה זמני.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

להמשיך? לא, כי אני מחכה לאפי אושעיה. תודה רבה. חברים יקרים, נמשיך בסדר-היום שלנו.

הצעת חוק מימון מפלגות (מימון בחירת ראש ממשלה), התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת רע' כהן)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק פ/1736 – הצעת חוק מימון מפלגות (מימון בחירת ראש ממשלה), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה, עשר דקות לרשותך. אני מציע גם לקבוע בחוק מי יהיה ראש הממשלה וחסכנו את הבחירות.

רענן כהן (העבודה):

אין בעיה, הכול מסודר.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוק הזה הוגש בשם משה שחל, שר, חבר כנסת לשעבר, יחד אתי, ובהיעדרו של משה שחל מהכנסת בהחלט רואים שהתרומה שלו היתה חשובה מאוד.

אני רוצה לקבוע מראש, בשם יושב-ראש הקואליציה חבר הכנסת מאיר שטרית ובשמי אני, שאת החוק הזה, אחרי הסבר, נעביר בקריאה טרומית, ולא נקדם אותו עד שנתאם בינינו את כל המהלכים, כדי להביא חוק משותף בצורה מסודרת על דעת שנינו, כי אני מאמין שאי-אפשר להעביר חוקים מסוג כזה בלי הסכמה של שתי המפלגות הגדולות. בסופו של דבר, בחוקי בחירות, גם בחוק פיזור הכנסת, תמיד עשינו מאמצים כדי להגיע להבנות וכדי להגיע להסכמות, חבר הכנסת מאיר שטרית, לפני שהחוק נכנס לתוקף. זה מספק?

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להבהיר מדוע אני מעלה את הצעת החוק. יש מצב נתון, שבעצם נוצר אי-שוויון בין כל המפלגות ובין חברי הכנסת, כי במפלגה קטנה מנת חבר כנסת בעצם מחולקת על-פי חברי הכנסת ואין צורך בהפרדה בין המועמד לחוק בבחירה ישירה. נוצר לנו חוק שאני מתנגד לו, ואני אעשה הכול כדי שחוק הבחירה הישירה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה יהיה אם יהיו חמישה מועמדים?

רענן כהן (העבודה):

אני אסביר את כל הנימוקים. הכול מסודר, ולכן אמרנו שנתאם בינינו, אחר כך, באיזו צורה. לכן אמרתי: בוא נעביר, ואחר כך נשב ונתאם.

מה נוצר? מפלגה גדולה, מאיר – כדאי שתשמע – מפלגה גדולה, בעצם כל הכסף שהיא מקבלת לבחירות מתחלק בין יושב-ראש המפלגה, שהוא מועמדה לכנסת מעצם הכספים שמיועדים למפלגה שצריכה להשתמש כמו כל – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת כהן, מזכיר מפלגת העבודה, העיתוי נראה לא מקרי כלל. זה די משעשע. זה לא תוכנן אבל זה נראה טוב.

נסים זיילי (העבודה):

— — —

שבח וייס (העבודה):

לא, אבל זה נשמע טוב עכשיו. על רקע המשבר הנוכחי, זה יהיה פתרון נהדר למשבר.

רענן כהן (העבודה):

— — — אני מאמין

היו"ר ש' וייס:

הנה יש לך הזדמנות להרביץ פה הצהרה.

רענן כהן (העבודה):

משברים היו, משברים יהיו, והדברים בסופו של דבר עוברים לסדר-היום והכול מסתדר. אלה החיים הפוליטיים — — —

היו"ר ש' וייס:

אני נותן לך את העם — תן איזה הצהרה, רענן, בחי"ך, על מגש כסף.

רענן כהן (העבודה):

עוד הבוקר ישבתי שעות מספר עם חברי יושב-ראש המפלגה, אהוד ברק, והכול הסתדר. בסופו של דבר מפלגת העבודה היא מפלגה גדולה, מפלגה שצריכה לנצח — —

היו"ר ש' וייס:

נחזור לחוק.

רענן כהן (העבודה):

— — ואני מאמין שבראשה נוכל להגיע לתוצאה — —

היו"ר ש' וייס:

נחזור לחוק. אני מאפשר למאיר שטרית לאזן את זה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

זאביק, אני מאפשר לך לאזן את זה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רענן כהן (העבודה):

זאביק, אתה צודק.

היו"ר ש' וייס:

אני מאפשר לזאב בויס לאזן, בסדר? קדימה.

רענן כהן (העבודה):

צודק, אני חוזר. זה לא המקום ולא הבמה, אבל חשוב לומר את מה שאמרתי.

נוצר חוסר שוויון מוחלט, ואז אנחנו אומרים, שכל מפלגה או כל אדם שיציג את מועמדותו לראשות הממשלה, מקבל סכום השווה לשלושה מנדטים, כי אז אנחנו נותנים את השוויון לכל המפלגות, כי שלושה מנדטים בנויים על 50,000 תומכים שאדם מביא. ברגע שמועמד מגיש 50,000 מצביעים או תומכים או חותמים, יש לו מה שנקרא: הבסיס הראשוני שאותו אדם יכול לזכות באמון. אז אנחנו אומרים, שכל מועמד שיש לו סיעה, מעבר לשלושת המנדטים יקבל 30% מכלל הסכום שיגיע לאותה מפלגה על-פי מספר חברי כנסת שהיא מקבלת. אז אנחנו יוצרים הפרדה, כי במציאות שלנו אנחנו רואים היום שיש בעצם בחוק הבחירה שתי מערכות בחירות; יש שני פתקים – פתק אחד ומערכת בחירות אחת לראשות הממשלה, והפתק השני, המערכת השנייה היא, בעצם, למפלגה עצמה. אנחנו אומרים שאין דרך אחרת אלא למצוא את השוויון על-פי מה שתמיד אמרנו: עקרון השוויון במימון, וזה הופיע, אדוני היושב-ראש, בבית-המשפט העליון. הוא ראה בשוויון –

היו"ר ש' וייס:

חברים.

רענן כהן (העבודה):

– – נשמת אפו של חוק-יסוד: הכנסת – –

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע, חברים.

רענן כהן (העבודה):

יש פסק-דין – –

היו"ר ש' וייס:

דליה.

רענן כהן (העבודה):

יש פסק-דין ברגמן, שקובע את עקרון השוויון כעיקרון יסוד במימון מערכת בחירות לכנסת.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת דליה איציק ועוזי ברעם. חברים. דליה. דליה.

רענן כהן (העבודה):

בשם חברי מאיר שטרית ובשמי אני אני פונה לכל הכנסת לתמוך בהצעת החוק כפי שאמרתי בהגדרה בראשית הדברים. אנחנו נשב, נמצא את הנוסחה המתאימה, כדי להבטיח שחוק כזה, אם אכן יתקבל – יתקבל מהר, בתיאום מרבי של שתי המערכות.

אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש, ואני מבקש ממך – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

באיזה ועדה הוא יידון אם הוא יתקבל?

היו"ר ש' וייס:

חוקה. בדרך כלל ועדת החוקה, חוק ומשפט, נכון?

רענן כהן (העבודה):

מאיר, לאיזו ועדה אתה מציע שנעביר את זה?

היו"ר ש' וייס:

חוקי בחירות – זו ועדת החוקה, חוק ומשפט.

רענן כהן (העבודה):

נעביר את הצעת החוק לוועדת הכנסת, שתחליט.

היו"ר ש' וייס:

מימון – זה כספים. טוב, נפתור את זה מייד.

רענן כהן (העבודה):

בואו נפתור. אני מציע שנעביר את ההצעה לוועדת הכנסת, מאחר שיש הצעה לוועדת כספים, וועדת החוקה, חוק ומשפט – מה שיוחלט יבוא אליך – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ש' וייס:

פנחסי יפתור לנו את העניין.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה גם לאדוני יושב-ראש ועדת הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. רבותי, עוברים להצבעה, נכון? עוברים להצבעה על הצעת חוק מימון מפלגות (מימון בחירת ראש ממשלה), התשנ"ח–1997, של חבר הכנסת רענן כהן. ועדת הכנסת תכריע באיזה ועדה תידון הצעת החוק. ההנחה היא שההצעה תנוע לוועדת הכספים; או אולי נסכם פה על ועדת הכספים, חברים?

רענן כהן (העבודה):

לא, לא. ועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

טוב, ועדת הכנסת. ההצבעה החלה, רבותי.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור. רבותי.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מימון מפלגות (מימון בחירת ראש ממשלה), התשנ"ח-1997,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, רוב של 16, שני מתנגדים, אפס נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק מימון מפלגות (מימון בחירת ראש ממשלה), התשנ"ח-1997, עברה בקריאה טרומית, וועדת הכנסת תחליט איזו ועדה תתחיל להכין אותה לקריאה ראשונה. תודה, חברים.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד לימודי תואר ראשון), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד לימודי תואר ראשון), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2113, של חבר הכנסת נסים זוילי – נסים זוילי וחברים, נכון?

נסים זילי (העבודה):

כן.

הי"ר ש' וייס:

החבורה של נסים. בבקשה.

נסים זילי (העבודה):

עשרה חברי כנסת חתמו על הצעת חוק, שבאה להקל – – –

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת ואדוני שר האוצר, אני חוזר ואומר: עשרה חברי כנסת חתמו על הצעת חוק, שמשמעותה הנחה במס הכנסה לסטודנטים לתואר ראשון. אנמק באופן קצר מאוד, משום שאני סבור שסביב ההצעה הזו כל הכנסת צריכה להתאחד.

אנחנו נמצאים במצב, שכנראה בעיקר בגלל היבטים כלכליים בעיקרם לא נהיה מסוגלים לפטור את כל הסטודנטים משכר לימוד בתקופה הנראית לעין. בתור אב לשתי בנות שהן היום סטודנטיות, אני יכול לומר לכם, שעלות סטודנט היא בסביבות 3,000 שקל בחודש בלי שום הוצאה נוספת: לא ביגוד ולא לוקסוס. זו העלות של סטודנט, שכוללת שכר לימוד, שכר דירה והוצאות מינימליות לקיום. סטודנט שמאוד מתאמץ ואין לו הורים שיכולים לתמוך בו או לסייע לו, והוא עובד כדי לממן את שכר הלימוד, מוטלים עליו מסים כבר מהכנסה של טיפה למעלה מ-2,000 שקל, לרבות מס הכנסה. אני מציע הצעה פשוטה.

נסים דהן (ש"ס):

רק מס הכנסה.

נסים זילי (העבודה):

חוץ מזה, יש ביטוח לאומי ומס בריאות. כרגע אני מדבר רק על מס ההכנסה. מה שאני מבקש היום בשביל להקל על הסטודנט הוא בסך הכול בעלות של 1,800 שקל לסטודנט שעובד ומרוויח מעבר ל-2,200 שקל בחודש. אני סבור, שההטבה הזו גם תתמרץ סטודנטים לעבודה, וגם תביא לכך שהם יוכלו לעמוד בהוצאות ההולכות וגדלות שלהם כסטודנטים. ההצעה לא באה להקשות בצורה משמעותית על אוצר המדינה. לכן, הייתי מבקש מכל חברי הכנסת לתמוך בה. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. ישיב שר האוצר. אדוני, בבקשה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' אושעיה:

בינתיים, יש הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונח היום על שולחן הכנסת נוסח מתוקן להחלטת חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (שיחות טלפון להן זכאים חברי הכנסת) (תיקון), התשנ"ח-1998. החלטה זו מבטלת את ההחלטה באותו נושא שהונחה אתמול על שולחן הכנסת.

כן הונחו מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: העסקת עובדים על-ידי חברות כוח אדם. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לסגנית המזכיר.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד לימודי תואר ראשון), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

אדוני שר האוצר, בבקשה. הנושא הוא הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד לימודי תואר ראשון), התשנ"ח-1998.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הממשלה מתנגדת להצעת החוק. הצעת החוק הזאת באה לעשות שימוש בפקודת מס הכנסה, ושוב מצירה את בסיס המס ואת שיעורי המס כאשר מס הכנסה איננו המכשיר הראוי לתמיכה בדברים חשובים. אם יש מקום לתמיכה בלימודי תואר ראשון, הדבר נעשה באמצעות תמיכה ישירה במוסדות להשכלה גבוהה באמצעות תקציב המדינה והוועדה לתכנון ולתקצוב.

יתירה מזאת, אני רוצה לבוא ולומר, שבעבר היו זיכויים בפקודת מס הכנסה ללימודים, והזיכויים האלה בוטלו על-ידי המחוקק משום שסבר שהכנסת זיכויים נוספים לפקודת מס הכנסה גורמת לכך שהמערכת תהיה מערכת רגרסיבית, ולא מערכת פרוגרסיבית, דהיינו, מערכת בלתי צודקת, כי היא מיטיבה עם בעלי הכנסות גבוהות.

אם סבורה הממשלה, כי יש מקום לתמוך בלימודים לתואר ראשון לתקופה שאיננה עולה על שלוש שנים, יש מקום לעשות זאת בדרך אחרת, בדרך של הקצבת משאבים ישירה, ולא בדרך עקיפה – בדרך של מערכת המס.

אני גם רוצה לבוא ולומר, שמה שקורה עם מערכת המס במדינת ישראל הוא, שאנחנו לא יכולים להתברך במערכת צודקת. במשך כל השנים "התלבשו" על המערכת הזאת למתן כל מיני הטבות, שהפכו אותה היום למערכת בלתי הגיונית ורגרסיבית.

יתירה מזאת, בדרך המוצעת על-ידי המציע הנכבד, חבר הכנסת זוילי, יש אפליה בין בעלי ההכנסה הגבוהה, אשר ייהנו ממלוא נקודות הזיכוי, לבין בעלי הכנסה נמוכה, שלא ייהנו כלל מנקודות הזיכוי אם הם לא הגיעו לסף המס, או ייהנו במקצת אם הם נמצאים בשיעור מס שולי נמוך.

כפי שאמרתי, ביולי 1990 בוטל הזיכוי של 25% מגובה שכר הלימוד על-ידי הכנסת מהטעמים שהזכרתי, והטעמים האלה לא נשתנו מאז נקבע הנושא הזה על-ידי המחוקק.

אני רוצה לדבר לא רק על הנושא הספציפי הזה, אלא גם באופן כולל על מה שקורה במערכת המסים.

שר התחבורה ש' יהלום:

אל תגזים. הם רוצים להצביע. הוא מסייע לך – – – לשמוע הרצאה – – –

שר האוצר י' נאמן:

השר שאול יהלום, הייתי רוצה להסביר את העניין. מערכת המסים היא מערכת שנועדה לחלוקה מחדש, לחלוקה צודקת יותר, של ההכנסות. ככל שמכניסים יותר פטורים, הדבר הזה שולל את התפקיד העיקרי של מערכת המסים. בתקופה הזאת אנחנו לומדים את כל הנושאים של מערכת הפטורים ואת השפעתם על חלוקה מחדש של ההכנסות במשק. הייתי מציע לחברי הכנסת הנכבדים

שההצעה הזאת תוסר מסדר-יומה של הכנסת, משום שהיא איננה תואמת את הקו הכללי שלא להגדיל את הפטורים בפקודת מס הכנסה אלא להפחית את הפטורים ולהימנע ככל האפשר ממתן פטורים נוספים.

חברי הכנסת הנכבדים, יתירה מזאת, התמיכה בלימודים נעשית בתקציב המדינה במישרין – – –

קריאות:

— — —

שר האוצר י' נאמן:

אני לא יכול כך.

התמיכה בלימודים נעשית על-ידי תקציב המדינה במישרין, ולא על-ידי מערכת של זיכויים. תמיכה זו בהחלט ראויה – – –

היו"ר א' אושעיה:

אדוני מצליף סיעת הליכוד, תעזור לי שם, בבקשה. תודה.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לעזור לשר האוצר.

היו"ר א' אושעיה:

אני מבין.

שר התחבורה ש' יהלום:

אני – – – אבל הם לא באים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, בבקשה.

נסים זילי (העבודה):

היו"ר א' אושעיה:

לא. יש לו עשר דקות, והוא יכול לנצל אותן עד תום.

נסים זילי (העבודה):

כבוד השר, למדת מהר את הפטנט של לחכות עד שיגייסו את החברים. הנימוקים לא משכנעים, אבל

שר האוצר י' נאמן:

חבר הכנסת זילי, לא נשתנה מאומה מאז בוטלה ההוראה בפקודת מס הכנסה שאפשרה זיכוי.

נסים זילי (העבודה):

שכר הלימוד הוכפל, זה מה שהשתנה.

שר האוצר י' נאמן:

שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה בארץ נקבע בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי ועדה ציבורית, ואין כל מקום לאגוף את החלטות הוועדה הציבורית שנתקבלו בהסכמה באמצעות מתן פטורים על-ידי פקודת מס הכנסה.

שר התחבורה ש' יהלום:

שאלה לשר האוצר.

שר האוצר י' נאמן:

בבקשה.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, אדוני.

שר התחבורה ש' יהלום:

יש היום אפליה נוראה בין שני סוגי סטודנטים, בין סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה של המועצה להשכלה גבוהה לבין סטודנטים שלומדים אותו מקצוע במכללות. מה שקורה הוא, שהם משלמים שכר לימוד כפול באותו מקצוע. השאלה היא, האם אתה מוכן לשקול פתרון לעניין הזה? אין סיבה שאותו אדם שלא התקבל ללימודי מחשבים באוניברסיטת בר-אילן והתקבל ללימודי מחשבים במכללה למינהל, ישלם כאן 7,000-8,000 שקל וכאן 20,000 שקל – – –

שר האוצר י' נאמן:

התשובה על כך היא, שמשרד החינוך והתרבות, באמצעות הוועדה לתכנון ולתקצוב, בודק עכשיו את הכללת המכללות במסגרת תקציב הוועדה לתכנון ולתקצוב.

שר התחבורה ש' יהלום:

לא, רק המכללות של מורים.

שר האוצר י' נאמן:

לא רק המכללות של מורים, אלא גם מכללות אזוריות וגם מכללות אחרות, והנושא הזה הוא נושא לא פשוט. המכללות מוחזקות, בדרך כלל – חלקן, לפחות – על-ידי גופים עסקיים, שפעלו כך – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

המכללה למינהל.

שר האוצר י' נאמן:

המכללה למינהל לא, אבל למשל המכללה בהרצלייה – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

אבל "שערי משפט" – – –

שר האוצר י' נאמן:

במכללות הללו משולמת משכורת שאיננה המשכורת המקובלת במוסדות להשכלה גבוהה.

שר התחבורה ש' יהלום:

אבל במה אשם הסטודנט?

שר האוצר י' נאמן:

הסטודנט איננו אשם.

היו"ר א' אושעיה:

רבותי חברי הכנסת, למציע יש עשר דקות ולמשיב יש עשר דקות. מה לעשות? נגד השעון אין מה לעשות. מותר לשר למצות את עשר הדקות שלו.

שר האוצר י' נאמן:

אבל גם אפשר לדבר, אם אפשר.

היו"ר א' אושעיה:

זכותו, וחובתנו לאפשר לשר להשיב בלי הפרעות. בבקשה, אדוני.

שר האוצר י' נאמן:

שכר הלימוד במכללות הפרטיות מבוסס על עלות ההוראה. הסגל האקדמי במכללות הפרטיות מקבל שכר שונה משכר הסגל האקדמי במוסדות להשכלה גבוהה, אף שלעתים מזומנות ורבות חלק מהסגל האקדמי במוסדות להשכלה גבוהה הנמצאים תחת המועצה להשכלה גבוהה, מקבל משרה או חלקי משרה נוספים במוסדות הנוספים ובמכללות שבהן הם מלמדים.

היו"ר א' אושעיה:

סכם בבקשה, אדוני.

שר האוצר י' נאמן:

אני מבקש מחברי הכנסת להסיר את ההצעה מעל סדר-היום, מכיוון שהיא נוגדת את הכללים של פקודת מס הכנסה ונוגדת את הרצון לבצע תמיכות ישירות. אני פונה בבקשה שההצעה תוסר מסדר-היום.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך, אדוני השר. האם חבר הכנסת זוילי מבקש להשיב?

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ניתן להצביע, בבקשה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 12

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון

פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד לימודי תואר ראשון),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

20 בעד, 12 נגד, אין נמנעים. אם כן, הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה אושרה בקריאה טרומית, והיא תועבר להמשך דיון בוועדת החינוך של הכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' אושעיה:

ועדת הכנסת תקבע.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית).

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש, לא מבטלים הצבעות — — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אנחנו לא עושים — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, בבקשה, יושב-ראש הקואליציה.

קריאה:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

מותר. בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, לא בכוונה ההצבעה שלך הופעלה, לצערי, עוד לפני שהשר הגיע למקומו. האנשים היו פה. האנשים שלך לא יצאו ושלנו לא יצאו. אני מבקש ממך לעשות הצבעה חוזרת. יש לכם רוב, בבקשה. כולם פה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם שמת לב, רוב האנשים לא זכו להצביע.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני יושב-ראש הקואליציה, מכיוון ששר האוצר איננו חבר כנסת והוא לא מצביע, לא המתנתני שיחזור למקום, ולכן ההצבעה נקבעה והיא מאושרת.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/1921, של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, את ההצעה שלי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רק השר מדבר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

הבנו, אתה צודק, אני מקבל את מה שאתה אומר.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

סליחה, רגע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא אישי.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אני מבקש להסביר דבר אחד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא אישי.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת בן-אליעזר, אני מציע שלא יהיה ויכוח. על-פי תקנון הכנסת, הדיון מוצה, יש תשובה והצבעה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

היתה תשובת שר. השר לביטחון פנים עלה לבמה בשם הממשלה וענה, ואף הוסיף שהוא בעד ההצעה הזאת. יושב-ראש הקואליציה אמר כאן באולם, שגם הוא בעד ההצעה הזו, ואמר לי: בוא נחכה שבוע ימים כדי לגייס את שתי המפלגות לטובת ההצבעה הזאת. נענית לקריאה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רק הצבעה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

לכן אני מבקש רק הצבעה. השר כבר ענה, אי-אפשר, חבר'ה.

היו"ר אל' אושעיה:

תודה רבה, חבר הכנסת בן-אליעזר. אדוני שר העבודה, על-פי עצת סגן מזכיר הכנסת, ואני מקבל אותה – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לומר מלה?

היו"ר אל' אושעיה:

כן, בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא רוצה שהצעת החוק של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר תיפול קורבן לפעולה שלך בעניין הזה, שבעיני היא לא פעולה נכונה. אבל זכותך כמובן כיושב-ראש לעשות מה שאתה מבין. אני לא רוצה שההצעה שלו תיפול קורבן לעניין. זה נכון שקיימתי הידברות עם הממשלה לנסות לקדם את הצעת החוק שלו. אני מציע לחבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, ידידי, לדחות עוד הפעם את ההצבעה על החוק. לא נעשה זאת היום.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אוקיי. אם זה המצב, נצביע לפי עמדת הממשלה. אדוני שר הרווחה, תענה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אבל השר כבר ענה. זה לא תקין – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, יש תשובה והצבעה, כתוב בסדר-היום, מה אתה רוצה? השר רשאי ליטול רשות דיבור.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת. חבר הכנסת שטרית, אני מבקש לשבת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, להלן החלטתי: היות שסדר-היום נקבע על-ידי נשיאות הכנסת, ונשיאות הכנסת הכתיבה לי תשובה והצבעה, אני חייב לקבל את החלטת הנשיאות, ואם כבוד השר רוצה להשיב, הוא מוזמן, ואם לא – נעבור להצבעה. בבקשה, אדוני השר.

קריאה:

חיים אורון (מרצ):

אולי פואד יעשה בתור שר לשעבר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תגמול מילואים משולם למי ששירת בהתייבבות אחת יותר מיום אחד. כחריג ליום זה משולם התגמול גם בעד כל שירות מילואים חד-יומי לאוכלוסיות מיוחדות, ששירות המילואים שלהן מחייב זימון לימי מילואים בודדים, כגון: אנשי צוות אוויר, צוללנים או מג"דים ביחידות שדה.

חבר הכנסת בן-אליעזר מציע, כי הוראה זו תחול על כלל המשרתים במילואים. זאת אף שחיילי המילואים שאינם נמנים עם אותן אוכלוסיות מיוחדות אינם נקראים בדרך כלל לשירות חד-יומי, למעט התייבבות לצרכים מינהליים, הנעשית בדרך כלל בשעות הערב.

עד לשנת 1994, אדוני היושב-ראש, שולם תגמול בעד שירות מילואים חד-יומי לאוכלוסייה הכללית של חיילי המילואים, רק אם שירתו בשירות חד-יומי יותר משש פעמים בשנה, דהיינו, אם חייל מילואים היה נקרא למעלה משש פעמים בשנה למילואים חד-יומי, הוא מקבל את התקציב גם עבור החד-יומי. לאחר שהנושא נבחן לעומק, הוחלט לתקן את הנושא הזה, וגם אם חייל מילואים נקרא למילואים של יום אחד, אם הוא נקרא פעמיים בשנה, דהיינו, כל פעם ליום אחד, גם במקרה כזה הוא יהיה מוכר לקבלת תגמול.

ההצעה שמוצעת פה בעצם אומרת, שגם אם אדם ייקרא ליום אחד, פעם אחת בשנה, לשירות חד-פעמי, גם לכל מיני דברים מינהליים, שבדרך כלל, כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש – אותם חיילים בעצם נקראים לביורורים, בעיקר בירורים מינהליים, והם נקראים ליום אחד, במקרים כאלה על-פי רוב הם לא מפסידים ימי עבודה. ברגע שאנחנו רואים בעיה שהיתה בעבר, שהיו נקראים חיילים מקבוצות אוכלוסייה מסוימות, ובכל מקרה היו מקבלים את התגמול, גם אם היו נקראים ליום אחד בשנה, אבל חיילים כאלה, שנקראים יותר מפעם אחת, דהיינו פעמיים – אז תוקן החוק, אדוני היושב-ראש – – –

חיים רמון (העבודה):

אין לך רוב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אל תעשה – – –

חיים רמון (העבודה):

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

הסכמת לקיזוז.

חיים רמון (העבודה):

לא. שאלתי אותו אם הוא תומך בהצעות, הוא אמר שהוא תומך.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. חברי הכנסת, נא לאפשר לשר העבודה להמשיך. תודה. בבקשה, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דרשנו – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת, תאפשרו לשר להשיב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עלות החוק היא 117 מיליון שקלים בשנה – ויש פה לא רק בעיית תקציב ועניין של סדרי עדיפויות – בזמן שגם אנשי מפלגת העבודה לא היו מעבירים דבר כזה בתקופתם.

לעומת זאת, הצעת החוק, רבותי חברי הכנסת, היא לא במקומה, משום שבכל מקרה שקוראים לחייל ליום מילואים חד-יומי יותר מפעם אחת, בכל מקרה הוא – –

חיים רמון (העבודה):

אין לך רוב. לא חבל?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא גייסת רוב, חיים?

חיים רמון (העבודה):

הקואליציה התפוררה, לא נשאר ממנה עפר ואפר.

קריאה:

כבוד השר – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

– – מקבל יומיים.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת רמון, תאפשר לשר.

חיים רמון (העבודה):

לא, הוא לא יודע שהקואליציה התפרקה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

בסדר, אם הוא נקרא פעמיים, הוא כבר מקבל. יותר מפעמיים בשנה, נכון.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — — מה קורה באופוזיציה. תשאל את יושב-ראש המפלגה שלך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

REDEMPTION. היום היה לאופוזיציה.

קריאות:

— — —

שר העבודה והרווחה א' ישי:

תדאג לשקט, אני לא יכול לדבר כך.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת ריבלין, תודה שבאת לעזור לי, אני מודה לך. חבר הכנסת כהן, תעזור לשר שלא יפריעו לו בבקשה. אני מודה לך מאוד. בבקשה, אדוני.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

רבותי, אני רוצה לומר, שבעצם תיקון הצעת החוק בזמנו, כל מי שנקרא למילואים יותר מיומיים, אף שהוא לא שייך לקבוצת אוכלוסייה כזאת שהיום מקבלת ממילא, מקבל את התקציב עבור אותם ימי מילואים שהוא נקרא אליהם.

להצעה הזאת הממשלה מתנגדת, משום שעלותה גבוהה מאוד. לכן הממשלה מתנגדת להצעת החוק.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני השר.

אדוני חבר הכנסת בן-אליעזר, חמש דקות לרשותך, אם אתה רוצה לענות.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אדוני השר, תחזור למקומך. אפשר להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 28

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 25

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

28 בעד, 25 נגד, אחד נמנע. הצעת החוק אושרה בקריאה טרומית, והיא תועבר להכנה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' אושעיה:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת. בבקשה, אדוני.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 52), התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לסגן המזכיר.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תגמולים לסטודנטים), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תגמולים לסטודנטים), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת רומן ברונפמן; הצעת חוק פ/1301. בבקשה.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שאני מביא היום לקריאה טרומית מדברת יחסית בפשטות על תגמול מוגדל לאותה קבוצת סטודנטים שמשרתים בשירות מילואים פעיל, מקריבים לא רק את ימי הלימודים שלהם, אלא גם ימי עבודה, ומקבלים היום לפי החוק הקיים 40% מהשכר הממוצע במשק, שמשתווה לפחות משכר מינימום בחישוב חודשי.

ההצעה, כפי שהגשתי אותה, מדברת בפשטות על הצמדה של ימי מילואים ותשלום לסטודנטים – אני מדגיש, לקבוצת סטודנטים בלבד, שמשרתים בשירות מילואים פעיל – ל-70% מהמשכורת הממוצעת במשק, ואני מבקש מהכנסת לאשרה. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת ברונפמן.

ישיב שר העבודה והרווחה. בבקשה, אדוני השר. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תגמולים לסטודנטים).

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת המציע, היות שהממשלה מתנגדת, וחבר הכנסת המציע מוכן לקדם את זה אך ורק בהסכמה אתי, אני מסיר את ההתנגדות שלי.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. הממשלה לא מתנגדת להצעת החוק. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תגמולים לסטודנטים) – של חבר הכנסת רומן ברונפמן. ניתן להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תגמולים לסטודנטים), התשנ"ז-1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

21 בעד, אין נמנעים, אין מתנגדים. הצעת החוק אושרה בקריאה טרומית, והיא תועבר להמשך טיפול בוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגבלת פיטורין של אשה השוהה במקלט לנשים מוכות)

התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגבלת פיטורין של אשה השווה במקלט לנשים מוכות), התשנ"ח–1998; הצעת חוק פ/2002, של קבוצת חברי הכנסת. תנמק מהמקום חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה, גברתי.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשם קבוצת חברי הכנסת אני מתכבדת להציג הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגבלת פיטורין של אשה השווה במקלט לנשים מוכות).

מסתבר, אדוני היושב-ראש, שנשים מוכות השווה במעון לנשים מוכות מפוטרות לעתים, לצערי הרב, מעבודתן.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במקרה אחד, כתוצאה מחשש לפיטורין, עזבה אשה את המעון ולמחרת נרצחה על-ידי בעלה ליד מקום עבודתה.

הצעת החוק שלי ושל חברי הכנסת האחרים באה לתקן את העניין ולדאוג לשמירת מקום העבודה של אשה השווה במקלט לנשים מוכות.

אני מסכימה עם הצעת הממשלה, שאם יהיו פיטורים בששת החודשים שבהם האשה מצויה במעון לנשים מוכות, ייעשה הדבר רק בהסכמת השר, ושהתשלום ישולם לה מהביטוח הלאומי.

חברי הכנסת, זו הצעה מאוד חשובה למאבק המתמשך באלימות כלפי נשים. אודה על תמיכתכם. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חברת הכנסת חזן. אדוני שר העבודה והרווחה, בבקשה. השר ישיב על הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגבלת פיטורין של אשה השווה במקלט לנשים מוכות), התשנ"ח–1998.

נעמי חזן (מרצ):

זו הנמקה מהמקום.

היו"ר א' אושעיה:

נכון, גברתי. לא היה מיקרופון תקין ואפשרנו לו לדבר מהבמה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בתקופה הקשה שבה אנחנו נמצאים בכל מה שקשור לאלימות במשפחה, הצעת החוק הזאת היא במקומה, ויש לאפשר לאותן נשים שנאלצות לעזוב את הבית עקב האלימות מצד הבעל, לא להיכנס לבעיה הזאת של שיקול הדעת לגבי מקום העבודה.

לכן, הצעתי לממשלה לתמוך בהצעת החוק, בכפוף כמובן להסכמה של חברת הכנסת המציעה נעמי חזן והאחרים לגבי התשלומים לפרק הזמן של שישה חודשים, שעליו סיכמנו.

אני חושב שזו הצעת חוק טובה והיא במקומה. אני רוצה לברך את היוזמים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, אדוני שר העבודה והרווחה.

גברתי, חברת הכנסת חזן, לאיזו ועדה את מציעה להעביר את הצעת החוק?

נעמי חזן (מרצ):

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר א' אושעיה:

נעבור להצבעה על הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגבלת פיטורין של אשה השווה במקלט לנשים מוכות), התשנ"ח-1998. ניתן להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגבלת פיטורין של אשה השווה במקלט לנשים מוכות), התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

18 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק תועבר להכנה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש להוסיף את קולי.

היו"ר א' אושעיה:

נא להוסיף את חבר הכנסת וייס. אם כן, 19 בעד הצעת החוק.

הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – מוסדות להכשרת עובדי חינוך).

התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

נעבור עתה להצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – מוסדות להכשרת עובדי חינוך), התשנ"ח-1998 – הצעת חוק פ/2241, של חברי הכנסת נעמי חזן ורומן ברונפמן. תנמק חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה, גברתי.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת להגיש בקריאה טרומית את הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – מוסדות להכשרת עובדי חינוך), התשנ"ח-1998.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מצויים היום במצב, שהמוסדות להכשרת מורים, שניתנה להם הכרה אקדמית לפני שנים רבות, כדי לשפר את מעמד המורים, בגלל שינויים מאוד נכונים שחלו במערכת ההשכלה הגבוהה, לרבות אקדמיזציה של המכללות האזוריות בשנים האחרונות, גם בתקופתו של השר לשעבר רובינשטיין ובהמשך גם תחת הממשלה הזאת, בימיו של השר המר, זיכרוננו לברכה, ובימיו של השר לוי – אנחנו מצויים במצב שבו נשחק, לצערי הרב, מעמדן של המכללות להכשרת מורים.

אני מציעה, יחד עם חבר הכנסת רומן ברונפמן, לתת אוטונומיה למכללות להכשרת מורים, להכפיף אותן למועצה להשכלה גבוהה וכמובן לות"ת. הדבר ישיג שלוש מטרות מרכזיות: א. שיפור במעמד המורה במדינת ישראל; ב. תיקון אנומליה סטרוקטורלית, שלפיה המכללות להכשרת מורים לא מצויות היום במעמד שווה למכללות האזוריות ולמוסדות להשכלה גבוהה אחרים במדינת ישראל; ג. לאפשר קפיצת מדרגה מבחינת ההכשרה האקדמית של המורים, תוך מתן אוטונומיה.

אדוני היושב-ראש, הצעד הזה הוא צעד שהיה בתכנון שנים רבות. לצערי הרב, הוא עדיין לא התבצע. הדבר הזה נחוץ מאוד, ואני מבקשת את תמיכתם של חברי הכנסת בתיקון העיוות שנוצר במבנה ההשכלה הגבוהה. תודה לכם, חברי הכנסת, ולך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, גברתי, חברת הכנסת חזן. ישיב בשם הממשלה סגן שר החינוך, התרבות והספורט, חבר הכנסת משה פלד. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, משרד החינוך, התרבות והספורט מקיים מכללות וסמינרים להכשרת עובדי הוראה בכל מגזרי הפיקוח, כדי להבטיח את קיום חוק החינוך על-ידי הכשרת כוח אדם מתאים להוראה בכל המגזרים, על-פי מדיניותו.

רצון משרד החינוך לקדם את מעמדו של המורה ולהשביח את תהליכי ההכשרה הביא לתהליך האקדמיזציה של מוסדות ההכשרה. הדבר התאפשר על-ידי תיקון חוק המועצה להשכלה גבוהה, סעיף 27(א), בלי לשנות את זיקתן של המכללות למשרד החינוך, התרבות והספורט. אני מדגיש שמדובר רק במכללות להכשרת מורים.

משרדנו שוקד על פיתוח המכללות להכשרת עובדי הוראה ומאפשר אוטונומיה אקדמית בלי לפגוע ביעדי ההכשרה, תוך מימוש מחויבויות המשרד למערכת החינוך בכללותה.

המשרד מתנגד להצעה להעביר את המכללות להכשרת עובדי הוראה לות"ת, בשל הצורך בתכנון ההכשרה וההכוונה של כוח אדם מתאים לצרכים הרבגוניים והמשתנים של מערכת החינוך, למשל: א. גיבוש ויישום תוכניות לימודים חדשות למגזרים ולגילאים השונים בתחומי דעת שונים; ב. התאמה

לשינויים תכופים באופי האוכלוסייה, תלמידים עולים, חינוך מיוחד, כיסי מצוקה וכו'; ג. שינויים במצבת כוח אדם ומגבלות תקציביות; ד. צורך בהתגמשות ובשינויים בהכשרה על-פי יעדים לאומיים וחברתיים שהמדינה מחליטה עליהם.

לפיכך, רואה עצמו משרד החינוך, התרבות והספורט מחויב להמשיך המדיניות המשייכת אליו את המכללות להכשרת עובדי הוראה כמוסדות שהמדינה מקיימת, מפקחת ומתקצבת לצורך מימוש חוק חינוך חובה כלשונו וכרוחו.

אני רוצה לומר שני משפטים להבנה כללית. מבחינה אקדמית, המועצה הלאומית להשכלה גבוהה היא זו שאחראית לתחום האקדמי. גם מבחינה תקציבית אין בעיה שהתקציב יהיה דרך הוט"ת. אבל בכל הנוגע לשייכות של קביעת מדיניות משרד החינוך – אסור שהיא תופקע מידי משרד החינוך, כי הוא שיודע את הבעיות בשטח. את האוניברסיטאות לא מעניינים הדברים שצינתי, כמו כיסי מצוקה למיניהם, כמו בעיות של חוסר כוח אדם, כמו בעיות של צרכים מיוחדים של ישובים כאלה ואחרים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל זו לא נשמת החוק.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זו נשמת החוק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא קראת את החוק.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

המדיניות של מימוש – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, אדוני יושב-ראש ועדת החינוך, מה אתה טוען – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

המדיניות של קביעת הכשרת עובדי ההוראה חייבת להישאר בידי משרד החינוך, ולא לעבור לידי האוניברסיטאות. אני אומר שוב: התחום האקדמי – באחריות האוניברסיטאות. תודה.

אני קורא לחברי הכנסת שלא לתמוך בהצעת החוק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל לא דיברת על החוק.

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת חזן?

נעמי חזן (מרצ):

נצביע, אדוני.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו נעבור להצבעה על הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – מוסדות להכשרת עובדי חינוך). ניתן להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 10

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המועצה

להשכלה גבוהה (תיקון – מוסדות להכשרת עובדי חינוך), התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

19 בעד, עשרה מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה, והיא תועבר להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החינוך של הכנסת. ועדת הכנסת תכריע.

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרת החינוך הממלכתי), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרת החינוך הממלכתי), התשנ"ו-1996; הצעת חוק פ/249. יציג את ההצעה חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-הראש, חברי הכנסת, ועדת-שנהר, שמונתה בשעתה כדי לקבוע מה היא רמת לימודי היהדות במוסדות החינוך ובאוניברסיטאות בארץ, מצאה, לצערי, ממצאים קשים מאוד. היא מצאה, שלימודי היהדות נמצאים בשפל המדרגה, שהתודעה היהודית איננה נחלתם של רבבות ומאות אלפי תלמידי ישראל, משום שמקצועות התנ"ך, התלמוד, ההיסטוריה היהודית וכל דבר הקשור ליהדות נמצא בשפל המדרגה. מכאן התוצאות העגומות מאוד בבחינות הבגרות, שבהן רק אחוז מבוטל לחלוטין של תלמידים ניגשים לחמש יחידות בתנ"ך, בתורה שבעל-פה או במקצועות יהודיים אחרים.

נוסף על כך, מצאתי, לתדהמתי, שבכל חקיקת החינוך בישראל אין המושג "יהודי" מופיע אפילו פעם אחת, ולא מורשת ישראל וכו'. אני מציע לשנות את המטרות. היה פה חברי חבר הכנסת רובינשטיין בשבוע שעבר והציע הצעה משלו. אף ששם אין מיצוי היסוד היהודי במידה שניתן לקבל אותה, בכל זאת אמרנו, כדאי להתמודד עם כל העניין ולהביא את ההצעות לוועדה, שתדון בכולן גם יחד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אענה לך על הכול בעוד דקה.

ובכן, המושגים: חירות, צדק, יושר, שלום, של מורשת ישראל מצויים בחוק יסודות המשפט. בשעת
היתה לי הזכות לעזור בניסוח אותו חוק יסודות המשפט, מפני שאני מאמין שבלי היסודות הללו אין
לדבר על המושגים של צדק, יושר ושלום, כי השלום התנ"כי הוא השלום האמיתי שיש בעולם הזה,
והיהדות היא מקור כל מושג השלום שאני יודע ורבים יודעים.

כדי שהחינוך היהודי בישראל יהיה באמת קשור יותר בזיקתו למקורות, כדי שלימודי היהדות יתפסו
את מקומם הראוי להם, כפי שקיוו מקימי מדינה זו ומייסדיה, ושרי החינוך הראשונים במדינה, וייזכרו
לטוב גם מר שז"ר, זיכרוננו לברכה, וגם מר דינור, זיכרוננו לברכה, וגם יגאל אלון, זיכרוננו לברכה,
שאמר לי תמיד, כשהייתי סגנו, שהוא בעד חיזוק לימודי התנ"ך, חיזוק לימודי התורה שבעל-פה – –
–

ענת מאור (מרצ):

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לפיכך אני קורא לכם, ללא הבדל מפלגה והשקפה – מדובר בסך הכול בביצור מטרות החינוך
הממלכתי בישראל, כדי שעובדת היותה של מדינה זו מדינה יהודית ודמוקרטית תשתקף יפה
במטרות החינוך הממלכתי. תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת שאקי, הבטחת לי תשובה.

היו"ר א' אושעיה:

אתם מנהלים דו-שיח?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ברשות היושב-ראש, כמובן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מודע לכך שיש מטרות כלליות לחינוך בישראל. לערבים וליהודים. אני בעד הפרדה – שיהיו מטרות לחינוך היהודי ומטרות לחינוך הערבי. אבל אתה מתקן את מטרות החינוך הכללי ומפנה אותן רק ליהודים. אתה לא משאיר שום אפשרות לערבים שיהיו להם מטרות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חס ושלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מציע להפריד את המטרות של היהודים והערבים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ובכן, אני בדקתי ועיינתי עיין היטב במה שנקרא מטרות החינוך הממלכתי בנוסחן הקיים. גם שם יש פה ושם מורשת ישראל, אבל זה רפה מאוד, זה לא ברור, זה לא מחזק, ולכן התוצאות של ועדת-שנהר. פרופסור שנהר איננה חברת המפד"ל, או שום מפלגה דתית אחרת, והיא קבעה זאת. אני דיברתי אתה, כתבתי לה, הייתי בקשר אתה. היא אמרה שלימודי היהדות בשפל המדרגה. זכותנו לחזק את הלימודים. איש לא מונע ממך לחזק את ההיסטוריה של העולם הערבי ותרבות ערב אצלך.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. חבר הכנסת שאקי, אני מודה לך מאוד. אני מזמין את מכוּבדנו סגן שר החינוך, ששייב בשם הממשלה ומשרד החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בשבוע שעבר הועברה בקריאה טרומית הצעת חוק של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, הנוגעת למטרות החינוך הממלכתי, בתנאי שנוסח החוק יתואם ויאושר עם

שר החינוך, התרבות והספורט. לפיכך אנו מסכימים שגם הצעת חוק זו של חבר הכנסת שאקי, העוסקת באותו נושא, תאושר בקריאה טרומית ותועבר לטיפול בוועדת החינוך – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה יהיה במסגרת המינהל לחינוך תקין.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – – תועבר לטיפול בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, ותחול עליה אותה מגבלה של הצעת החוק הקודמת. אני מקווה שהיא אכן תעבור. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני. מבקש להסיר חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך להמציא מטרות לחינוך הערבי – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

הצעת החוק של חבר הכנסת שאקי היא הצעת חוק מתחכמת ומתגרה. זו הצעת חוק שכאילו באה ואומרת: עד 1998 הכול פרוץ. יש לנו חינוך ממלכתי שאין לו זיקה ליהדות, או יש לו זיקה רופסת ליהדות. מה אתה מטיל בנו דופי? מה קרה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אמרה זאת פרופסור שנהר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

יש לך אי-הבנה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

פתאום אתה בא ומזדעק על דבר שכזה? תאר לעצמך שאני הייתי בא היום ומציע חוק לטפל בכל הנושא של החינוך הממלכתי-דתי והחינוך העצמאי. הרי הייתם צועקים פה עד לב השמים. הייתם אומרים שזו פגיעה וזו שבירת הסטטוס-קוו, ואוי ואבוי לך.

אבל ההצעות שלך, חבר הכנסת שאקי, הן תמיד על הגבול הדק. אני מעדיף את הצעת החוק של חבר הכנסת משה גפני. למה? הוא מדבר ישר. הוא מדבר ברור. מה אתה עושה? כל היום אתה מתחכם ומתגרה. כל הצעת חוק היא לא שבירה ברגל גסה של הסטטוס-קוו, אלא שבירה בצעד של הסטטוס-קוו. זה עוד ביס, זה עוד דונם, זה עוד: נטפל בכם, נסית נגדכם, ואתם לא יהודים.

נסים דהן (ש"ס):

בשבוע שעבר עבר חוק כזה של חבר הכנסת רובינשטיין.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ובכן, אני רוצה לומר לך, אנחנו יהודים, והחינוך הממלכתי הוא חינוך ממלכתי יהודי. הוא לא יהודי דתי. נו, אז מה? יש בו מורשת, ויש בו זיקה ויש בו קשר – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

הוא לא אמר דתי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כל מה שאתה עושה כאן – – –

רן כהן (מרצ):

יש בו ציונות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ודאי שיש בו ציונות. יש בו ציונות צרופה. ויש בו גם הבנה לכך שיש פה לא רק יהודים, אלא גם ערבים.

מה קרה? למה צריך לדחוף אותנו לפינה? למה בכוח להתגרות? למה לעשות את הגיוס הזה עכשיו כדי לכפות עלינו עוד עניין? כדי לעורר עוד מתח, כדי להביא לקונפליקט נוסף? מה יש? חסרים לנו קונפליקטים? זה מה שחסר לך היום, חבר הכנסת שאקי? היום במדינת ישראל רק זה חסר? הכול בסדר? חוץ מזה לא היה לך כבר למה להיטפל? חוץ מהעניין הזה? תשמור על המינימום. תפסיק לפגוע בכבוד שלנו כאילו שאנחנו מנותקים ואין לנו קשר ואין לנו רצון. יש לנו. אבל אל תכפה עלינו את הדברים האלה באופן גס כל כך ובוטה כל כך. אנחנו מאמינים בדרכנו, מאמינים בצדקתנו, ואין שום מקום להצעת החוק המתגרה הזו, הצעת החוק הדווקאית הזו, הצעת החוק שבאה דווקא להצית עוד מדורה. מספיק עם זה.

עכשיו אנחנו לא רוצים להציע הצעות חוק ששוברות את הכלים של החינוך העצמאי, של החינוך הממלכתי-דתי. אני אומר לך: זה חוק שאיננו במקומו, הוא לא צריך היום לבוא למליאה. אם אתה לא מסיר אותו צריך להתנגד לו ולעשות הכול כדי להסיר אותו מעל סדר-היום.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת פינס. שר החינוך והתרבות מבקש להתייחס.

חיים אורון (מרצ):

הוא לא יכול, אדוני היושב-ראש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

סגן השר כבר ענה.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת. השר, כפי שאתם יודעים, הוא שר החינוך, התרבות והספורט, ומותר לו להתערב בדיון בכל שלב.

ענת מאור (מרצ):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת. התייעצתי עם סגן המזכיר, הוא נתן לי עצה וקיבלתי אותה. אנחנו ממשיכים.

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, היו תקדימים רבים. חברת הכנסת ענת מאור, היו תקדימים רבים לכך ששרים התערבו, ולפי התקנון מותר.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, אפשר לשאול אותך שאלה?

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

כן.

היו"ר א' אושעיה:

הילדים שלי לומדים בגנים דתיים ואני מקפיד על חינוך יהודי. למה לקבוע לי את זה בחוק?

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

מייד אגיד.

אני מבקש הגינות מצד חבר הכנסת פינס ומצד אנשי מרצ. בשבוע שעבר פנה אלי חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

נסים דהו (ש"ס):

הוא הציע הצעה כזאת והיא עברה פה בקריאה טרומית.

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

הוא הציע לי נוסח אחר למטרות החוק, ואני לא מסכים לכל מה שהוא כתב. אמר לי חבר הכנסת רובינשטיין: נעביר את ההצעה בקריאה טרומית ונדון בוועדת חינוך.

פנה אלי חבר הכנסת אבנר שאקי, בסגנון אחר, על-פי סגנונו. אמרתי לו שנעשה את זה יחד. ניקח את הנוסח של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. לכן אני אומר שפה צריך להיות הגון. אני הסכמתי להצעה של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, אף שאני לא מסכים לכל תוכנה, ואמרתי שנעשה דיון משותף של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין ושל חבר הכנסת אבנר שאקי, וכל אחד יאמר את דעתו בוועדת החינוך. אני מתאר לעצמי שמשתי ההצעות יחד נצא עם הצעה של רענון מטרות החינוך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

האם זו תהיה עמדתך אם אגיש הצעת חוק למטרות החינוך הערבי?

שר החינוך, התרבות והספורט י' לוי:

כן"ל.

חבר הכנסת פינס, הייתי יכול לעמוד כאן מול חבר הכנסת רובינשטיין ולנאום באותו להט שאתה דיברת פה עכשיו נגד חבר הכנסת שאקי – מה אתה מתערב ומה אתה מתגרה. לא עשיתי זאת, כי יש הרבה דברים חשובים בהצעה של חבר הכנסת רובינשטיין, ובדברים שחלוקים עליהם, אמרנו שנדון. אני אומר אותו דבר לגבי ההצעה של חבר הכנסת שאקי. כמו בהצעה הקודמת, צריך להעביר את שתי ההצעות ולדון בשתי ההצעות יחד בוועדת החינוך ולהגיע להסכמה. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני השר. חבר הכנסת שאקי, אפשר לגשת להצבעה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה להסביר.

היו"ר א' אושעיה:

זכותך, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להבהיר כמה דברים. ידידי חבר הכנסת רובינשטיין עשה את מה שעשה בעקבות מה שאני עשיתי. אני הייתי הראשון, אני עשיתי את זה בכנסת הקודמת כשהוא היה שר החינוך, והוא לא נתן את ידו לזה.

בשבוע שעבר נשארתי כאן לכבודו. הוא הבטיח שהוא יהיה פה ויתמוך. הוא לא עשה זאת, וזה איננו מוסיף הרבה כבוד לעניין.

היו"ר א' אושעיה:

אולי נבצר ממנו; אל תטיל דופי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הוא איננו. הוועדה הזאת הוקמה כדי לבדוק אם תלמידי ישראל לומדים יהדות כהלכה. לחבר הכנסת אופיר פינס אני אומר: פרופסור שנהר איננה דתית בהשקפתה, איננה טוענת להיות כזאת. ישבו שישה פרופסורים בוועדה, והיא הגיעה למסקנה שפורסמה. את הדוח שלה אתה יכול לקבל ממשרד החינוך. היא אומרת: "לימודי היהדות במערכת החינוך הכללית הם בשפל המדרגה". זו מסקנה של ועדה של מומחים. מה עניין פוליטי כאן? אנחנו רוצים לגדל דור יהודי שלא יודע מה היא יהדות? שלא יודע מה זה תשעה באב ומה זה י"ז בתמוז?

המטרה היא לחזק את החלש, וזה כבר היה לפני הכנסת הזאת, כך שזה לא בא בתגובה למישהו. אם מישהו הגיב, זה רובינשטיין לי ולא אני לרובינשטיין. רובינשטיין העתיק את הרעיון שלי, את הנוסח שלי, את השם שאני נתתי, אז אל תלמדו אותי בעניין הזה דבר.

לכן אני קורא לכנסת: חוץ מאלה שרוצים להתנגח לשם ניגוח, אני מקווה שבכל זאת יתגברו על היצר ויתמכו כולם.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת שאקי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרת החינוך הממלכתי), התשנ"ו–1996, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

26 בעד, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרת החינוך הממלכתי) תועבר להמשך דיון בוועדת החינוך של הכנסת.

הצעת חוק-יסוד: זכויות האשה

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק-יסוד: זכויות האשה – הצעת חוק פ/2220. בבקשה, חברת הכנסת יעל דיין.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקשת להעיר, שהצעת החוק הזאת הונחה והיתה מיועדת להצבעה בשבוע שעבר. ועדת השרים לענייני חקיקה – לא כולם, כי השרה לימור לבנת היתה בעד – טענה שהיא מתנגדת לחוק, השר ודאי גם יסביר את זה, משום היותו חוק-יסוד.

אני מבקשת מאוד את תשומת לבכם, כי אני אומרת דברים שאני מקווה שישפיעו על ההצבעה שלכם.

אני הבנתי גם מכמה חברי כנסת ממפלגות מסוימות, שהם מתנגדים בעיקרון לחקיקת חוקי יסוד.

לפיכך, לפי החלטת ועדת השרים, שאמרה שאין בחוק הזה כל פסול, החוק הזה הוא גם חוק שומר דינים וגם חוק שיש בו עקרון השוויון, שעדיין איננו קיים בחוקי היסוד האחרים, כי כולנו יודעים שחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו איננו כולל את עקרון השוויון; אפשר לקרוא לזה חוק שוויון זכויות בין המינים.

הודעתי שהחוק הזה יעבור להמשך חקיקה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה חוק-יסוד?

יעל דיין (העבודה):

לא. אני מודיעה בזאת, והודעתי לשר והודעתי ליושב-ראש הקואליציה. בדקתי עם יועץ משפטי של הכנסת, והוא אמר לי, שלצורך הקריאה הטרוםית מספיק אם אודיע מעל הדוכן הזה ולשר המשפטים וליושב-ראש הקואליציה, שאינני מעמידה כאן להצבעה את החוק כחוק-יסוד, אלא כחוק רגיל. המשך החקיקה יתייחס אליו כחוק רגיל. מאחר שזו היתה ההתנגדות של ועדת השרים, אני מקווה שנשמע מכבוד השר הנגבי, שאין לו התנגדות למהות החוק.

מלה אחת על מהות החוק. בהרבה חוקים הקנינו זכויות שוות לנשים בתחומים שונים. אנחנו מנסים להגן עליהן מפני אלימות, אנחנו מנסים להגן על בריאותן, אנחנו מנסים להגן עליהן מבחינת החינוך לשוויון בין המינים. הדברים האלה צריכים להיראות, להישמע ולהירשם לפנינו גם בצורת חוק.

אני מבקשת לתמוך בחוק הזה. הוא איננו חוק-יסוד, הוא חוק שאני מבקשת להעביר לוועדה לקידום מעמד האישה להמשך חקיקה רגילה. תודה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מציע להעביר לוועדת החוקה.

יעל דיין (העבודה):

זה יגיע לוועדת הכנסת. כיוון שזה לא חוק-יסוד, המקום הטבעי לו הוא הוועדה לקידום מעמד האשה. אני כבר לא אהיה בראשותה, אתם לא צריכים לדאוג.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, הממשלה מתנגדת להצעת החוק. אם המציעה תסכים שלא תינתן תשובה לגוף סעיפי החוק וההצבעה תידחה לאחר הפגרה, אפשר יהיה להידבר במהלך הפגרה. אבל אם המציעה עומדת בעמדתה לקיים את ההצבעה, אנחנו מתנגדים.

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת יעל דיין, השר פונה אלייך בהצעה. סליחה, חברת הכנסת דיין.

שר המשפטים צ' הנגבי:

מסבירים לה עכשיו את ההצעה. יושב-ראש הקואליציה מסביר לה את ההצעה.

דליה איציק (העבודה):

יעל, יש רוב.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אם זה עניין של רוב, אנחנו יכולים לגייס רוב, גברתי חברת הכנסת איציק. אין, לדעתי, טעם להתכתש על נושא שבמהותו – – –

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, אל תהיה בטוח, היום לא כל כך גייסתם רוב.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני חושב שגם אתם במקרים רבים היום לא הצלחתם לגייס רוב.

דליה איציק (העבודה):

אנחנו מעטים מכם.

שר המשפטים צ' הנגבי:

השאלה לאיזה נושא. אבל שמחתי שגייסתם רוב להצעתו של חבר הכנסת יהודה הראל בעניין חוק הגולן. זה בהחלט היה חשוב.

דליה איציק (העבודה):

לא התכוונו.

שבח וייס (העבודה):

החוק שלנו עבר – – –

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת יעל דיין, אנחנו מחכים לתשובתך, האם את נענית להצעתו של השר.

יעל דיין (העבודה):

לא. אני מבקשת להצביע. אם הוא ייפול, יהיה ברור שמפילים חוק לשוויון בין המינים, שיש בו מהות של שמירת – – –

היו"ר א' אושעיה:

אני מבין שאת לא מסכימה. את רוצה החלטה היום.

שר המשפטים צ' הנגבי:

חברת הכנסת דיין, את כבר נאמת מהבמה.

היו"ר א' אושעיה:

את מבקשת הצבעה היום?

יעל דיין (העבודה):

כן.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

מה היתה הצעתה? אם אתה תעמוד פה לא יהיה רוב, אבל גם בחוקים שלך יהיה אותו דבר.

אדוני יושב-ראש הקואליציה, כיוון שתשובתה נמסרה, אני מבקש לנסות לגייס את הרוב לצורך עמדת הממשלה.

חברת הכנסת דיין וחברי כנסת אחרים מציעים – – –

יעל דיין (העבודה):

אם היושב-ראש יסכים, אבקש להעביר את ההצבעה ליום רביעי הבא.

שר התחבורה ש' יהלום:

ביום רביעי הבא הישיבה תהיה עד 02:00.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, חברת הכנסת יעל דיין מציעה לדחות את ההצבעה בשבוע.

יעל דיין (העבודה):

אם נעניתי לבקשה לדחות את ההצעה להיום מהשבוע שעבר. אני מוכנה, אם אקבל רשות, לדחות בשבוע נוסף.

שר המשפטים צ' הנגבי:

חברת הכנסת דיין, כלומר, הצבעה בשבוע הבא? האם זו הכוונה? הצבעה ביום רביעי הבא? בסדר, אין לי התנגדות.

היו"ר א' אושעיה:

ודאי שאין לך התנגדות.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הצבעה בשבוע הבא אומרת שהממשלה מתנגדת בשבוע הבא.

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת דיין, קודם קבעת שאת רוצה שההצבעה תהיה היום. עכשיו, במשא-ומתן עם השר, את אומרת שאת מוכנה שההצבעה תהיה בשבוע הבא?

יעל דיין (העבודה):

זה עניין קוניקטורלי. אומרים לי שיש רוב.

משה גפני (יהדות התורה):

זו לא שאלה של רוב. נקבע בוועדת הכנסת.

יעל דיין (העבודה):

מה זה ישנה לך עוד שבוע?

היו"ר א' אושעיה:

טוב, חברי הכנסת, חברת הכנסת דיין, אנחנו ממשיכים בסדר-היום כרגיל. הדיון יימשך. בבקשה, אדוני.

שר המשפטים צ' הנגבי:

מה את מחליטה? חברת הכנסת דיין, מה החלטתך? תשובה והצבעה בשבוע הבא או תשובה והצבעה עכשיו? כן או לא, חבל על זמננו. אם כן, אני מציע להצביע עכשיו. יהיה מה שיהיה. תודה.

אנחנו מתנגדים.

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת יעל דיין, את יכולה לבוא לדוכן ולהשיב אם את רוצה. אם לא, אנחנו עוברים להצבעה.

יעל דיין (העבודה):

נצביע.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק-יסוד: זכויות האשה – – –

דליה איציק (העבודה):

לא יסוד.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה. רגע. כתוב בסדר-היום: הצעת חוק-יסוד. חברת הכנסת יעל דיין תיקנה: הצעת חוק זכויות האשה, של חברת הכנסת יעל דיין. ניתן להצביע, בבקשה. זה לא חוק-יסוד.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת בן-צור, אני לא מאמינה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ודאי, כי זה חוק-יסוד.

דליה איציק (העבודה):

זה לא חוק-יסוד.

היו"ר א' אושעיה:

זה לא חוק-יסוד. תוקן.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 21

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: זכויות האשה לדיון מוקדם

בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

22 בעד, 21 מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה. ועדת הכנסת תחליט באיזו ועדה הנושא יידון.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ההצבעה שלי לא נקלטה.

מאיר פרוש (יהדות התורה):

הוא היה במקום בעת ההצבעה.

הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – הרשעה פה-אחד), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – הרשעה פה-אחד), התשנ"ז-1997, הצעת חוק פ/1631, של חברי הכנסת אמנון רובינשטיין ואלי גולדשמידט. ינמק חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. בבקשה, אדוני.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעלה הצעת חוק באחד העניינים הכואבים והקשים ביותר במערכת המשפט בישראל, ואני בא לתקן עיוות הקיים במשפט הישראלי ולא קיים בשיטות משפטיות אחרות ולא במשפט העברי.

על-פי המצב הקיים במשפט הישראלי, אפשר להרשיע כל אדם בעבירה חמורה ביותר ברוב דעות רגיל, ממש כאילו מדובר בדיני ממונות ולא בדיני נפשות.

אני רוצה להדגיש, שהנושא אינו פוליטי, ושלא צריך להתייחס אליו כאל עניין פוליטי אלא כאל עניין מהותי. אני רוצה לקחת לצורך ההדגמה את המשפט של סולימאן אל-עביד, שנידון לאחרונה – משפט שעבר גלגולים רבים, ובו ברוב של שופט אחד בבית-המשפט העליון הרשיעו אותו ברצח. אני לא קובע מה היא עמדותי לגבי עובדות המשפט. אני לא שופט ולא בנו של שופט, ואני לא חושב שהכנסת צריכה להיכנס לדברים כאלה. אבל עובדה היא, שבאותו משפט שלושה שופטים ועוד שופט בבית-המשפט המחוזי קובעים בצורה פוזיטיבית, שהתביעה לא הוכיחה את אשמתו ברצח. הסיפור, אגב, הוא סיפור קשה, מוקשה; לא סיפור שמפאר את החלטות בתי-המשפט.

אבל, אני רוצה לומר, שהשופט דורנר, למשל, באמת משפטנית שיש לה ניסיון רב וחשיבה יסודית בתחום המשפט, אומרת: נדבך מרכזי בהודאת העותר, והוא הטמנת גופתה של המנוחה באתר דודאים, הופך משנתגלו גופת המנוחה ובגדים שלבשה במקום אחר. אותו גילוי עצמו מביא גם להתמוטטות עמוד התווך של הראיות הנוספות שבהן ביקשה התביעה לתמוך את ההודאה. בכך יש כדי להביא לקריסת ההודאה כיסוד להרשעת העותר. וזאת אף לפי גישה שאינה חשדנית במיוחד אשר לערכן הראייתי של ההודאות ושאיפה רואה בהן ככלל ראיות טובות. כלומר, השופטת אומרת, שגם לפי המבחנים הנוחים ביותר לתביעה, שמקבלת הודאות כעניין שבשגרה, ההודאה קרסה. ומשום כך היא גם אומרת: בנסיבות אלה אין בלבי כל היסוס שאשמתו של העותר לא הוכחה כנדרש במשפט פלילי. המקרה שלפנינו אינו גבולי, והספק הסביר ברור.

אני יכולתי לקרוא בפניכם גם את חוות דעתו של עוד שופט, השופט גולדברג, ואני יכול לקרוא בפניכם את חוות דעתו של מיעוט בפסק-דין נוסף, שבו ארבעה נגד שלושה שלחו אדם למאסר עולם על רצח. ואני שואל את עצמי: רגע אחד, מה קורה כאן?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

אמנון רבינשטיין (מרצ):

רגע, מה קורה כאן? הרי אנחנו שנינו ולמדנו, שאין להרשיע אדם אלא אם כן הוכחה אשמתו מעבר לכל ספק סביר. מה הוא ספק סביר? ספק סביר הוא ספק שקיים בלבו של מי? בלבו של האדם הסביר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ודאי השופט.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

אז אני אומר, אם מדברים על דברים בהלכות המשפט הפלילי, מצד אחד, ומצד שני אומרים שאפשר להרשיע אדם ולשלוח אותו לבית-סוהר כך, על-פי החלטה של ארבעה נגד שלושה, או שניים נגד אחד, או, כמו במקרה של סימון בן-ארי, פעמיים, פעם אחת ברוב של שניים נגד אחד, פעם אחת ברוב של ארבעה נגד שלושה, סימן שדעת המיעוט איננה סבירה, איננה של אנשים סבירים.

בנימין אלון (מולדת):

מכאן שאדם סביר – – –

אמנון רבינשטיין (מרצ):

אז אני אומר כך: אולי זה הנוהג במדינות העולם ואחרי רבים להטות. אבל, רבותי חברי הכנסת, הרי אנחנו יודעים מהניסיון הפשוט שלנו כצופי טלוויזיה, לא כמשפטים, שזה לא כך. לא אחרי רבים להטות. בחלק גדול מהעולם נדרשת בכלל החלטה פה-אחד של מושבעים, ובמקומות שאין מושבעים יש שופטים שהם הדיוטות. בארץ אין לא זה ולא זה. עומדת בכלל הצעה להעניק לשופט שלום אחד ויחיד סמכות לשלוח אדם ל-20 שנות מאסר; אני מקווה שהכנסת לא תעלה בדעתה לאשר את ההצעה הזאת. אבל בכל המקומות נדרש, אם לא תמימות דעים של המושבעים, אז רוב מיוחס.

אני מנסה למצוא עוד מדינה אחת בעולם, לרבות בשיטת המשפט העברי, בדיני נפשות, שבה אפשר לחרוץ גורלו של אדם למאסר עולם, ככה ברוב מקרי כמעט.

שבח וייס (העבודה):

אדוני פרופסור רבינשטיין, זה רוב מיוחס אם זה שניים נגד שלושה. זה 60% נגד 40%.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אתה מסכים שאני אשאל שאלה קצרה?

אמנון רבינשטיין (מרצ):

ברשות היושב-ראש ולא על חשבון זמני, יש לי כל כך הרבה – – –

היו"ר א' אושעיה:

לא, סליחה. אני מסכים, אבל חבר הכנסת רובינשטיין אומר שהוא רוצה למצות את דבריו קודם. אז נא לאפשר לו.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני אשמח, אבל תן לי רק לסיים.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שבכל המקרים שאני מעלה כאן ושאני מטריד בהם את הכנסת זה שנים רבות, לא מדובר באנשים ששייכים לעולם הפשע. לא מדובר באנשים ששייכים לפשע המאורגן, לא מדובר באנשים שיש להם הרשעות קודמות. מדובר באנשים – אני מצטער להשתמש בשפה בוטה – שהמשטרה הוציאה מהם הודאה. הכנסת, לדאבוני הרב, לא מוכנה לתקן את הדין הקיים בארץ בעניין הודאות, שמאפשר להרשיע אדם על סמך הודאתו. שני המקרים שקראתי לפניכם הם מקרים של הודאות.

אני רוצה לספר לחברי הכנסת עוד מקרה. גם כן בדואי שהואשם ברצח.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם דני כץ – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא, זה תלוי ועומד ואני לא מדבר על זה. בדואי שהואשם ברצח, ושם אפילו לא היתה הודאה; כלום. המקרה של אבו-תורי, מזמן, לפני הרבה שנים. בא הדבר לבית-המשפט העליון. שם לא היה כלום ולא היתה תשתית ראיתית להרשעה ברצח, עם כל הכבוד. שופט מיעוט, אני רוצה לציין אותו לשבח, השופט בייסקי, שפרש מבית-המשפט העליון, כתב לו הנאשם: לא רצחתי, לא עויתי, לא פשעתי, לא הודיתי אפילו באשמה. כתב לו השופט בייסקי לבית-הסוהר: אני חושב שבאמת היית צריך להיות מזוכה, אבל דעתי לא התקבלה.

כעת אני שואל אתכם, חברי הכנסת, אני שואל את שר המשפטים, ואני שואל את פרקליטות המדינה, מה צריך אדם שנידון למאסר עולם לעשות עם מכתב כזה של בית-המשפט העליון, או כאשר יש לו

חוות דעת כאלה כמו של השופט אור, של השופט דורנר? מה הוא צריך לעשות בזה? הוא צריך לתלות את זה בתא שלו? או שהוא צריך להתאבד?

לחוקים שקיבלה הכנסת אין תקדים במדינות אחרות בכל תחומי המשפט הפלילי. אנחנו המצאנו כאן משפט פלילי. אני לפעמים מתפלל שנהיה שייכים למסגרת כלל-אירופית, כדי שנוכל להביא ערעורים גם בפני בית-הדין האירופי לזכויות האדם; כדי לפסול חוקים שהכנסת קיבלה מתוך איזו משמעת מוחלטת לעצות המשפטיות שמקבלים, תוך התעלמות מעקרונות המשפט הפלילי.

דוד טל (ש"ס):

פרופסור רובינשטיין, אני נוטה לקבל את דבריך ואני מסכים. יותר מכך, אני רוצה לחזק את ידיך, ואני גם לא מכיר הרבה מדינות בעולם כמו מדינת ישראל בנושא המשפט. כמה אדוני זוכר ומכיר משפטים חוזרים שקרו בישראל? כלומר, בהחלט יכול להיווצר מצב כמו בעניין דני כץ, ברנס, כדי להביא למשפט חוזר – – –

אמנון רובינשטיין (מרצ):

חבר הכנסת טל, קודם כול הכנסת שינתה את החוק בעניין משפטים חוזרים, ואני רוצה באמת לשבח את נשיא בית-המשפט העליון, השופט אהרן ברק, שציווה לאחרונה על קיום משפט חוזר, אם כי עד היום אין אדם בישראל שזוכה במשפט חוזר במקרה רצח ובמקרים כאלה.

דוד טל (ש"ס):

כמה מקרים כאלה היו?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

חבר הכנסת טל, אמרתי כעת, עניתי, לא שמעת. אני משבח את נשיא בית-המשפט העליון, השופט ברק, ואני לוקח גם דוגמה מאנגליה, שעוד בימי הממשלה הקודמת שינתה את כל הפרוצדורה של משפטים חוזרים. אני מגיש הצעת חוק בעניין משפטים חוזרים, ומזמין אותך להצטרף אלי.

אני מסכם. הייתי בדיון במשרד המשפטים בנוכחות היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטות המדינה. אני אשתמש בלשון המעטה אם אומר, שלא היתה התלהבות להצעת החוק שלי. למרות זאת, אני חושב שהכנסת רשאית להביע את עמדתה העצמאית, ואני יודע שחברי כנסת רבים שוחחו אתי בנושא הזה של משפטים חוזרים, הודאות, הרשעת נאשמים והדרך הקלה שבה אפשר להביא אדם למשפט פלילי חמור. אני מקווה שנתקן את זה בהדרגה.

שר המשפטים ביקש ממני שלא להביא את העניין הזה להצבעה, כדי למצות את הדיונים במשרד המשפטים, ואני הסכמתי לכך. אני מסכים לכך, אבל זה מוכרח להיות במגבלה של זמן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבל שלא אמרת בהתחלה. לא חשוב, אלה היו דברים מחכימים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני חושב, שדברים כאלה צריכים להיעשות עם משרד המשפטים. אני לא רוצה לעבור לפסים של הצבעה ללא הסכמה. סיכמתי עם שר המשפטים שהעניין הזה יבוא לא יאוחר ממלאות חודש לכינוס הכנסת בכנס החורף.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני השר. האם גם תשובה תהיה במועד אחר? כן.

חברי הכנסת, הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – הרשעה פה-אחד), של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – תשובה והצבעה במועד אחר.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אנחנו יותר מדי משתמשים בפטנט הזה של תשובה והצבעה במועד אחר. פעם אנחנו עושים מיצגים – מיצג יום הילד, מיצג יום האשה, עשר או 12 הצעות חוק, ובאחד הימים באים לתשובה ולהצבעה. היום אותו דבר. מה שקורה כשבאים להצבעה – כל חברי הכנסת שמצביעים ממש לא יודעים בשביל מה הם מצביעים. יש פה פגם חמור של ממש, ובכלל זה המיצגים למיניהם.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת וייס. נעלה את הנושא הזה בישיבת נשיאות הכנסת ונמצא לו פתרון.

שבח וייס (העבודה):

כל שבועיים פסטיבלים.

הצעת חוק הטבות בשל איבוד מסמכים על-ידי גוף ציבורי, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הצעת חוק הטבות בשל איבוד מסמכים על-ידי גוף ציבורי, התשנ"ח-1998 – הצעת חוק פ/2132. בבקשה, חבר הכנסת יורי שטרן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי מדברת על האחריות של המוסדות הציבוריים בגופים הציבוריים, קודם כול משרדי ממשלה ורשויות מקומיות, לאובדן המסמכים. לא מעט פעמים קורה, שהאזרח שפונה למשרד ממשלתי לשם קבלת הטבה שמגיעה לו על-פי החוק, חוזר לאותו מוסד כעבור חודש, חודשיים או שלושה, רק בשביל לשמוע שהמסמכים שלו הלכו לאיבוד. אז הוא נקרא שוב ללכת ולאסוף את כל החומר, לעשות צילומים אם צריך ולהגיש הכול מחדש. זה קורה בשירות התעסוקה, בביטוח לאומי, בוועדות התמיכה של משרדי הממשלה וכדומה.

הצעתי, שבמקרה שהאזרח פונה לגוף ציבורי בבקשת הטבה והמסמכים שלו הלכו לאיבוד, ובסוף הוא מקבל את ההטבה הזאת: א. חישוב הזכאות שלו לאותה הטבה יתחיל מיום הגשת המסמכים בפעם הראשונה; ב. תהיה אחריות, ויהיה פיצוי לאזרח, שייקבע על-ידי שר המשפטים.

שבח וייס (העבודה):

איזה למשל?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לדעתי, פיצוי כספי על טרחה, על עוגמת נפש. השר יקבע בתקנות שלו איך בדיוק האזרח יפוצה, ויש פה, כמובן, מגוון אפשרויות ומגוון מקרים.

שבח וייס (העבודה):

מי צריך להוכיח?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כתוב בהצעת החוק, שמדובר באישור מסירה או בדואר רשום. זאת אומרת, האזרח צריך, כמובן, להיות מצויד באישור לכך שהחומר אכן הוגש, ואני חושב שזה גם יעורר מודעות אצל האזרחים לעצם העובדה, שאם הגשת משהו, תדאג לקבל אישור על כך.

אחרי שהנחתי את הצעת החוק ופרסמתי זאת, קיבלתי לא מעט פניות מאזרחים, ואני חושב, שבתיוונים שנכניס במרוצת הזמן יהיה גם אותו סידור לגבי פנייה לא של אזרח פרטי, אלא גם של גוף, של עמותה, למשל, כי גם גופים ועמותות מאבדים מסמכים.

אני חושב, שאם הסידורים שאני מציע בגרסה זו או אחרת יקודמו ויתקבלו, נגיע למינהל יותר תקין, לקשר יותר טוב בין האזרח לבין המשרדים הממשלתיים והציבוריים השונים.

דיברתי בנושא הזה גם עם היועצים המשפטיים של משרד המשפטים, ועם השר, והגענו למסקנה, שיש לקדם את ההצעה הזאת, והפרטים יעובדו בהמשך, כי יש גופים ציבוריים, כמו הביטוח הלאומי, שבהם גם היום נהוג, אם אבדו מסמכים – תקופת הזכאות נחשבת מקבלת המסמכים בפעם הראשונה עם הצמדת ההטבה. יש, לצערי הרב, משרדים רבים שבהם זה לא נכנס לנוהל. לכן, בהמשך הטיפול בהצעת חוק זו אנחנו נגיע לסידורים יותר ספציפיים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת שטרן. האם שר המשפטים ישיב? לא.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק הטבות בשל איבוד מסמכים על-ידי גוף ציבורי, התשנ"ח-1998. הצבעה מס' 27.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הטבות בשל איבוד מסמכים על-ידי גוף ציבורי,

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק מועברת לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

נא להוסיף באופן חריג ביותר וחד-פעמי את חברי הכנסת מאור, דוד אזולאי, נודלמן, גפני, מרינה סולודקין ורומן ברונפמן.

הצעת חוק בניין שכולו להשכרה, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק בניין שכולו להשכרה, התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2209. יציג את ההצעה חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק שאני מניח היום בפני חברי הכנסת, בפני הכנסת, נקראת הצעת חוק בניין שכולו להשכרה. המטרה של הצעת החוק היא לעודד יזמים, חברות וגופים כלכליים להשקיע כסף בבניית דירות להשכרה, בשיטה שתאפשר בניית דירות להשכרה לטווח ארוך.

נסים דהן (ש"ס):

יש תקנה היום.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל היא לא עובדת, כידוע לך, חבר הכנסת נסים דהן. היום, אומנם – ואמר זאת חבר הכנסת דהן – יש תקנה של דירות להשכרה בארץ, אבל היא לא עובדת, לצערי הרב, משום שהיא לא פותרת את הבעיה באופן מהותי.

זה זמן רב אנחנו מתחבטים כיצד להתמודד עם הבעיה הזאת ולאפשר לזוגות צעירים בארץ ולאחרים לשכור דירה לטווחים ארוכים; לא לטווח של שנה-שנתיים, כשהם מתגלגלים מדירה לדירה, אלא לשכור דירות לתקופה ארוכה של עשר שנים בשוק החופשי, או 20 שנה.

הצעת החוק הזאת נועדה לתת תשובה על הסוגיה הזאת. אני מבקש לומר לחברי הכנסת, שבהצעת החוק שלי הושקעו הרבה מאוד עבודה ולימוד, כדי לנסות למצוא את הנקודות שבהן אפשר להביא לכדאיות כלכלית לאדם להשקיע בבניית דירות להשכרה. למדתי את הנושא, וצריך לומר זאת, מהחוק האמריקני שעוסק בעניין זה, ושם התמודדו יפה מאוד עם הסוגיה.

נסים דהן (ש"ס):

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני יודע שהמצב הקיים היום קשה מאוד לאוכלוסיות שאין להן כסף לרכוש דירות, ועסקנו בכך בימים האחרונים.

חבר הכנסת דהן, כל חוק המשכנתאות שעשינו – ונתקן אותו, בעזרת השם – לא פותר את הבעיה הבסיסית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הקואליציה תפיל אותך עכשיו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

למה תפיל אותי? חבר הכנסת דראושה, אני אסביר את החוק, זה חשוב.

חבר הכנסת דהן, גם כשנתקן את המשכנתאות, עדיין נותרת הבעיה הבסיסית, שהזוג הצעיר משעבד את כל כספו, אם יש לו, את החובות, ל-20 השנים הבאות, ואת הוריו, כדי לקנות בית, והוא נשאר בלי יכולת להתקיים ביום-יום.

בארצות שבהן יש דיור להשכרה ארוך-טווח – – –

נסים דהן (ש"ס):

למה אי-אפשר לעשות כמו בצרפת ובאנגליה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בדיור להשכרה ארוך-טווח אנשים לא משעבדים את עצמם. היום אנשים משעבדים את עצמם ל-20 שנה, ואין להם כסף להתקיים. זה מה שקורה בעולם. אם אנשים יכולים לשכור בית במחיר הגון, סביר, לתקופה ארוכה, הם לא חייבים להשתמש בקפיטל שלהם לקירות. הם יכולים לרכוש ריהוט טוב יותר, לחנך את הילדים שלהם טוב יותר, לתת להם כלים יותר – – –

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, שאלה לדובר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

רק אסיים – ואשמח לענות על שאלות.

אני מבקש להסביר מה מציע החוק הזה. החוק מציע בעצם, שבניין שכולו להשכרה, זאת אומרת, אדם שרוצה לבנות דירה להשכרה, הוא חייב שכל הבניין יהיה להשכרה, ויופעל בתור שכזה. זאת אומרת, לא חצי מהבניין או רבע מהבניין.

נסים דהן (ש"ס):

היום זה 50%. למה לא?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא עובד, אתה רואה.

נסים דהן (ש"ס):

בגלל הבעיה השנייה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, הוא לא עובד בגלל בעיות רבות. יש בזה היגיון רב. תאמין לי, למדתי את הנושא היטב, חבר הכנסת דהן. הרעיון הוא, שהבניין כולו יהיה להשכרה, כיוון שכאשר הבניין כולו להשכרה, האחריות לאחזקת הבניין, לתאורה ולניקיון היא של בעל הבית, ואז יודעים שהבניין מוחזק תמיד ברמה גבוהה.

נסים דהן (ש"ס):

לא, התאורה ואחזקת חדר המדרגות – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, תן לי להסביר את ההצעה שלי. אתה לא נותן לי להסביר. אני אענה על שאלתך. כשהבניין הוא ל-25 שנה, זה מה שהחוק מציע, לא יהיה ניתן למכור את הדירות בבניין אלא בתום 25 שנה, וגם אז אפשר למכור רק את הבניין כולו כיחידה אחת, שתופעל גם בעתיד להמשך השכרת הדירות ולא לשום דבר אחר.

דירה שנמצאת בפרויקט הזה ומקבלת הטבות, תירשם לגביה אזהרה בטאבו, שלא יהיה אפשר למכור אותה לאדם אחר.

כל הדירות בבניין הן דירות שמושכרות למגורים, ואדם יזכה בהטבות רק אם מתקיימים כל התנאים האלה: הוא בעל הבניין, כל הדירות בבניין הן דירות שמושכרות למגורים. ואם יינתנו כל ההטבות הללו, יש שני סעיפים נוספים: א. ההטבה שניתנת לבעל הבניין, היא ששיעור הפחת יכול לנוע בין 5%–20%, לפי בחירתו של בעל הבניין; ב. בעל הבניין, שכולו להשכרה, יכול לקבוע את שיעור הפחת מדי שנה. הסעיף השני, סכום הפחת יותר בניכוי או בקיזוז כנגד כל הכנסה החייבת במס שתהיה לבעל הבניין שכולו להשכרה באותה שנת מס. זו הטבה משמעותית.

בעל בניין שכולו להשכרה יהיה חייב, אם יידרש לכך, להעמיד 25% מכלל הדירות בבניין למדינת ישראל, והיא תשכיר אותן לדיירים בדיור סוציאלי. הרעיון הוא לפזר את דיירי הדיור הסוציאלי, שגם הם יגורו בבניינים ראויים, ולא יגורו כולם בשכונות עוני. כשלוקחים 25% מהדירות בבניין ורק אותן משכירים, אתה באופן אוטומטי גם גורם למשפחות אלה לחיות באותה רמה, להתנהג באותו סטנדרד

גם אם המדינה מסבסדת את שכר הדירה שלהם. זה מה שעושים היום בארצות-הברית וברבות ממדינות אירופה.

מוצע בהצעת החוק הזאת, שאני מוכן להגיד שהיא תולדה של דיון בוועדה בין-קואליציונית, של ראשי סיעות שונות בקואליציה, אחרי דיון ארוך שקיימנו בעניין זה בקואליציה, גם עם ישראל בעלייה, גם עם ש"ס וגם עם כל מרכיבי הליכוד, ולדעתי היא גם מענה לרבים אחרים מאזרחי המדינה. אני אודה לך, אדוני היושב-ראש, אם הצעת החוק שלי תועבר לדיון ולאישור בוועדה מתאימה בכנסת; אם אני לא טועה, ועדת הכלכלה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת שטרית.

אני מבין שאין משיב בשם הממשלה.

אם כן, נעבור להצבעה על הצעת חוק בניין שכולו להשכרה, התשנ"ח-1998. אם היא תאושר, היא תעבור לוועדת הכלכלה. ניתן להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 28

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק בניין שכולו להשכרה, התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

13 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק תועבר לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק משחקי הימורים, התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק משחקי הימורים, התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1621, של חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני לא מבין את החוק הזה. הוא בניגוד לחוק. אתה מסכים שיהיו בתי-קזינו?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אולי אני אשכנע אותך בכל זאת.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – – –

קריאה:

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יהיה רב משגיח כשרות.

נסים דהן (ש"ס):

שבכל הרווחים שלו יפתחו ישיבות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חצי לפחות, למה כולו.

חבר הכנסת בן-צור, אנא היה סבלני. אולי אני אשכנע אותך.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זו הפעם השנייה שאני מביא את הצעת החוק הזאת לכנסת, ולא בכדי. אני אומר זאת בכוונה לחברי הכנסת הדתיים בינינו, ואני לא נחשב לחילוני או לאנטי-דתי.

המצב הקיים היום בארץ, רבותי, הוא מצב של סדום ועמורה. יש מאות בתי-קזינו לא חוקיים שמופעלים תחת כל עץ רענן, בתל-אביב, בחיפה, בירושלים ובאילת. יש ספינות קזינו שלוקחות מאות אנשים מהחוף. מפעילים בתי-קזינו באופן חופשי, בלי פיקוח. חלק מהם מופעלים על-ידי העולם התחתון, סוחטים את האנשים, מפעילים נגדם איומים וסחיטות.

לאחרונה, גם הרשות הפלסטינית מקימה בתי-קזינו, לצערי בהשתתפות ישראלים. הראשון בהם מוקם עכשיו ביריחו. עומדים להקים בתי-קזינו נוספים ברמאללה, באזור רצועת-עזה ובאזור שכם.

רבותי חברי הכנסת, העניין הזה מגיע לממדים שאי-אפשר להסכים אתם יותר. המשטרה איננה מצליחה להתגבר, ואני אסביר מדוע. הדבר דומה בדיוק למצב ששרר כשהיתה טלוויזיה פיראטית בארץ, לפני חוק הטלוויזיה בכבלים שנתקבל ב-1986, ואני חוקקתי אותו אז. עד אז היו 150 תחנות פיראטיות בכבלים, ששידרו חומר תועבה, שידרו חומרי חבלה, שידרו כל חומר תוך הפרת זכויות יוצרים, לא שילמו פרוטה מס.

הממשלה הקודמת הקימה ועדה בראשותו של משה גביש, שהיה נציב מס הכנסה. הוועדה דנה בסוגיה הזאת. היא עשתה עבודה גדולה ביותר בעניין.

אני אומר, שיהיו בתי-קזינו חוקיים, שיופעלו על-ידי המדינה.

אני כבר אומר לפרוטוקול, שאני לא אביא את החוק לקריאה ראשונה אלא אם תהיה הסכמה של כל הבית, אני מקווה, או של רוב הבית, לפחות, וגם של החברים הדתיים בקואליציה לדבר הזה. כל מה שאני מבקש הוא הזדמנות לפתוח דיון בוועדת הכספים, להביא בפניה את כל המתלווה לעניין הזה, את כל הפרטים הרלוונטיים, לעשות סיור, ללמוד את הסוגיה. יש אפשרות להטיל על מפעל הפיס לעשות זאת רק בחמישה מקומות בארץ, כדי לחסל את התופעה של מאות בתי-קזינו, שגורמים הרס לחברה בארץ.

נראה לי, שהסדרת הנושא תמנע את הפשיעה, תכניס הרבה מאוד כסף למדינה, למפעל הפיס, ותמנע מאנשים תמימים להילכד במלכודת הנוראית של היום.

אני אודה לכם, רבותי חברי הכנסת, אם תתמכו בהעברת הצעת החוק הזאת.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת אופיר פינס מבקש להסיר את הצעת החוק. בבקשה.

חבר הכנסת בן-צור, כשלא היית פה אמר חבר הכנסת שטרית, שיכול להיות שמפעל הפיס ינהל את זה.

נסים דהן (ש"ס):

על-פי התקנון, חבר הכנסת פינס צריך להסיר באמת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מסיר באמת, אל תדאג. חבר הכנסת דהן, כל כך מפתיע אותך שאני נגד קזינו?

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני שם נפשי בכפי, אבל אני חייב לומר, שאני מעריך את חבר הכנסת מאיר שטרית הערכה גדולה. חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מדבר בשבחך לאוזניך בנושא הזה במצפון שקט. לפני שאומר את דעתי על החוק, דעתי המתנגדת, אני מוכרח להגיד גם דברים בעדו של יושב-ראש הקואליציה מאיר שטרית, שאני מאוד מעריך אותו כפרלמנטר ענייני וכדומה. לכן, כל מה שאני אומר כעת הוא כמובן לא אישי.

חברי חברי הכנסת, אני מתנגד להצעה להקים קזינו חוקי בישראל. אני התנגדתי להצעה הזאת גם כשממשלת העבודה, כששר התיירות עוזי ברעם רצה לעשות זאת. אני יזמתי דיונים במפלגת העבודה, ולא במקרה היתה התנגדות גדולה מאוד במפלגת העבודה לעניין הזה, ולא במקרה העניין הזה, בסופו של דבר, לא יצא לפועל, לא רק בזכותי, אלא גם בגלל התנגדות מאוד רחבה של הרבה מאוד גורמים.

זה לא עניין מפלגתי, זה עניין ערכי, זה עניין מוסרי, זה עניין של איך צריך לראות את מדינת ישראל. אני חושב, שברגע שיהיה קזינו חוקי במדינת ישראל, זו מדינה אחרת, לרעה. כל הנימוקים של חבר הכנסת שטרית, שצריך להקים קזינו חוקי כדי שלא יהיה קזינו לא חוקי, אין בהם שום דבר, לא ידיים ולא רגליים. זה לא דומה לטלוויזיה בכבלים. כשהקימו רדיו אזורי, נשאר רדיו פיראטי.

כמו שזה לא נכון, זה לא נכון. איש לא תוקע לידנו, שאם יהיה קזינו חוקי, לא יהיה עוד קזינו לא חוקי, או קזינו מחתרתי. היום אתם רואים את כל אותם אנשים שמשחקים בכסף שחור בקזינו לא חוקי, הם פתאום יבואו קבל עם ועדה ויגידו: אנחנו משחקים בקזינו החוקי? אנחנו גם צריכים לתת דין-וחשבון לציבור מאין הכסף שלנו. זה לא יהיה. הקזינו החוקי לא יפתור את הבעיה שחבר הכנסת שטרית מדבר עליה. לצד בתי-הקזינו החוקיים יהיו בתי-קזינו לא חוקיים.

מה שרוצים כתוצאה מזה הוא להביא תיירות לישראל, תיירות של כסף שחור מכל העולם. זה מה שהם רוצים, רק תיירות שתביא כסף שחור למדינה. אבל המחיר של העניין הזה יהיה השחתת החברה הישראלית. משפחות ייהרסו, בתים יימכרו וימושכנו.

אדוני חבר הכנסת שטרית, קזינו זה כמו סמים, זה לא פחות מסמים. זה ממכר. אם אנחנו ניתן לעניין הזה יד, אנחנו שותפים לפשע.

אני לא רוצה קריאה טרומית, אני לא רוצה דיון בוועדת הכספים, אני רוצה שהחוק הזה לא יתחיל אפילו בתהליך החקיקה שלו. אנחנו חייבים לעמוד בעניין הזה בפרץ, ולא לתת לפרוץ פה פתח, שעלול לגרום לעשרות אלפי אנשים למשברים נוראיים, ובסופו של דבר להשחתת החברה הישראלית.

אני קורא לכל חברי הכנסת מכל סיעות הבית להתנגד להצעת החוק.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת שטרית, האם אתה מבקש להשיב?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר א' אושעיה:

כן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

מה, נפלתם על הראש? איפה חופש הפולחן? איפה חופש הדת? איפה הדמוקרטיה במדינת ישראל? מה הכפייה הדתית פה?

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אפשר להוציא אותו מהאולם?

שר התחבורה ש' יהלום:

אנחנו צריכים אותו להצבעה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אינני חולק על ההתנגדות של חלק מהחברים לעניין העקרוני של קזינו. אגב, אני מוכן להודות גם פה – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

יושב-ראש הקואליציה מציע קזינו?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, חבר הכנסת יהלום, לעומת האלטרנטיבה של מאות בתי-קזינו לא חוקיים, תאמין לי, זה פי-עשרה יותר טוב.

קריאות:

— — —

נסים דהן (ש"ס):

מצב הסמים יותר טוב?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

שילכו לישיבות – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

התפקיד מחייב. תאר לך, שראש הממשלה יהיה המציע. התפקיד שלו מחייב יותר מכולנו.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לכם. בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני בהחלט מבין את ההתנגדות העקרונית של חלק מהחברים לרעיון – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

הליכוד הפך לקזינו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מה מזכרת לבוא עכשיו? כל היום לא היית בהצבעות, מה קרה עכשיו? עד עכשיו לא היית בשום הצבעה. פתאום מזכרת בקואליציה? מה קרה, אולי תסביר לי?

יגאל ביבי (מפד"ל):

ישראל היא ארץ הקודש, ולא ארץ הקזינו.

שר התחבורה ש' יהלום:

זה לא קזינו כאן.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אני מבקש. בעקבות ההפרעות אני מתחיל למדוד את הזמן מחדש.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי, אני מבקש לומר, שאני בהחלט מבין את ההתנגדות העקרונית של החברים לנושא הקזינו. גם אני לא מתלהב. אני לא מהמר בבתי-קזינו, אבל אני רואה מה מתרחש מתחת לאפנו. אנחנו יכולים להמשיך לטמון את הראש בחול ולומר: אין בעיה. בואו נמשיך לשקר לעצמנו ולומר: אין בעיה. רבותי, הבעיה קיימת, והיא חריפה ביותר.

חבר הכנסת ביבי, בארץ יש 200 בתי-קזינו לא חוקיים. עובדים יום יום תחת כל עץ רענן.

שר התחבורה ש' יהלום:

יש גם זונות לא חוקיות, נעשה מיסוד הזנות?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם אתה שואל אותי אישית – כן. באופן אישי, אני בעד.

אני אומר לך, במצב הנוכחי מגלגלים מאות מיליוני שקלים בכסף שחור, לא משלמים עליו פרוטה של מס, בלי פיקוח של אף אחד.

שר התחבורה ש' יהלום:

גם הזונות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה מעדיף? זונה חולת איידס, שמדביקה מאה אנשים באיידס, או מקום מסודר שהזונה תיבדק בו?

נעמי חזן (מרצ):

תחזור בך.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, תאפשרו לחבר הכנסת שטרית לסכם את דבריו. בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי, אינני עושה שום גיוס לעניין, אני רוצה לדבר אל השכל הישר.

בנימין אלון (מולדת):

אתה מהמר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר אל השכל הישר שלכם. אתם יכולים להמשיך לטמון את הראש בחול. אני אומר לכם, אתם עושים חטא לעניין, כיוון שכל יום נהרסות משפחות רבות במצב הקיים היום, וכך קרה גם בעולם.

מי שרוצה ללמוד את החומר, אדרבה, זה מה שהצעתי – לקבל בקריאה טרומית ולהעביר לוועדת הכספים, ונלמד את החומר יחד. אם לא תהיה הסכמה, לא נביא את ההצעה לקריאה ראשונה. התחייבתי בזאת. אבל בואו נלמד את החומר לפחות. תקראו את העובדות, תראו מה נעשה בעולם בתחום הזה. לא המצאנו את הגלגל מחדש, בכל העולם מתגלגל דבר כזה.

באילת ראינו שש ספינות שלוקחות כל יום מאות אנשים להמר בקזינו. הדרך היחידה הבדוקה לחסל את התופעה של בתי-קזינו בלתי חוקיים, של ריצה באוניות וכל מיני תכמונים אחרים, היא לתת לכך צביון חוקי, לפקח על זה מטעם המדינה, ליצור חוקים נוקשים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

בטורקיה סגרו את הקזינו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בארץ-ישראל יש קזינו, ביריחו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה יפגע בכלכלה של הרשות הפלסטינית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, אני אפגע בכלכלה של הרשות הפלסטינית.

יש להפעיל חוקים נוקשים שיפקחו על העניין. אני גם הצעתי להפעיל זאת באמצעות מפעל הפיס. תגידו אתם, מה ההבדל בין ההימור הזה להימור אחר? אם ההימור נעשה בפקוח, אתה יכול לקבוע כללים, מי רשאי להיכנס, באילו תנאים, מה התנאים לקיום קזינו; כך קיים בכל העולם.

אם חברי הכנסת אומרים: אנחנו לא רוצים לראות, לא רוצים לשמוע, נמשיך לטמון את הראש בחול – שיבושם לכם.

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו רוצים להתבשמ.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל, חובתי לומר לכם את הדברים גם אם תטמנו את הראש בחול.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מזכיר, אותו ויכוח שאנחנו מנהלים עכשיו התנהל בשנת 1986, כאשר העליתי את הצעת חוק טלוויזיה בכבלים, הצעת חוק פרטית שלי. אז היו 150 תחנות פיראטיות. כשהוקמו התחנות החוקיות, חוסלו כל התחנות הפיראטיות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה טועה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא טועה, אין היום שידורים פיראטיים בכבלים.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת שטרית לסכם את דבריו. זה בלתי אפשרי, אתם לא נותנים לו לסיים את דבריו. בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לאחד בין מרצ לבין ש"ס ואגודת ישראל.

דוד צוקר (מרצ):

בגאווה נעשה את זה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ש"ס פה, הכול עובר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פנחסי, אחרי כל הצעת חוק שהממשלה מתנגדת לה אני צריך להביא הצעת חוק כזאת, כדי שכולכם תהיו בהצבעות.

יצחק וקנין (ש"ס):

ש"ס כל הזמן פה.

שר התחבורה ש' יהלום:

איפה דרעי?

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש לי כאן שמונה חברי כנסת, אני לא צריך את דרעי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אומר יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מתנגד. אני חושב שצריך לתמוך כלכלית בפלסטינים. יש קזינו ביריחו, למה צריך להתחרות אתם?

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. אחרי ההערה של יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת שטרית לסיים. חבר הכנסת זיסמן, נא לאפשר לחבר הכנסת שטרית לסכם את דבריו. משפט אחרון – בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת צוקר, גם אם אני אשאר קול בודד בכנסת, אתה לא תשנה את דעתי בעניין, כי אתה טועה, מה לעשות. לצערי, גם כאשר הייתי קול בודד במקרים אחרים, נוכחתי לדעת שאני צודק. כולכם יכולים להצביע נגד, אין לי בעיה, גם אני יודע לספור, ואני רואה שהחוק נופל. אז מה, זה לא עושה את זה פחות צודק. אתם טועים, ולצערי, אתם לא מוכנים לשמוע, וחבל.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת מאיר שטרית.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת שטרית, העובדה שאנחנו רוב לא הופכת אותנו לטועים באופן אוטומטי.

היו"ר א' אושעיה:

חברים, אנחנו עוברים להצבעה, הצעת חוק משחקי הימורים, התשנ"ז-1997. אם החוק יעבור, הוא יעבור לוועדת הכספים. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 29

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 24

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק משחקי הימורים, התשנ"ז-1997, נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

חמישה בעד, 24 מתנגדים, אחד נמנע. הצעת החוק לא עברה.

חברי הכנסת, חבר הכנסת פנחסי הצביע בעד במקום להתנגד, אני מבקש לרשום זאת בפרוטוקול.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – מכירה על-ידי מנהל עיזבון), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת מ' גפני)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לדון בהצעת חוק פ/1981 – הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – מכירה על-ידי מנהל עיזבון), התשנ"ח-1998. יציג את ההצעה חבר הכנסת משה גפני; בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא שזו צריכה להיות הנמקה מהמקום, כיוון שוועדת השרים לענייני חקיקה אישרה את הצעת החוק, ואני אציג אותה במשפט או שניים.

מדובר על חוק מס שבח מקרקעין, שבו אדם מוריש את דירתו למוסד צדקה כלשהו, דהיינו נותן את דירתו לבית-חולים או שהוא נותן אותה למד"א – למגן-דוד-אדום. אם הוא מוכר את הדירה שלו בעודו בחיים ונותן להם את הכסף – אז, רבותי חברי הכנסת, הוא פטור ממס שבח.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת. סליחה. חבר הכנסת וקנין, זה לא יהיה אי-אמון גדול להגיד שהחוק הזה יכול לעזור לכולנו, לכל עם ישראל. אז תקשיבו. תנו לו לנמק.

משה גפני (יהדות התורה):

אם הוא לא הספיק והוא נפטר, ומד"א או "יד שרה" או בית-החולים "שערי צדק" או בית-החולים "הדסה" מוכרים את הדירה – הם חייבים לשלם את המס.

המדינה לא מפסידה מהצעת החוק שלי, כיוון שאם התורם מוכר את הדירה בעודו בחיים, הוא יכול לקבל החזר מס. על תרומות למוסד ציבורי יש פטור, ואני פשוט מציע לתקן את העוול הזה, את האי-צדק הזה.

באתי בדברים עם משרד האוצר ועם משרד המשפטים, קיבלתי את התיקונים שהם הכניסו, ואני רוצה לקרוא אותם – גם התחייבתי בפניהם שאקרא:

"המוכר הוא מוסד ציבורי כהגדרתו בסעיף 61(ד) או סעיף 61(ה) (להלן: "המוסד הציבורי"), ומגיש דין-וחשבון שנתי לגבי נכסיו", כיוון שמדובר רק על מוסד ציבורי ולא על כל דבר אחר.

"לפני פטירתו היה המוריש בעליה של דירת מגורים אחת בלבד" – דהיינו, שהוא עצמו פטור ממס שבח, כיוון שאם יש לו כמה דירות מגורים והוא עצמו לא פטור, אז גם מי שהוא הוריש לו את הדירה לא היה פטור.

"אילו היה המוריש עדיין בחיים ומוכר את דירת המגורים, היה פטור ממס בשל המכירה" – מובן שזה התנאי שגם כלול בסעיף הראשון.

"המוריש קבע בצוואתו שימוש מוגדר למטרות הציבוריות." ואני רוצה לומר כאן לכנסת, שזו דווקא היתה בקשה שלי. דהיינו, אם המוריש בא ואומר: אני מוריש את הדירה למגן-דוד-אדום – אני ביקשתי, וזה גם מה שאני מבקש שיהיה, שהמוריש יאמר: אני מוריש את הדירה לצורך רכישת אמבולנס; או: אני מוריש את הדירה לבית-החולים לצורך רכישת מכשיר החייאה. זאת אומרת, שצריך להיות מוגדר למה הוא מוריש את הדירה, ואז אין שום היגיון, שהמוריש, או זה שקיבל ממנו את הירושה הזאת, ישלם מס שבח, בשעה שהכסף הזה הולך אך ורק למען המטרות האלה של המוסד הציבורי, בעוד אם היה המוריש מספיק להעביר את הכסף בחייו – הוא היה פטור ממס.

אני מבקש את תמיכת הכנסת. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – מכירה על-ידי מנהל עיזבון), התשנ"ח-1998 –
אין תשובת ממשלה, אנחנו עוברים להצבעה. ניתן להצביע, חברי הכנסת.

הצבעה מס' 30

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 25

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – מכירה על-ידי מנהל עיזבון),
התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

25 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה, והיא תעבור לוועדת הכלכלה?

קריאות:

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת גפני.

קריאה:

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר א' אושעיה:

ועדת הכנסת תחליט.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תוסיף אותי בבקשה.

היו"ר א' אושעיה:

נא להוסיף את חבר הכנסת יונה יהב.

הצבענו על הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – מכירה על-ידי מנהל עיזבון), והיא תועבר לוועדת הכנסת לצורך החלטה באיזו ועדה הנושא יידון.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור הרכבת נוסע על אופנוע), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור הרכבת נוסע על אופנוע), התשנ"ו–1996 – הצעת חוק פ/163, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. הנמקה מהמקום – בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מרבית הנפגעים בתאונות אופנוע הם נוסעים המתלווים אל הנהג בנסיעה. נהגי אופנוע צעירים ובלתי מנוסים מעורבים בתאונות דרכים רבות ומסכנים גם את הנוסעים עמם.

על מנת להפחית את מספר הנפגעים בתאונות דרכים שמעורבים בהן אופנועים, אני מציע בהצעת החוק לאסור על רוכב אופנוע להסיע נוסע על גבי האופנוע בתקופה שהיא מחצית השנה הראשונה מהמועד שבו הוא קיבל את רשיון הנהיגה על אותו אופנוע. כתוב: שנה ראשונה, לאחר סיכום ובתמיכת משרד התחבורה, ואני מודה לשר ולצוות משרדו על שיתוף הפעולה. הגענו להבנה בדבר קיצור התקופה למחצית השנה, בתיאום עם משרד הממשלה.

אני קורא לחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

-- --

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כן, כן, ודאי. זה רק בנהיגה.

אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה, אם היא תתקבל.

קריאות:

-- --

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת זנדברג. בבקשה, אדוני השר.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להשיב על הצעת החוק של חבר הכנסת זנדברג בנושא של איסור הרכבת נוסע על אופנוע.

לפני ימים אחדים בלבד עשתה הכנסת מעשה מבורך ואישרה את הצעתנו לחייב נהגים חדשים בנהיגה בלוויית נהג מבוגר במשך החודשיים הראשונים שלהם כנהגים מורשים. הכוונה היתה מיתון נהיגתו של הנהג החדש, הדרכתו במצבים מסובכים, עידודו להימנע מנהיגה פרועה ותיקון שגיאות וליקויים שונים בנהיגת הנהג הטירון. אנו בטוחים, שהחובה הזאת תוכיח את עצמה בשיפור רמת נהיגתו והתנהגותו של הנהג החדש, ובעיקר בהגברת הבטיחות שלו עצמו וכלפי משתמשים אחרים בדרך.

עתה אנחנו דנים בהצעת חבר הכנסת מודי זנדברג לשפר את הבטיחות של רוכבי אופנוע חדשים. היינו רוצים להצמיד חונך גם להם, אך נהיגת אופנוע עם נוסע שונה ומסובכת יותר מנהיגת אופנוע ללא נוסע, ואין טעם לסבך דבר בעייתי כשלעצמו עוד יותר. על כן אנו תומכים בהצעת החוק של חבר הכנסת זנדברג, בהתאם לשינוי שנעשה בה בהסכמה. כשם שהצמדנו מלווה לנהגים בני 18 ומעלה ברכב בן ארבעה גלגלים למשך חודשיים ולנהגים צעירים יותר לחצי שנה, אנו מבקשים להגביל נהג אופנוע בכל נפח מנוע, נהג אופנוע חדש, כלומר שזה עתה קיבל רשיון נהיגה באופנוע לראשונה בחייו, מלהסיע אותו נוסע נוסף במשך שישה חודשים.

אני שמח שחבר הכנסת זנדברג קיבל את דעתנו, כי יש לקבוע הגבלה זו לתקופה של שישה חודשים.

אבקש להזכיר לחברי הכנסת, כי לנהג אופנוע שעדיין לא מלאו לו 18 שנים אסור להרכיב נוסע נוסף כבר כמה שנים, ועל כן החוק המוצע יחול על רוכבי אופנוע מגיל 18 ואילך.

עמדתנו בנושא זה עולה בקנה אחד עם עמדתנו באשר להקטנת הסיכון של נהג חדש בכלל, ולדעתנו מוטב שנהג אופנוע יימנע מהסעת נוסעים נוספים באופנועו במשך ששת החודשים הראשונים לנהיגתו באופנוע.

לשאלתך, אדוני חבר הכנסת וייס, מדובר גם על אופנוע עם סירה.

אני מודה לחבר הכנסת זנדברג על שיתוף הפעולה וממליץ לחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק.

היו"ר א' זמברג:

תודה לשר. שאלה לחבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני השר, אדוני היושב-ראש, אני מברך על הצעת החוק, שהיא הצעת חוק נכונה וטובה. שאלתי היא, אם אכן הוא יוציא רשיון ובפועל הוא לא ינהג, כי עוד אין לו אופנוע, האם יש אפשרות לוודא שמחצית השנה תהיה מהתקופה שבה הוא החל לשלם ביטוח? אז אני יודע שהוא נוהג באיזה כלי רכב, בהשכרה או ברכישה, ולא שיהיה לו הרשיון בכיס וכעבור שישה חודשים הוא יקנה אופנוע, הוא ייסע, לא יהיה לו ניסיון, ויהיה מותר לו להרכיב רוכב נוסף.

שר התחבורה ש' יהלום:

חבר הכנסת פנחסי, מי כמוך יודע, שביטוח חובה במדינת ישראל נהג עושה וחייב לעשות בכל מקרה, בין שהוא נוהג ובין שהרכב חונה ליד ביתו, אחרת הוא עובר על החוק.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — מיום שהוא שילם ביטוח חובה.

שר התחבורה ש' יהלום:

כל עוד לא נעשה את תעודת הביטוח, אנחנו יכולים להזיק יותר, כי על-ידי זה, הרי אם הוא בכל זאת ייסע – ומה זה הביטוח? הוא ייסע ויפגע במישהו, הרי צריך לפצות אותו אדם.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני, לא הבנת את השאלה שלי – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

סליחה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני אומר, שהוא הוציא רשיון, עדיין אין לו אופנוע בשביל לנהוג, אז הוא לא שילם ביטוח רכב, כי אין לו. כעבור שישה חודשים הוא ירכוש אופנוע, ואז ההגבלה הזאת לא תחול עליו.

שר התחבורה ש' יהלום:

הבנתי. זאת אומרת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

ההגבלה צריכה להיות – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

מה שאדוני חבר הכנסת פנחסי אומר: בוא נדבר על רכב, למה לדבר על אופנוע? נדבר על רכב – מה שקיבלנו לפני יומיים. נדבר על רכב, אז מה אתה אומר? חצי שנה שיש לך רשיון – אתה צריך ללכת עם חונך, תשים את הרשיון בבית, לא תעשה כלום, לא תקנה. אז צריך לוודא.

אנחנו הגענו למסקנה, בשני המקרים, לא לכפות את העניין, משום שהגענו למסקנה, שבחור צעיר – ומדובר בעיקר בצעירים – שיש לו רשיון, ייסע. אם יש לו רשיון, הוא ייסע ב-90% מהמקרים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

שר התחבורה ש' יהלום:

לכן, אנחנו חושבים הפוך, כדי לראות איך זה יהיה בפועל. אולי אחר כך נצטרך לעשות כמה דברים נוספים, אבל בואו נראה איך זה נעשה בשנה הראשונה. תודה רבה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לשר התחבורה שאול יהלום.

אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור הרכבת נוסע על אופנוע), התשנ"ו-1996, שלי, של חבר הכנסת זמברג. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 31

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור הרכבת נוסע

על אופנוע), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

מאיר פחש (יהדות התורה):

פעם היתה סיעת שלי"י.

קריאה:

זה היה שלי"י.

רן כהן (מרצ):

אני הייתי.

היו"ר א' זנדברג:

זה היה שלי"י, אבל זה שלי.

17 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, כי הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (איסור הרכבת נוסע על אופנוע), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת זנדברג, התקבלה, והיא מועברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכלכלה של הכנסת.

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' זנדברג:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בשם.

היו"ר א' זנדברג:

סליחה. יציג חבר הכנסת רן כהן, בשם ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

רן כהן (בשם ועדת החוץ והביטחון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר?

היו"ר א' זמברג:

בקריאה שנייה ובקריאה שלישית אין שר משיב.

רן כהן (בשם ועדת החוץ והביטחון):

אין צורך פה להשיב.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת רן כהן, מה החוק הזה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש.

רן כהן (בשם ועדת החוץ והביטחון):

יש דף נפרד. רבותי, תאמינו לי שהיינו כבר מסיימים ומצביעים, אז אנא, רק תקשיבו דקה וזה יהיה בסדר.

אני מתכבד, בשם יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, כמי שממלא תפקיד של יושב-ראש ועדת החקיקה בוועדת החוץ והביטחון, אני מחליף אותו כאן, להציג את הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), שעניינו אחד: בשבוע הבא, ב-26 בחודש, משתנה החוק לגבי מעצר חיילים עד הבאה למשפט משמונה ימים לארבעה ימים. מאחר שיום נחשב מ-24:00 עד 24:00, כי אז ההגדרה "ימים" היא הגדרה לא נכונה. מה שצריך לעשות הוא להגדיר זאת כ-96 שעות. גם חוק השיפוט הכללי מוגדר בשעות ולא בימים.

היו"ר ש' וייס:

רן כהן (בשם ועדת החוץ והביטחון):

למי שלא היה, חבר הכנסת וייס.

מאחר שיש טעם גם להשוואה עם החוק האזרחי וגם להגדרה בשעות, על מנת שלא תהיינה אי-הבנות, הן לטובת המערכת והן לטובת החייל, מוצע שההגדרה תהיה 96 שעות.

את החוק יזם חבר הכנסת דדי צוקר בהתאמה ובתיאום עם שלטונות הצבא ומערכת הביטחון.

מדובר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אין הסתייגויות, ולכן אני מבקש, בשם הוועדה והמזיע, לקבל את החוק. תודה רבה.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת רן כהן.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998, בקריאה שנייה. הואיל ואין הסתייגויות, אנחנו מצביעים בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 32

בעד סעיף 1 – 12

נגד – אין

נמנעים – 1

סעיף 1 נתקבל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

שכחת לציין, שוועדת הכנסת פטרה את זה מחובת הנחה.

רן כהן (בשם ועדת החוץ והביטחון):

אני מבקש לרשום, שוועדת הכנסת פטרה את זה מחובת הנחה, ולכן – – –

היו"ר א' זמברג:

12 בעד, אין מתנגדים ונמנע אחד. אני קובע, כי ההצעה התקבלה בקריאה שנייה.

אנו עוברים להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 33

בעד החוק – 13

נגד – אין

נמנעים – אחד חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998, נתקבל.

היו"ר א' זמברג:

13 בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע, כי הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998, התקבלה גם בקריאה שלישית. אני מברך את היוזם, חבר הכנסת צוקר, ומודה לחבר הכנסת רן כהן, שהביא אותה בפני המליאה.

חברי הכנסת, הנושא הבא על סדר-היום הוא: שאילתא בעל-פה לשר האוצר. הואיל ואני לא רואה את שר האוצר כאן, אף שאמרו לי שהוא נמצא בדרכו לכאן, אנחנו נעבור לנושא הבא, שגם עליו צריך להשיב שר האוצר. חבר הכנסת ויינברג, אני מציע שנמתין. הוא בדרכו לכאן.

הצעה לסדר-היום המשבר בשוק ההון בשנים 1993-1994 והמשבר בבורסה

היו"ר א' זמברג:

ההצעה הבאה היא הצעה לסדר-היום מס' 5031, בנושא: המשבר בשוק ההון בשנים 1993-1994 והמשבר בבורסה – של חבר הכנסת אפי אושעיה. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

זה גם שר האוצר.

שבח וייס (העבודה):

שר האוצר לשעבר.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דווקא בפתיח של הדברים שלי אני רוצה להסביר את הנוהל שהולך להתבצע עכשיו, משום שנשאלו הרבה שאלות: מה זה? זו הצעה לסדר? הצעת חוק? מה אני רוצה בדיוק? אחר כך אכנס לתוכן העניין.

על-פי החוק במדינת ישראל, על הקמת ועדת חקירה כלשהי, ולא חשוב איזו ועדת חקירה, יכולה להחליט או הממשלה, על הקמת ועדת חקירה ממלכתית, או הוועדה לביקורת המדינה ברוב חבריה.

יונה יהב (העבודה):

רק ועדת חקירה ממשלתית.

אפי אושעיה (העבודה):

זה לצורך ועדת חקירה ממלכתית. זה מה שאני הולך לעשות פה היום: אחרי שאני אספר את סיפור נפילת הבורסה ב-1993-1994 ואת הסיבות כפי שאני רואה אותן, ואנמק את הדברים, אני מבקש מחברי הכנסת להצביע בעד הצעה לסדר-היום שקובעת, שמעבירים את הנושא – – –

שבח וייס (העבודה):

מי עונה: חבר הכנסת בייגה שוחט או נאמן?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בייגה שוחט – – – לענות.

היו"ר א' זמברג:

רבותי, שר האוצר אמור להשיב. הוא יגיע לכאן – הוא ישיב. הוא לא יגיע – כבר היו הצעות לסדר-היום שבהן לא היתה תשובה. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת אושעיה להמשיך.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת שבח וייס, שמעת?

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת גפני.

שבח וייס (העבודה):

אני הולך לקרוא לו.

נסים דהן (ש"ס):

תקרא לו.

אפי אושעיה (העבודה):

אני מבקש להתקדם. אני אומר, שאני מבקש מחברי הכנסת להעביר את הנושא לוועדה לביקורת המדינה. על-פי סיכום – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה יכול להציע לדון במליאה, ומישהו אחר יכול להציע ועדה – – –

יונה יהב (העבודה):

אני – – – אני נרשמתי.

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת פנחסי, על-פי התקנון, חבר הכנסת אושעיה מציע, אבל הוא מייעץ לאחרים לעשות פעולה אחרת. כבר נרשמו כדי להתייחס לפעולות האחרות.

אפי אושעיה (העבודה):

חברי הכנסת, חבר הכנסת פנחסי, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, כמו שאתה יודע, נושא מהסוג הזה – כשמציע חבר כנסת אחר להעביר זאת לוועדה, אני בוודאי אסכים אתו ואסכים להעביר את הנושא לוועדה. כשהנושא יגיע לוועדה לביקורת המדינה, אנחנו נבקש מהוועדה – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

זו צריכה להיות ועדת הכספים. למה זו הוועדה לביקורת המדינה?

אפי אושעיה (העבודה):

אני מסביר: רק הוועדה לביקורת המדינה יכולה להחליט על הקמת ועדת חקירה ממלכתית. הוועדה לביקורת המדינה תבקש מהשופט גולדברג לחקור את הנושא. אם השופט יפתח בחקירה וימצא שאכן יש ממצאים וסיבה לוועדת חקירה ממלכתית, הוא יחזיר את הדוח שלו לוועדה לביקורת המדינה. הוועדה לביקורת המדינה תתרשם, ואם היא תתרשם – היא תחליט ברוב חבריה על ועדת חקירה ממלכתית. רק ועדת חקירה ממלכתית יכולה להזמין עדים, מומחים, מנהלי בנקים, מנהלי קרנות, ואת כל אלה שלקחו חלק בפשע הגדול הזה, ולהגיע סוף-סוף לחקר האמת, אם היתה – ולפי הערכתי היתה בעיה.

ברבעון הראשון של שנת 1994 קרסו שערי המניות הנסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. מפולת זו נמשכה זמן רב ביותר ועברה כמה גלי מפולות. יש הטוענים, כי עד עצם היום הזה לא התאוששה הבורסה מן המפולת – – –

חבר הכנסת פנחסי, אתה רוצה להגיד לי משהו?

רפאל פנחסי (ש"ס):

השאלה ששאלתי אותו היא – זה בתקופת ממשלת העבודה. זה בתקופת בייגה שוחט.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני, כמו שאתה יודע, בייגה שוחט – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה רוצה להקים ועדת חקירה בתקופה – – –

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת פנחסי, חבר הכנסת בייגה שוחט היה שר אוצר שתרם רבות למדינת ישראל, היה שר אוצר מהטובים שהיו למדינת ישראל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני מסכים אתך בזה.

אפי אושעיה (העבודה):

אני חושב, שאם היתה בעיה במערכת היחסים בין לקוחות הבנקים לבין הבנקים ובנק ישראל, צריך לחקור זאת עד הסוף. אם בייגה שוחט אשם, אז שישלם. לדעתי, לא. לדעתי, משהו אחר אשם. אבל אם ימצאו שבייגה שוחט קשור לעניין, אז בבקשה. לדעתי, אין שום קשר ואין שום עניין בין שר האוצר לשעבר לבין תביעתי היום.

לעצם העניין, המפולת הזאת גרמה למשבר גדול בשוק ההון בכלל. המציאות בבורסה היא כזאת, שכשיש ירידות במניות, הציבור נכנס בדרך כלל לבורסה וקונה מניות, ולא כך הוא המצב היום. מביני דבר טוענים בתוקף, שהמסחר בבורסה נשען על הציבור הרחב, הרואה בבורסה לניירות ערך מכשיר לחיסכון ארוך-טווח, אף שיש בו גם מידה של סיכון. המשקיע רוכש מניות של חברות ומצפה, כי החברה שאת מניותיה רכש תציג רווחים נאים, ואלה יביאו למשקיע רווח בצורת דיבידנד המחולק מן הרווחים ומרווח שייחוצר לו מעליית ערך המניה. משקיע שכזה מודע למידת הסיכון הקיימת כתוצאה מירידת רווחי החברה – מה שיכול לגרום לירידת ערך מניותיה, או לכך שלא ייהנה מחלוקת רווחים שאינם.

המשקיע מן הציבור מוכן בדרך כלל להסתכן, תוך שהוא מצפה, כמובן, לרווח, אך איש אינו מוכן להשלים עם מצב שבו גורם חיצוני, בלי שיש למשקיע שליטה על כך, יגרום בדרך מלאכותית להרצת המניה, ובעקבות זאת תיפול המניה ותאבד את ערכה.

לכן, משקיע מחושב שרוצה להשתתף ברווחי החברות, יודע שאין שמים את כל הביצים בסל אחד, ועל כן יחלק בדרך כלל את השקעותיו בין חברות שונות.

יש הטוענים, שבבורסה משקיעים רק מקצוענים, בעלי הון כבד, קופות גמל ומשקיעים מוסדיים. יש הטוענים, שאזרחים שאינם נמנים עם אלה שמנתי – הם מהמרים או ספקולנטים.

אמרתי קודם בהקדמה, שטוענים שאחד הגורמים העיקריים להעדר מסחר ולמחזורים נמוכים – רק שתהיה לכם תחושה מה קורה היום, היום רמות המסחר הן 100-200 מיליון שקל; בשנת 1993, תחילת 1994, הגענו כמעט למיליארד שקלים מחזור, מיליארד שקלים, שימו לב – כתוצאה מכך שהציבור הרחב לא משקיע בבורסה, ואכן בעבר נהג הציבור להשקיע בבורסה, והמשקיע הממוצע והסביר לא מכיר ולא מבין את כל המהלכים של תוככי המערכת הבנקאית והבורסה עצמה.

הבנקים, מנהלי קרנות נאמנות, המגייסות כסף פנוי מן הציבור ומשקיעות אותו בתמהיל, כפי שמנהלי הקרנות על בסיס הידע המקצועי, הנגישות שלהם למידע ולנתונים, תוך מעקב יומיומי ופעילות בהתאם, היו אמורים לגרום לכך שהאזרח יוכל להשתתף וגם להשקיע.

היתרון לאזרח על פניו ברור. המומחים משקיעים עבורו, והוא, אין לו הכלים והוא גם לא יכול להתמודד ולדעת מתי לקנות, מתי למכור ומה לעשות.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת אושעיה, למה לא הלכת על מכשיר של – – –

אפי אושעיה (העבודה):

משום שלוועדת חקירה פרלמנטרית אין הסמכויות שיש לוועדת חקירה ממלכתית, ובנושא הזה השקעתי הרבה זמן בחודשים האחרונים, התייעצתי עם חברי כנסת שנמצאים פה, עם שרים לשעבר. מצליף סיעת הליכוד, זאביק בויס, סייע בידי, חבר הכנסת יונה יהב, יושב-ראש ועדת המשנה לבנקאות, סייע בידי וחברי כנסת אחרים, ישבנו על המדוכה עם היועצים המשפטיים, ואין דרך אחרת, למעט ועדת חקירה ממלכתית.

בשנים האחרונות – למען הדיוק, החל משנת 1994 – הפכה הכנסת מקום עלייה לרגל לאלפי אזרחים אשר השקיעו בבורסה וכל כספם ירד לטמיון. חמור מכך, לא רק שאיבדו את כל כספם, הם חייבים לבנקים סכומי כסף אדירים.

אז אני יכול להבין, שאנשים שהפסידו את כספם, אין להם תעודת ביטוח. אין תעודת ביטוח כשאתה משקיע בחברה או בחנות או בכל דבר אחר. אני גם יכול להבין את האנשים שעוסקים בחיי היום-יום במסחר הזה. אני לא יכול להבין איך אנשים, והם רבים ביותר, אלפים רבים, עשרות אלפים, אם לא מאות אלפים, פתאום חייבים כסף לבנקים רק משום שהשקיעו בבורסה.

בשנת 1986 פורסם דוח-בייסקי, הזכור לרעה – הדוח. ועדת החקירה הממלכתית הוקמה אז לבדיקת הטענות שהושמעו. נטען אז, כי הבנקים פעלו בבורסה והשפיעו על שערי המניות, וטענות אלה התבררו לאחר בדיקת ועדת החקירה הממלכתית, ועדת-בייסקי, כפרשת הרצת המניות החמורה ביותר. מנהלי בנקים הושעו, נשפטו ונידונו במלוא החומרה.

הייתי בטוח, כמו רבים מאזרחי מדינת ישראל, שפרשה כזאת לא יכולה לחזור במדינת ישראל, אבל מתברר שלא רק שהפרשה חזרה, אלא שנראה שהפרשה שחזרה עכשיו חמורה הרבה יותר ממה שקרה ב-1983, שבעקבותיו נולד דוח-בייסקי.

אנחנו שומעים טענות קשות של אזרחים, המאשימים את הבנקים בביצוע עבירות חמורות בהרבה מהעבירות שבוצעו בשנות ה-80, ומעניין לראות מי המתלוננים. שלא יספרו לי סיפורים שיש קבוצה של מנהלי תיקים שהם האשמים. יש פה עובדים במקומות העבודה, כבאי מנתניה, חייל מאבן-יהודה, בעל מכולת מחיפה. אני רוצה שתדעו, חברי הכנסת, יש היום כ-100,000 תביעות, שמוגשות על-ידי הבנקים נגד אזרחים במדינת ישראל. מה קרה לציבור במדינת ישראל? השתגע? אני אומר לכם שלא. פשוט מנהלי הבנקים רימו אותו; רימו אותו, ואפשר להוכיח את זה.

אני חייב להודות כאן בפני חברי הכנסת, שכשפנו אלי בנושאים הללו לא רציתי לעסוק בזה, גם משום שאני לא כל כך מתמצא בבורסה, אינני משקיע בבורסה, וגם משום שחשבתי בעיקר, שהנושא המדובר הוא המקצוענים שהימרו בבורסה, ומי שמהמר, כמו בכל בית-הימורים, דינו גם להפסיד, לא רק להרוויח. אבל טענתי קודם, ואני טוען עכשיו, שאנחנו רואים תלונה ועוד תלונה ועוד תלונה. זה מצטבר לאלפים רבים; זה לא מקרה.

רק לפני כמה שבועות שמעתי בלילה תוכנית, והתוכנית הוקדשה כולה לנפגעי המפולת. מי שהאזין לתוכנית שמע אזרחים שעולמם חרב עליהם, שמע על סבל, עינויים, פחד והרגשת אין-אונים, אבל מכנה משותף היה למתקשרים, ועליו אנו שומעים כאן בלי סוף: הבנקים פיתו אותנו.

סיפר שם אחד, שהלך לבקש מהבנק הלוואה של 5,000 שקל כדי לעשות בר-מצווה לבן שלו – 5,000 שקל. אמרו לו שהוא לא יכול לקבל 5,000 שקל לבר-מצווה, אבל הוא קיבל הלוואה של עשרות אלפי שקלים בשביל להשקיע בבורסה.

היו"ר א' זנדברג:

כן, נא להתחיל לסיים, הזמן עבר.

אפי אושעיה (העבודה):

חברי הכנסת, אנשים רבים צופים, מסתכלים ומצפים מאתנו שנקבל החלטה והכרעה.

אני יודע שיושב-ראש הכנסת, בשנת 1996, עוד כשהיה יושב-ראש ועדת המשנה לבנקאות, ניסה להוביל לוועדת חקירה. אני יודע שאלפי אזרחים פנו אליו, כמו שפנו לרבים אחרים. אני יודע שפנו לממונה, למפקח על הבנקים ולבנק ישראל.

היו"ר א' זמברג:

נא לסיים, חבר הכנסת אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת זמברג, לפחות שאנצל את עשר הדקות שלי.

היו"ר א' זמברג:

מיצית 12 דקות עד עכשיו.

אפי אושעיה (העבודה):

פנו וביקשו להקים ועדת חקירה. מה עשה המפקח על הבנקים? מינה צוות בדיקה מהחברים – הוא בעצמו, מי שאחראי למתן האשראים הללו ולא ניהל את הפיקוח כמו שצריך, והבנקים. שום גורם אזרחי מהציבור או גורם אחר שיפקח, מהכנסת או ממקום אחר, לא היה שותף לביקורת הזאת.

האם אנחנו יכולים לתת לזה יד? האם אנחנו יכולים להחריש? אני רוצה שתדעו – ואני מייד מסיים, אדוני – – –

היו"ר א' זמברג:

סיים עם המשפט הזה.

אפי אושעיה (העבודה):

בשנה-שנתיים האחרונות נפתחו אלפי תביעות בבתי-המשפט נגד עשרות אלפי אזרחים. הבנקים ניצלו את ההזדמנות שהיתה שנה של בחירות, שהיתה קצת תרדמה גם בכנסת וגם במקומות אחרים, והם הלכו להגיש תביעות נגד האזרחים האלה בסדר דין מקוצר. מה זה סדר הדין המקוצר הזה?

היו"ר א' זמברג:

כן, חבר הכנסת אושעיה, בוא לא ניכנס לכל הפרטים, כי הזמן נגמר.

אפי אושעיה (העבודה):

רוב אזרחי מדינת ישראל לא יודעים מה זה.

היו"ר א' זמברג:

עוד לא הגענו לחצי מסדר-היום, והלילה קצר, אז נא לסיים.

אפי אושעיה (העבודה):

אעשה את זה מקוצר. אדוני היושב-ראש, חייבים לדעת מה זה. אתה הולך לסדר דין מקוצר – – –

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

— — —

היו"ר א' זמברג:

אני מנסה לשכנע אותו לסיים, ואני חושב שבתור סגן יושב-ראש הכנסת, הוא צריך להיות מודע למשמעות הזמן בנאומים. אז באמת, משפט אחרון, די.

נסים דהו (ש"ס):

— — — תן לו חמש דקות בשבילי, כי רציתי להסיר — — —

היו"ר א' זמברג:

— — — תודה. אלה היו שתי דקות — — —

אפי אושעיה (העבודה):

— — — שמגישים נגד אזרח, והוא צריך להתגונן. הוא לא יודע איך להתגונן. מספיק שהבנקים מציגים את תדפיס החשבון, הם לא צריכים להוכיח דבר כשהם טוענים שהם חייבים, אבל מה הכי גרוע? — ובזה אני מסכם — כשאתה רוצה להתגונן בבית-המשפט או להגיש תביעה, אתה צריך להגיש ערבות בגובה התביעה שלך, אבל איבדת את כל עולמך, עולמך חרב עליך, נשאת בלי אגורה, מאין תמציא את הערבות הזאת?

לכן, חברי הכנסת, אני מבקש לאשר את הצעתי להעביר את הנושא לוועדה לענייני ביקורת המדינה. הוועדה לענייני ביקורת המדינה תטיל את החקירה על מבקר המדינה. בעקבות הדוח שלו, אני מקווה שנאשר בוועדה לענייני ביקורת המדינה ועדת חקירה ממלכתית, כדי שסוף סוף תצא האמת לאור.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת אפי אושעיה. אני מזמין את שר האוצר להשיב על ההצעה לסדר-היום.

קריאה:

— — —

היו"ר א' זמברג:

השאלתא תהיה לאחר התשובה, הנושא הבא.

משה גפני (יהדות התורה):

רגע אני לא מבין, אז מי משיב, השר נאמן או בייגה שוחט?

היו"ר א' זמברג:

השר נאמן משיב, כי, כידוע לך, חבר הכנסת גפני, בייגה שוחט היה שר האוצר בתקופת המשבר, אבל הוא לא שר האוצר היום, וכידוע לך, על הצעות לסדר-היום משיבים השרים הנוכחיים.

משה גפני (יהדות התורה):

הדיון הוא על המשבר – – –

היו"ר א' זמברג:

כן. בבקשה, אדוני השר.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, כל בורסה, כמו הבורסה בתל-אביב, מאופיינת במחזוריות, הן מבחינת רמות השערים והן מבחינת המחזורים. אירועי השנים 1993 ו-1994 נבחנו ונדונו על-ידי רשויות שונות, אשר טיפלו באספקטים שונים. לדוגמה: הרשות לניירות ערך בדקה וחקרה אירועים שונים, הן ברמה האישית הפלילית והן ברמת הפיקוח על הבורסה כולה, שכלול הנהלים והטכנולוגיות של המסחר, וכן שיפור בדיווחים והגילוי הנאות של החברות הבורסאיות לציבור. בשנה האחרונה השיקה הבורסה מערכת מחשב ממוחשבת, המשפרת מאוד את המסחר והופכת אותו לנגיש ולשקוף יותר.

משרד האוצר כינס בקיץ 1996 את ועדת-ברודט השנייה, אשר דנה במשבר שהתרחש בשוק ההון ביולי 1996, וכן בהתרחשויות שהובילו אליו, לרבות אירועי השנים 1993-1994.

ועדת-ברודט הסיקה מסקנות רחבות היקף והמליצה המלצות רבות, אשר חלקן כבר מיושמות ואחדות הן עדיין בחזקת המלצות בלבד.

כאמור, כמה ועדות ופורומים כבר ישבו על המדוכה בנושא זה, ובפרט ועדת-ברודט, שביצעה ניתוח רחב ועמוק של ההתרחשויות בשוק ההון בחצי הראשון של שנות ה-90 ושל רמת המעורבות השלטונית הרצויה.

הפיקוח על הבנקים פעל רבות בעניין. פעולותיו התבטאו בהנחיות לדירקטוריונים ולהנהלות הבנקים, במעקב שוטף אחר התנהגות האשראי, בביקורות ובפעולות אינטנסיביות ביותר לבדיקת תלונות הלקוחות לאחר פרוץ המשבר.

הנושא כולו נדון בשעתו במהלך השנים 1995 ו-1996, באופן תדיר בישיבות ועדת המשנה לשוק ההון, בראשותו של חבר הכנסת דן תיכון ובהשתתפותם של נציגים של נפגעי הבורסה.

כמו כן, התקיים דיון בוועדה לענייני ביקורת המדינה, והנושא אף נבדק בפיקוח על הבנקים על-ידי מבקרת המדינה, שהחליטה שאין מקום להרחבת הבדיקה.

גם ניסיונות מספר להביא את הממשלה להחליט על הקמת ועדת חקירה בנדון לא התקבלו על-ידה, והניסיון לאלץ את הממשלה לעשות כן באמצעות כמה עתירות לבית-המשפט הגבוה לצדק נדחו.

עם זאת – – –

יונה יהב (העבודה):

לא היתה שום החלטה של מבקרת המדינה.

שר האוצר י' נאמן:

אמרתי: מבקרת המדינה לגבי הרחבת הבדיקה.

עם זאת, אני מסכים שההצעה לסדר-היום תועבר לדיון בוועדת הכספים של הכנסת, שתבחן את הנושא.

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

ועדת ביקורת.

היו"ר א' זנדברג:

אדוני השר, המציע רמז בדבריו, כיוון שפורמלית הוא לא יכול לבקש להעביר לוועדה, לכוון את ההצעה לוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני מניח גם שיהיו כאן קולות שונים.

אפי אושעיה (העבודה):

אם השר מסכים, אני מסכים אתו.

שר האוצר י' נאמן:

אם כך, ועדת הכנסת תחליט בנושא.

היו"ר א' זנדברג:

יש עמדה אחת. מישהו ישמיע עמדה אחרת. אם כך, חברי הכנסת, הואיל והשר מסכים או מציע להעביר לוועדה, חבר הכנסת זאב בויס מבקש להסיר את ההצעה במסגרת דקה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לומר מייד, שאני מבקש להסיר טכנית, בהתאם למסורת הנהוגה כאן.

אני רוצה לומר, שהמשבר בשוק ההון בשנים 1993-1994 טושטש ונעלם במרוצת הזמן, אבל אלפים רבים מאזרחי המדינה נפלו עם הבורסה ולא התאוששו עד היום. יש חששות כבדים לטיב ההתנהגות של הגורמים המוסדיים שפעלו במעגלי שוק ההון, ויותר ויותר סימני שאלה מתעוררים, שמצריכים את הבדיקה המבוקשת הן לגבי התנהגות הבנקים באשראי, בוויסות האשראי, והן לגבי הפיקוח על הבנקים, אם הוא לא נרדם בשמירה אי-שם בשלהי 1993.

היו"ר א' זנדברג:

נא לסיים, חבר הכנסת בויס. דקה חלפה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לפי דעתי, אנחנו מדברים על קרחון ששני-שלישים שלו שקועים במים, אבל אלה שני-שלישים של עם ישראל שעסק אז בבורסה, והם שקועים עד היום עד צוואר תחת עולם של הבנקים שעושקים את הציבור הזה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת זאב בויס.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעה לסדר-היום בעניין המשבר בשוק ההון בשנים 1994-1993 והמשבר בבורסה.

משה גפני (יהדות התורה):

ועדת הביקורת.

היו"ר א' זמברג:

השר הציע להעביר לוועדה, ויש הסכמה של המציע. מכאן, שהצבעה בעד – משמעותה להעביר לוועדה, נגד – להסיר מסדר-היום. הואיל והשר הציע ועדה אחת ונשמעו קולות לוועדה אחרת, ועדת הכנסת תקבע.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

האם השר מסכים להעביר לוועדה לענייני ביקורת המדינה?

שר האוצר י' נאמן:

ועדת הכנסת תחליט.

היו"ר א' זמברג:

השר הציע ועדת הכספים. ועדת הכנסת תחליט.

רבותי, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 34

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 22

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' זמברג:

22 בעד, מתנגד אחד, נמנע אחד. אני קובע, כי הצעתו של חבר הכנסת אפי אושעיה בעניין המשבר בשוק ההון בשנים 1993-1994 והמשבר בבורסה בהתקבלה, והיא תועבר לדין בוועדה שתיקבע על-ידי ועדת הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר א' זמברג:

אני מזמין את השר לאיכות הסביבה להשיב על חמש שאלות לפרוטוקול, ומייד לאחר מכן – השאלתא בעל-פה של חבר הכנסת ויינברג. חבר הכנסת ויינברג, הנושא זז, אבל הנה הוא מגיע.

היערכות מגן-דוד-אדום למפגעים טוקסיקולוגיים

חבר הכנסת א' דרעי שאל את השר לאיכות הסביבה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

מתשובת משרד הבריאות על שאלתא שהגשתי – רצופות בזה השאלתא והתשובה – עולה, כי מגן-דוד-אדום אינו ערוך כראוי למצבי חירום של אירוע טוקסיקולוגי המוני וקרינה; חוסר היערכות שנבע מבעיות תקציביות.

רצוני לשאול:

מה עושה משרדך כדי לסייע למגן-דוד-אדום להיערך כראוי למפגעים טוקסיקולוגיים כאמור?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, במסרה לפרוטוקול)

החלטת ממשלה מס' 4347, מיום 11 בדצמבר 1994, אישרה את התקציב להיערכות ולהכשרת כל גופי ההצלה, ובהם גם מגן-דוד-אדום. על בסיס החלטה זו הצטייד מגן-דוד-אדום בשנת 1995 בציווד מיגון ובציווד הדרכה בסכום של 205,000 שקל, ומשרד הבריאות ניצל בשנה זו סכום של 340,000 שקל להפקת דפי מידע בתחום הטוקסיקולוגיה והתרופות.

זאת ועוד, משטרת ישראל רכשה והעבירה למגן-דוד-אדום מכשירי קשר לגל חבירה ארצי, שמנויים עליו כל גופי החירום וההצלה, בסכום של 460,620 שקל, וזאת מתוך סכום כולל של 1,583,430 שקל בשלב א', שנועדו לכלל המערך.

בתחום ההכשרה – הוקם מרכז הכשרה, המופעל על-ידי המשרד לאיכות הסביבה, ועובדי מגן-דוד-אדום מקבלים בו הכשרה על-פי התורה לטיפול באירועים, כפי שאושרה על-ידי הממשלה.

הנהלת מגן-דוד-אדום והאוצר לא הגיעו להסכמה בעניין הדרישה של מגן-דוד-אדום לתגמול כספי לכל העובדים עבור מטלה זו של טיפול ופינוי נפגעים לבתי-חולים מאזור האירוע, והעניין נמצא בעצם ימים אלו בבוררות מוסכמת.

קרינה מסרטנת ממכשירי פלאפון

חבר הכנסת י' וקנין שאל את השר לאיכות הסביבה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

בתוכניתו של דן מרגלית בערוץ השני התעמתה מנכ"ל משרדך עם מוזמנים נוספים בשאלה, אם יש חשש סביר לקרינה מסרטנת ממכשירי הפלאפון. מנכ"ל המשרד טענה, שמדינת ישראל היא מהמחמירות בתקנים.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקו הטענות בנושא, ומה העלו?

2. מה הם התקנים בישראל לעומת התקנים במדינות אחרות?

3. מה היא רמת הסיכון בשימוש בפלאפונים?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אגף הקרינה של המשרד לאיכות הסביבה מנפיק היתרים לכל מוקדי השידור של רשת הטלפונים הסלולריים ומפקח עליהם מבחינת סיכונים קרינה אלקטרו-מגנטית לסביבה.

אשר למכשירי הטלפון, חברת הטלפון, חברת הטלפון הסלולרי, הכוללות גופים בין-לאומיים, חייבות לעמוד בתקנים הטכניים והבריאותיים של הארגונים הבין-לאומיים.

2. INTERNATIONAL RADIATION – IRPA PROTECTION ASSOCIATION. המשרד לאיכות הסביבה אימץ את תקני – לכל תחומי הקרינה הלא-מייננת, לרבות התחומים של גלי רדיו מתחנת שידור וכן ASSOCIATION שידורי פלאפון. תקן זה הוא מחמיר, והוא אומץ גם על-ידי ארגון הבריאות העולמי.

3. קרינת רדיו עלולה לגרום להשפעות בריאותיות על-ידי חימום הגוף. השפעות אלו ידועות בשם אפקטים תרמיים. בשנים האחרונות הועלתה על-ידי חוקרים מספר הטענה בדבר קיומם של אפקטים אתרמיים. על ההשפעות של האפקטים האתרמיים עדיין יש מחלוקות בקרב מדענים.

מאחר שתקני חשיפה נהוג לבנות על סמך עובדות מוכחות, תקנים לאומיים ובין-לאומיים שונים מתבססים בדרך כלל על אפקטים תרמיים בלבד, תוך נקיטת מקדמי ביטחון מסוימים.

מתוך הידוע היום, לא קיימת סכנה לבריאות הציבור בשימוש בפלאפונים. עם זאת, משרדנו ממליץ על נקיטת אמצעי זהירות באמצעות צמצום הקרבה בין המכשיר לגוף – פתיחת האנטנה, שימוש באוזניים או בדיבורית.

זיהום נחל הירקון

חבר הכנסת א' כבל שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

מצב נחל הירקון עגום ביותר. מי שחשב שאסון הגשר במכבייה יגרום לשינוי גישה ולטיפול בנחל, טעה.

רצוני לשאול:

1. מה עושה המשרד לאיכות הסביבה נגד רשויות וגורמים פרטיים הממשיכים לזהם את הנחל?

2. מה עושה משרדך נגד הבנייה הבלתי-חוקית על גדות הנחל ונגד תוכניות בנייה נוספות העלולות לחסל את השטחים הפתוחים מסביב לנחל?

תשובת השר לאיכות הסביבה ל' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הירקון, כמו נחלים אחרים, מזוהם זה כ-40 שנה. האסון הנורא לפני כשנה העלה את נושא הזיהום בנחלים הן למודעות הציבורית והן אל מקבלי ההחלטות, שהחלו לראות בנחלים נושא בעל חשיבות לאומית.

להלן דיווח על הפעולות שננקטו לשיפור מצבו של הנחל: א. מכון טיהור שפכים כפר-סבא-הוד-השרון הוסדר ומפיק קולחים באיכות טובה; ב. בניית מכון טיהור רמת-השרון נמצאת בשלבים אחרונים לפני סיום והרצה; מועד הסיום נקבע לנובמבר 1998. השלמתו תביא להפסקת הזרמת הקולחים באיכות ירודה לירקון; ג. נערכת פעילות ענפה לאורך נחל קנה – אושר תקציב מאסף ביוב לאורך נחל קנה, שיאסוף שפכים של יישובים ערביים ויהודיים המוזרמים כיום לאפיק; ד. הקמת מתקן קומפקטי בבית-דגן לאחר שהמשרד מנע אכלוס שכונות באזור; ה. שפכי לוד ורמלה שוב אינם מגיעים לנחל הירקון, וכן הופסקה הזרמת השפכים התעשייתיים ממפעלי "דלקול" ו"הלפור" לאילון; ו. הוסדרה תחנת השאיבה בראש-העין והופסקו הגלישות לנחל; ז. הותקנו אמצעים טכנולוגיים במפעלי "נקה" ו"סנו" הוד-השרון למניעת גלישות לנחל בעת תקלות; ח. אושר תקציב בסך 5 מיליוני ש"ח לפעולות לאפיון המים והבוצה, לשיפור איכות המים.

ללא כל קשר לתהליכים המתמשכים הגביר המשרד לאיכות הסביבה בצורה ניכרת את פעולות האכיפה בירקון, הכוללות סיוורים, ביקורות ובדיקות לגבי מזהמים פוטנציאליים העלולים להזרים שפכים.

הפעולות שנקט המשרד בתחום האכיפה הן: א. נפתחו תיקי חקירה נגד מזהמים – נגד המועצה בבאר-יעקב בגין הזרמת שפכים; צווי התראה לפי חוק המים נגד מועצה מקומית רמת-השרון, נגד מועצה מקומית אלפי-מנשה, נגד מועצה מקומית בית-דגן ונגד עיריית רמלה; ב. מתבצע פיקוח הדוק נגד מפעלים אשר יכולים להזרים שפכים לנחל בזמן תקלות; ג. הוצגה דרישה לרשויות לטפל בשפכים ולהביאם לאיכות הנדרשת להזרמה לירקון; ד. תקלות מטופלות במהירות רבה יותר מול הרשויות, ומתבצעות עבודות יזומות במגמה למנוע זרימת שפכים לנחל.

2. אין בנייה לא-חוקית או בנייה בכלל על גדות הנחל.

המשרד לאיכות הסביבה אינו אחראי לחוק התכנון והבנייה, אלא הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה. עם זאת, המשרד לאיכות הסביבה מקדם בימים אלו תוכנית לשיקום הנחל – תממ/10/3, תוכנית שאמורה למנוע בנייה בלתי מבוקרת באזור הירקון.

מקום מושבה של הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

סעיף 3 לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998, קובע, כי מקום מושבה של הרשות המאוחדת, אשר הוקמה מכוח החוק, הוא בירושלים. והנה נודע לי, כי קיימת כוונה להקים את משרדי הרשות בבית-דגן, בניגוד לתכליתו של הסעיף, שהיתה לוודא את הקמת משרדי הרשות דווקא בבירה.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?

2. האם תבוטל הכוונה האמורה?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נקבע בחוק, כי מקומה של הרשות החדשה יהיה בירושלים. זה שנתיים מתקיימות פעילויות רבות, משפטיות, מינהליות ותפעוליות בנוגע לאיחוד הרשויות ולמיזוגן לרשות אחת. הקביעה בחוק לגבי מקום מושבה של הרשות החדשה מעוררת קשיים תקציביים על רקע זכויות ותנאי עובדים, שכן עלינו לדאוג לתקציבים לצורך פרישה של עובדים, השוואת שכר עובדים וכן תקציב מיוחד לכיסוי הפרשי העלויות לגבי דיור בירושלים. לכל אלה אין לרשות כיסוי תקציבי, והם לא מופיעים בחוק התקציב.

2. פניתי לראש הממשלה ולאוצר כדי לאתר את התקציב הדרוש להפרשי העלויות בנושא הדיוור. כאשר זה יוסדר, נמקם את כל משרדי הרשות בירושלים.

קשרים בין חברת "סלקום" למשרד לאיכות הסביבה

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

מנתונים הנמצאים בידי עולה, כי היתר ההקמה לאנטנת "סלקום" בקניון "האירוסים" בנתניה עלולה לסכן נכים בכיסאות גלגלים חשמליים, נושאי קוצבי לב, נושאי מכשירי שמיעה ועוד. האנטנה משבשת גם מכשור רפואי במרפאה סמוכה. מזמינת הסקר והממנת היא חברת "סלקום".

רצוני לשאול:

1. האם חברת סלקום "משלמת" למשרדך, במישרין או בעקיפין, כספים כלשהם מלבד בדיקות קרינה?

2. האם חברת "סלקום" מעבירה כספים למשרד, או למי מעובדיו, תמורת תחנות שידור?

3. האם החברה מממנת השתלמויות, כנסים וכיוצא בזה, לעובדי המשרד?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חברת "סלקום" אינה משלמת למשרד לאיכות הסביבה, במישרין או בעקיפין, כספים כלשהם. המשרד, באמצעות אגף הקרינה, אוסף את החוק על החברות המפעילות את רשת הטלפונים הסלולריים על-ידי הנפקת היתרי הקמה והפעלה לכל מוקד שידור.

בדיקות הקרינה לקבלת היתר הפעלה מבוצעות על-ידי החברה "בודק מוסמך", הפועלת בהיתר המשרד לאיכות הסביבה. חברות הטלפונים הסלולריים משלמות לבודקים המוסמכים עבור דוח "הערכת סיכונים" תיאורטי ובדיקות בשטח.

2. חברת "סלקום" אינה מעבירה כספים למשרד או למי מעובדיו תמורת תחנות שידור במישרין או בעקיפין.

3. חברת "סלקום" אינה מממנת השתלמויות, כנסים וכיוצא בזה לעובדי המשרד.

איסוף פסולת נייר למיחזור

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בסיור שערכתי עם פעילי איכות הסביבה בקריית-מוצקין, ב-21 ביוני 1998, התברר לי להפתעתי, שחברת "אמניר" חדלה לאסוף את מכלי פסולת הנייר בטענה שמגיע לה כנגד איסוף זה תשלום.

רצוני לשאול:

1. האם נושא איסוף פסולת נייר נמצא בפיקוח המשרד?

2. האם במסגרת זו קבע השר נהלים לאיסוף פסולת נייר המחייבים את כל העוסק בכך?

3. האם הפקת הרווח ממיחזור הנייר אינה מספיקה ויש צורך לדרוש מהרשויות המקומיות גם תשלום עבור פינויה?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשרד לאיכות הסביבה הופקד על-ידי הממשלה לטפל בנושא הפסולת המוצקה, והוא פועל זה זמן רב לקידום הפחתת הפסולת והמיחזור. הסמכות הראשונית והבלעדית לטיפול בפסולת ובמיחזור היא בתחום הרשות המקומית. כבר היום נעשות פעולות לשיפור הטיפול בפסולת ברשות מקומית. בחלק מהרשויות המקומיות יש חיוב של התעשייה על-פי כמות או נפח הפסולת.

במסגרת הפעולות לצמצום הטמנת הפסולת נוקט המשרד לאיכות הסביבה פעולות מספר: בדיקת כדאיות המיחזור בישראל; קידום החקיקה בנושאי הפחתה במקור, שימוש חוזר ומיחזור; חיוב משרדי ממשלה ברכישת מוצרים ממוחזרים.

2. לצורך קידום הנושא, פורסם בשנת 1993 חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור. מכוח חוק זה הוטל על המשרד לאיכות הסביבה להתקין תקנות וצווים, לרבות תקנות הקובעות את יעדי המיחזור.

במרס 1998 אושרו תקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור (חובת פינוי פסולת למיחזור), התשנ"ח–1998. תקנות אלה מחייבות רשויות מקומיות להפחתה של כמות הפסולת שלהן לסילוק על-ידי פינוי למיחזור של חלק ממנה, באחוזים המפורטים להלן: 10% לפחות עד סוף שנת 1999, ועלייה הדרגתית של עד 25% לפחות עד סוף שנת 2008.

אנו תקווה כי תקנות אלה יובילו להקטנת כמות הפסולת בכלל והפסולת המיועדת להטמנה בפרט, וכן יובילו להגדלת המיחזור.

3. חברת "אמניר" וחברות איסוף נייר נוספות הן חברות מסחריות, המבצעות את השיקולים הכלכליים שלהן. חברות אלה אוספות פסולת נייר מרשויות מקומיות אשר כדאיות להן מבחינה כלכלית, ברשויות שבהן יש ריכוזי נייר גדולים ובאיכויות גבוהות, או כאשר הרשות המקומית משלמת להן עבור פינוי הפסולת.

אנו תקווה כי פעולות משותפות של הממשלה, הרשויות המקומיות והתעשייה יובילו לטיפול נאות בפסולת מוצקה להגברת המיחזור.

שאלות בעל-פה

היו"ר א' זמברג:

שאלתא בעל-פה לחבר הכנסת צבי ויינברג. ישיב שר האוצר. השאלתא היא בעניין: איום לבטל את הפטור על השכרת דירות. בבקשה, חבר הכנסת ויינברג.

איום לבטל את הפטור על השכרת דירות

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, רצוני לשאול את השר –

1. אם במסגרת רפורמה במסים מתוכנן לבטל את הפטור על השכרת דירות?

2. אם כן – האם צעד זה לא יעלה את שכר הדירות ויפגע בצורה משמעותית בעשרות אלפי עולים, וגם בוותיקים? תודה.

היו"ר א' זמברג:

תודה. השר ישיב.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, בתשובה על השאלתא של חבר הכנסת ויינברג אני רוצה להדגיש –

1. במסגרת השינויים הנבחנים במערכת המסים בישראל, נבדקים ההיבטים הכלכליים, החברתיים והמשפטיים של כל אחת מהטבות המס לסוגיהן ולמיניהן.

יצוין, כי הפטורים ממס מעניקים בעיקר הטבה לבעלי הכנסות גבוהות, שהם הנהנים העיקריים בשל שיעור המס החל עליהם.

אם וכאשר יוחלט על שינוי כלשהו ברשימת הפטורים, יובא הדבר לאישורן של הממשלה ושל הכנסת.

2. המס הינו גורם אחד מתוך גורמים רבים המשפיעים על שכר הדירה. לדוגמה: עקב עודף היצע בשוק הנדל"ן כיום, ייתכן אף ששכר הדירה ירד.

בכל מקרה, השיקול שהצביע עליו חבר הכנסת ויינברג יובא בחשבון בעת הדיונים בשאלה איזה פטורים יבוטלו.

היו"ר א' זמברג:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינברג.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני מודה לך, אדוני השר, אבל אמרת שמדובר על מיסוי על דירות יקרות ושזה לא יפגע בשכבות האוכלוסייה הנמוכות. השאלה היא, האם המיסוי המתוכנן, אפילו על הדירות היקרות, לא עלול בעקיפין להעמיק את השפל בענף הבנייה.

היו"ר א' זמברג:

תודה. סליחה, אדוני השר. לפני כן – שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני שר האוצר, אדוני היושב-ראש, שאלה והערה. קודם כול, לגבי המיסוי על שכר דירה – ממילא החוק שאישרנו הוא הוראת שעה, והוא מסתיים עוד מעט. רציתי פשוט להזכיר לחברי חבר הכנסת ויינברג, שלגבי החוק הזה, עד שתעבור הרפורמה, ממילא נצטרך עוד הפעם לחוקק את החוק או לא לחוקק אותו, פשוט מבחינת הקלנדר הפרלמנטרי.

רציתי באותה הזדמנות לבקש ממך הבהרה. כיוון שיש טענה קשה באוויר – ואגב, היא תשפיע גם על הצבעות שלי ושל אחרים – שבמכלול, תהיה פגיעה יותר גדולה בשכירים או באנשי המעמד הבינוני הנמוך מאשר באנשים מהמעמד הבינוני-בינוני, גבוה וגבוה מאוד, בעיקר כיוון שאחרי הכול, חלק גדול מאוד מהפטורים, יש להם גם או אלמנט סוציאלי, כמו לנכים ואחרים, או לסקטורים כמו מורות, מורים,

אבל זה על-פי רוב מורות, שהם בסך הכול אינטליגנציה עובדת בדרגות שכר בינוניות ומטה – האם תוכל להבהיר את העניין הזה? תודה רבה.

היו"ר א' זמברג:

תודה. כבוד השר ישיב על שתי השאלות הנוספות.

שר האוצר י' נאמן:

לשאלתנו הנוספת של חבר הכנסת ויינברג – לא דיברתי על דירות יקרות. דיברתי על כך, שכאשר אדם נמצא בשיעור מס שולי של 50% או 60%, הוא נהנה מהפטור במלואו. לעומת זאת, יש אדם שנמצא בשיעור מס נמוך, ובעלי הדירות הזולות יותר, הפחות-יקרות, דווקא נמצאים בשיעורי מס נמוכים יותר. דיברתי על האפקטיביות של הפטור ועל כך שהפטור גורם לרגרסיביות במערכת המס.

לשאלה של חבר הכנסת וייס – הוא העיר בצדק, שממילא הפטור יבוטל ב-31 בדצמבר 1998. אני גם רוצה להדגיש, שהפטור יהיה לשנה אחת בלבד, וכשהבאתי את הארכת תוקף הפטור הדגשתי זאת.

שבח וייס (העבודה):

דרך אגב, אתה התנגדת.

שר האוצר י' נאמן:

אני גם התנגדתי. אבל אמרתי, שמכיוון שממילא נדון בכל מערכת המסים לקראת שנת 1999, אז הדברים יובהרו.

לשאלה של חבר הכנסת וייס – אני רוצה להבהיר בצורה חד-משמעית, שהכוונה היא לא רק שלא להכביד על השכבות שמרוויחות מעט, סכומים נמוכים, אלא אפילו להיטיב את מצבן.

אני רוצה להדגיש, שבמדינת ישראל מערכת המס כיום היא במידה רבה מערכת רגרסיבית בשל הפטורים הרבים שבה. הדוגמה לכך היא הפטור משכר דירה. אני ער לכך שבמדינת ישראל יש להקל את המס על השכבות הנמוכות, וברפורמה שתוצע אני מקווה שנוכל להצביע על כך, על מנת שחלוקת הנטל תהיה צודקת יותר.

היו"ר א' זמברג:

תודה לשר האוצר.

הצעות לסדר-היום החלטה של מוסדות האו"ם כי ההתנחלויות בשטח כבוש פוגעות בחוק הבין-לאומי

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום, להצעות דחופות לסדר-היום בנושא: ההחלטה של מוסדות האו"ם כי ההתנחלויות בשטח כבוש פוגעות בחוק הבין-לאומי; הצעות לסדר-היום מס' 5049, 5064, 5090 ו-5070.

ראשון הדוברים – חבר הכנסת דוד צוקר. אינני רואה אותו כאן. אם כך, אני מסיר את הצעתו. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. שלוש דקות לכל דובר; ואני מבקש להקפיד על מסגרת הזמן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בא להביע שאט-נפש על הכוונה והניסיון לכנות את המתנחלים ביהודה, בשומרון ובעזה מבצעי פשע בשטח כבוש. זהו זלזול במושג משפט בין-לאומי, במושג פשע ובמושג כיבוש. היהודים מעולם לא כבשו את יהודה, שומרון ועזה, אלא שחררו אותם. הם היו מאז ומעולם שלנו, על-ידי הבורא עצמו שהבטיח אותם לנו, לאבותינו. חזרנו אליהם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

באמת, באמת. הכיבוש הוא הפשע הגדול ביותר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מבקש. יש לי שלוש דקות ולא ארשה לך להפריע לי. לא ייתכן דבר כזה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת אחמד סעד, אני מבקש לא להפריע. אנחנו מנסים לפעול על-פי המסגרת. אני מבקש, בלי שאלות בשלב הזה. בבקשה תמשיך, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני בא לקבוע עובדות, אמיתות שאין עליהן עוררין.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש עוררין. יש עוררין. מי אמר שאין עוררין?

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

זו חזרה על ההחלטה הנפשעת של האו"ם בשנת 1975, שזיהתה ציונות עם גזענות, ובבושת פנים חזר בו האו"ם ממנה לפני שנים מעטות.

אני מניח, מאמין ובטוח, וקורא לאו"ם ולמוסדותיו לחזור בו מן הכוונה לזהות את אחד המעשים המפוארים ביותר בתולדות עם ישראל ובתולדות הארץ הזאת, ששמו ההתיישבות ביהודה, בשומרון ובעזה, בשם פשע. זה איננו כיבוש, אלא שחרור. אם התנחלות היא מושג כביכול שלילי, נלמד קצת את מדינות האו"ם, אותן 114 מדינות שהצביעו בעד, לבושתן הגדולה, שיהושע התנחל בארץ הזאת על-פי צו אלוהי, שאמר לו: אל תערוץ ואל תיחת. עד סוף כל הדורות אנו נרגיש בעלים יחידים של הארץ הזאת. הארץ הזאת היא של עם ישראל, שניתנה לו על-ידי הבורא. זו הבטחה אלוהית, ואנחנו קיימנו אותה באיחור, אבל קיימנו ואנחנו ממשיכים לקיים אותה.

לצערנו הרב, כל החלטה נפשעת במוסדות האו"ם, שתבוא על-ידי קבוצת מדינות מאפריקה ומאסיה, ביוזמה ערבית או ביוזמה אחרת, יוצאת תמיד ברוב גדול. כך שחדלנו להתרשם מן הרוב המזויף הזה, הרוב הבלתי-מוסרי הזה, הרוב הבלתי-אנושי הזה.

אני קורא לאותם מוסדות לבטל את עצם הכוונה הזדונית הזאת. היא מעידה על בורות במשפט בין-JEWISH HOME לאומי. המשפט הבין-לאומי מכיר במנדט על ארץ-ישראל כחזרת העם אל ביתו. בארץ-ישראל. זה מה שבלפור הצהיר.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בפלסטין.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

וזה מה שהעולם הכיר בו, וזה מה שחבר הלאומים הכיר בו, וזה מה שהעולם כולו עוד יכיר בו.

היו"ר א' זנדברג:

נא לסיים, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לכן, אני מגנה בכל לשונות הגיוני האפשריות את כינוי ההתנחלויות, ההתיישבות המפוארת, שכולה יצירה, כולה בנייה – –

היו"ר א' זנדברג:

נא לסיים, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסיים. – – כולה עשייה אנושית מן המדרגה הראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה קולוניאליזם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תפסיק. באמת, יש לי שלוש דקות.

היו"ר א' זנדברג:

שלוש הדקות הסתיימו. נא לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו לך שלוש דקות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

פשע הפשעים היה בשואה. פשעים היו ברואנדה. פשעים היו בבוסניה. אבל לחזור לארץ מולדת – אין דבר מוסרי מזה, אין דבר נעלה מזה ואין דבר שיחזיק מעמד כמו העניין הזה.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת שאקי. חבר הכנסת אלכס לובוצקי – איננו נמצא; אני מסיר את הצעתו מסדר-היום. חבר הכנסת רפאל פנחסי, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הכיבוש הוא פשע.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה כינית את המשרתים בצה"ל פושעים. אם אתה חוזר על הביטוי האומלל הזה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני חוזר על זה: הכיבוש הוא פשע, והשירות של ערבים בצבא הוא השתתפות בפשע.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

צה"ל הוא הצבא הטהור ביותר בעולם ובהיסטוריה האנושית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צבא כובש ומדכא.

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת שאקי ודראושה, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת פנחסי לדבר. שלוש דקות.

בנימין אלון (מולדת):

השאלה היא אם הפרוטוקול קלט את הדברים של חבר הכנסת דראושה.

היו"ר א' זמברג:

נבדוק זאת בסוף הדיון.

חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אם לא, שיחזור על דבריו.

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת אלון, יש לך שלוש דקות. תדבר אחר כך. אם אתה רוצה – תוכל להתייחס לכך בדברייך לפרוטוקול. חבר הכנסת אלון, אני מבקש ממך לאפשר לחבר הכנסת פנחסי לדבר.

בנימין אלון (מולדת):

שיחזור על דבריו.

היו"ר א' זמברג:

כאשר תעלה לדבר תוכל לומר את מה שאתה רוצה. חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח ששר המדע, שהוא השר המקשר ששייב בשם משרד החוץ, נוכח וישמע את השאלות שאני רוצה לקבל עליהן תשובות.

ביקשתי להעלות כהצעה דחופה לסדר-היום את החלטת האו"ם שלפיה שטחי ההתנחלויות הם שטחים כבושים. החלטת האו"ם היא החלטה קשה מבחינת המשפט הבין-לאומי, והיא בעלת השלכות חמורות ביותר. יש להשיב תשובות ברורות על עמדה פרובוקטיבית זו.

אני שואל את משרד החוץ: האם הוא היה ער לכך שעומדת להתקבל החלטה כזאת? מה הם עשו? האם הם נקטו פעולות? האם הם דיברו עם מדינות? או שהם סמכו על "יהיה בסדר", כמו שרגילים, וחשבו שלא תהיה החלטה כזאת?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה זאת אומרת לנקוט פעולות? מעצר מינהלי, למשל, נגד נציגי המדינות? מה זה לנקוט פעולות?

רפאל פנחסי (ש"ס):

לעשות הסברה בין המדינות הידידותיות, שלא יתמכו בהצעה כזאת. נכון שאנחנו לא מצפים מהאו"ם – וזה לא מוסד שאוהד את מדינת ישראל – שיתקבלו בו החלטות אוהדות לנו. אבל לפחות – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הוא הצביע על הקמת מדינת ישראל. עכשיו יש לך משהו נגד האו"ם?

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת פנחסי, הדו-שיח הוא על חשבון הזמן שלך. אני מפנה את תשומת לבך לכך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני חושב שאולי בהקמת המדינה הוא הצביע בעד. אבל היום אין ספק שיש שם רוב מוחץ – בכל נושא שמועלה בעניין ישראל מרגישים את הרוב נגדה. אבל פה יש השלכה מאוד חמורה להחלטה. היא לא נתקבלה במליאת האו"ם, אלא אני מבין שהיא נעשתה באחת מוועדות המשנה. האם מדינת ישראל יכלה להפעיל את המדינות הידידותיות לה, לפחות שיבואו בדברים, כדי שתתקבל החלטה שתהיה מאוזנת? פה יש החלטה חמורה ביותר. זאת אומרת, הם קוראים למדינה מדינת כיבוש. מחר יכולות להיות לכך השלכות שנוגעות לתביעות של מזיקין, לבקשת פיצויים ולדברים אלה ואחרים.

לכן, שאלתי למשרד החוץ היא זו: האם באמת הוא היה ער לנושא? או שהוא סמך ש"יהיה בסדר" ולא עשה שום פעולה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

השאלה היא, למה זה קורה? למה? תשאלו את עצמכם. כל העולם? כל מדינות העולם? מה קרה? כולם טועים ורק מדינת ישראל לא?

רפאל פנחסי (ש"ס):

לכן אני שואל, האם זה היה כל העולם, או שבדיעבד, בלי שהיינו ערים לכך, היה מספר משתתפים מועט שקיבל את ההחלטה. אומנם ההחלטה נתקבלה ברוב, אבל השאלה היא, איזה רוב היה שם. גם פה בכנסת אתה רואה שיושבים עשרה חברי כנסת ומקבלים החלטות. כשיש ארבעה מול שישה, הרוב מקבל את ההחלטה. השאלה פה באמת – מה היו התוצאות, כמה הצביעו והאם היו ערים לדברים.

אלה שאלות שאני מפנה למשרד החוץ. האם הוא נקט פעולות הסברה מספיקות כדי למנוע את ההחלטה הזאת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא עניין של הסברה, זה עניין של מהות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

עמדתי בהבטחה שהדו-שיח יהיה על חשבוני. תודה רבה.

היו"ר א' זמברג:

כן ירבו. תודה לחבר הכנסת פנחסי. הדובר הבא הוא חבר הכנסת סאלח טריף; הוא איננו. אני מסיר את הצעתו מסדר-היום. אני מזמין את חבר הכנסת בנימין אלון. בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

האם בשלב זה אני יכול לבקש חנינה?

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת צוקר, חנינה זו הפחתת עונש וזה רק בעבור ריצוי שליש או שני-שלישים. זה תלוי.

דוד צוקר (מרצ):

חנינה – – –

היו"ר א' זמברג:

חנינה מוחלטת. במסגרת הסרת ההצעות מסדר-היום אפשר מסגרת רחבה קצת יותר.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השטחים שנכבשו על-ידי עבדאללה ב-1948 הוכרו על-ידי פקיסטן OCCUPIED ואנגליה. נקודה. כל העולם, לרבות האו"ם, לא הכירו ביהודה ובשומרון ובעזה אלא כ- TERRITORIES. בדיוק כמו עכשיו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — לא ישראלי ולא ירדני.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מה קרה לך? לא נוח לך — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת טלב אלסנע, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת אלון לומר את דבריו. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, שיהיה ברור, אני לא מתכוון להיות נדיב כמו הרב פנחסי שקדם לי, וחברי הכנסת הפלסטינים לא יגזלו ממעט זמן ההתבטאות שיש לנציג המיעוט פה.

היו"ר א' זמברג:

בוא לא נבזבז את הזמן על משא-ומתן. דבר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הם מתקנים אותך, הם לא גוזלים.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת אלסאנע, כבר קראתי אותך לסדר פעם אחת.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אולי תקרא לו פעם שנייה, אדוני היושב-ראש?

היו"ר א' זנדברג:

כשאני אחליט.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תן לו זמן פציעות.

בנימין אלון (מולדת):

שטחים כבושים, רבותי, אנחנו כאן דורכים כרגע על שטח כבוש. ארצות-הברית לא הכירה מעולם בגבעת-רם ובירושלים המערבית כחלק ממדינת ישראל. אז ישראל הכירה. מדינה אחת מול כל העולם, מה היא חושבת את עצמה? ישראל. ירושלים המערבית היא שטח כבוש. 170,000 אזרחים ירושלמים גרים בפסגת-זאב ובגילה, שזה שטח כבוש מ-1967, וכל השאר גרים בשטח כבוש מ-1948. באר-שבע, לוד, רמלה, כל המקומות האלה אינם חלק מתוכנית החלוקה, שהיא התוכנית היחידה שהכיר בה האו"ם. כל שאר המקומות הם שטחים כבושים, שהאו"ם מעולם לא הכיר בהם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה רוצה להחזיר את זה לפלסטינים? אפילו הפלסטינים לא מבקשים את זה.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

בנימין אלון (מולדת):

רבותי, כל הבנייה שבנה משרד השיכון בלוד, ברמלה, בבאר-שבע, בירושלים המערבית, זו בנייה שלפי החלטת האו"ם היא שווה למעשה הנאצים. כך החליט האו"ם, שהבנייה של השיכונים לעולים החדשים בבאר-שבע היא מעשה נאצי, כי לקיים את חזון קיבוץ הגלויות של מדינת ישראל, להביא לכאן עולים חדשים משבעים גלויות ולשכן אותם בארץ-ישראל זה בדיוק מה שעשו הנאצים. ואני פה בכנסת צריך להתווכח עם חברי כנסת, בכנסת ישראל, שמתווכחים וצועקים: אבל האו"ם אומר. והם יחד עם האו"ם.

רבותי, אם לא נקלוט אחת ולתמיד, שעם כל הרצון שלנו להיות שייכים למשפחת העמים, ואנחנו חייבים לרצות להיות שייכים למשפחת העמים, אנחנו איננו יכולים לסגור את התנ"ך ולסגור את הציונות ולסגור את האמונה שלנו עד שהאו"ם יחליט שהציונות מותרת, עד שהאו"ם יחליט שקיבוץ גלויות וההתיישבות בארץ-ישראל הם מותרים. ואם יש חברי כנסת שמצפים ממני או מאיזה יהודי ציוני שפוי לעצור את המעשה הציוני ולהמתין להחלטת האו"ם, אני מאוד מאוד מקווה שהם לפחות יודעים שהם שוטים וחסרי כל בינה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת בנימין אלון. אני מזמין את חבר הכנסת צבי ויינברג; בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת עזמי בשארה.

דוד צוקר (מרצ):

אין קשר בין ההתנחלויות למעשה ציוני.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה "אין קשר"? ירושלים זה התנחלות.

דוד צוקר (מרצ):

כל אידיאולוגיה התעוותה בשלב מסוים; בין השאר, גם הציונות – בעיוות של ההתנחלויות. זה סוג של עיוות בעיני – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החלטת האו"ם היא כה מופרכת, עד שקשה להבין איך מדינות כה רבות הצביעו בעדה. אנו יודעים שהיו אלה הסורים והמצרים שדחפו להעברת ההחלטה, אבל מבחינה פסיכולוגית, המעשה אולי יותר חמור מהאספקט המשפטי.

הפעולות המרושעות של סוריה ומצרים בעצם אילצו את מדינת ישראל לא לאשר את האמנה שנוגעת בתודעתנו הלאומית, וחובתנו המוסרית לזכור ולהזכיר לכל הדורות את פשעי הנאצים נגד עמנו. מעל ומעבר לנזק הפוליטי שגרמו לנו הסורים והמצרים, הם גרמו לרבים מאזרחי ישראל, שזכר השואה עדיין חרות במוחם ובלבם, צער ומבוכה.

כמי שדוגל בקיום יחסים מדיניים והומניים עם כל מדינות ערב, אני מגנה בכל תוקף את התכסיס האחרון של מדינות ערב. מקוממת במיוחד היא העמדה העוינת העקבית, שמוביל שר החוץ של מצרים, עמר מוסא, כנראה בהסכמתו של הנשיא מובארק, כדי לגדף כמעט כל החלטה של ממשלת ישראל. האם זה בעל הברית שחתמנו אתו חוזה שלום לפני 20 שנה, שהחזרנו לו כל סנטימטר של אדמה, בתקווה שהוצאנו את מצרים ממעגל האיבה?

דווקא בימים אלו של דיונים קריטיים על הפעימה השנייה, מצרים, שהיתה אמורה לעזור לתהליך השלום, גורמת לכך שדעת הקהל הישראלית תפנה עורף לפשרות שהממשלה מנסה לבצע. הגיע הזמן שמדינות הפועלות למען הסדר שלום במזרח התיכון, במיוחד ארצות-הברית, יגידו למצרים, שפעולותיו העוינות של שר החוץ של מצרים, המתבצעות בעקביות ובהתמדה, מנוגדות להסכמי השלום שחתמנו עם מצרים. לא ייתכן שמצרים תתייצב בחזית אחת נגדנו עם סוריה, שעדיין מסרבת לקיים שיחות מדיניות אתנו.

האמנה קובעת, ואני מצטט, שפעילות התנחלות בשטחים היא פשע מלחמה חמור. בעיני זאת נבזות ממדרגה ראשונה להשוות עבירות כמו התיישבות חוקית, שאושרה במקור על-ידי ממשלות שמאל ישראליות, עם פשעי השואה. כמו שהזכיר זאת חבר הכנסת שאקי, יש כאן חזרה להחלטות המבישות של האו"ם נגד ישראל בשנות ה-60 וה-70; כמו החלטת האו"ם שעשתה השוואה בין ציונות לגזענות. חשבנו שעם ביטול ההחלטה הזאת על-ידי האו"ם לפני כמה שנים נחנך עידן חדש ביחס של האו"ם למדינת ישראל. לצערי הרב, נראה שטעינו. אני מקווה שעדיין לא מאוחר לשנות את ההחלטה המוטעית והמבישה הזאת. תודה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת ויינברג. אני מזמין את חבר הכנסת עזמי בשארה, אחרון המציעים במסגרת ההצעות לסדר-היום.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, העברת תושבים משטח כבוש היא עבירה על החוק הבין-לאומי. העברת תושבים מהמדינה הכובשת לשטח הכבוש היא עבירה על החוק הבין-לאומי. פרופסור שאקי יודע זאת, אבל יש לו קונצפציה אידיאולוגית אחרת מלכל העולם. הוא רוצה שהאו"ם יהיה התנועה הציונית. הוא לא.

האו"ם מלכתחילה ראה במעשה ההתנחלויות, לא רק האו"ם אלא גם ארצות-הברית, בעבר הם קראו , כלומר לא לגיטימי וכו'. כמובן, אתה יודע, ILLEGITIMATE לזזה מכשול בפני השלום, קראו לזה ארצות-הברית היא כן בעלת ברית של ישראל, לא כמו מצרים, חבר הכנסת ויינברג, והם ראו בהתנחלויות משהו לא לגיטימי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

בטקסס יותר לגיטימי מאשר בבית-אל.

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת שאקי, ביקשת שלא יפריעו לך – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לדעתי כן. חברי הכנסת – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תגיד להם שיצאו מטקסס.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אין בזה חדש, ההתרעמות – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אם אתה סומך על ארצות-הברית, אז תלך עד הסוף – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ההתרעמות הזאת – – –

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בויס, אני מבקש לאפשר – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

האמריקנים הכניסו את כל האינדיאנים לשמורות טבע.

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת אלסאנע, חבר הכנסת בויס, אני מבקש לא להפריע. תן לו לסיים את דבריו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אין בזה שום דבר חדש.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה רוצה שאני אוציא אותך? די. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת בשארה לסיים את דבריו. אני אודה לחבר הכנסת בויס אם הוא יאפשר לו לעשות כן.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אם ארצות-הברית חשבה כך, אז תארו לעצמכם מה העם הפלסטיני למשל חושב על כך שלא רק מתיישבים באדמתו, ולא רק מפקיעים אותה כדי להתיישב, ולא רק מעבירים תושבים על-ידי מניעת איחוד משפחות והחרמת תעודות זהות ואיסור על אנשים שנסעו לחוץ-לארץ לחזור לארצם ומולדתם, לא רק על-ידי כך, אלא גם מניעת כל אפשרות שיהיה אי-פעם ביטוי פוליטי לישותו הלאומית של העם הזה. זה נקרא בכל עגה מודרנית אפשרית – קולוניאליזם. יש לזה שם. אתה משתמש במשאבים של הארץ ההיא – במים, באדמה – מעביר את תושביך לשם, מונע מהתושבים לחזור לאדמתם אם הם עוזבים אותה, תופס את הגבולות, מנצל אותם כלכלית ומונע מהם ביטוי פוליטי. זה נקרא קולוניאליזם? ולמטרה זו הוקמו ההתנחלויות.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מדינת אפרטהייד?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ולמטרה זו בלבד פוזרו בצורה שהם פוזרו, דמוגרפית.

היו"ר א' זמברג:

נא לסיים, חבר הכנסת בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אלה הן עבירות על החוק הבין-לאומי, ואתם יודעים זאת. כמובן, עם הצביעות קשה להתווכח; אף שאני מעדיף צביעות על פאשיזם. אבל קשה להתווכח עם צביעות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אבל, בא חבר הכנסת בני אלון ואומר לנו: תראה, הכול שטח כבוש, גם 1948 הוא שטח כבוש, נכון? בעיני הפלסטינים אז זה היה שטח כבוש. אבל הפלסטינים בעולם הערבי מוכנים להגיע אתכם לפשרה על גבולות 1967, וזה כבר הגבול הבין-לאומי הלגיטימי המוכר בכל העולם. למי יש היום אינטרס להשוות את הגדה המערבית ורצועת-עזה לגליל ולבאר-שבע? רק לאנשים שלא רוצים לצאת מהגדה, רק להם יש אינטרס כזה. אנחנו אומרים שאנחנו מוכנים, כל עמי ערב מוכנים, אומרים לך

שמוכנים להתפשר. והאו"ם בברכתו מוכן להחשיב את זה כגבול הבין-לאומי. באים ואומרים: טוב, הכול היה שטח כבוש. מה רוצים להגיד – – –

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בשארה, אתה חורג ממסגרת הזמן, אבקש לסיים את דבריך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – – מלכתחילה היתה תנועה קולוניאלית? אנחנו מסכימים על כך, אבל זו פוליטיקה. והיום יש אפשרות – – –

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת בשארה, הזמן תם, תודה. אני מזמין את שר המדע, השר סילבן שלום, להשיב. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אפשר הצעה אחרת?

היו"ר א' זמברג:

אני מציע שתברר, חבר הכנסת וייס, מכיוון שיש פה רשימות רבות. בבקשה, אדוני השר.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אמנת רומא היא זו שמניחה את התשתית לכינון בית-דין בין-לאומי קבוע, אשר יוסמך להעמיד לדין יחידים בגין ביצוע פשעים הכלולים בסמכותו, קרי השמדת עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה אחרים.

אני רוצה להזכיר, אולי שכחנו, אבל אין לשכוח, כי מייד לאחר השואה – אסונו הגדול של העם היהודי והאסון הגדול ביותר שקרה לעם כלשהו – היו אלה מנהיגי היהדות העולמית שקראו לכינון בית-דין פלילי בין-לאומי לשיפוט פושעי מלחמה.

החל מראשית שנות קיומה של מדינת ישראל הצטרפו משפטנים ומדינאים ישראלים לקריאה שהתבססה על מוראות הפשע החמור ביותר שאותו ידעה האנושות מעודה. על רקע זה נטלה ישראל חלק פעיל ביותר בתהליך הארוך והממושך שקדם להקמת בית-הדין, לרבות המשא-ומתן המתמשך והמורכב על ניסוח החוקה. אנחנו אלה שדחפנו, אנחנו אלה שביקשנו, אנחנו אלה שסייענו, ולבסוף – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — אז מה אתם באים עכשיו — — —

שר המדע ס' שלום:

— — — חרף זאת התנגדה ישראל בסופו של דבר לאמנה שהובאה להצבעה.

לצערנו ולחרפתו של הפורום הבין-לאומי אשר דן באמנה — אני אומר: לחרפתו — ניצול ציני של האמנה על-ידי כמה מדינות — לצערנו, המדינות הערביות היו המובילות — — —

דוד צוקר (מרצ):

איזה מספר? זה 130.

שר המדע ס' שלום:

— — — הפך את האמנה מבשורה של צדק — חבר הכנסת צוקר — מדינות מספר בלבד הובילו את המהלך, אחרים הסכימו לו — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כמה התנגדו?

שר המדע ס' שלום:

אבל תקשיב למה שאני אומר. אתה אולי גם מסכים להחלטה שהתקבלה; זה בכלל יהיה אסון מבחינתי אם אתה אכן מסכים להחלטה הזאת.

אמרתי: ניצול ציני של האמנה על-ידי מדינות מספר, אשר פעלו וניסו והפכו ובסופו של דבר הצליחו להפוך את האמנה מבשורה של צדק לכלי שרת פוליטי מכוער בידי כאלה שאין להם ולא כלום עם זכויות האדם והצדק האנושי.

לחוקת בית-הדין הוכנס סעיף הקובע, כי העברת אוכלוסייה של מדינה כובשת לאזור שנכבש על-ידה מהווה פשע מלחמה במישור הבין-לאומי. אני רוצה להדגיש, חבר הכנסת צוקר, שסעיף זה הוכנס באופן מיוחד בהתייחס להתיישבות הישראלית ביהודה, בשומרון ובעזה.

דוד צוקר (מרצ):

הוא הופיע גם באמנת ז'נבה?

שר המדע ס' שלום:

אמנת ז'נבה זה משהו אחר.

אני רוצה להגיד לך עוד דבר. לפי ההחלטה הזאת, כל מי שהחליט על הקמת היישובים האלה נוטל חלק בעניין הזה והוא פושע מלחמה, כל אחד משרי הממשלה, מאז הוקמו הממשלות מ-1967, קרי – כל אחד משרי הממשלה שמסתובב היום בעולם –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

טוב מאוד.

שר המדע ס' שלום:

– – ניתן לבקש את הסגרתו ולעצור אותו מפני שהוא השתתף בפשעי מלחמה. אתה מבין עד לאיזה אבסורד זה מגיע?

טוב מאוד, אומר חבר הכנסת טלב אלסאנע. קודם הוא אומר: מדינת ישראל. אתה לא שייך למדינת ישראל, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה לא מדינת ישראל?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה אומר שאתה ישראלי. מה נשאר מהישראליות שלך?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש פתרון קל מאוד, להעביר את הדיונים למדינת ישראל. תעשה שלום.

שר המדע ס' שלום:

אנחנו בעד שלום, ידידי חבר הכנסת דהאמשה, אבל שלום שגם אמור להחזיק מעמד לא לתקופה קצרה, אלא לתקופה ארוכה, לתקופת נצח. כך אנחנו מאמינים. ואני מאמין בשלום עם הפלסטינים, ואני גם רוצה אותו.

בלי להיכנס לעיוות המשפטי שיש בהחלתו לכאורה של סעיף זה ביחס לזיקה שבין העם היהודי לבין ארץ-ישראל, בלי שאני נכנס לכך, חבר הכנסת האשם מחאמיד, הרי הבהרנו, ואנו מבהירים שנית מעל במה זו את העיוות והכיעור המוסרי: איך יעלה על הדעת להכליל את ההתיישבות היהודית בשטחי יהודה, שומרון ועזה בכפיפה אחת עם פשעים חמורים כהרג המוני? הרי מישהו מעלה את זה על דעתו? זה מהווה פשע חמור נגד האנושות, זה מהווה ג'נוסייד, מלה שאנחנו גם המצאנו אותה. הרי היהודים בכלל המציאו את המלה הזאת.

שבח וייס (העבודה):

ישראל חתומה על האמנה?

שר המדע ס' שלום:

האם אפשר להשוות את ההתיישבות ולדור בכפיפה אחת עם פשעים חמורים כהרג המוני, אונס המוני, התקפות מזוינות על ריכוזי אוכלוסייה, עינויים וניסויים בבני-אדם? האם ההתיישבות היא אונס המוני, חבר הכנסת צוקר? האם ההתיישבות היא עינויים וניסויים בבני אדם?

דוד צוקר (מרצ):

היא מעשה בכפייה.

שר המדע ס' שלום:

האם ההתיישבות יהודית ביהודה ובשומרון היא פשעים חמורים כהרג המוני?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

זאת אומרת, שכן-גוריון, אלון, פרס ורבין כולם פושעים. כתוב: פשע מלחמה.

שר המדע ס' שלום:

אלה הנושאים שמהווים פשעי מלחמה. צריך להבין מה זה פשעי מלחמה.

רק גורמים הרומסים ברגל גסה את זכויות האזרח, הנוהגים זלזול וציניות בזכר השואה, יכולים לנצל הזדמנות כזאת לצורך מאבק פוליטי בהתנחלויות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה ההתנחלויות שייכות – – –

שר המדע ס' שלום:

כבר התנסינו בעבר, חבר הכנסת דראושה, בפורומים בין-לאומיים שונים, בניסיונות נואלים ומכוערים להשוות בין הציונות לבין פשעים נגד האנושות. התמודדנו אז נגד הרעה החולה – אף שנתרנו במיעוט – וסופו של דבר שהבאנו לביטול ההחלטה לאחר שנים של מאבק. כאז כן עתה, נתנגד בכל תוקף להשוואה חמורה וחסרת טעם מסוג זה, עד אשר נביא לביטולה.

מעבר לכל זאת יש להעיר, כי נושא ההתנחלויות הוא נושא פוליטי מובהק, התלוי ועומד במשא-ומתן שיתנהל בין ישראל לפלסטינים על הסדרי הקבע. כל ניסיון להכלילו תחת כותרות אחרות, או בפעילותם של גופים אחרים, הוא התערבות בוטה ומזיקה במשא-ומתן לשלום המתנהל בימים אלה.

אדוני היושב-ראש, צר לי, צר לי על ההחלטה הזאת. היועץ המשפטי לממשלה נחרד כאשר ראה את ההצעה בניסוחה הסופי, והוא שהמליץ אפילו לישראל להתנגד לאותה הצעת החלטה; הצעת החלטה אשר לוקחת את כל מנהיגי היהדות, כל מנהיגי הציונות מאז ומעולם, אבל בעיקר ב-1967 – – –

דוד צוקר (מרצ):

לא מאז ומעולם.

שר המדע ס' שלום:

בעיקר מאז 1967, וקובעת שכל החלטה שלהם, ובכלל זה ההתיישבות כאן, במזרח-ירושלים, היא פשע נגד האנושות. וכידוע לך, חבר הכנסת צוקר, יש כללים ברורים מה עושים נגד אלה – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

שר המדע ס' שלום:

— — אשר פשעו נגד האנושות. ואלה יצטרכו להיות במצב שבכל מקום בעולם הם יהיו נתונים לחסדה של אותה מדינה, שלא תסגיר אותם אם אחת מאותן 130 מדינות תבקש הסגרה, או שהיא עצמה לא תשפוט אותם כי הם פשעו נגד האנושות. הרי מדובר באבסורד.

שבח וייס (העבודה):

מי התנגד להחלטה?

שר המדע ס' שלום:

אני לא יודע כרגע מי התנגד.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מה עשה משרד החוץ?

שר המדע ס' שלום:

משרד החוץ פעל — — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

-- --

שר המדע ס' שלום:

משרד החוץ היה מודע לעניין ופעל לאורך כל הדרך כדי להתנגד. משרד החוץ פעל. לצערנו הרב, יש רוב כמעט חצי אוטומטי. כבר היו החלטות בעבר, שהשוו את הציונות לגזענות והחלטות מסוג אחר. אבל החלטה מסוג כזה היא בושה לארגון שהחליט עליה, ואנחנו נמשיך ונעשה הכול כדי להילחם במצב שבו משווים את התתיישובות לפשע כמו הרג המוני, אונס המוני, עינויים, ניסויים בבני-אדם וכיוצא באלה.

אני חושב, שמי שהחליט את ההחלטה הזאת ידע שהוא מחליט החלטה פוליטית, שמאחוריה אין דבר וחצי דבר שנוגע באמת למה שקרוי "פשעים נגד האנושות".

היו"ר א' זמברג:

מה השר מציע?

שר המדע ס' שלום:

אני מציע להסתפק בדבריו; אם ירצו להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, אני לא אתנגד.

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת, אם כך, אפנה למציעים השונים ואשאל אותם מה עמדתם. השר בעצם השאיר את העניין פתוח.

חבר הכנסת אבנר חי שאקי, הועלו פה שתי אפשרויות: להסתפק בתשובה או להעביר לוועדה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע שיהיה דיון במליאה.

היו"ר א' זמברג:

השר מציע להעביר לוועדה. אם כך חברי הכנסת, יש הצעות אחרות, להסיר את ההצעה מסדר-היום. ראשון המציעים הוא חבר הכנסת אחמד סעד, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שאקי במסגרת דקה. חבר הכנסת צוקר יקבל, כאחרון המבקשים להסיר, מסגרת כפולה של זמן, כי הוא הגיע לכאן לאחר זמנו. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, מאז הוקמו האו"ם ובית-הדין הבין-לאומי, השאלה העיקרית שעמדה בפני המוסדות האלו היא, איזה חוק להחיל על היחסים בין המדינות ובין העמים. האם להחיל את חוק הג'ונגל, שהחזק יכבוש וינשל את החלש? או להחיל חוק בין-לאומי, שלא ייתן לגיטימציה לכיבוש ויגן על זכויות העמים והמדינות החלשות? ולכן לא פלא, כמו שאמר השר, שהרבה יהודים היו בין אלה שנאבקו למען הקמת בית-הדין הבין-לאומי. למה עכשיו, אחרי שישראל כבשה, חבר הכנסת שאקי אומר: שחררו את הגדה ואת רצועת-עזה? ומה עם הגולן? ומה עם דרום-לבנון?

לכן אני חושב, שכיוון שהכיבוש הוא פשע, כל דבר שמשנה את הסטטוס-קוו, אם זה התנחלויות – גם זה פשע.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בנימין אלון במסגרת דקה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת שזלזלו היום באו"ם שכחו שמדינת ישראל הוקמה בהחלטה של האומות המאוחדות. אני מציע לכם להקשיב היטב למה שהולך באומות המאוחדות ולמה שהולך בעולם. העולם היום כמעט כולו נגד מדיניות הכיבוש של ישראל; נגד ההתנחלויות. ובאה ההחלטה האחרונה להבהיר דברים לאלה שלא רוצים להתפכח, כמו חברי הכנסת שדיברו היום וגינו את האו"ם. האו"ם עכשיו רועד מפחד מחבר הכנסת בני אלון ומשאקי וחבריהם. כאילו שאם הם רק מגנים את האו"ם, האו"ם מפחד להתיישר – לפי ראות עיניו של בני אלון.

על כן, אני קורא לכם להתפכח, לדעת שישראל הוקמה בהחלטת האו"ם, והחלטות האו"ם יש להן משמעות גדולה ביותר וחשובה ביותר.

היו"ר א' זמברג:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת צבי ויינברג במסגרת דקה. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, מי ששומע את נאומו של חבר הכנסת שאקי חושב, שאולי הכיבוש הוא תופעה נאורה; זו תופעה לגיטימית, שצריך לברך עליה. והוא מדבר בערבוביה, שאלוהים נתן, ושחוק בין-לאומי זה טוב, ואי-אפשר להבין את מה שהוא רוצה. אין ספק שהכיבוש הוא דבר פסול והוא פשע נגד העם הנתון תחת הכיבוש. אין ספק שהמדינה האחרונה בעולם שמאמינה בכיבוש ובקולוניאליזם זו מדינת ישראל. אין מדינה אחרת בעולם חוץ ממדינת ישראל שממשיכה לדגול בזה, ומנסים כאן חברי הכנסת לתת לזה ממד של דבר נאור, של דבר טוב.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מדוע הצביעות הזאת? עירק פולשת לכוויית וכולנו אומרים לאו"ם לקיים את ההחלטות; לעמוד מאחורי ההחלטות וליישם אותן. מדוע כאשר מדינת ישראל היא הכובש זה בסדר? מדוע באים בטענות שצריך לקיים את החלטות 242 ו-383?

היו"ר א' זנדברג:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד צוקר מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה. חבר הכנסת צוקר, אני נותן לך זמן כפול, כי הגעת באיחור-מה. אולי גם כדאי שתתייחס לשאלה לאור הדברים שאמר כאן השר המשיב, שכל שר בממשלות ישראל משנת 1967 הוא שותף. כמדומני, גם שרים מממשלתך נמצאים באותה קטגוריה, ואחד מהם אפילו קרא לנו לחתום על האמנה. בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

תראו לאן הגענו. ארגונים יהודיים בעולם ומדינת ישראל היו בין היוזמים של הקמת בית-דין בין-לאומי למשפט פלילי. היינו בין היוזמים. כלקח מן ההיסטוריה שלנו, בגלל תפיסת העולם שלנו, בגלל איזו רגישות מוסרית שאני מקווה שאנחנו מצטיינים בה. ורק בגלל נושא אחד שמפלג את העם הזה כבר 30 שנה, רק בגלל הנושא הזה אנחנו לא יכולים להצטרף למשפחת אומות העולם. רק בגלל מעשה ההתנחלות בגדה. זה הסיפור. תראו איזה מחיר אנחנו משלמים. אגב, זה לא המחיר הגבוה ביותר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בוים, תן לו לדבר.

דוד צוקר (מרצ):

זה לא המחיר הגבוה ביותר, אבל תראו, יש מחסום בינינו לבין משפחת אומות העולם, שאנחנו זקוקים לה לשם קיומנו. לא רק מטעמים הומניטריים. אנחנו זקוקים — — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

משפחה שנספתה בשואה — — —

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת שאקי, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת צוקר לומר את דבריו במסגרת שהוקצתה לו. בבקשה. חבר הכנסת שאקי וחבר הכנסת בוים. חבר הכנסת אלסאנע.

דוד צוקר (מרצ):

מר שאקי, אני עוקב אחרי הפעילות שלך בכנסת הזאת: השפה היחידה שצריך לתרגם לה את הדברים שלך היא אירנית. אני אומר לך, אין מישהו שקרוב בהשקפת עולמו המדינית והתרבותית לאירן יותר ממך. הכול במעשי כפייה, בדברים משונים ביותר. אני אומר לך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה שונא את יהדותך.

דוד צוקר (מרצ):

בסדר, אני שונא את יהדותי. עכשיו נחזור לעניין — — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בן-צור, תתפלא אחר כך. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת צוקר לדבר. חבר הכנסת בן-צור, אבקש ממך לשבת. אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת צוקר, אני מבקש ממך להשלים את דבריך. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, פעם שלישית אני קורא אותך לסדר, ואני מבקש ממך לצאת. תודה רבה. אני מבקש שתצא, קראתי אותך לסדר בפעם השלישית. אני מבקש להוציא אותו. חבר הכנסת צוקר, תמשיך, בבקשה.

(חבר הכנסת ט' אלסאנע עוזב את אולם המליאה.)

דוד צוקר (מרצ):

אני אחזור ואומר: אמנת ז'נבה הרביעית כבר קבעה, וישראל חתומה עליה מאז 1949 – האמנה קבעה, שהעברת תושבים משטח המדינה הכובשת לשטח הכבוש היא עבירה.

מה שקרה ביוגוסלביה, שהוא טיהור אתני, אינו מה שנעשה בגדה. אלה שני דברים שונים. אבל, זה לא אומר שאין מידות של אי-חוקיות. המעשה של ההתנחלות בגדה הוא בלתי חוקי, לבד מנזקיו האחרים, בשעה שהטיהור האתני הוא מעשה זוועה, ואין להשוותו למה שקרה.

לכן אני מציע רק לציין לפנינו את המחיר של מעשה ההתנחלות, את המחיר הבין-לאומי והמחיר המוסרי שבא עוד פעם לידי ביטוי בפרשה הזאת, שהחברה הישראלית, שמדינת ישראל, ובעיקר היהדות משלמת על מעשה של יחידים ובודדים, וחבל ששרים בממשלות שהייתי קרוב אליהן נטלו בו חלק אפל.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת צוקר.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. השר הציע להעביר את הדיון לוועדת החוץ והביטחון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע דיון במליאה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני ביקשתי להסיר.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת בן-צור, אתה בכלל לא רשום אצלי, וכל אחד מהמבקשים להסיר כבר קיבל את חלקו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר א' זנדברג:

סליחה, אני אברר את העניין. סליחה, חבר הכנסת בן-צור, לא היית רשום.

חבר הכנסת בן-צור מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פנחסי. פשוט, הוא לא היה רשום אצלי, אז לא נתתי לו את זכות הדיבור.

רפאל פנחסי (ש"ס):

נשאר לו אחד לפליטה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה גם אומר משהו.

היו"ר א' זנדברג:

שלא היית רשום או שלא נתתי לך לדבר?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני רוצה לומר, שאני מוחה על הדברים הבוטים – – –

היו"ר א' זנדברג:

סליחה, חבר הכנסת אלסאנע, קראתי אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש ממך לצאת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

קראת להצבעה.

היו"ר א' זנדברג:

ההצבעה עוד לא התקיימה ואני מבקש ממך לצאת. עם כל הכבוד, חבר הכנסת טלב אלסאנע, עוד לא הגענו להצבעה. אז צא, כי עוד לא הצבענו.

(חבר הכנסת ט' אלסאנע עוזב את אולם המליאה.)

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שאפשרת לי לדבר, אבל אני מוחה על הדברים של חבר הכנסת דדי צוקר, שלא מצא שום דרך אחרת לפגוע ביריב פוליטי, חבר כנסת מכובד מהשורה הראשונה, פרופסור אבנר חי שאקי – אני חושב שיש תחרות גדולה מאוד בין חברי הכנסת שאינם יהודים, מי יהיה יותר קיצוני ויתקוף את מדינת ישראל. עוד לא ראינו תופעה כזאת כמו בכנסת הזאת.

קריאה:

בעולם.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בעולם גם לא ראינו. בעולם אתה לא תראה חבר איזה פרלמנט שמדבר בצורה כזאת על המדינה שלו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אתה לא צודק.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

נקודה. כן, אתם נגד המדינה. אתם נגד המדינה.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כן, אתם נגד המדינה. נקודה.

שורה אחרונה — —

דוד צוקר (מרצ):

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

-- כל עוד לא התנצלת בפני אבנר חי שאקי, אני לא רוצה לדבר אתך.

היו"ר א' זנדברג:

בבקשה לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

--- זאת הסתה.

היו"ר א' זנדברג:

הוא אמר דברים חמורים. נאמרו דברים אחרים. חבר הכנסת בן-צור, אני מבקש שתסיים את דבריך. אני לא נותן לאף אחד להגיב על הדברים, ונעבור להצבעה מייד בתום דבריו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אין ברירה לכנסת ישראל אלא להחיל את החוק הישראלי על יהודה, שומרון וחבל עזה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת בן-צור.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על ההצעות לסדר-היום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

קריאות:

היו"ר א' זמברג:

לא, חבר הכנסת מחאמיד. חבר הכנסת מחאמיד, היו פה האשמות אחרות כשאתה לא היית נוכח, ואני לא נותן עכשיו סיבוב נוסף.

חברי הכנסת המציעים, השר הציע להעביר את הדיון בהצעות הדחופות לוועדת החוץ והביטחון. אני רוצה לברר אם חברי הכנסת מסכימים. חבר הכנסת שאקי, האם אתה מסכים להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה – למליאה.

היו"ר א' זמברג:

מליאה. אם כך, חברי הכנסת אנחנו מצביעים. מי בעד – המשמעות היא דיון במליאה; נגד – המשמעות היא ועדה. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 35

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

קריאה:

היו"ר א' זמברג:

אנחנו נראה לפי התוצאה. היות ש-16 בעד ומתנגד רק אחד, ממילא ההצעות מתקבלות. אני מצרף את חבר הכנסת רובי ריבלין לתומכים.

אם כך, חברי הכנסת, אני קובע, כי ההצעות לסדר-היום בעניין ההחלטה של מוסדות האו"ם כי ההתנחלויות בשטח כבוש פוגעות בחוק הבין-לאומי, של חברי הכנסת שאקי, פנחסי, אלון, ויינברג ובשורה התקבלו, ויתקיים דיון במליאה בעניין.

הצעות לסדר-היום

השוואת חיילי צה"ל לנאצים על-ידי אנשי השמאל

היו"ר א' זמברג:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום, להצעות דחופות לסדר-היום מס' 4976, 4996, 5003, 5010, 5013 ו-5018, בעניין: השוואת חיילי צה"ל לנאצים על-ידי אנשי השמאל. ראשון הדוברים – חגי מירום; לא נוכח. אם כך, אנחנו עוברים למציע הבא, שהוא אנוכי. אני יושב כאן, ולפיכך לא אוכל לדבר.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול להחליף אותך.

היו"ר א' זמברג:

מייד נברר את העניין. בינתיים – חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, בבקשה. שלוש דקות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש שלושה סגנים שיכולים להחליף אותך.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול להחליף אותך.

היו"ר א' זמברג:

אני אשמח.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הביטחון, חברי חברי הכנסת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני אבקש לציין לשבח את שר הביטחון, שאפילו שזו שעה מאוחרת הוא טורח להישאר, לא כמו השר לביטחון פנים – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני מצטרף אליך לברכות; לא הייתי מציע שנגנה בלי שאנחנו יודעים למה, על שום מה ולמה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — וגם שרים אחרים מזלזלים, ושר הביטחון עושה מאמצים ומגיע. זה ייאמר לזכותו.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

מפקד סיירת "דוכיפת", סגן-אלוף ארז, מספר, שבבואו לבצע החלטה של בית-משפט הוקפו הוא וחייליו על-ידי ציבור אנשים, ובתוכם לפחות חבר כנסת אחד, שקראו לו ולחייליו לסרב פקודה. לחיילי צה"ל ולמפקדיו קראו לסרב פקודה, וכשהם לא רצו, קראו להם "נאצים". כן, אנחנו שומעים טוב. קוראים לחיילי צה"ל ולמפקדם לסרב פקודה, וכשהם לא רוצים, קוראים להם "נאצים". כששמעתי את זה הייתי בטוח שלמחרת תרעש הארץ וכל העיתונות — —

היו"ר ש' וייס:

זה בהתאם לאמנת רומא.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

הייתי בטוח, שכל הארץ וכל העיתונות ידברו על זה, הטלוויזיה לא תרד מהעניין. והנה דממה דקה, שקט מוחלט. בקושי באיזה מקום קטן זה הוזכר. לא הבנתי למה, תהיתי על הנושא, והתשובה פשוטה: מי שעשה את זה, מי שקרא לסרב פקודה זה מפגינים מהשמאל; מי שקראו "נאצים" לחיילי צה"ל ולמפקדי צה"ל הם אנשי השמאל, ובתוכם חבר כנסת אחד לפחות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם מתנחלים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כשהשמאל עושה את זה, זה מותר, זה בסדר. אוי לאותה בושה. זה אנשי השמאל. כל הזמן אתם, אנשי השמאל, צעקתם שהימין הוא כזה — אומנם השוליים, אבל עדיין זה הימין שמדבר על סירוב פקודה, גם כשזה משהו תיאורטי, ולא כשמדובר הלכה למעשה; אולי איזה ילד שקרא פעם "נאצי" וכולנו גיינו אותו, ואתם, אנשי השמאל, צעקתם וכל הארץ רעשה בתקשורת. והנה אתם, מיטב אנשי השמאל, לא אנשי שוליים — מיטב אנשי השמאל, באופן מאורגן עם חברי כנסת, קוראים לצה"ל לסרב פקודה. קוראים להם "נאצים" כשהם לא רוצים. זה אתם, יפי הנפש, אנשי השמאל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מי אמר "נאצי"?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

זה בדוק. אני מזכיר לך, סגן-אלוף ארז, מפקד סיירת, אומר את זה. מכאן זה רק פשוט וטבעי שאנחנו מוציאים עלון כמו "ספר הג'ונגל", שמתאר שר בישראל שנפטר, זבולון המר, שהיה אהוב ונערץ על כולנו, אדם הגון וישר, ואף אחד לא ערער ולא פקפק בזה – הוא מתאר אותו בקריקטורה, עם ארבע תמונות. אני לא יודע אם אתם רואים את זה. זאת על הרקע שהוא לא רצה להכניס חינוך מיני או משהו כזה. הוא מתאר בתמונה הראשונה כבריא ושמן, בתמונה השנייה הוא כבר יותר מצומצם, בתמונה השלישית הוא עוד יותר מצומצם, ובתמונה הרביעית הוא דק, כשהוא הולך לכיוון של חבל תלייה וקבר. איזו בושה, איך אפשר שנעלה על דעתנו איש שמאל שמצייר – – –

היו"ר ש' וייס:

איזה פרסום זה?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

בספר לילדים של אורי פינק.

היו"ר ש' וייס:

מי המוציא לאור?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אורי פינק. משהו מזעזע.

היו"ר ש' וייס:

יש כאן רמז למותו של חבר הכנסת המר.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני אראה לך. הנה זבולון המר. "זבולון העיקש והטיפש", בכיוון קבר, רואים איך הוא מצטמק והולך. ועל המצבה שמים כיפה, אנחנו לא רואים אותה.

היו"ר ש' וייס:

בלי קשר להשקפת עולם, צריך לבדוק אם זו לא עבירה פלילית – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

זה משהו שלא ייאמן.

היו"ר ש' וייס:

– – ואז לטפל בזה במונחים פליליים. זה דבר מחריד.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

מחריד. שוב שקט, דממה.

ואחרון, אסי דיין בטקס פתיחת פסטיבל הקולנוע הישראלי. אדם שמדינת ישראל נותנת לו תקציבים, נותנת לו פרס, איך הוא מדבר על ירושלים, איך הוא מדבר על ראש ממשלה – בלי קשר לדעות – איש שמאל. זה אתם, אנשי השמאל, יפי הנפש, שתמיד באתם בטענות, ואתם כאילו הישרים וההגונים, תראו איזה פרצוף יש לכם, לצערי. תודה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך. חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אחריו – חבר הכנסת בנימין אלון או חבר הכנסת זנדברג.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הביטחון, בפתח הדברים אני פונה לשר הביטחון ומחזק את ידי במאמציו ובמאמצי ממשלת ישראל להביא להסדר ביניים נוסף עם הפלסטינים.

שמעתי את הדברים, ואני גם יודע שאתם נכונים לפשרות, ואני קורא לפלסטינים לא לשמוע לעצות אחיתופל של אנשים בארץ ובחוץ-לארץ ולא להחזיק בנוקשות בעמדות בלתי מתפשרות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שלא יקבלו את – – – מה אתה מציע להם?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני קורא למשרתים שלהם בארץ, כמו חבר הכנסת דראושה – –

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, תן לנו לנוע קדימה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – לנהוג בתבונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם נוהגים בשיא התבונה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני נמנה עם אלה שמאמינים, שלמרות מה שקרה בשעות האחרונות יהיה מפנה לטובה, ואני מאמין שבשבוע הבא בזמן הזה בכל זאת נתבשר על פריצת דרך.

הי"ר ש' וייס:

מה קרה בשעות האחרונות, חבר הכנסת זיסמן – לטובת אלה שיושבים במליאה דרך קבע?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני שמעתי ברדיו, שהפליסטינים אמרו שהם מפסיקים את השיחות ושהאמריקנים יתערבו.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הם מקבלים עצות שאני קורא להן עצות אחיתופל. במקום לגמור באופן ישיר, הם רוצים שנגמור באמצעות האמריקנים. נגמור גם באמצעות האמריקנים.

למרות המגבלות שיש לשר הביטחון בתור מי שמנהל את המשא-ומתן – ואני מחזק את ידיו – הייתי רוצה שבדבריו הוא יתייחס גם למה שאמרתי עכשיו.

ועכשיו לנושא עצמו. אין להאשים את השמאל, צריך להאשים קבוצות מוגדרות של השמאל. זה לא נכון, חבר הכנסת סלומינסקי. בדיוק כמו שהייתי מגן על הימין והגנתי על הימין, צריך להאשים את אלה שהיו שם. אתה ראית – חבר הכנסת האשם מחאמיד לא יודע על מה הוא מדבר. הוא לא היה שם. חבר הכנסת דראושה לא היה שם. כל מי שקורא לצבא-הגנה לישראל ולכוחות הביטחון בשם "נאצים" ראוי לגינוי, ראוי להוקעה ולנקיטת כל הצעדים נגדו.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אלה לא השמאל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אלה הערבים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מכיר ומוקיר את חברת הכנסת נעמי חזן, אבל היא היתה צריכה להיות עכשיו בדיון וגם לתת לנו הסבר. אולי היא לא שמעה. אני מאמין שהיא לא שמעה. לא יכול להיות שבוויכוח האידיאולוגי הלאומי שאנחנו מקיימים אנחנו לא מסוגלים לרסן את עצמנו. יש לנו דרכים דמוקרטיות, פרלמנטריות ואחרות כדי להתמודד עם זה. בוויכוח האידיאולוגי הלאומי הזה, שעכשיו גורם לנו לפיצול ולשסעים בחברה הישראלית, אבל לא בדרך הזו.

ולכן אני מגנה את אלה, ואני קורא לאלה שהיו אתם ויזמו את זה – לא שמעו או כן שמעו – לגנות אותם ולנקוט את כל הצעדים כדי שפעולות כאלה לא יישנו בעתיד.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת אליעזר זנדברג. אחריו – חבר הכנסת בנימין אלון.
לאחר מכן – חבר הכנסת משה גפני.

חבר הכנסת זנדברג, יש לי אליך שאלה. קיבלתי פתק מחבר הכנסת אלסאנע, שבו הוא מבקש חנינה ולהיכנס לאולם. אתה תחליט כשתחזור.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר החלטתי.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, רבותי השרים, הגשתי את ההצעה הדחופה לא כיוון שאני חושב שאפשר לשנות משהו באירוע עצמו ובתחושות הקשות של החיילים שספגו את הקריאות, אלא משום שאני חושב, שכל מעשה כזה ראוי שכנסת ישראל תתייחס אליו ותביע את הגינאי ואת המחאה החמורה על כך שמנהיגי ציבור במדינת ישראל נוקטים לשון כזאת.

הדבר הזה כואב שבעתיים, כיוון שיש כאן איזה, הייתי אומר אפילו מסחור פוליטי של השואה, מסחור פוליטי של המושג נאציזם, שהוא מושג חייתי, רחוק מאוד מכל מה שמתרחש במדינת ישראל או התרחש אי-פעם במדינת ישראל, בוודאי על-ידי צבא-הגנה לישראל.

אני חושב ומצפה, וכאן הקריאה שלי היא לחברי כנסת שבחרו שלא להופיע כאן, אף שהם נמנים עם המחנה, עם מנהיגי המחנה שקרא את הקריאות ועם אלה שמעודדים ויוזמים את האירועים שבנסיבות שלהן נקראו הקריאות האלה – לעשות מעשה. הם טובים בכתיבת מכתבים לראש הממשלה, מכתבי קצינים, מכתבי סטודנטים, הפגנות למיניהן. שיעשו פעם מעשה של גינוי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זנדברג, יש לי הרגשה שאתה מפריז בציפיות. זה לא שהם לא באו בגלל הדיון, הם כבר לא פה מזמן.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

חלק מהם היו כאן בנושא הקודם.

הי"ר ש' וייס:

בשעה 17:00 הם מתפזרים, ונשארים רק ותיקי הבית.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, אדוני היושב-ראש, חלקם היו במליאה. חברי הכנסת ממרצ היו בנושא הקודם. הרי חבר הכנסת צוקר ביקש להסיר לאחר שהוא איחר את הצעתו שלו. חברי כנסת אחרים היו בבניין, אבל לא כאן.

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שבשביל נושא כזה הם היו צריכים להישאר כאן; לבוא ולומר: אנחנו מצטערים, אנחנו מתנצלים, אנחנו מתחרטים. אבל האטימות, הצביעות, השנאה הפנימית והרצון לקדם את השקפת העולם הפוליטית הצרה מעבירים אותם על דעתם; פשוט מעבירים אותם על דעתם והופכים אותם לרחוקים מכל מושג שקשור להיסטוריה של עם ישראל ושל היהודים בכלל.

נגד הזילות הזאת של מושגים של עולם איום ונורא כלפינו, של קבוצה שהיתה איומה ונוראה כלפינו, גרמנים ואחרים, נגד השימוש במושגים האלה כלפי חיילי צה"ל באתי למחות כאן. תודה.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. חבר הכנסת בנימין אלון. אחריו – חבר הכנסת משה גפני. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אפתח את דברי, חבר הכנסת זיסמן, ואומר, שאני מקבל את דבריך, שאסור להכליל, וכולנו צריכים להיזהר מהכללות גורפות ואין זה מן הראוי לומר השמאל וכו'. אני רק אומר דבר אחד. כרגיל, אותם אינטלקטואלים עם השקפות ששייכות לשמאל, מסתפקים באפשרות יותר אלגנטית לומר את הדברים שלהם, יש להם הרבה במות. נחום ברנע יכול ללכלך את דעת הקהל בצורה של טור בעיתון, הוא לא צריך בשביל זה לצרוח בהפגנות. הצרחות נשארות לאנשים שאין להם במות. ולעתים אנחנו גם רואים צרחות של אנשים בקבוצות מסוימות בשמאל.

על עצם השימוש במלה "נאצים" אני חושב שצריך לתת את הדעת, כי דווקא השמאל בהשקפתו משתמש במלה הזאת כשיש בזה איזה היגיון. אבל זה מה שמסוכן.

שבח וייס (העבודה):

אתה כל כך התקוממת, ובצדק, כאשר אנחנו הכללנו. אנחנו מגיעים לאותו קטע.

בנימין אלון (מולדת):

הרגע אמרתי, לא הקשבת. פתחתי את דברי ואמרתי שאני מצטרף לדבריו של חבר הכנסת זיסמן, שאסור להכליל גם במקרה הזה.

שבח וייס (העבודה):

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת וייס, אני דווקא אומר את דברי עכשיו כלפיו. לשמאל כשמאל יש גירוי להשתמש במלה נאצים או במלה פאשיסטים, כי השמאל תופס את המלה נאצים בהקשר ההיסטורי.

שבח וייס (העבודה):

יש הבדל בין ---

בנימין אלון (מולדת):

הוא תופס את המלה "נאצינלי", שמזה באה המלה "נאצי", כשבעצם המלה "נאצי", מקורה נאצינליסט, לאומי או לאומן.

הואיל ועניין זכר השואה הוא כל כך יקר לכולנו, ואתה מרבה לדבר על זה, חבר הכנסת וייס, אני פונה מפה בקריאה להוגי הדעות של השמאל. יכול להיות שמבחינה אינטלקטואלית, כשאתם אומרים "נאצים" או "פאשיסטים", אתם מסבירים בדיוק היסטורי למה אתם מתכוונים. אתם מתכוונים להשקפה לאומית. אבל כשאתם אומרים זאת ליהודים שעברו וחוו את החוויות הנאציות, כשאתם אומרים זאת לחיילי צה"ל, אתם חוטאים בדבר הזה, ואתם חייבים לשים לב, למרות הגירוי האינטלקטואלי, להקשר שבדבר ---

שבח וייס (העבודה):

לא אנחנו, הם.

בנימין אלון (מולדת):

— — — אם זה פרופסור ליבוביץ, שאמר "יודו-נאצי" על חיילי צה"ל – אז הוא היה איש חריף, הוא היה חכם, ואני יודע למה הוא התכוון. היו לו גם הרבה מעלות טובות, וזכיתי להכיר אותו אישית. אם זה פרופסור צימרמן, שהוא פרופסור שמתעסק בגרמניה הנאצית ובגרמניה בכלל, והוא משווה ילדים יהודים בחברון לנוער ההיטלראי.

אני מבין את הגירוי האינטלקטואלי של אנשי השמאל להשתמש בתווית של נאצים ופאשיסטים. אבל אם לא תבינו איך זה מובן לכל אב ואם שיש להם חייל בישראל – אתם אינכם מעורבים בדעת עם הבריות ואינכם חשים את העם שבו אתם נמצאים. אבקש מאותם הוגי דעות לשים לב לשימוש במינוח הזה. תודה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת משה גפני – אינו נוכח; אם כך, הצעתו מוסרת מסדר-היום. אני מזמין את שר הביטחון להשיב.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שבח וייס, היום היתה הצעת חוק בעניין ההסתה. אצל חברת הכנסת ענת מאור ההסתה הולכת מהימין לכיוון השמאל. עניתי לה, רק לא זכרתי את הדוגמה הזאת. זה קשור למה שבני אלון אמר.

היו"ר א' זמברג:

בבקשה, אדוני השר.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב בראש, אשר להצעה לסדר-היום בנושא כאוב: השוואת חיילי צה"ל לנאצים, חלילה, על-ידי אנשי השמאל – כוח צה"ל אבטח בענתא ביצוע של הריסת בנייה בלתי חוקית. למקום הגיעה קבוצת מפגינים אשר קראו שלא למלא פקודה של הריסת הבית, ובין השאר קראו חלקם: "גם הנאצים מילאו פקודות", וכך בעצם נוצרה ההשוואה.

כל קריאות גנאי מסוג זה הינן חמורות ביותר, יש מקום לגנותן, ובוודאי כאשר הן מופנות כלפי חיילי צה"ל, הממלאים את חובתם. חיילי צה"ל הם שליחי עם ישראל; הם אלה אשר עושים את מלאכתם

נאמנה. הם אלה אשר פעמים רבות מסכנים את חייהם. הם אשר עושים מקצת המלאכה שהיא לא נוחה והיא גם לא נעימה. הם ראויים להערכה ולהוקרה של כל העם, ואין מקום למיעוט כלשהו או לאנשים בודדים מכל סוג שהוא לעשות השוואה כלשהי, ישירה או עקיפה, בין חיילים לוחמי צה"ל לבין דברים שאני אפילו לא רוצה להעלות אותם על דל שפתי.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להביע מכאן התנצלות בשם הכנסת ובשמי כשר הביטחון בפני כל חייל ולוחם שנפגע מהשוואה זו, ולשלוח להם מכאן את אהבתי והערכתי על כל מה שהם עושים למען ביטחון מדינת ישראל.

היו"ר א' זנדברג:

השר לא אמר מה הוא מציע לעשות עם ההצעות לסדר-היום – האם הוא מבקש לקיים דיון, או להסיר, או להסתפק בתשובתו, או להעביר לוועדה?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני מציע להסתפק בתשובתי, ואין זה ראוי שנדון בזה פעם נוספת באיזה מקום.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לשר. אני פונה לכל אחד מחברי הכנסת המציעים.

חבר הכנסת זנדברג מסתפק בתשובת השר.

חבר הכנסת סלומינסקי?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

מסתפק.

היו"ר א' זנדברג:

מסתפק. חבר הכנסת זיסמן?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מסתפק.

היו"ר א' זמברג:

מסתפק. חבר הכנסת בני אלון?

בנימין אלון (מולדת):

מסתפק.

היו"ר א' זמברג:

מסתפק. אם כך, אנחנו מסתפקים בתשובת השר, ובכך תם הדיון בנושא הזה.

שבח וייס (העבודה):

מכיוון שהיתה פנייה אישית אלי מצד בני אלון, תרשה לי לומר משפט.

היו"ר א' זמברג:

בבקשה, משפט למיקרופון, ובינתיים אני אזמין את שר העבודה והרווחה להשיב על שאלות, ולאחר מכן נעבור להצעות הבאות לסדר-היום.

שבח וייס (העבודה):

אני מתייחס, כמובן, בכובד ראש גם לדיון הזה וגם להערה.

חבר הכנסת אלון, אתה פנית אלי אישית. זו לא הודעה אישית, אבל אני מבין גם מדוע פנית, ומותר לעשות את זה.

יש בעיה עם שתיים-שלוש מלים, שגם אם אינטלקטואלית הן משקפות מצב על-פי האומר שלהן, הצליל שלהן יוצר עולם אסוציאציות כל כך קטלני, שגם מעשה קשה שנעשה, מול הזוועה שנעשתה שם לא מאפשר להשמיע אותו.

זו אחת הסיבות שאני, גם בוויכוחים קשים מאוד, כאשר למשל חשבתי שברוך גולדשטיין הוא פאשיסט, אף פעם לא הייתי מתגלגל למונח "נאצי", כי פאשיסט זה דבר נורא, אבל הוא לא מושג שקשור רק לקטל. צריך עוד את הנאציזם עליו, כדי שיהיה קשור לקטל.

אני מקבל את ההערה הזאת. אני לא מתנצל, אני לעולם לא משתמש בה כמובן, אבל היא מובנת לי.

אני פונה גם לאותם בודדים שעושים את זה: קודם כול, צה"ל משרת בצורה זו או אחרת על-פי חוקי המדינה. ראוי שיתווכחו עם המדינאים. יש גם פקודה עיוורת, וצה"ל לא ימלא פקודה עיוורת, כך אני מקווה.

במלים האלה, "נאציזם" "נאצי", אני הייתי מאוד מאוד נרתע מלהשתמש, אם כי לפעמים גם אני, בוויכוח ציבורי אחר, חושב שיש בתוכנו פה ושם גם פאשיסטים, לדאבון לב. אגב, היו פאשיסטים יהודים באיטליה אצל מוסוליני, בלשכה העליונה שלו, וחשבתי שהם אנשים גרועים מאוד.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס.

שאלות ותשובות

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת, שר העבודה והרווחה ישיב על שאלות.

העברת עבודות למכבסות באזור יהודה ושומרון

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר העבודה והרווחה ביום ב' בטבת התשנ"ח (31 בדצמבר 1997):

לאחרונה מעביר משרדך עבודות מכבסה למכבסות הממוקמות ביו"ש ומעסיקות עובדים פלסטינים ללא תנאים סוציאליים ובשכר של 6 ש"ח לשעה.

רצוני לשאול:

1. האם אכן משרדך מעביר עבודות לגופים שאינם מקיימים את חוקי העבודה של מדינת ישראל?

2. כיצד יפעל המשרד בנדון ומדוע לא יורה להעביר מייד את העבודות למכבסות המנוהלות בהתאם לחוקי העבודה בישראל?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חוק שכר מינימום חל זה כבר גם על מעבידים ישראלים בשטחים.

אכן, משרדי העביר עבודות למכבסה ביו"ש במסגרת ההסדרים המקובלים של מכרז. במהלך הפעילות נתקבלה תלונה שלפיה בעלי המכבסה אינם משלמים שכר מינימום לעובדי השטחים, כנדרש בחוק. התלונה נבדקה ונמצאו ליקויים. בעקבות התערבותנו שולמו הפרשי שכר ל-104 עובדים בסך 302,000 שקל. לגבי 34 עובדים שלא קיבלו הפרשי שכר: חלקם פנו לבית-הדין לעבודה, אחרים טרם אותרו. תיק הבדיקה גם הועבר לטיפול משפטי.

2. העברת עבודות לספקי שירות מחייבת מכרז ופעולה על-פי חוקי העבודה בעניין שכר מינימום. בעניין זה אין העדפה למסירת עבודות לספקים בשטחים על פני ספקים בתחום "הקו הירוק".

יחידות האכיפה של משרדי הונחו לפקח על כל הפרת חוק בעניין שכר המינימום, וחריגה בתחום זה מובילה הן לביטול התקשרות והן לטיפול משפטי-פלילי.

תנאי שכר לאסירים-עובדים בשירות בתי-הסוהר

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

מכתבת העיתון "אמצע חדרה" – ב-13 בפברואר 1998 – עולה, כי במפעלים בתוך שטחי בתי-הסוהר אין תשלום שכר מינימום, דמי הבראה, פיצויי פיטורין ותנאים סוציאליים אחרים.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרדך כדי לקבוע תקנות שיבטיחו תנאי שכר הולמים לאסירים?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שאיפתי היא להבטיח את שכר המינימום לכל אדם המועסק בהתקשרות חוזית מכל סוג שהוא, ואולם על-פי ההסדרים הנוהגים עתה, לא חלה על שב"ס החובה לשלם תגמול בגובה שכר המינימום במשק. בהתאם לפסיקת בית-המשפט העליון בעתירה של אסיר בעניין זה נקבע, כי אין יחסי עובד-מעביד בין האסיר לבין שב"ס. העסקת האסיר במפעל יזם מושתתת על מערכת יחסים חוזית שבין שב"ס לבין המפעל, ויחסי האסיר עם השלטונות אינם גם יחסי חוזה "כפוי" שהוטל עליהם על-ידי המחוקק. ברוח דברים זו נקבע גם בבירורים בבתי-משפט, כי שכר המינימום אינו חל על אסירים מועסקים. הטענה היא, כי אסירים יוצאים לעבודה שלא על מנת להתפרנס אלא לצורכי שיקום, על כל הכרוך בכך.

לסיום, נראה כי בין שב"ס ו/או מפעלים יזמים לבין האסירים אין יחסי עובד-מעביד ולא חלה על שב"ס החובה לתשלום שכר מינימום לאוכלוסייה שמהות העסקתה היא שיקומית. אישית, אתמוך ביוזמות לשפר ככל הניתן את תנאי השכר, אם אין בהן כדי ליצור סיכון להבטחת התעסוקה של אסירים בבתי-הסוהר.

מצוקת האבטלה באור-עקיבא

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

אור-עקיבא סובלת מממדי אבטלה גבוהים ביותר.

רצוני לשאול:

1. מה עושה משרדך לפתרון מצוקת האבטלה באור-עקיבא?

2. האם משולבים תושבי אור-עקיבא בעבודות באזור בפארק התעשייה הסמוך בקיסריה? אם לא – מדוע?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרדי מטפל במובטלים באור-עקיבא במסגרת תוכנית "מוקדי האבטלה", שלה שותפים משרדים נוספים והרשות המקומית. תוכנית זו כוללת גם כמה מסלולי הכשרה לעובדים מובטלים: השלמת השכלה לארבע כיתות לימוד של דורשי עבודה; ארבע כיתות קורסים מקצועיים כלליים; הכשרת 45 טכנולוגיה, אור-עקיבא; מוצרי שלם, קיסריה; קורס במפעל דפוס DA עובדי מפעלים – נוימן קיסריה; גלובל קיסריה. בשלבי אישור מפעלים, בקיסריה ובאור-עקיבא ל-143 עובדים חדשים.

2. כאמור, תושבי אור-עקיבא משולבים בעבודה במפעלים בפארק התעשייה קיסריה.

מעון לנכים דתיים

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

מפניות שהגיעו למשרדי עולה, כי קיים מחסור במעון לנכים דתיים מבוגרים. נכים אלו סובלים, פרט לסבל גורלם, אף מהעדר מסגרת דתית המתאימה לאורחות חייהם ולהשקפת עולמם. רצ"ב אחת הפניות.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים ידועים גם למשרדך?

2. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אציין, כי העובדות ידועות למשרדי, אך לא עלתה בקשה להקמת מעון ייחודי לציבור הדתי. היקף המסגרות לנכים קשים פיזית מצומצם מאוד, גם בשל המדיניות של עזרה לנכים בחיק משפחותיהם ובקהילה. בתחום זה ניתן מענה מניח את הדעת על-ידי מעון "גילה" בירושלים, בניהולו של מר אשר הריס, הדואג לענות ככל האפשר על צורכי הנכה המקיים אורח חיים דתי.

2. הטלתי על אגף השיקום לבדוק את הצורך להקים מעון לאנשים דתיים עם נכות קשה, לרבות היבטים של הרחקת הנכה ממשפחתו ומהיכולת ליצור עמו קשר שוטף בשל ריכוז אוכלוסייה זו במקום אחד.

שיעור מקבלי קצבת נכות

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

מסקר המוסד לביטוח לאומי עולה, כי ב-20 השנים האחרונות עלה מספר הזכאים לקצבת נכות כללית מכ-6,700 בשנת 1975 ל-112,000 כיום – עלייה של כ-1,900% – שהם כ-3.5% מכלל האוכלוסייה.

רצוני לשאול:

מה הוא המצב היחסי בארצות כגון שבדיה, הולנד וצרפת?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השוואת שיעור הגידול במקבלי קצבת נכות בין 1975 לבין 1997 אינה השוואה נכונה, שהרי חוק ביטוח נכות הופעל בהדרגה ב-1974, ומיצוי הזכאות על-ידי נכים הורגש היטב רק ב-1980-1979.

בשנים 1980-1997 גדל מספר הנכים הזכאים לקצבה מכ-43,000 ל-112,000, גידול מצטבר של 160%. אם נפחית את השפעת העלייה החדשה, שהגדילה את מספר הנכים בכ-12,000 נכים, אזי הגידול היה של כ-133%.

להערכת הביטוח הלאומי, אחוז הנכים בישראל דומה לזה הקיים במדינות המערב. אחוז הנכים ללא קשר לסוג הקצבה – נכות כללית, נפגעי עבודה, מגיע לכ-10% מכלל האוכלוסייה, ואין בידינו כל מידע המצביע על שוני מיוחד בין המצב בישראל לבין מדינות כמו ארצות-הברית, קנדה ואנגליה.

סיוע למשפחת הרב דוד כטורזה הי"ד

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

חקירת הרצח של הרב דוד כטורזה הי"ד עדיין לא הסתיימה. כתוצאה מכך משפחתו עדיין לא הוכרה כמשפחת נפגעי איבה, והיא אינה מקבלת קצבה מהמוסד לביטוח לאומי. מצב האלמנה והיתומים בכי רע.

רצוני לשאול:

מה עושה משרדך כדי לסייע לאלמנה וליתומים?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משפחת כטורזה כבר הוכרה כנפגעת איבה לאחר פניות בלתי פוסקות אל המערכות האחראיות – משטרת ישראל ומשרד הביטחון. בשלב הביניים העניק הביטוח הלאומי למשפחה קצבת שאירים, ושירותי הרווחה בירושלים סייעו במעון-יום לילד ובצרכים ספציפיים.

עם זאת, לאור ההליך הבלתי-סביר בעיני בהכרה באירוע כפעולת איבה, הבאנו לוועדת שרים לענייני חקיקה תיקון לתקנות הביטוח הלאומי, המאפשר מתן סיוע מהיר למשפחות הנפגעות בנסיבות דומות.

הפרת חוקי עבודה על-ידי חברות כוח-אדם

חברת הכנסת ס' לנדבר שאלה את שר העבודה והרווחה ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

הובאו לידיעתי מקרים רבים של הפרת זכויותיהם של עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח-אדם.

רצוני לשאול:

1. כמה מפקחים מעסיק משרד העבודה והרווחה לצורך פיקוח על קבלני כוח-האדם?

2. כמה דוחות ניתנו בשנה האחרונה למשרדי כוח-אדם הפועלים שלא על-פי חוק ומפירים חוק עבודה וזכויות סוציאליות?

3. כמה חברות כוח-אדם פועלות ללא רשיון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד העבודה והרווחה מפקח על חוק קבלני כוח-אדם באמצעות תשעה מפקחים.

2. בשנה החולפת הוגשו כ-34 תביעות משפטיות לבתי-הדין לעבודה. מתוך הסתיימו ההליכים בשבעה תיקים.

3. כיום פועלות כ-270 חברות כקבלני כוח-אדם ברשיון. בנוסף, כ-30 חברות נמצאות בהליך טיפול לקבלת רשיון. אין מידע אמין באשר לקבלני כוח-אדם הפועלים ללא רשיון, אולם להערכתנו המספר קטן. אנו פועלים לאיתורם, ובמקרה הצורך אנו דואגים להעמדתם לדין.

במטרה למנוע פעולת חברות ללא רשיון, דאגנו כי החשב הכללי באוצר והשלטון המקומי יסרבו לקבל הצעות מועמדות במכרז של קבלן כוח-אדם שאין לו רשיון בתוקף. במקביל, לבקשתנו הנחו התאחדות התעשייתיים ולשכת התיאום של הארגונים הכלכליים את חבריהן שלא לקבל הצעות קבלני כוח-אדם ללא רשיון. פעולה זו היתה יותר אפקטיבית ממנגנון הפיקוח והאכיפה הרגיל.

ולבסוף, ראוי לזכור, כי עובד החש עצמו נפגע על-ידי מעסיקו, אם מדובר בקבלן כוח-אדם, יכול לפנות למשרד העבודה והרווחה ולבקש את התערבותו. במקביל רשאי הוא לפנות לבית-הדין לעבודה בתביעה לסעד משפטי.

מעונות לזקנים

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

בדוח מבקרת המדינה מס' 48 נכתב: "משרד העבודה והרווחה ומשרד הבריאות מגלים אוזלת יד בסגירת מעונות פיראטיים. תהליך סגירתם אטי וממושך – – –"; ובינתיים, נודע כי זקנים נקשרים לכיסאות, מקבלים מזון רקוב וחסרים השגחה רפואית צמודה.

רצוני לשאול:

1. אחת לכמה זמן מתבצעות ביקורות המעונות?

2. מה הן הסנקציות שנוקט משרדך נגד מעונות שמתגלים בהם ליקויים?

3. מדוע לא יורה משרדך על סגירה לאלתר של מעונות שאינם עומדים בתקינה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. תכיפות ביקורי הפיקוח במעונות מתבצע בהתאם לתקנות חוק הפיקוח על המעונות, הקובעות – לא פחות מפעמיים בשנה.

מפקחי משרדי מקיימים שלושה-ארבעה ביקורים בממוצע לשנה. מספר הביקורים מושפע גם ממצב המעונות: מעון שבו נתגלו ליקויים יפוקח באינטנסיביות יתר.

2. באפשרותנו לנקוט סנקציות שונות כלפי מעונות שלא פועלים כמתחייב – תביעות משפטיות, אי-הפניית זקנים, מתן רשיון מותנה, הורדת תעריף ועוד.

3. סגירת מעון נעשית לאחר שאנו מגישים תביעה משפטית ומוצא צו סגירה. יש גם מעונות המתחייבים לתקן ליקויים כדי לעמוד בדרישות התקינה, ובנסיבות מסוימות אנו מאפשרים זאת ונמנעים זמנית מלסגור מעון המקיים את התחייבותו לתקן את הליקויים שנמצאו בו.

תקנות בדבר קביעת דרגת נכות

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

בית-הדין הארצי לעבודה קבע בעבר, כי תקנה 15(א) לתקנות בדבר קביעת נכות היא מגבילה ו"מביאה לתוצאות בלתי סבירות ומפלות". נשיא בית-הדין אף קבע, כי "אין בית-הדין רוצה להצהיר על התקנה כבטלה בחלקה, כיוון שמחיקה כזאת היתה יוצרת חלל ריק".

רצוני לשאול:

1. האם משרדך ער להגבלה המפלה שבתקנה 15(א)?

2. כיצד יש לתקן זאת?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן. תקנה זו נדונה בכמה פסקי-דין של בית-הדין לעבודה, ובעקבות זאת הוכן תיקון ולפיו הוועדה הקובעת דרגת נכות תוסמך רק להגדיל את דרגת הנכות. כן תושמט בתקנה ההבחנה בעניין מינו של הנכה.

2. לפי הנחייתי, המוסד לביטוח לאומי מכין תיקון לתקנה 15(א), הנותן מענה על הבעיה שזוהתה.

סיוע המוסד לביטוח לאומי לאמהות חד-הוריות

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר העבודה והרווחה ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

הובא לידיעתי, כי אמהות חד-הוריות מובטלות זכות לסיוע כספי, אשר נמנע מהן על-ידי המוסד לביטוח לאומי אם יחליטו לחזור למעגל העבודה, גם אם ישתכרו שכר מינימום.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מה הם הקריטריונים לקבלת סיוע?

3. מדוע קיימת תלות בין מציאת עבודה ופרנסה לסיוע מהמדינה כאשר רק הורה אחד מגדל את המשפחה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מערכת הבטחת הכנסה מתגמלת ברמה סבירה אמהות חד-הוריות המחליטות לצאת לעבודה במקום להסתפק בגמלת קיום בסיסית.

אין זה מדויק שמשפחה חד-הורית המשתכרת שכר מינימום מאבדת את זכאותה לסיוע. לדוגמה: אם חד-הורית לילד אחד ללא הכנסה מעבודה זכאית לגמלה בסך 2,226 שקל. אם היא עובדת ומשתכרת 2,609 שקל – שכר מינימום – היא זכאית להשלמת הכנסה בסכום של 1,232 שקל, כך שסך כל הכנסתה יהיה 3,841 שקל כעובדת, לעומת 2,226 שקל כלא-עובדת; אם חד-הורית עם שני ילדים תגיע להכנסה של 4,402 שקל כאם עובדת ברמת שכר מינימום, לעומת 2,708 שקל כאם לא-עובדת.

2. הקריטריון המרכזי לסיוע לאמהות המשתכרות שכר מינימום הוא מבחן ההכנסה. אם לאשה אין הכנסות ממקורות אחרים, היא תקבל את מלוא השלמת ההכנסה.

3. הבטחת ההכנסה היא רשת מגן לאוכלוסיות החלשות, ובהן המשפחות החד-הוריות. המדינה מחויבת להבטיח קיום לחסרי הכנסה שעשו מאמץ לעבוד, וכן למי שאין לצפות ממנו להשתלב בעבודה – כגון אם לילדים עד גיל שבע.

שירות המוסד לביטוח לאומי באור-עקיבא

חבר הכנסת י' לנקרי שאל את שר העבודה והרווחה ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

נודע לי, כי סניף הביטוח הלאומי באור-עקיבא אינו מקיים קבלת קהל פעמיים בשבוע בשעות הבוקר, ומסתפק בשעות קבלה אחר-הצהריים בלבד.

רצוני לשאול:

מדוע לא מספק המוסד לביטוח לאומי שירות לקהל גם בשעות הבוקר?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

סניף הביטוח הלאומי בחדרה, המספק שירותים לאור-עקיבא ולאזור נרחב מאוד – לכ-250,000 תושבים – פועל בתנאי עומס ניכרים. עד לפני כארבע שנים קיימה נקודת השירות באור-עקיבא קבלת קהל מצומצמת של שלוש שעות, אחת לשבוע; היום – שש שעות שבועיות בשני ימי קבלת קהל.

שעות השירות מסופקות רק אחר-הצהריים, כדי למקד מאמץ סביב האוכלוסייה העובדת וגם לספק שירות לאוכלוסייה הלא-עובדת. הסדר זה מתואם ומקובל עם ראש הרשות המקומית.

אם יוחלט על תגבור כוח-אדם במוסד לביטוח לאומי, נוכל לשפר עוד את ימי קבלת הקהל, לרבות בשעות הבוקר.

תוכנית העסקת עובדים פלסטינים

חבר הכנסת ר' חג' יחיא שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

בעקבות פרסום המגעים בין משרדך לבין הרשות הפלסטינית לתוכנית העסקת 50,000 עובדים בשנה הבאה, רצוני לשאול:

1. כיצד מתכוון משרדך לדאוג לתנאי העסקתם בארץ?

2. איזה מעמד חוקי יעניק משרדך לעובדים?

3. אילו מנגנוני פיקוח יקיימו משרדך והמעסיקים?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בטרם אשיב על השאלתך ברצוני להדגיש, כי מיום כניסתי לתפקיד שר העבודה והרווחה דאגתי להגדלת מספר העובדים הפלסטינים המועסקים בישראל, וזאת בשיתוף פעולה עם שר הביטחון ומערכת הביטחון. כתוצאה מכך מספר העובדים הפלסטינים המועסקים בישראל ובהתיישבויות עולה כיום על 110,000 עובדים. מדיניות זו משתלבת גם בתוכנית לצמצום מספר העובדים הזרים.

2-1. כל העובדים הפלסטינים המועסקים בישראל ברשיון מקבלים את שכרם וזכויותיהם הסוציאליות בפיקוח ובבקרה שוטפים של אגף מדורי התשלומים בשירות התעסוקה. חלק מהזכויות משולם לעובדים ישירות על-ידי האגף.

3. נוסף על הפיקוח של אגף מדורי התשלומים הפעלנו יחידת אכיפה המבצעת פעולות פיקוח באתרי עבודה, לרבות בדיקת שכר העובדים ואף תנאי הלינה שלהם.

ראוי להדגיש, כי המעסיקים מתחייבים כלפינו לתשלום שכר וזכויות סוציאליות באמצעות מדורי התשלומים, וברור להם, כי אם לא יעמדו בהתחייבותם, לא יספק להם שירות התעסוקה רשיונות.

יישום חוק האימוץ – הקמת עמותות

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

חוק האימוץ נכנס לתוקפו בראשית השנה, אך עד היום הוא אינו מיושם בשל אי-הקמת העמותות האמורות לבצע את האימוץ בחוץ-לארץ.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר המשפחות הממתינות שהגישו בקשה לאימוץ ילדים על-פי ארצות מוצא הילד?

2. מה מעכב את הקמת העמותות ומה ייעשה לזירוז הקמתן?

3. כיצד תיפתר בעיית תקופת המעבר עד ליישום החוק בפועל ומערכת שתפעל כראוי?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עדיין אין בידינו מידע על המועמדים לאימוץ ילדים בחו"ל, ולפיכך גם אין קביעה של ילדים לפי ארצות מוצא. בתקופה הקרובה תתבהר תמונת המצב, כאשר יפנו הורים לעמותות שכבר הוכרו.

2-3. עד 30 ביוני 1998 פעל הסדר מעבר, שאפשר לעשרות משפחות להשלים את הליכי האימוץ אם החלו בו עד 1 בינואר 1998.

היה עיכוב מסוים בגיוס עמותות לתוכנית האימוץ הבין-ארצי. כיום כבר ארבע עמותות קיבלו הכרה, וכמה עמותות נוספות נמצאות בהליך טיפול ולקראת אישור.

לאור זאת, החל מ-1 ביולי 1998, כל אדם המבקש לאמץ ילד ממדינת חוץ יכול לבחור בעמותה כדי להסדיר את האימוץ.

אחוזי פטור ממסים לנכה שאינו נהג

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

נודע לי, כי נכה הזקוק לרכב לצורך ניידות ואינו נוהג ברכבו בעצמו, זוכה לאחוזים מופחתים בפטור ממסים. לדוגמה, 80% מוגבלות מוטורית מקנים פטור מלא ממסים לרכישת רכב, אולם נכה בעל 80% מוגבלות מוטורית אשר אינו נוהג ברכבו בעצמו, מקבל רק 70% פטור ממס.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מה ההיגיון בה?

3. האם תשובה המדיניות הזאת?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן. מוגבל בניידות בעל רשיון נהיגה שאינו נוהג בעצמו מקבל הלוואה עומדת נמוכה מזו הניתנת למוגבל הנוהג. מוגבל בניידות בדרגת 80% מקבל כיסוי ל-100% מסי הרכב בנפח עד 1,800 סמ"ק, לעומת 75% לרכב עד 1,300 סמ"ק למי שאינו נוהג.

2. הסכם הניידות נותן עדיפות בסיוע הן בגמלת הניידות והן בהלוואה העומדת לכיסוי מסי רכב. הסכם הניידות מניח, שבעל רשיון נהיגה בתוקף הנוהג בעצמו, משתמש ביתר אינטנסיביות ברכב לניידותו, והרכב משרת אותו בעיקר, בעוד מי שאינו נוהג, רכבו משרת אותו ומורשה אחר. בני משפחה המשתמשים ברכב יכולים לתרום את חלקם למימון ההוצאות.

3. הסכם הניידות נחתם בין הביטוח הלאומי לבין משרד האוצר, ואין כוונה לשנות בשלב זה הוראות הסכם זה. כל שינוי שיידרש יחייב גם בדיקת השלכות תקציביות.

קבלת דמי אבטלה באמצעות חבחת קש

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

בידיעות שהתפרסמו ב-26 ביוני 1998 בעיתונים "כל הצפון" ו"ערי המפרץ" נחשפה העובדה, כי אלפי עולים ששבו לחבר העמים מקבלים דמי אבטלה מישראל באמצעות חברות קש, המספקות להם תלושי משכורת, מכתבי פיטורים ותעודות זהות מזויפות.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – בכמה עולים מדובר ומה הם סכומי הכסף שהצליחו להונות בהם את הביטוח הלאומי?

3. כיצד ישיב הביטוח הלאומי את הכספים, המסתכמים במיליוני שקלים?

4. כיצד ימנע המשרד תופעות דומות?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אכן, המוסד לביטוח לאומי חשף בדצמבר 1997 מעסיק באזור הצפון שסיפק תלושי משכורת ומכתבי פיטורים פיקטיביים, במגמה לנצל לרעה כספי ביטוח אבטלה. לפני כשנתיים נחשף גורם דומה באזור המרכז.

2. מדובר ב-25 תביעות לדמי אבטלה. סכום ההונאה נאמד ב-350,000 שקל. בחקירות נוספות גילה המוסד לביטוח לאומי, כי עוד 35 תביעות מזויפות לדמי אבטלה שולמו שלא כדין, והן מוערכות בכ-700,000 שקל.

3. כל האזרחים שהיו מעורבים בהונאה זו מחויבים על-ידי הביטוח הלאומי ונדרשים להחזיר את הכספים בכל דרך, לרבות ניכוי מגמלאות אחרות, עיקולים וכיוצא באלה. רבים מן האנשים המעורבים שוהים בחו"ל, וכאן העניין מורכב. כל החומר הדרוש מצוי בידי משטרת ישראל, ואנו מקווים כי יהיה טיפול מיוחד מצדה.

4. המוסד לביטוח לאומי הפיק לקחים לצמצום אפשרות הונאות מסוג זה, ובאופן טבעי לא אחשוף את הדרכים המיוחדות שכבר ננקטות ואת אלה המתוכננות. המגמה היא למנוע ניצול לרעה של כספי זכאים בלי להכביד ולפגוע בזכאים הראויים לשירות איכותי.

הכשרת עובדים לענף הפרחים

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

מדיניות משרד העבודה דורשת הפסקת העסקת עובדים זרים והחלפתם בישראלים. תוכנית הכשרה שאמורה לספק מאות מקומות עבודה לישראלים במשקי הפרחים, בוטלה בהעדר מימון.

רצוני לשאול:

1. מדוע מדיניות זו אינה באה לידי ביטוי מעשי בהכשרת עובדים לענף הפרחים, שמשווע לעובדים קבועים ומיומנים?

2. האם נכונה הידיעה, שלפיה קורס ההכשרה בוטל בגלל חסר של 25,000 ש"ח?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. מדיניותי היא לסייע בשילוב עובדים ישראלים בענף החקלאות, כמו בענפים הנוספים שבהם קיים ביקוש לעובדים זרים. התוכניות בתחום ההכשרה המקצועית מושפעות מן הצרכים ומן הביקושים העולים מן השטח, ולצדדי אין בקשות משמעותיות של ישראלים להכשרה בתחום החקלאות.

2. ביטול הקורס נבע מפער בתעריף ולא ממחסור בתקציב: למשרדי אין אפשרות להיענות לתעריף שמבקש איגוד הפרחים. הפער בתשלום – כ-25,000 שקל. האגף להכשרה מקצועית ביצע במהלך השנה האחרונה שלושה קורסים בתחום גנות הנוי לכ-60 אנשים. לצערנו, בענף מגדלי הפרחים אין ביקוש ברמה המאפשרת תכנון קורסי הכשרה.

נטישת ילדי עובדים זרים

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

לאחרונה נודעה תופעה של נטישת ילדי עובדים זרים על-ידי הוריהם ברחובות. רק בתל-אביב ננטשו 17 ילדים.

רצוני לשאול:

1. האם הובא המקרה לידיעת משרדך?

2. מה ייעשה כדי להגן על אותם קטינים מפגיעה פיזית ונפשית היום ובעתיד?

3. האם ילד שנולד בארץ והינו בעל אזרחות ישראלית, אינו זקוק להגנה ככל קטין אזרח המדינה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ידוע לנו על חמישה ילדים, ולא על 17, שננטשו או שהוריהם ויתרו על ההחזקה בהם, והם הועברו למסגרת אומנה או להליך אימוץ. למרות ההצהרות, עיריית תל-אביב לא דיווחה לנו כמתחייב פרטים מדויקים על משפחות עובדים זרים שכביכול נטשו ילדים.

2-3. אני מבקש לקבוע חד-משמעית: כל ילד השוהה בישראל יקבל שירותי הגנה ועזרה להבטחת שלומו ורווחתו. ילד שננטש על-ידי הורים שהם עובדים זרים יקבל כל שירות כפי שניתן לכל ילד במצב דומה בישראל.

ילד להורים זרים שנולד בארץ אינו נחשב לאזרח. כאמור, ההגנה עליו אינה מושפעת בשום דרך מן הסטטוס האזרחי שלו. הילד יזכה בכל מקרה להגנה בשעת הצורך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' זמברג:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – מטעם ועדת העבודה והרווחה: הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13), התשנ"ח-1998; וכן הצעת חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998. מטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה: הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות) (מס' 3), התשנ"ח-1998; הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 27), התשנ"ח-1998; וכן הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 15), התשנ"ח-1998. תודה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעות לסדר-היום הפעימה השנייה ופגישת השר יצחק מרדכי עם מר אבו-מאזן

היו"ר א' זמברג:

הנושא הבא בסדר-היום הוא הצעות דחופות לסדר-היום בעניין: הפעימה השנייה ופגישת השר יצחק מרדכי עם מר אבו-מאזן; מס' 5039 ו-5074. אני מזמין את ראשון הדוברים, חבר הכנסת יהודה לנקרי.

אני רוצה לציין, שבמסגרת ישיבת הנשיאות, שעה שאישרנו את ההצעות הדחופות לסדר-היום, כותרתה של הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת לנקרי היתה: היפעם ביבי? והיא אוחדה עם הצעות דחופות לסדר-היום בעניין הזה. בבקשה, במסגרת שלוש דקות.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמו באותו מחזה שייקספירי נודע, ראש הממשלה שלנו ניצב, ביתר שאת בעצם ימים אלה, בפני שאלת היסוד: לפעום או לא לפעום? בתרגום מצוי לאנגלית ובסמיכות TO BEAT OR NOT TO BEAT. ללצל המרחף של המלט:

. הפועל הזה מלמד אותנו, שאפשר להבין אותו כלפעום, לנצח, TO BEAT בדקתי את המשמעות של להתגבר, לאחד גלים, להלך נגד הרוח. כל המשמעויות האלה יהיו יאות לראש ממשלה בבואו לפעום פעימה. אחרי שהוא התהלך במשך חודשים ארוכים בטרקליני ההתחבטות, בפרוזדורי ההשהיה, צריך ראש הממשלה להכריע בין נתיבות אוסלו, שאין בלתן, לבין אותה אופליה הקואליציונית ולהצילה ממעמקי טביעתה.

בבואנו לשקול אם ראש הממשלה מסוגל לבצע פעימה, ראוי שנשאל את עצמנו, אם הוא זמין מבחינה אידיאולוגית? הרי מדובר באדם שלפני שנתיים ומחצה ניצב בצד תכלית השלילה של הסכמי אוסלו.

חברי הכנסת, לפי חתימתו על הסכם חברון, לרבות קבלת שלוש הנסיגות בהסכם הזה, מותר להניח כי ראש הממשלה אכן חצה את המישור האידיאולוגי והעקרוני. אם כן, ועם כל ההשתנות באידיאולוגיה – מה הם השיקולים שעוד עשויים להביא את ראש הממשלה לפעום פעימה? לדעתי אלה שיקולי שרידות פוליטיים מובהקים. לפנינו שני תסריטים:

באין ביצוע פעימה, פרישתה הצפויה של הדרך השלישית תביא את הממשלה לקצה, תביא את ראש הממשלה לסוף עידן שמסתיים, לדאבון הלב, בעקרות מבחינת תכנים של שלום ובסיבוך של ישראל ביחסיה בזירה הבין-לאומית עם המדינות השכנות ועם הפלסטינים.

התסריט השני, שכולל ביצוע פעימה, עשוי להביא את ראש הממשלה – עם כל הקשיים הכרוכים מבחינת הקואליציה – להתאמה יתירה עם המסלול שהוא מתיימר להגשים, דהיינו, שלום בטוח, ואולי עם סיכויים כאלה ואחרים גם לשרוד.

לסיום, אדוני היושב-ראש, היפעם ביבי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם התנאים שהוא מציג לערפאת?

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

היפעם ביבי? ובכן, בין המחסום האידיאולוגי שאותו הוא שבר, לבין המחסום הקואליציוני שבו הוא מתמרן, ישאף ראש הממשלה, אני משוכנע בכך, לפעום פעימה. אם שרד או נפל כתוצאה מהפעימה, בתהילת יתר הוא יעשה זאת. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר א' זמברג:

תודה לחבר הכנסת יהודה לנקרי. אני מזמין את חבר הכנסת יהודה הראל. הוא לא נמצא. אם כך, הצעתו מוסרת מסדר-היום. חבר הכנסת סאלח סלים – איננו נמצא. אם כך, הצעתו מוסרת מסדר-היום. חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו נמצא. הצעתו מוסרת מסדר-היום. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, אני רוצה לומר, שאנחנו, חברי הכנסת, הולכים בחשכה בנושא הזה של המשא-ומתן עם הפלסטינים. אני מתאר לעצמי, שלא רק אנחנו אלא גם השרים עצמם, אולי בודדים יודעים מה הולך, כי חדשות לבקרים אנחנו שומעים כל מיני חדשות, ושמענו – יש אנשים בתוכנו שגם שמחו – שיושב-ראש הרשות הפלסטינית הורה, על-פי עצה של אנשים מהבית הזה, להפסיק את המשא-ומתן. אבל שהדברים יהיו ברורים – – –

שבח וייס (העבודה):

מי היועץ?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

יש כאן כמה יועצים שיושבים לימיני, אולי מולי, שיעצו ליושב-ראש הרשות כי הוא יודע – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם נמצאים כאן עכשיו?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לא, לא.

היו"ר א' זנדברג:

זה לא ארבע דקות ו-20 שאלות. יש לו שלוש דקות בלי שאלות ותשובות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חשוב לדעת למי הוא מתכוון.

היו"ר א' זנדברג:

הוא יגיד לך אחר כך בשקט. בבקשה, חבר הכנסת בן-צור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא דיבר על היועצים של ערפאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא התכוון לבני אלון.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כדי להסיר ספק, אני לא אומר זאת על אנשים שנמצאים כאן. ודאי וודאי שאני לא מתכוון לחברי, ידידי חבר הכנסת בני אלון.

אני מדבר בכל הרצינות, משום שהם יודעים יפה מאוד שהמשא-ומתן זה שוק מזרחי – ככל שאתה תמשוך ולא תוותר ותגלה אורך רוח, כן תצליח. אם אתה נמהר, אתה מפסיד. זאת המנטליות של המזרח התיכון, שהדברים יהיו ברורים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בשוק של תימן, בצנעא.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היית שם, ואני לא רוצה לספר מה עשו לך שם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

קיבלו אותי שם כמו מלך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כמו, עזוב.

אני רוצה לומר, שהדברים יהיו ברורים – יש אנשים בבית הזה, שהדבר החשוב בעיניהם הוא ביצוע הפעימה, אבל הם שכחו שהרשות הפלסטינית התחייבה לעשות דברים. הייתי רוצה לשמוע משר הביטחון, שהוא עכשיו נושא ונותן אתם: האם באמת התקיים העיקרון של הדדיות אשר חתמו עליו שר החוץ האמריקני והרשות הפלסטינית? שאלה שניה – מה בקשר לפעימה השלישית, מה בקשר להתיישבות היהודית? אדוני שר הביטחון, אסור לנו למהר. אנחנו צריכים לגלות אורך רוח, והתאריך 29 בחודש הוא לא קדוש. 29 בחודש זה יום רגיל בימי השנה.

לכן אני קורא לא למהר; יש לגלות אורך רוח, נשימה ארוכה, כי בנפשנו הדבר.

היו"ר א' זמברג:

תודה רבה לחבר הכנסת בן-צור. חבר הכנסת נסים זוילי – איננו. הצעתו מוסרת מסדר-היום. חבר הכנסת שמואל הלפרט – איננו. הצעתו מוסרת מסדר-היום. אני מזמין את שר הביטחון לעלות ולהשיב. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ממשלת ישראל וראש ממשלת ישראל חזרו וקבעו, שממשלת ישראל תקיים את חלקה בהתחייבויות שעליהן חתמה ותדרוש מהרשות הפלסטינית שגם היא תקיים את חלקה בהסכמים עצמם.

חודשים רבים מתנהל משא-ומתן עקיף על-ידי ארצות-הברית, כדי למצוא נוסחאות אשר דרכן ניתן לקדם את הסכם הביניים בין מדינת ישראל לבין הרשות הפלסטינית. האמריקנים הגיעו להסכמים ולהישגים בתחומים מסוימים, ועדיין נותרו פערים. בפערים שנותרו ביקשו כי יתנהל משא-ומתן ישיר, דיאלוג ישיר, בינינו לבין הפלסטינים.

אכן, אני הסכמתי, בתיאום עם ראש הממשלה, לבוא בהידברות עניינית עם ראשי הרשות הפלסטינית כדי למצוא נוסחאות גישור על אותן סוגיות שעדיין מצויות במחלוקת, מתוך כוונה לנכונות לקיים את ההסכם, להביא לגיבוש ההסכם ולהביא לאישורו בפני הממשלה והכנסת.

התקיימו פגישות. פגישה אחת בראשותי, ועוד שתי פגישות עם צוות מצדנו ומצד הרשות הפלסטינית, כדי למצוא נוסחאות שיגשרו על הפערים.

אני מעריך כי המשא-ומתן הזה יימשך, ונעשה מאמצים כדי להביא לפתרונות שיתקבלו על דעתנו ועל דעת הרשות הפלסטינית, וכן שהאמריקנים יצאו ביוזמה מלאה ושלמה, שתכלול בתוכה את דרישותינו בתחום ההדדיות והביטחון ואת התחומים שאנחנו מחויבים להם בהסכמים.

אני נמנה עם אלה שחושבים, שצריך לקיים הידברות רצופה תוך הסתייעות באמריקנים, ולכן אני קורא לאנשי הרשות הפלסטינית לחפש דרכים אשר יגמישו עמדות, אשר יסללו דרכים להבנות. אני קורא להם לקיים את חלקם בהתחייבויות ולהביא לידי כך שנוכל גם אנחנו למצוא דרכים אשר יגשרו על הפערים ויביאו להסכם; הסכם שתכליתו בראייה ארוכת שנים היא להביא להבנות ולקיום חיים הדדיים בתוך מרחב נתון, תוך עמידה על צרכי הביטחון והבנה לצרכים הפלסטיניים.

מכך התחילו הפגישות עם אבו-מאזן, ואני מעריך שהן יימשכו עם גורמים ברשות הפלסטינית, וכאשר נגיע לסיכומים – הם יובאו להכרעת הממשלה ולבית הזה.

היו"ר א' זמברג:

מה אדוני השר מציע?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קריאות:

שר הביטחון י' מרדכי:

כן, בבקשה, בבקשה.

היו"ר א' זמברג:

אני אאפשר כמה שאלות, כל אחד לכל היותר שאלה אחת. בבקשה, חבר הכנסת ריבלין, מהמקום שאתה יושב.

שר הביטחון י' מרדכי:

תעמוד, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני שר הביטחון, האם גם הפלסטינים הציעו איזשהן הצעות שהן בבחינת גישור או פשרה לכיווננו, או שהם רק שמעו וביקשו רק לקבל מ ישראל הבהרות לגבי התחייבויותיה?

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת אלון, מה רצית לשאול? השר ישיב.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני אענה אחד אחד?

היו"ר א' זמברג:

אני מציע, כי יש לנו שתי דקות. בבקשה, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

האם גברת אולברייט נענתה לבקשתך לבוא ולהושיע את השיחות – – – האם ערפאת באמת השעה את כל – – –

היו"ר א' זנדברג:

בבקשה, אדוני השר.

שר הביטחון י' מרדכי:

ראשי הרשות הפלסטינית שאתם נפגשתי ליבנו את הסוגיות שעדיין יש לגביהן פערים; נשמעו רעיונות והצעות ובעיות משני הצדדים, והמשא-ומתן נמצא בנקודת זמן שעדיין מציעים הצעות ומתדיינים על פתרונות אפשריים כדי להגיע, כפי שאמרתי, לחבילה כוללת שהאמריקנים מגבשים.

אני לא קראתי לשרת החוץ האמריקנית, אני קראתי לראשי הממשל האמריקני לבוא לכאן ולסייע מכאן להידברות רצופה ועניינית כדי לגשר על הפערים.

מדינת ישראל, ממשלת ישראל, נכונה לנהל משא-ומתן ענייני תוך שמירה על האינטרסים החיוניים שלה ולקדם את ההסכם. נכון יהיה, מבחינת כל מי שרוצה לקדם את ההסכם, שהדיאלוג עם הפלסטינים יהיה רציף ושתימצא אישיות אמריקנית בכירה כאן אשר תגשר ותמצא נוסחאות לגישור בין הצדדים, כדי להביא לידי כך שהחבילה, ההסכם המתגבש, יוכלו להגיע לידי הסכמה ולידי סיום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

האם האישיות האמריקנית הסכימה לבוא?

שר הביטחון י' מרדכי:

אנשי הרשות הפלסטינית – היו מפגשים – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

האם האישיות האמריקנית הסכימה לבוא?

שר הביטחון י' מרדכי:

פניתי היום, אינני יודע אם קריאתי התקבלה שם, ואין לי, נכון לעכשיו, איזה מידע שעל-פיו אוכל לומר אם יש גורם מהממשל האמריקני שנכון לבוא לכאן. אני מעריך, שאם תהיה התקדמות באותם נושאים שנמצאים על סדר-היום – לפי הערכתי גם אישיות אמריקנית תקצר את הטווח ותבוא לכאן למצוא דרכים לגיבוש חבילת ההסכם.

היו"ר א' זמברג:

השר ישיב מה עמדתו לגבי דיון במליאה.

שר הביטחון י' מרדכי:

חבר הכנסת ריבלין רוצה לשאול עוד שאלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא רציתי לשאול שאלה – –

היו"ר א' זמברג:

בקיצור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – אלא לדבר על גישורים. האם הפלסטינים בכלל מבקשים לבוא לקראת הצד הישראלי, האם – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

באו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שמעתי איך באו. האם במסגרת הפגישות עם הישראלים הם הציעו לך הצעות פתרון לקיום ההתחייבויות מצדם?

שר הביטחון י' מרדכי:

יש הצעות אמריקניות, יש רעיונות ישראליים, ויש רצונות פלסטיניים, ובין כולם צריך למצוא את הדרכים לניתוב דרכנו, כדי שהאינטרסים העיקריים שלנו יישמרו ונתקדם להסכם.

אני משוכנע, מכובדי חבר הכנסת ריבלין, שגם אתה, כמוני, רוצה להגיע להסכם שיאפשר את מילוי הצרכים והאינטרסים החיוניים שלנו, ויביא לידי הידברות ולידי קיום דו-שיח שיאפשרו מערכות חיים משולבות ופתוחות באזור.

היו"ר א' זמברג:

השר יאמר מה עמדתו לגבי ההצעה לסדר-היום.

שר הביטחון י' מרדכי:

דומני שנתתי תשובה פרטנית, ואנחנו נמצאים בתוך התהליך עצמו, ובתוך התהליך עצמו מן הסתם יהיו עליות, ירידות ומשברים. אני מבקש שתסתפקו בהודעתי זו, ומן הסתם, כאשר יהיה הסכם, הוא יובא לאישור הכנסת.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

שר הביטחון י' מרדכי:

אינני חוקר כליות ולב, אינני -- --

קריאות:

שר הביטחון י' מרדכי:

אינני חוקר כליות ולב, אינני עוקב אחרי דרכיהם של אישים ישראלים, אני יכול להניח רק, שבוודאי יש אישים ישראלים, שמסיבות שונות ודאי גם מציעים הצעות מגוונות.

היו"ר א' זמברג:

עוד שתי שאלות, אדוני השר. זה הפך לשעת שאלות, אבל אני חושב שאנחנו לקראת תום היום. בבקשה, חבר הכנסת לנקרי, ואחריו – חבר הכנסת מחאמיד. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חדשות של 21:00 – – –

היו"ר א' זמברג:

בבקשה. נכון.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

לי אין שאלה. יש בהחלט רצון לכבד את משאלתו של השר – – – אני מסתפק – – – עד שנספיק לגלגל את – – – הפעימה תהיה – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בגלל זה אני רוצה דיון במליאה, כי אני לא – – –

היו"ר א' זמברג:

טוב, שנייה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו נביא את ההצעה שלך ---

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

--- אני אומר ---

שר הביטחון י' מרדכי:

מי ייתן ומשאלות לבך, חבר הכנסת לנקרי, יתמלאו לברכה ולששון, ומי ייתן שהם יתקיימו בביטחון ובשלום.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת מחאמיד, בבקשה, שאלה אחרונה.

קריאה:

היו"ר א' זנדברג:

רבותי, בואו נסיים. שתי שאלות, השר ישיב, ובינתיים חבר הכנסת לנקרי ישכנע את חבר הכנסת בן-צור להסתפק בתשובת השר. בבקשה.

קריאה:

היו"ר א' זמברג:

לא, השאלות מסתיימות. בבקשה.

קריאה:

היו"ר א' זמברג:

אולי. בבקשה. בבקשה, חבר הכנסת מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שאלה, אדוני השר. בצל כל מה שהזכרת כאן – – – אני לא מאמין – בצל כל מה שאמרת, נראה לי שהדברים לא זזים מספיק. האם אדוני השר מוכן לומר שהוא יעשה כל מאמץ, כל הזמן – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קריאות:

היו"ר א' זמברג:

רבותי, לא נפתח ויכוח. חבר הכנסת בן-צור, כל אחד שאל, ישאל גם חבר הכנסת מחאמיד.

קריאות:

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בן-צור.

קריאות:

היו"ר א' זמברג:

רבותי חברי הכנסת. בבקשה, תסיים את השאלה, השר ישיב, ובזה סיימנו. חרגתי, אז בבקשה לסיים בלי הפרעות.

קריאה:

היו"ר א' זמברג:

נאה, לחלוטין. בבקשה. דמוקרטיה – תשלים את השאלה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

פשוט מאוד משום שאני מאמין במה שהשר אמר – – – הוא לא מרפה מתהליך השלום. הוא ינסה להציל את התהליך הזה – – –

היו"ר א' זמברג:

זו שאלה, זה לא נאום, אז בוא נסיים אותה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר א' זמברג:

תודה. חבר הכנסת דראושה, רצית לומר משפט אחרון, בבקשה, בקצרה; השר ישיב ובזה הנושא מסתיים. בבקשה, דבר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בן-צור. בבקשה דבר, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להביע את הערכתי לעמדת שר הביטחון בדברים ההגיוניים שהוא אמר כאן, ואני תפילה ותקווה שהמשא-ומתן יתמשך, ושביום רביעי אכן נאשר את ההסכם שהגיעו אליו ממשלת ישראל והרשות הפלסטינית.

אני מאמין שכוונות טובות יכולות להביא לחידוש האמון ולהגעה להסכם.

היו"ר א' זמברג:

שאלה ארוכה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה הרצון של הישראלים ושל הפלסטינים.

היו"ר א' זמברג:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר א' זמברג:

תודה. אם השר מבקש להשיב – הוא מוזמן. אם לא – נוכל לעבור לנושא הבא. אדוני השר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מוחה על כך שהיושב-ראש מרשה לחבר הכנסת דראושה – — —

אליעזר זמברג (הליכוד-גשר-צומת):

המחאה נרשמה. אדוני השר, אתה מבקש להשיב על השאלות האחרונות?

שר הביטחון י' מרדכי:

כן.

היו"ר א' זמברג:

בבקשה, רבותי. חבר הכנסת בן-צור.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לומדים את האמת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתם אויבי השלום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אנחנו בעד שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר א' זנדברג:

חברי הכנסת, אפשרתי פה הליך קצת חריג. עם כל הכבוד, אני מבקש לאפשר לשר לסיים את דבריו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, מי שלא – – – הוא אויב השלום.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתה – – – ?

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת ריבלין, אתה שאלת ולא הפריעו לך, נכון? חבר הכנסת ריבלין, קצת כבוד לשר. אדוני השר, בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בעיקר לתת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה חושב את עצמך ליונה.

שר הביטחון י' מרדכי:

לנגד עיני, חברי – – –

היו"ר א' זמברג:

חברי הכנסת.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לא מוצא חן בעיני שאתה משבח את השר.

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בן-צור, אולי תירגע? שאלת פעמיים ונאמת. הנה, תשמע את התשובה. אדוני השר, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שמעת? לא מוצא חן בעיניו שהוא משבח את השר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

שר הביטחון י' מרדכי:

לנגד עיני אשר למדתי משחר נעורי: דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. אני דורש שלום ורודף שלום, תוך שמירה על האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל, על צרכי הביטחון ועל יכולתנו להתקיים כאן בביטחון ובשלום. כל אשר יושיט יד, ימצא את ידנו מושטת לשלום, תוך עמידה על הצרכים הביטחוניים החיוניים והאינטרסים החיוניים של מדינת ישראל.

היו"ר א' זמברג:

תודה לאדוני השר. חבר הכנסת לנקרי, האם אתה מסתפק בתשובת השר?

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

מסתפק.

שר הביטחון י' מרדכי:

כל מי ששכח כאן עט – –

היו"ר א' זמברג:

שייתן סימנים. תשאיר את זה.

שר הביטחון י' מרדכי:

– – יכול לבוא ולקחת אותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תחתום בזה על הסכם.

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת בן-צור, האם אתה מסתפק בתשובת השר?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מתלבט.

היו"ר א' זמברג:

אני מציע שתגיע לכלל הכרעה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

רק בגלל הדברים שלו, של חבר הכנסת לנקרי, אני לא יודע מה לעשות.

היו"ר א' זמברג:

אז נא להגיע להכרעה. השר הציע לך להסתפק.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מסתפק, בייחוד בגלל הדברים שלו.

הצעה לסדר-היום

הרחבת שטחי אש של הצבא בוואדי-עארה

היו"ר א' זמברג:

אם כך, חבר הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעות רגילות לסדר-היום בעניין הרחבת שטחי אש של הצבא בוואדי-עארה, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה ושל חבר הכנסת סאלח סלים. בבקשה, עשר דקות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חבר הכנסת דראושה, עשר דקות? מה יש לך להגיד בעשר דקות?

היו"ר א' זמברג:

לא חייבים למלא את הזמן. זו המכסה המקסימלית.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אל תגיד עשר דקות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אקצר.

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הביטחון, חברי הכנסת, בזמן הממשל הצבאי, בשנות ה-60 המוקדמות, החליט מפקד המחוז אז, שאזורי 105 ו-109 – שכוללים 35,000 דונם בוואדי-עארה, באדמות אום-אל-פאחם, מועוויה, מושריפה, כפר-קרע, עארה, מוסמוס וביאדה – יהיו מה שנקרא שטח אש; כלומר, שטח לצבא לאימונים לצבא. השטח הזה הוא אדמות פלחה, אדמות מרעה ומטעים שמעבדים הפלאחים באזור ואדי-עארה. בכך נפגעה פרנסתם של עשרות אלפי תושבים שחיים באזור הזה, אזור ואדי-עארה.

בחודש מאי האחרון, לפני שפרש הרמטכ"ל, הוא הוציא צו חדש, שבמסגרתו החליט שאזור 107 יצורף לשני האזורים 105 ו-109, בשטח של 7,000 דונם, כאשר שלושת האזורים הללו יחד ייקראו: שטח אש 107, בשטח כולל של 42,000 דונם.

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שמריהו בן-צור עדיין מפריע לכולם כאן בתוך המליאה, ולא רק בהצעה הקודמת.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

רק באתי לעזור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מדובר ב-42,000 דונם. ואנחנו ביקרנו באזור הזה לפני שבוע, והיו גם חברי הכנסת האשם מחאמיד ועבד-אלמאלכ דהאמשה. ראינו שלאנשים יש מטעים ואזורים של פלחה. אלה אזורים טובים, שמייצרים בהם חקלאות שמשרתת את האוכלוסייה וגם תורמת לכלכלת המדינה. אבל הצבא נמצא באזור הזה במחנה ששוכן בעין-אברהים, ממש בחפיפה לבתים. כשנעשים שם אימונים בירי, לא אחת נפגעים תושבים או הבתים שלהם. הצבא מקפיד, לרבות הסיירת השחורה שנקראת "סיירת ירוקה" – אני לא יודע למה קראו לה "סיירת ירוקה"; בעצם, זו סיירת שחורה, שפוגעת באינטרסים של התושבים הערבים שם ומונעת מהם להיכנס לשטחים שלהם לעבד את המטעים – שכל אזרח שרוצה להיכנס לאדמתו ישיג רשיון ליום אחד, כדי שייכנס, יעבד את השטח ויצא. לא אחת נתפסו אזרחים או הובאו למשפט, והדבר הביא להערכת היחסים בין יהודים לערבים ולפגיעה קשה באמון של האזרח הערבי במדינה.

בוואדי-עארה חיים עשרות אלפי אזרחים ערבים, אזרחים נאמנים, שחיים ומתפרנסים מחקלאות או ממטעים, שרוצים לחיות בכבוד כאזרחים בארצם. אבל העניין הזה של אזור אש והאימונים שמתקיימים שם, והכרזות הולכות ונשנות של השטח הזה כשטח אש, כשטח צבאי, שאסור להיכנס אליו – זה פוגע בהם ובפרנסתם.

אדוני שר הביטחון, אני רוצה להזכיר לך ולכנסת, שאזור ואדי-עארה – עם הקמת המדינה הופקעו בו כ-150,000 דונם. אום-אל-פאחם לבד הפסידה, בגלל הפקעות, יותר מ-100,000 דונם. מה שנשאר היום לאום-אל-פאחם, עם כל אדמות הפלחה והמרעה, הבנייה, תוכנית המיתאר והכול יחד, הוא כ-21,000. מה שקורה היום בשטח הוא דבר בלתי נסבל. זה דבר שאין לו אח ורע בשום מקום אחר במדינת ישראל, ונדמה לי שבשום מקום אחר בעולם.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה מדבר? אתה יודע כמה לוקחים בערים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עכשיו אני מדבר – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה יודע כמה דונמים לוקחים?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אני לא מתווכח אתך עכשיו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היום, חבר הכנסת שמריהו בן-צור תפס ---

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לו בעיה, ואל תתעלם ממנה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

--- רעננה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

POLICY. זה לא

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני חבר הכנסת שמריהו בן-צור, ידידי הטוב, זו בעיה אזרחית. זו לא בעיה ביטחונית. זה לא פוגע

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תראה כמה שטח חסר לנו, ואתה רוצה להחזיר את יהודה ושומרון.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

הנה, אתה רואה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בוא לא נקשור בין שני העניינים. שם זו טריטוריה פלסטינית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תראה כמה חסר לנו שטח – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שם זו טריטוריה פלסטינית. לא נפתור את הבעיות הפנימיות של מדינת ישראל על חשבון העם הפלסטיני. זה גם לא יעזור לאף אחד – גם לך זה לא יעזור. אנחנו רוצים פתרון של שלום, שהעולם הערבי והעם הפלסטיני יכירו בזכות הקיום של מדינת ישראל ושמדינת ישראל תכיר בזכות הקיום של העם הפלסטיני ובזכותו להגדרה עצמית ולהקמת מדינה פלסטינית ליד מדינת ישראל. זה השלום שאני מאמין בו. זה השלום שיש לו סיכוי להתקבל ולהתקיים.

אדוני שר הביטחון, אני לא מומחה לביטחון, אבל אני פונה אליך כאל אדם אכן אחראי וכאל אדם שמכיר את הבעיות האזרחיות ואת הבעיות הביטחוניות, שתמצא פתרון לבעיה הזאת של שטח האש 107 בוואדי-עארה: להקטין את השטח, להעביר אותו למקום אחר, לאפשר לתושבים לעבד את שטחיהם בלי ההגבלות של היום, למצוא פתרון שימנע מתושבים להיפגע בזמן אימונים ולמנוע את קיום המחנה הזה, שהוא ממש צמוד ליישוב עין-אבראהים ונמצא עשרה מטרים מהבתים. אין דבר כזה במדינת ישראל, שמחנה צבאי, שיושבים בו כמה חיילים ומתאמנים ועושים כל מיני דברים אחרים, יהיה ממש צמוד לבתים. אין שום היגיון בהשארת השטח הזה כשטח 107.

אני פונה אליך ומבקש שתמצא את הדרך הנאותה לפתור את הבעיה לטובת כולנו, האזרחים היהודים והערבים באזור הזה ובמדינה בכלל, כדי שיתאפשרו קיום אמון הדדי ויחסי דו-קיום לבביים בין יהודים לבין ערבים במדינה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך, אדוני. חבר הכנסת סאלח סלים – לא נמצא. יעלה ויבוא כבוד השר, שר הביטחון.

קריאה:

היו"ר ד' טל:

אני חושב שכדאי שתסתפק בדברי השר, לאור השירות והתשבחות שהערת עליו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נשמע את דברי השר.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת דראושה, שטח אש 107 נסגר בצו סגירת הרמטכ"ל, על-פי תקנה 125 לתקנות לשעת-חירום 1945, ב-19 במאי 1998. שטח אש 107 מהווה שטח חיבור – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, אלה תקנות מנדטוריות.

שר הביטחון י' מרדכי:

שטח אש 107 מהווה שטח חיבור בין שני שטחי האש הקיימים זה שנים, שטח אש 105 ושטח אש 109, שמצפון לכביש ואדי-עארה, כביש 65.

עם סגירת שטח אש 107 נגרעו מתחומי שטחי האש – 105 ו-109 – כ-3,500 דונמים, רובם אדמות פרטיות השייכות לתושבי הכפרים באזור. אדמות אלה הוחזרו לידי בעליהן לעיבוד ולרעייה חופשית. גריעת השטחים הרחיקה את תחומי שטח האש מגבולות הכפרים והגבירה בכך את בטיחות תושבי

האזור. בשטחי החיבור ביניהם נסגרו כ-6,000 דונמים, שמתוכם רק 500 דונמים אדמות פרטיות. צו סגירת הרמטכ"ל אינו משנה את הבעלות על הקרקע הפרטית, אשר נשארת בידי התושבים.

עם סגירת השטח הוקם משרד קישור לאוכלוסייה, המנפיק אישורי כניסה במועדים המתואמים עם כוחות צה"ל באזור.

צה"ל ומערכת הביטחון ערכו את כל הסידורים הדרושים על מנת לאפשר את כניסת בעלי הקרקע לצורך עיבוד חקלאי. עם זאת, כל מי שייכנס לתחומי שטח האש ללא תיאום כנדרש, מסכן את עצמו שלא לצורך.

יתירה מכך, אדוני חבר הכנסת דראושה, וידאתי כי אנשי ייפגשו עם ראשי המועצות, עם בעלי הקרקע, ויציגו בפניהם את הפתרון הקיים – מצד אחד, החזרת קרקעות הסמוכות לכפרים, ומצד שני, הפקעת הקרקעות שמחברות את שני שטחי האש.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — מה אמרת?

שר הביטחון י' מרדכי:

אכן שטחי האש הם מצומצמים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם הודיעו להם על החלפת הרמטכ"ל, זה מה שעשו.

שר הביטחון י' מרדכי:

לא, לא מדויק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כך סיפר לנו ראש העיר — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שר הביטחון י' מרדכי:

אני אומר לך, שעוד לפני החלטת הרמטכ"ל – ועיכבתי זאת פעמים מספר – נפגשו עם האנשים, הסבירו לאנשים, סיירו אתם במקום, קבעו אתם את הסידורים. אין ספק, שמצד אחד החזרת קרקעות, ומצד שני הפקעה, כשרק 500 דונם הן אדמות פרטיות – דבר זה בוודאי יוצר קושי, כי הקושי הוא בשטחי אש, ואנו נדרשים לשטחי אש לא רק שם, אלא גם במקומות אחרים, ויש עוד מקומות רבים במדינה שבהם שטחי אש גובלים בהם עם בתים ועם יישובים, וודאי שהם מפריעים למנוחת השכנים וגורמים טרדה וקשיים.

אלה צורכי הביטחון. העניין הזה נבדק בצורה יסודית מאוד, וזה הפתרון הטוב ביותר שהיה מול סדרה של פתרונות אחרים שהוצעו ולא התקבלו.

אני מבקש או להסתפק בהודעתי זו, או להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה עדיין מבקש להסיר?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני מבקש.

היו"ר ד' טל:

אני מאפשר לך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ביקשתי לומר שני משפטים. חבר הכנסת דראושה, בהזדמנות זו גם אברך אותך על העלאת הנושא.

אני רוצה לומר, אדוני השר, משום שאני בן העיר אום-אל-פאחם – אני שייך למקום הזה – ביקשתי לומר כמה דברים. אני קצת לא בטוח, אדוני השר, שהמספר שנקבת בו, 400 דונם, הוא המספר הנכון – –

שר הביטחון י' מרדכי:

500 דונם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – אבל לא אתווכח על הנושא הזה. אולי ידועים לך, אדוני השר, שני דברים: א. שהעיר אום-אל-פאחם היא העיר הענייה ביותר במדינת ישראל על-פי כל קריטריון; ב. שאנשים נדרשו על-ידי אותו צו, שהוצע על-ידי הרמטכ"ל, ללכת לחברת ביטוח, לבטח את עצמם – ואגב, שום חברת ביטוח לא מוכנה להסתכן בכך. חיפשו חברות ביטוח, ושום חברת ביטוח לא מוכנה לבטח אותם.

לכן, אדוני, אני מברך על היוזמה שהזכרת, שישבו עם מערכת הביטחון ועם ראשי הרשויות במקום וימצאו את ההסדר הנאות, כדי שאנשים יוכלו לחזור ולעבד את שאריות אדמותיהם ללא פחד.

היו"ר ד' טל:

לכן אתה מבקש להסיר. תודה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

העברה לוועדת החוץ והביטחון, כפי שהציע כבוד השר.

היו"ר ד' טל:

על העברת ההצעה לוועדת החוץ והביטחון. ההצבעה החלה.

נסים דהן (ש"ס):

מה – – –

היו"ר ד' טל:

השר ביקש להעביר לוועדה או להסתפק בהודעתו. אנחנו מצביעים על העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

הצבעה מס' 36

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, עשרה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שההצעה לסדר-היום בנושא: הרחבת שטחי אש של הצבא בואדי-עארה, תועבר לוועדת החוץ והביטחון.

הצעות לסדר-היום

הריסת בית-הקברות בכפר אום-אל-פארג' – בן-עמי

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 5038, 5053 ו-5065, הריסת בית-הקברות בכפר אל-פארג' – מי-עמי.

קריאה:

— — — אום אל-פארג'.

היו"ר ד' טל:

ה"אום" חסרה פה.

קריאה:

— — —

היו"ר ד' טל:

אום-אל-פארג'.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דראושה, תאמר לו שיזמינו אותך לוועדה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש שיזמינו אותי לוועדה להציג את הנושא שלי.

היו"ר ד' טל:

זה אוטומטית; לפי הנוהל זה אוטומטית.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים, כאמור, להצעות לסדר-היום. חבר הכנסת אחמד סעד, אחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, ואחריו – חבר הכנסת אריה דרעי.

נסים דהו (ש"ס):

סלח לי, אדוני היושב-ראש, האם אכפת לך להגיד לנו מה קרה עם השאלות לשר לביטחון פנים ומה היתה הקפיצה הזאת בסדר-היום?

היו"ר ד' טל:

היות שביטלו את זה, חבר הכנסת דהן, בוטלו השאלות לשר לביטחון פנים, בוטלו ההצעות לסדר-היום בנושא: פעילותה של משטרת התנועה הארצית והניסיון הכושל לפיצוץ מכונית תופת בירושלים, ובוטלו השאלות לסגן השר לענייני דתות. אשר על כן, אנחנו נמצאים בהריסת בית-הקברות בכפר אום-אל-פארג' – מי-עמי בעברית.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

בן-עמי.

היו"ר ד' טל:

בן-עמי ולא מי-עמי?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לא.

היו"ר ד' טל:

אני חושב שזה במלעיל, לא במלרע. יאללה, לא חשוב.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בשבוע שעבר קרה פשע נוראי בכפר הנטוש אום-אל-פארג' שעל אדמותיו קיים היום המושב בן-עמי. בכפר הזה הרסו אנשי המושב, בתיאום עם המועצה האזורית מטה-אשר, את בית-הקברות הערבי המוסלמי, שהיה קיים במקום הזה; ממש גילו את המקום.

ביום שישי בבוקר הודיע לי בן הכפר אום-אל-פארג', אחד מאלה שגירשו אותם ב-1953 לכפר מזרעה, על הפשע הזה. בדרך שמעתי ידיעה במהדורת החדשות של 10:00, שזו הפעם השלישית שקבוצת חוליגנים גזענים במוסקבה חיללה קבר יהודי. הזדעזעתי מהמעשה, שהוא לא רק נגד דת, אלא נגד הדברים האלמנטריים האנושיים. ואני בא למקום – בית-קברות שלם, שכבר קיים 100 שנים לפחות, ובשנת 1953 קברו בו את האחרון מבני הכפר – המזכיר הביטחוני אמר: קודם כול, האם היה פה בית-קברות? בן אום-אל-פארג' אמר לו: רק לפני חודשיים ישבנו יחד, נציגי אום-אל-פארג', עם הנציגים מהמושב, היה מזכיר המושב, הקרוי מוטי, ונציגים ממטה-אשר ומהמינהל, והיה סיכום דברים.

בית-דין פסק לתת 2 דונמים, שיהיו קרקע ירוקה, במקום המסגד. זה הפשע הראשון שהיה, שהרסו את המסגד לפני שבעה חודשים. לא רק 2 דונמים, אלא גם כן לשמור ולגדר את בית-הקברות. משה הזה היה יחד עם הדחפורים כשהרסו את בית-הקברות, גילו את המקום. הם עשו קצת בחוכמה שהם לא חרשו עמוק באדמה, כדי שלא יגלו את העצמות, אבל יותר מ-100 קברים נהרסו שם.

בכנסת לא נמצאים, לצערי הרב, לא נציגי משרד הדתות, לא שר הפנים ולא איש ממייצגי הממשלה כדי לשמוע על הפשע הזה.

מהדוכן הזה אני פונה לראש הממשלה, לשר הדתות, לשר הפנים –

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

רק עוד שני משפטים, סליחה.

– – להתערב כדי לבנות מחדש את המסגד – ולא רק לא לחלל אותו אלא לגדר ולשמור על בית-הקברות הערבי בכפר אום-אל-פארג'. אי-אפשר שתהיה גישה כזאת במדינה, שאומרת שהיא מדינה דמוקרטית, שבצורה נפשעת יחללו בתי-קברות, גם לערבים וגם לא לערבים.

אני מבקש – אני דורש, לא רק מבקש – שתדע הממשלה שאנחנו נגן בכל מה שיש בידיו על המקומות הקדושים שלנו. הדרישה שלנו היא לבנות מחדש את המסגד ולגדר את בית-הקברות. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסיפור מזעזע כל כך עד שקשה אפילו לתאר את הדברים. הרי הכפר הזה עד 1953 עמד על תלו. בשנת 1953 אמרו לתושבי הכפר אום-אל-פארג': אתם עוברים, זמנית. הרי אנחנו מכירים את הסיפורים האלה, כמו אקרית ובירעם וע'בסיה ועוד הרבה כפרים אחרים, א-קרע – אני מכיר שישה-שבעה כפרים כאלה, לפחות, שעברו "זמנית", לצורך ביטחוני, לצורך כלשהו. אנשים עברו ומאז לא חזרו עוד.

על חורבות הכפר הזה אשר נהרס הוקם המושב בן-עמי. המושב הזה קיים כל עשרות השנים האלה, כאשר בתוכו ומול עיני כל תושביו נשארו קיימים המסגד ובית-הקברות, להבדיל משאר כל בתי הכפר.

למה אני מזכיר זאת? כי כאשר הרסו את המסגד אותם אנשים יפי נפש, מתקדמים – עכשיו לא מדובר על חוליגנים ימנים, חבר הכנסת סעד, במקרה הזה לא, אלה אנשי שמאל, מתקדמים, בעלי קדמה, בעלי הבנה, מושבניקים. זה מה שיש, זו המציאות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא החוליגנים מהימין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חוליגנים שמאלנים, אני מסכים. לא רק בימין יש חוליגנים, כנראה. הם אומרים: לא ידענו שזה מסגד. מי שידעו הכי טוב בעולם שזה מסגד, אחרי תושבי אום-אל-פארג' שהתפללו שם, הם תושבי בן-עמי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דהאמשה, מדרסה זה מסגד? מדרסה זה בית-ספר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מדרסה זה בית-ספר. אבל שם היה מסגד ולא מדרסה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מה אתה אומר על בני הכפר שעד היום מתפללים במסגד הזה? מה תגיד להם? שהם שקרנים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רציתי להבין, חשבתי שאני לא מבין ערבית. מסג'ד זה מסגד, מדרסה זה בית-ספר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — כאשר נהרס המסגד

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בפועל זה היה מסגד, אך קראו לזה מדרסה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אנחנו רוצים לסיים היום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כאשר נהרס המסגד באו תושבי בן-עמי ואמרו לנו: לא ידענו שזה מסגד. תאמינו לנו, זו טעות נוראה, טעות, לא ידענו. מתי זה היה? לפני שלושה-ארבעה חודשים, בחורף האחרון.

עכשיו גילחו וחרשו את בית-הקברות, ממש באותו מקום, בית-קברות שאני עמדתי בו רק לפני שלושה חודשים, כאשר נהרס המסגד. עמדנו בתוך בית-הקברות, ביקרנו בו, היינו בו, הוא היה מגודר; מוזנח כלשהו, אבל מגודר וברור, וסומנו בו הגבולות.

עכשיו מה הם אומרים? – שהטרקטוריסט טעה, כנראה, הוא לא ידע שזה בית-קברות, ולכן הוא הרס אותו. אני אומר: ההיתממות הזו היא בושה וחרפה, קודם כול למדינת ישראל, כתם במצחה של המדינה הזאת. אם המדינה הזאת באמת אומרת שהיא מדינה דמוקרטית, שהיא מדינה שמכבדת זכויות, שהיא מדינה שמכבדת את קדושת המתים – איפה כל הדתיים והחרדים שמשתטחים ברחובות ובמקומות הקדושים, לרבות היושב-ראש, איפה הצעקה שלכם? בית-קברות מוסלמי נהרס ונחרש מול עינינו, אתמול-שלשום, בשבוע שעבר. איש לא מרים עין, איש לא מניד עפעף. איש לא מוחה, איש לא מדבר. איפה יפי הנפש שלנו?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, היות שפנית אלי – אני רוצה לשמור על אובייקטיביות, אבל אחריך היה צריך לדבר חבר הכנסת אריה דרעי. זאת אומרת, עצם העובדה שהנושא הזה נגע ללבו והוא הגיש הצעה לסדר – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה יצוין לטובה. הוא ידבר?

היו"ר ד' טל:

אני חושב שפשוט נבצר ממנו להגיע, אבל הוא הגיש הצעה לסדר יחד אתך ויחד אתו, שלושה חברי כנסת הגישו הצעה לסדר בנושא הזה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

את הדבר הזה אני מציין לשבח, שאכן הוא מצא לנכון להגיש הצעה דחופה לסדר-היום. זה נכון, אבל זה הקול היחיד שהורם בעניין הזה.

שבח וייס (העבודה):

אני אייצג את דרעי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא רק זאת, אני אומר – מה הם השורשים, למה התופעה הזאת אכן קיימת, וכל כך בחוזקה, מול עינינו? כי ההסתה קיימת, והיא לא מסתיימת.

יש לי עוד שני משפטים, היושב-ראש, אתה יודע כמה הפריעו לי.

היו"ר ד' טל:

סליחה, כבר הוספתי לך דקה. הדקה הסתיימה מזמן. מבחינה זאת – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מסכם, הוויכוח כבר גוזל את הזמן.

היו"ר ד' טל:

אבל מהר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר, שההסתה הזו שורשיה בענפים גבוהים גבוהים בציבור, ובציבור הדתי אולי – לא על כל גווניו. רק עכשיו, בחדשות בערוץ השני אמרו, שהרב הראשי אליהו מלמד את חיילי הצבא, שהפלסטינים מפירים הסכמים, כי הנביא מוחמד שלהם לימד אותם להפר הסכמים ולשקר לעם. זה רב ראשי בישראל, שמדבר אל הצבא. סגן שר החינוך, עכשיו זה נאמר בחדשות הערוץ השני.

לא רק זה – רק בשבוע שעבר פורסם שוב בעיתון בישראל הכרוז הידוע לשמצה נגד הנביא מוחמד, כרוז החזיר, שהופץ בחברון ונשפטה בעקבותיו טטיאנה סוסקין. עכשיו מפרסמים זאת עוד הפעם בעיתון ברוסית, בשני עמודים, עם אותו כרוז, אותו ציור, אותו צילום, ועם דברי שטנה ותועבה שאין להם גבול נגד המוסלמים ונגד הערבים.

הגשתי בנפרד תלונה בעניין הזה. אני מבקש להעמיד את העיתון ואת כל המעורבים לדין.

עד היכן נגיע? האם כך היא המדינה הזאת? כך היא תיקרא וכך היא תהיה? זו המציאות שכולנו נמצאים בה. אני הייתי רוצה תשובה מראש הממשלה. בינתיים אין פה ממשלה ואין שר עונה.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים. יש סגן שר. תודה; אני מודה לך. חבר הכנסת פלד, סגן השר. אמרתי חבר כנסת, ואתה סגן שר. אני מחויב בכבודך עד הרגע האחרון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן שר חייב להיות חבר כנסת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה, ברשותך, היושב-ראש, להתחיל בשני נושאים שלא קשורים לעניין.

הנושא הראשון הוא נושא שהועלה על-ידי חבר הכנסת דהאמשה. לא ראיתי את הפרסום של ציור החזיר בעיתון, אבל אם אכן פורסם – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בתוך דקה אני יכול להביא לך אותו.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

תאהב את מה שאני אומר. אם אכן פורסם אותו ציור, אני מגנה את התופעה בכל לשון של גינוי. אני חושב, שזו תועבה, זו חזירות, זו גסות רוח, זה חוסר רגישות. לכן אני מגנה אותה בכל לשון של גינוי.

עם זאת, ראיתי פרסומים קשים מאוד של חבר הכנסת – הרגע יצא מפה, חבר הכנסת דראושה – דברים קשים מאוד נגד ראש הממשלה. גם אותם אני מגנה, גם אותם אני מגנה.

וכעת – לעניין. אני רוצה לומר, שאני פשוט משיב את תשובתו של סגן שר הדתות חבר הכנסת יגאל ביבי, שעקב בעיה בלוח זמנים לא היה יכול להיות כאן, וקיבלתי את תשובתו המוכנה.

במסגרת הרחבת המושב בן-עמי, הוחלט לפני כשנה להרוס מבנה ישן שעליו היה כתוב "מדרסה" – בית-ספר. לטענת גורמים ערביים, משנת 1948 שימש המבנה הישן כמסגד לכפר בשם אום-אל-פארג'.
פארג'.

בדיון בעניין הרחבת המושב, שנערך בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה במטה-אשר, סוכם כי: הואיל והועלו טענות מטעם המתנגדים לגבי קיומן של הריסות בית-תפילה וקברים במקום, טענות שלא הובאו ראיות לגביהן ושההכרעה בהן דינה להישמע בערכאות אחרות, הואיל ויש צורך לקדם את התוכנית, והואיל ואין מניעה תכנונית ליעד את המגרשים לשטח ציבורי פתוח, מחליטה הוועדה לסמן את השטח כשטח ציבורי פתוח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה היה אחרי ההריסה או לפני ההריסה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לפני ההריסה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הישיבה של הוועדה המחוזית היתה אחרי ההריסה.

השבוע התברר, כי במסגרת הרחבת המושב נחפר כל השטח הציבורי הפתוח, וזאת בניגוד להוראת הבנייה ולאישור הוועדה המחוזית.

בבדיקה שערכו עובדי משרד הדתות טוענים אנשי בן-עמי, כי בשל טעות טכנית סטה הטרקטוריסט ממסלולו וחפר שטח שלא מיועד כלל להרחבה.

כאמורים על שמירת כבוד המת אנו חשים כי פגיעה זו פגעה קשות באנשים שחשבו כי הגיעו אל מקום מנוחתם האחרון, ורואים את הטעות של הטרקטוריסט בחומרה רבה. זאת כמובן אם אכן השטח הוא בית-עלמין, דבר שלא הוכח, אפילו מהחפירה שנעשתה בשוגג.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

שיבוא ונחפור רק 5 ס"מ, הוא יראה את העצמות. שיבוא, סגן השר, אנחנו נראה לו, שיבוא מחר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

צילומי וידיאו של המקום, המסגד, נמצאים אצלי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

היו שם השבוע אנשי משרד הדתות.

קריאות:

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

בתשובה של משרד הדתות מוצע להסתפק בתשובתי – אני לא מקבל זאת, ואני מציע להעביר את הנושא לוועדה בכנסת. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בעודי ילד במלחמת השחרור, שבועות אחדים אחרי שהגעתי ארצה, משם, מן התופת, נקלעתי לנס-ציונה. נס-ציונה היתה בעצם במצב של חלוקה – מחציתה היתה יישוב ערבי עם שם אחר, ומחציתה יישוב יהודי, וביניהם דרך ראשית לכיוון רחובות, גדרה וכן הלאה.

שם עמד מסגד. רוב הבתים היו הרוסים, כי הימים היו ימי מלחמה. המסגד היה פגוע במקצת, מוזנח ופתוח, ואשר על כן, באותם ימים של עננה, קרבות, כאב, שפיכות דמים וגם שנאה, הוא שימש קצת כמחסן ומקום שאנשים עברו בו, בעצם זלזלו בקדושתו. ואני זוכר זאת כילד, הדבר הזה נחרת בזיכרוני בצורה המזעזעת ביותר, אף שהיינו במצב של מלחמה איומה עם ערביי ארץ-ישראל באותה תקופה, במלחמה שבה אנחנו הותקפנו.

אני אומר זאת לסדר-היום שלנו, כי אנחנו האחרונים שלא צריכים לגלות חרדה מפגיעה ברגשות של אנשים אחרים, לאחר כל מה שעברנו.

על כן הצעתי שהעניין הזה ייבדק – וטוב שהעברת אותו לוועדה. אם יהיה צורך לבקש סליחה, יבקשו סליחה. אני מאמין שאנשי מושב בן-עמי יעשו זאת בכל הלב. יעירו להם, ואם הם טעו, הם יודו בכך והדבר יתוקן.

אולי כדאי לקבוע מדיניות מדויקת, כי יש לנו פעם בחודש סיפור כזה לגבי בתי-העלמין – לא רק היהודיים, אלא של כל בני האומות האחרות כאן בארץ. זה לכבודנו, לזכותנו, ועל-פי מיטב המוסר. אולי אתה תיזום זאת. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, היום שמעתי לראשונה את הפרטים המוגעים בדבר – גם את ההצעה לסדר-היום של המציעים וגם את תשובתו הכתובה של סגן השר, שהביא דברים בשם סגן שר הדתות.

אני מוכרח לומר לך, שבעניין זה אין מחילה, וצריך להביא את העניין לפני חקירה ברורה, כאן, במסגרת ועדת הכנסת, על מנת שנברר את כל הפרטים, משום שבארץ הזאת חוק אחד לכולנו, ולא ייתכן ואי-אפשר להעלות על הדעת מצב שבו בתואנות או בטעויות שאינן מתקבלות על הדעת יקרה דבר כפי שתואר בהצעה לסדר-היום.

אני מביע את מחאתי יחד עם חברי על המצב הזה, ואני אדרוש חקירה לא פחות מאשר חברי הכנסת דהאמשה וסעד.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת דהאמשה, אתה מסכים להעברת ההצעה לוועדה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע שנעביר זאת לוועדת הפנים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

ועדת הפנים.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים כדי להעביר לוועדת הפנים של הכנסת. מי בעד, מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 37

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה תועבר לוועדת הפנים של הכנסת.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מבקש לצרף את קולי.

היו"ר ד' טל:

נא לצרף את קולו של חבר הכנסת יצחק כהן. בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מודה ליושב-ראש על האפשרות שנתן לי. נשלחתי פשוט על-ידי יושב-ראש תנועת ש"ס, הרב אריה דרעי, שהיה אמור לשאת נאום בנושא הזה. הוא הגיש את ההצעה הדחופה לסדר, נבצר ממנו להגיע, הוא ביקש ממני לבוא לכאן ולהתנצל בשמו. הנושא נוגע לו, הוא ביקש ממני להזכיר – – –

בנימין אלון (מולדת):

למה הוא לא בא?

יצחק כהן (ש"ס):

הוא לא בא כי לא היה יכול להגיע.

בנימין אלון (מולדת):

אז הנושא לא נוגע לו.

יצחק כהן (ש"ס):

מאוד נוגע לו. לכן הוא שלח אותי. אני גם הייתי באותה ישיבה, הוא שלח אותי לכאן בדחיפות להודיע בשמו שהוא מתנצל על כך שהוא לא הגיע. הוא ביקש גם להזכיר את היחס החשוב שיש לו לעניין הזה. הוא נסע למצרים ודיבר עם הנשיא מובארק בזמנו, כדי להציל בית-קברות יהודי שם, כך שהנושא כן נוגע לו, הוא מצטער על כך שהוא לא הגיע, והוא יפצה אתכם בנאום בשבוע הבא בנושא הזה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת יצחק כהן על ההבהרה שלו.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא – שאלות לסגן שר החינוך, התרבות והספורט.

המלצת עיריית אשקלון על רישום לגן קונסרבטיבי

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

העיתון "יום ליום" מדווח – הידיעה מצורפת – כי עיריית אשקלון המליצה להורים לרשום את ילדיהם לגן הקונסרבטיבי בעיר. מדובר בגן שתוכנית הלימודים שבו לא מקובלת על חלק מהתושבים, ולא תמיד הם מודעים לכך.

רצוני לשאול:

האם שוקלת העירייה לבטל המלצה זו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חבר הכנסת כהן, הגן הקונסרבטיבי באשקלון נמצא בתוך קהילת "נצח ישראל", קהילה קונסרבטיבית.

הגן נמצא בפיקוח פדגוגי של משרד החינוך, של מחוז הדרום של משרד החינוך. בגן תוכנית תל"י – תוכנית לימודי יהדות מוגברת.

הגן פתוח לרישום כמו כל גן אחר, על-פי המגמות השונות בחינוך.

הורים המבקשים תגבור לימודי יהדות, יכולים לעשות זאת בגן על-פי תוכנית תל"י – תגבור לימודי יהדות. כל ההורים הרשמים את ילדיהם לגן מודעים לחינוך הערכי המוגבר ביהדות.

פיזית, הגן ממוקם בתוך הקהילה, ומכאן עלול להתפרש שיוך הגן לקהילה. יודגש כי הגן הוא בפיקוח משרד החינוך.

עם זאת, הצהרון המופעל בגן הוא באחריות הקהילה ובניהולה בלבד.

היו"ר ד' טל:

תודה. לחבר הכנסת כהן שאלת הבהרה נוספת.

יצחק כהן (ש"ס):

תודה, אדוני סגן השר. אני רוצה להבהיר, שבאשקלון אין קהילה קונסרבטיבית. אין, פשוט אין קהילה קונסרבטיבית.

שבח וייס (העבודה):

למה? נצח ישראל לא ישקר.

יצחק כהן (ש"ס):

נצח ישראל לא ישקר. אלה ראשי התיבות של ניל"י.

שבח וייס (העבודה):

יצחק כהן (ש"ס):

כן, יש עוד בית-ספר באשקלון שנקרא "נצח ישראל", אבל זה לא בית-הספר הזה.

בכל אופן, אדוני, באשקלון אין קהילה קונסרבטיבית.

דבר נוסף – האם משרדך בדק שוב את התוכנית של תל"י? למי בדיוק חולקו השעות לתגבור לימודי היהדות? יש לנו תחושה, ששר החינוך לשעבר, מר רובינשטיין, חילק זאת דווקא למוקדים קונסרבטיביים ורפורמיים. אשמח על תשובתך, אדוני.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

ובכן, אין לי תשובה כרגע, במקום. אבדוק זאת במשרד ואשיב לך מאוחר יותר.

היו"ר ד' טל:

תודה.

קטטה בין תלמידים עולים לבין תלמידים ותיקים

חבר הכנסת מ' נודלמן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

מצורפת כתבה מעיתון "הארץ", 18 ביוני 1998, ובה ציטוט דבריו של מנהל בית-הספר שבו אירעה קטטה בין תלמידים עולים לבין תלמידים ותיקים.

רצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרדך כלפי יחסו של המנהל לתקרית שבנדון?

2. מה הוא מספר בני הנוער העולים, בגיל בית-ספר, הנמצאים מחוץ למסגרת הלימודית?

3. מה ייעשה בנוגע לסוגיות המועלות לעיל?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. דברי המנהל, כפי שהוצגו בכתבה, הוצאו מהקשרם ונוסחו מתוך פרשנות שהסיטה את רוח הדברים. בדבריו ביקש המנהל להביע דאגה עמוקה מהתופעה של נערים המנותקים מכל מסגרת חינוכית.

2. אין בידינו כלים להשיב על שאלה זו. ידוע לנו כי במחלקה לקידום נוער וביחידה לטיפול בנערה במצוקה מטפלים כיום ב-140 צעירים, בנים ובנות.

3. מערכת החינוך שוקדת על הפעלת תוכניות חינוכיות למניעת אלימות, וכן מופעלות תוכניות תמיכה בתלמידים מתקשים ותוכניות חברתיות לקליטת התלמידים העולים בחברה הישראלית הוותיקה.

מניעת השתתפותו של אלוף ישראל באגרוף בתחרות

חבר הכנסת י' לנקרי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בתחרות איגרוף שנערכה במושב זרעיה במרכז הארץ, לזכרם של שלושה חיילים מתאגרפים שנפלו במערכות ישראל, נמנעה השתתפותו של אלוף ישראל, המתאגרף ב"ב – שמו המלא מופיע במקור.

רצוני לשאול:

מדוע נמנעה השתתפותו של ב"ב בתחרות?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראשית עלי לציין, כי אנו במשרד החינוך וברשות הספורט והחינוך הגופני מוחים על האירוע המביש של דחיית ספורטאי, אלוף ישראל, מלהשתתף בתחרות ספורט.

עם זאת, ביררנו את הפרטים, ועל-פי הבנתנו, אירעו כמה אי-הבנות מיותרות בנוגע לקבוצות שהוזמנו.

לתחרות הוזמנו מתאגרפים מכמה אגודות, לרבות אגודה מחיפה, ואילו אגודתו של המתאגרף שבו מדובר לא הוזמנה.

ביום התחרות הופיע הנ"ל יחד עם ספורטאי חיפה וביקש ליטול חלק בתחרות, אך מארגן התחרות לא הסכים לשתפו, כיוון שהוא לא הוזמן ולא נרשם בהרשמה מוקדמת.

עמדתנו הרשמית היא, שהספורט הוא תרבות ופעילות לכול, ללא כל הבדל.

קיצוץ בשעות הלימוד לחינוך המיוחד

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

ב-12 ביוני 1998 התפרסמה בעיתון "קול ירושלים" כתבה שכותרתה: "יותר תלמידים בכיתה, פחות שעות לימוד בחינוך המיוחד". הוראות חדשות אלו יגרמו לפגיעה קשה בילדים.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מדוע ננקטת מדיניות שכזו?

3. כיצד יפעל משרדך לתיקון המצב?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית.

2. עד היום לא פרסם המשרד את מספר התלמידים המרבי לכיתה בחינוך המיוחד. פרסום המספר המרבי מתחייב מהוראות חוק חינוך מיוחד.

3. משרד החינוך ממשיך ביישום חוק החינוך המיוחד כמתוכנן. בשנת הלימודים התשנ"ט ייתוסף לחינוך המיוחד תקציב של 84 מיליון שקל.

התבטאות מנהלת מבית-ספר "נווה מנחם" בבאר-שבע

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

הורה מבית-ספר "נווה מנחם" התלונן על הערות של המנהלת על רקע מוצאו הרוסי. בבירורים שערכנו עם דוברת משרד החינוך בדרום ובמכתב המנהלת למפקחת, קיבלה תלונה זו אישור חלקי, לפחות.

רצוני לשאול:

כיצד ימשיך משרדך לטפל בתלונה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

תלונתו של הורה מבית-הספר "נווה מנחם" בבאר-שבע נבדקה ביסודיות על-ידי מפקחת בית-הספר בשיתוף דוברת המשרד.

במסגרת בירור מקיף זה הוזמנו ההורים והמנהלת, ונבדקו גרסאותיהם של עדים נוספים, כוועד ההורים והמחנכת.

מבדיקת האירועים עולה, כי הזוג התבטא באופן גזעני, בצורה בוטה ואף מבישה כלפי כל האנשים שהוזכרו לעיל.

מנהלת בית-הספר אמרה את שאמרה לא מתוך רצון או כוונה לפגוע.

יצוין, כי הנ"ל מנהלת את בית-הספר ברמת אינטגרציה גבוהה, ומעולם לא עמדה כל תלונה נגדה מאיש, מאיש, מאיש, יהא מוצאו אשר יהא.

משרד החינוך נענה לבקשת ההורים והעביר את הילד לבית-ספר אחר לפי בחירתם.

מפגשים של תלמידים ומורים עם פלסטינים

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

על-פי פרסום "ידיעות אחרונות" מ-16 ביוני 1998, מפגשי תלמידים עם פלסטינים, המתקיימים מדי שנה בדנמרק ובאוסטריה, ושתי המדינות מממנות אותם, בוטלו על-ידי משרד החינוך.

רצוני לשאול:

1. האם אכן זו ההחלטה?

2. אם כן – מה הם הנימוקים שהביאו להחלטה זו?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מפגשי תלמידים ישראלים-פלסטינים-אוסטרים מתקיימים כבר כמה שנים באוסטריה. האוסטרים אכן מממנים את המשלחת. גם השנה יצאו תלמידים מישראל למפגש באוסטריה.

דנמרק מקיימת מפגש בין מורים ישראלים, פלסטינים ודנים העוסקים בחינוך מבוגרים ובחינוך אזרחי. הדנים מממנים את השהות, ומשרדי החוץ והחינוך מממנים את הטיסה ואת ימי העבודה. גם השנה יצאה משלחת לדנמרק.

ספרי לימוד – מחירם ומשקלם

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

לאחרונה נתקלתי בתלונות הורים בדבר הנחיות הניתנות לרכישת ספרי לימוד יקרים ורחבי-היקף שנעשה בהם שימוש מזערי בבת-הספר. ספרים מסוימים אגודים בכרכים, בעוד יש צורך בכרך אחד בלבד.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך לתופעה?

2. אם כן – מה נעשה כדי להקל על ההורים והתלמידים?

3. האין הדבר משפיע לרעה על משקלו התקני של ילקוט התלמיד?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד החינוך, התרבות והספורט פרסם בחוזר המנהל הכללי נח/8(א) את רשימת ספרי הלימוד המאושרים ואת מחיריהם לשנת הלימודים התשנ"ט.

על המועצה הפדגוגית הקובעת את רשימת ספרי הלימוד להקפיד על קביעת ספרי לימוד מאושרים על-ידי משרד החינוך, התרבות והספורט בלבד; על ארגון השאלת ספרים בבית-הספר; על ארגון רכישת הספרים בשיטה מסודרת וחסכונית ככל האפשר.

3. ניתנו הנחיות מפורטות להקפדה על משקל הילקוט.

כספים ששולמו עבור פעילויות חוץ בבתי-הספר

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

זה שנה שובתים המורים בנושא היציאה לפעילויות חוץ בית-ספריות. בגין פעילויות אלה שילמו ההורים כסף למפרע בראשית שנת הלימודים.

רצוני לשאול:

1. האין מקום להחזרת הסכומים האמורים להורים?

2. לחלופין, האין לפטור מתשלום זה בשנת הלימודים תשנ"ט את מי ששילמו בתשנ"ח?

3. האם משרדך מעדכן את ההורים בנדון?

4. האם מתקיים משא-ומתן לסיום השביתה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. בחוזר המנהל הכללי נח/10(ד), מסיון התשנ"ח, פורסם, כי כספים שיישארו כעודף מטיל מסוים ינוצלו כדי להקטין את ההוצאות בטיולים הבאים. אם אין אפשרות לבצע זאת, יוחזרו הכספים להורי התלמידים.

3. הנחיות אלה הועברו לוועדי ההורים הארציים והמוסדיים.

4. התשובה חיובית.

קיצוץ בשעות הלימוד בחינוך המיוחד בתל-אביב

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

נודע לי, כי במסגרת החדרת תוכנית מתי"א – מרכז תמיכה יישובי-אזורי – לבתי-הספר היסודיים יבוצע קיצוץ על-ידי משרד החינוך בחינוך המיוחד בתל-אביב.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. מה הוא שיעור התלמידים הזקוקים ללימודים במסגרת החינוך המיוחד בכלל התלמידים בתל-אביב?

3. מה הם הקריטריונים לחלוקה מחדשת של שעות החינוך המיוחד במסגרת תוכנית מתי"א, והאם שינוי זה עלול לפגוע באותם תלמידים הזקוקים למסגרת הלימוד המיוחד או לא?

4. האם פרט ליתרון הכספי הטמון בתוכנית זו יש יתרונות אחרים בדרך הטיפול בתלמידי החינוך המיוחד בתל-אביב?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד החינוך החליט על תוכנית מתי"א – מרכז תמיכה יישובי-אזורי – שעיקרה חלוקה מחדש של שעות לחינוך המיוחד על-פי קריטריונים מוגדרים לכל בתי-הספר ברחבי הארץ. על-פי חלוקה זו אכן יוצא שהעיר תל-אביב תקבל פחות שעות מכפי שקיבלה בעבר. אולם, בראייה כוללת תאפשר התוכנית יישום מדיניות השילוב במסגרות החינוכיות בכל בתי-הספר במחוז תל-אביב וברחבי הארץ.

2. 2.2% מסך כל התלמידים לומדים בכיתות מקדמות בבתי-הספר הרגילים, שהם 15% מכלל התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים.

3. על-פי הקריטריונים החדשים, כל תלמיד מקבל את שמגיע לו, ולא צריכה להיות פגיעה במסגרות החינוך המיוחד בתל-אביב, אלא שהמערכת צריכה להתארגן מחדש כדי להפעיל את מערך המורים בצורה שונה. הדבר קצת מורכב, אך בהחלט אפשרי.

הקריטריונים הם: א. מספר התלמידים במוסד החינוכי; ב. מדד טיפוח; ג. פקטור של גודל בית-הספר – פיצוי בתי-ספר קטנים.

4. כל היתרונות של תוכנית מתי"א פורסמו בחוזר מנכ"ל שהוקדש לנושא.

תקציב חינוך לאתיופים

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

בישיבה של ועדת החינוך, שהתקיימה ב-29 ביוני 1998, הודיע שר החינוך, כי משרדו השקיע 230 מיליון ש"ח בפעולות ייחודיות לקליטת יוצאי אתיופיה.

רצוני לשאול:

1. אילו יישובים תוקצבו, ומה הוא גודל התקציב שקיבל כל אחד מהם?

2. מה הם הנושאים שלהם יועד הכסף?

3. כיצד מתקצבים נושאי החינוך של שאר העולים החדשים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. שעות שבוטות – בעיקרון התקציב מיועד לסיוע בקליטת התלמידים בבתי-הספר ובפנימיות, וכן למימון פעולות כלליות כמפורט להלן. התקציב אינו מוענק לפי חלוקה יישובית, אלא בהתאם להיקף האוכלוסייה הרלוונטית בכל יישוב ורשות מקומית, כגון חצרות-יסף, נווה-כרמל ועוד. ניתן לערוך ניתוח על-פי יישובים לגבי חלק מהנושאים.

פנימיות – אני מעביר לפרוטוקול פירוט ההשקעות של משרדנו בבני העדה.

3. פעולות נוספות – בממוצע תלמיד עולה מקבל סיוע בהיקף של 1.5 ש"ש לפרק זמן של כשנה וחצי. יש תלמידים עולים הנקלטים במוסדות עליית הנוער. המשרד מסייע בכמה תחומים נוספים: "סל תלמיד עולה" על-פי טבלה, שיעורי עזר נוספים לניגשים לבחינות בגרות, מימון סמינרים יהודיים-ציוניים, תוכניות סיוע לבתי-ספר קולטי עולים, השתלמויות צוותי הוראה, פיתוח ספרי לימוד, מחקרים. המשרד מעניק תוספת סיוע ייחודית ליוצאי קווקז וליוצאי תימן.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, אדוני סגן השר. יש לך עוד נושא אחד.

הצעה לסדר-היום

שבעים שנות חקר מתמטיקה בישראל

היו"ר ד' טל:

נעבור עתה להצעה לסדר-היום מס' 4887, של חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בנושא: 70 שנות חקר מתמטיקה בישראל.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אוי.

שבח וייס (העבודה):

איך ירשמו בפרוטוקול את האנחה הזאת?

היו"ר ד' טל:

יעשו כמה נקודות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שמעתי את האנחה של היושב-ראש, אבל דווקא אני רוצה לומר – –

היו"ר ד' טל:

אגב, זו היתה אנחת רווחה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אהה, זו היתה אנחת רווחה. תודה.

— – שאני איש בשורות. אין לנו כל כך הרבה בשורות טובות בימים אלה.

שבח וייס (העבודה):

אגב, זו לא היתה אנחה של היושב-ראש.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מתנצל.

אין לנו כל כך הרבה בשורות בימים טובים אלה, ואני דווקא רוצה לספר לכם על התפתחות מדהימה, חיובית והישג נפלא למדינת ישראל. נדמה לי שמן הראוי שהציבור ידע זאת.

ניצלתי את ההזדמנות כדי להעלות את העניין דווקא השבוע, לקראת סיום המושב, משום שבועד כמה שבועות ימלאו 70 שנה לתחילת חקר המתמטיקה, או העידן המודרני בחקר המתמטיקה בישראל. לפני 70 שנה הוקם המכון למתמטיקה של האוניברסיטה העברית בירושלים, שהיה מכון המחקר הראשון בארץ-ישראל – אם תרצו, אחרי אלפיים שנה.

שבח וייס (העבודה):

מה עם איינשטיין?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

איינשטיין היה מעורב בהקמת האוניברסיטה בכלל ובהקמת המכון למתמטיקה בפרט. המכון היום נקרא על שמו. המכון למתמטיקה נקרא מכון איינשטיין למתמטיקה.

אבל, מהמכון הזה צמחה קהילייה מתמטית מפוארת, שזכתה ממש לפני כמה ימים להכרה בלתי רגילה של הקהילייה המתמטית הבין-לאומית. ישראל צורפה באופן רשמי לרשימת עשר המעצמות המתמטיות בעולם. האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה הוא איגוד של כל ארגוני המתמטיקה בעולם, של כל המדינות. החברות של המדינות בארגון היא על-פי דרגות, והשיטה אינה כל כך חשובה. בכל אופן, מה שקובע שם את הדירוג שלך זה הכמות והאיכות של המחקר המתמטי הנעשה בכל מדינה. ישראל קודמה לדרגה חמש, שזו הדרגה הגבוהה ביותר.

היו"ר ד' טל:

האם זה ניתן למדידה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הם מודדים את כמות החברים, את כמות הפעילים, את כמות המאמרים המתפרסמים ואת איכותם.

בנימין אלון (מולדת):

איכותם המתמטית.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כן. זו לא שיטה מתמטית פורמלית, אבל יש הבנה באשר לאיכות של ההישגים המתמטיים. אתן לכם כמה סטטיסטיקות מדהימות לגבי ההישגים של ישראל. זה באמת מרשים, מדהים, ובאמת אפשר לספוג הרבה נחת.

ישראל צורפה לקטגוריה הגבוהה ביותר. עד כה היו בקטגוריה הזאת תשע מדינות, מהן שבע מדינות, שבע המעצמות הכלכליות של העולם, שהן: ארצות-הברית, גרמניה, צרפת, G של מה שנקרא ה-7-בריטניה, יפן, קנדה, איטליה, וחוץ מהן היו גם רוסיה וסין. סין, לדוגמה, חברה באותו מועדון יוקרתי. למען האמת – ואני מקווה שלא נפגע כאן במיליארד סינים – סין חברה במועדון לא בגלל האיכות הגבוהה של המתמטיקה, אלא בגלל הכמות.

שבח וייס (העבודה):

יש לך טעות מתמטית. מדובר במיליארד ו-300 מיליון סינים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מיליארד ו-300 מיליון. היא נמצאת בקטגוריה של המעצמות. ישראל צורפה רק בגלל איכות, רק בגלל האיכות היוצאת מן הכלל, שהפכה את מדינת ישראל בכלל ואת ירושלים בפרט למרכז מחקר בין-לאומי מהמדרגה הראשונה, שאין רבים כמותו בעולם.

אתן המחשה אחרת לאיכות של ישראל. אותו ארגון בין-לאומי למתמטיקה מארגן פעם בארבע שנים את הכנס הבין-לאומי למתמטיקה, של כל המתמטיקה. השיטה שבה הדבר נעשה היא באופן הבא: לקראת הכנס יש ועדות בין-לאומיות בכל אחד מתחומי המתמטיקה, שמחליטות מי הם המדענים שתורמו את התרומות המשמעותיות ביותר בארבע השנים האחרונות למתמטיקה, ומזמינים אותם להרצות באותו כנס. בדרך כלל, זו שיטה מעניינת לראות את רמת המתמטיקה בכל מדינה לפי מספר המוזמנים מאותה מדינה להרצות בכנס.

ב-1994, בכנס האחרון, היה לי הכבוד להיות מוזמן לשם להרצות. ישראל היתה במקום השישי, מבחינת מספר המוזמנים, בין המדינות. שימו לב, אני מדבר על גודל אבסולוטי ולא על גודל יחסי לגודל האוכלוסייה. אם חשבנו שדבר זה מקרי ב-1994, אזי לקראת הכנס הקרוב, שיהיה בחודש הבא, ישראל קפצה למקום הרביעי בעולם. זה הישג מדהים. בשנת 1994 במקום הראשון היתה ארצות-הברית, אחר כך צרפת, גרמניה, רוסיה, בריטניה ואז ישראל. עכשיו במקום הראשון מצויה ארצות-הברית, אחר כך צרפת, גרמניה ואז ישראל.

אני רוצה להסביר משהו מעניין. זה לא רק הישג מדעי בלתי רגיל, אלא זה גם הישג גדול לציונות. למה? ארצות-הברית תמיד מצויה במקום הראשון. מדוע? משום שהם קונים את האנשים שמצליחים, אלה עוברים לאוניברסיטאות בארצות-הברית, והם מייצגים את ארצות-הברית בכנסים הללו. רמת הפיתוי היא כל כך גדולה. אני יכול גם להעיד על כך מהניסיון האישי שלי. אתה מקבל הצעות כל כך מפתות, גם מבחינה כספית וגם מבחינת אפשרויות המחקר ותנאי המחקר. לכן, רבים מתפתים. במיוחד מתפתים אנשים מרוסיה, שכפי ששמתם לב הידרדרה בדירוג. וזה לא משום שאין מבין מאות הרוסים – – –

היו"ר ד' טל:

משום שהם הגיעו לישראל.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הם היגרו לישראל ולא ארצות-הברית.

ההישג הגדול של ישראל הוא גם ההישג הציוני, שהישראלים עומדים בפיתוי. למרות המשכורות היותר-נמוכות כאן, למרות תנאי העבודה הפחות נוחים, למרות המילואים ולמרות הבעיות הפוליטיות הם נשארים כאן, משום שהם יודעים שבארץ הם עושים משהו גדול יותר מאשר רק מדע. הם גם תורמים לבנייה של עם ומדינה.

שבח וייס (העבודה):

הם לא עושים חשבון.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הם לא עושים חשבון.

אני מוכרח לספר לכם – וזו באמת הזדמנות – איך הוקם המכון למתמטיקה ומה היו התחושות שלי
את הקמתו. אנשים הבינו שעושים כאן משהו גדול יותר מאשר רק מדע.

הפרופסור הראשון למתמטיקה באוניברסיטה העברית שמו היה פרופסור אדמונד לנדאו. הוא היה
מחשובי המתמטיקאים בעולם, שימש כפרופסור מלא באוניברסיטת גוטינגהם בגרמניה, שהיתה אז
המרכז העולמי של המחקר העולמי, משהו כמו פרינסטון או הרווארד של ימינו. הוא הסכים לבוא
לכאן, לארץ שהיתה בעצם שממה, ומבחינה מדעית שממה מוחלטת.

אני רוצה לקרוא קטע מתוך עיתון יהודי בניו-יורק, שמתאר את בואו של לנדאו לארץ ואיך התייחסו
לזה בני אותה תקופה. כותב העיתון "דאס אידישע פאלק" בניו-יורק: גלגל ההיסטוריה חוזר. בערך
לפני 150 שנה חי בפראג הגאון רבי יחזקאל לנדאו, זיכרוננו לברכה, המכונה בחוגי הלמדנים בשם
"הנודע ביהודה". גם בנו של "הנודע ביהודה", רבי משה לנדאו, נודע כלמדן גדול. נכדו של "הנודע
ביהודה", רבי משה לנדאו, חיבר את הספר "מערכי לשון". בזמננו – מדובר על 1928 – כל הצאצאים
הם מתבוללים שלמים או מתבוללים למחצה. אבל בכל זאת, בתקופת גאולה זו שלנו, שוב התגלה בין
הנכדים גאון. אבל הפעם גאון מודרני, אחד מארבעה הגאונים המתמטיים של העולם כולו, וזהו
הפרופסור מן האוניברסיטה המהוללת של גוטינגהם, ד"ר יחזקאל לנדאו. אותו פרופסור אדמונד
לנדאו, נינו של "הנודע ביהודה", הנושא שמו של הסבא-רבא שלו, יחזקאל.

בסמסטר החורף הקרוב הוא יקרא את שיעוריו במתמטיקה גבוהה בפני הסטודנטים של
האוניברסיטה העברית בירושלים. הוא נמשך אל המקור הראשון שלו, כאילו סבו נטלו בצווארונו
והביא אותו להרצות פה בירושלים, כמו שהוא עצמו התבטא, שהוא חש שרק מציון תצא תורה.
פרופסור לנדאו ימשיך בירושלים את השרשרת, שראשיתה בסבא-רבא שלו, הרב יחזקאל לנדאו
מפראג.

אני לא רוצה לאכזב אותך, אדוני שר התחבורה, המשך הקריירה של לנדאו בירושלים היה פחות
מרשים. ובאמת זה גרם לו למהפך ציוני, ואת מכתביו וכתביו בירושלים הוא חתם לא בתור אדמונד
לנדאו, אלא בתור יחזקאל הלוי. אבל אחרי כשנה-שנתיים, יש מאשימים את האשה, יש מאשימים את
הסכסוכים הפוליטיים שהיו אז בהנהגת האוניברסיטה העברית, הוא עזב את הארץ וחזר לגוטינגהם,
אבל נוצרה מסורת של מצוינות, שאחר כך החליף אותה אברהם הלוי פרנקל, שהיה גם תלמיד חכם
גדול והיה מגאוני עולם בתורת הקבוצות.

בעקבותיהם היה דור של אנשים, שאני מוכרח לומר היו אנשי מופת לא רק כמדענים אלא גם כאנשים, כבני אדם, ויצרו מסורת של גדולה וענווה במקום אחד, והענווה הזאת שמרה את המכון למתמטיקה מכל אותן מריבות שאתם שומעים עליהן באוניברסיטאות מסביב.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מוכרח להעיר כאן בקריאת ביניים. אברהם הלוי פרנקל היה באמת אדיר במתמטיקה ואיש בעל מידות. פעם אחת שאלו שכן שלו, שלימד תורת המוסר, איך זה שאתה מלמד תורת המוסר באוניברסיטה ואתה אדם כל כך בלתי מוסרי? אמר להם, על-ידי נמצא פרופסור פרנקל; הוא מלמד מתמטיקה, אתם חושבים שהוא צריך להיות משולש? ענו לו, אולי הוא לא משולש, אבל הלוואי שהיית לומד מהמידות שלו.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה חושב לסיים בלי להזכיר את "האיל המשולש"?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

את "האיל המשולש" של הגאון מווילנה?

יש מסורת יהודית של תורה לשמה, של אהבת הלימוד לשם הלימוד, בלי להסתכל דווקא על השימושים. באמת המכון למתמטיקה בירושלים היה אחד המכונים הראשונים בעולם שהתמקד רק במתמטיקה טהורה ולא שימושית. אגב, היום יש גם כאלה שמבקרים אותו על כך.

אני אסיים בהערה אחת.

היו"ר ד' טל:

כבר סיימת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אז אשמור את ההערה הזאת.

היו"ר ד' טל:

אני מציע לך, היות שזה מאוד מרתק, להגיש הצעה רגילה לסדר-היום בשבוע הבא, ותמשיך את ההרצאה המרתקת הזאת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אקבל את הצעת היושב-ראש, ואדאג להעלות נושא מתמטי כל חודש במליאה שלנו. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה לך. אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת הנוכחים, אני מודה לך, פרופסור חבר הכנסת אלכס לובוצקי, על התרומה החשובה למליאת הכנסת. ביום הארוך והמתיש הזה, סוף-סוף אנחנו באמת עוסקים בנושא חינוכי חשוב מהמעלה הראשונה.

במחקר השוואה בין-לאומי, שנערך ב-1995 והשתתפו בו 42 מדינות מהמפותחות בעולם, כגון שבדיה, קנדה, ארצות-הברית, יפן, צרפת, אנגליה וגרמניה – מדינת ישראל נמצאת במקום טוב באמצע, לפני ארצות-הברית, אנגליה, גרמניה ועוד.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני סגן השר, אני מוכרח לומר, שאני חייב להתייחס למחקר הזה בהמשך להערה של היושב-ראש. אני בהחלט רואה בדאגה את המיקום של ישראל, מפני שמקום טוב באמצע בעבור מדינה כמו ישראל, שהיא כל כך מצוינת במתמטיקה, זה לא הצלחה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

במחקר משווה שנערך ב-1996, שנה אחר כך, על תלמידים שלמדו מתמטיקה במקצוע מורחב, חמש יחידות, נמצאת ישראל במקום השלישי, אחרי יפן והונג-קונג ולפני כל הארצות המפותחות. כלומר, אם אנחנו משווים את המצטיינים – ישראל מפגינה מקום טוב, אף שמערכת החינוך שלנו צעירה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גם המחקר הזה, לצערי, אינו מבשר טובות. מה שקרה כאן, לקחו את אלה שלומדים חמש יחידות, ברמה הגבוהה ביותר. אבל בישראל אלה רק 5% מהתלמידים. בצרפת, לדוגמה, אלה 20% מהתלמידים. דהיינו, אתה משווה כאן את ה-5% הטובים ביותר בישראל עם ה-20% הטובים ביותר בצרפת. העובדה שאתה יותר טוב בהשוואה הזאת היא לא בשורה. משרד החינוך צריך להיות מודע לכך, שאם רוצים להמשיך במציאות הזאת שסיפרתי עליה, ההישגים של המחקרים האלה מדאיגים, הם לא מבשרים טובות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אם משווים בסקר אקראי, הרי שמקומה של ישראל מכובד וההישגים מרשימים, בהתחשב בעובדה, ששיעור הלומדים בבתי-ספר יסודיים הוא מהגבוהים בעולם ומגיע ל-98%, בחטיבת הביניים – 96%, ובחטיבות העליונות – למעלה מ-90%. ואני מדגיש, אין מדובר בסלקציה של מצטיינים אלא במדגם של כלל האוכלוסייה.

עם זאת, אנו יודעים שאם ניקח בכל שנתון את אוכלוסיית תלמידי י"ב, שנבחנו בבגרות והחסרים מקצוע אחד בלבד על מנת להגיע לזכאות לתעודת בגרות, הרי ש-50% מהם חסרים את מקצוע המתמטיקה. ובהשוואה – את מקצוע האנגלית חסרים 25% מתוך החסרים במקצוע אחד.

משרדנו מודע לבעיה ובוחן דרכים להתמודד אתה. המשרד מפתח שיטה מודולרית, שבה התלמידים נבחים ברמה בסיסית ורגילה. כל נבחן מקבל את שתי הרמות ועונה בהתאם ליכולתו. אם יצליח ברמה הבסיסית – יקבל ביטחון וימשיך לרמה הגבוהה יותר, ואכן – השנה היתה תוספת של כ-1,000 נבחנים ברמה הבסיסית, אשר חזקה עליהם כי יצליחו גם ברמה של שלוש יחידות לימוד – רמה המזכה בתעודת בגרות.

משרדנו שוקל גם אפשרות לשלב כבר בבית-הספר היסודי מורה מקצועי למתמטיקה, ואולי להנחיל הוראה מובנית כבר בגיל צעיר.

אלה הן דוגמאות מעטות בלבד מן הנעשה במערכת במקצוע חשוב זה, ואין לי ספק, כי נמשיך לחזק את המתמטיקה כמקצוע בסיסי בחינוך.

אני מציע להסתפק בציון הזה של 70 שנות מתמטיקה, בעיקר בציון הזה של חבר הכנסת אלכס לובוצקי. אם לא – אולי להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך של הכנסת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני סגן השר, בהסכמה, אולי נעביר לוועדת החינוך את ההיבט – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– של פיתוח הנושא במערכת. אני מקבל. אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך, אדוני סגן שר החינוך.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדבר מהמקום, ברשותך. חשבתי שכדאי מאוד להעביר את הנושא לוועדת החינוך. פורמלית אני אמור להציע להסיר. דווקא בעידן ההתפוצצות של המחשבים, עד כמה שזה אבסורד, יש הזנחה של התיאוריה. נכנסים לצד המשחקי, מתכנתים את עצמם לאלה שבמסלול – – זה מדעי ממדרגה ראשונה, ועולים שהגיעו מברית-המועצות לשעבר דואגים להעלות את הרמה באופן מדהים. זה ממש נושא טוב לוועדת החינוך והתרבות.

יצחק כהן (ש"ס):

ראשי התיבות של מחשב – מוח שב.

היו"ר ד' טל:

תודה.

קריאה:

— — —

היו"ר ד' טל:

הוא העביר את זה לוועדה, אתה לא יכול להעביר את זה לוועדה. נגמר.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה – להעביר את הנושא לוועדת החינוך של הכנסת. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 38

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

בעד – 8, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא: שבעים שנות חקר מתמטיקה בישראל, יועבר לוועדת החינוך של הכנסת.

חברי הכנסת, אני אומר לפרוטוקול, שעל סדר-היום הצעה לסדר-היום בנושא: הגידול במספר המובטלים וגמר דמי הביטוח המיועדים למובטלים בביטוח הלאומי – שבהסכמה – – –

אליהו גבאי (מפד"ל):

תוסיף בבקשה את ההצבעה שלי.

היו"ר ד' טל:

אני אוסיף גם את ההצבעה של חבר הכנסת גבאי להצעה זו.

– – – בהסכמתו של שר העבודה והרווחה, ובהסכמתו של ידידי, חבר הכנסת אליהו גבאי ובהסכמתי, אנחנו נעביר את הנושא הזה לדיון בשבוע הבא.

חנן פורת (מפד"ל):

איזה נושא?

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, הנושא של הגידול במספר המובטלים וגמר דמי הביטוח המיועדים למובטלים בביטוח לאומי – – –

שבח וייס (העבודה):

בשבוע הבא אולי זה יקטן.

היו"ר ד' טל:

בכל אופן היו פה שני אנשים, חבר הכנסת גבאי ועבדכם הנאמן, ואנחנו נעביר את הנושא לדיון בשבוע הבא.

חנן פורת (מפד"ל):

מה עם נושא – – –

היו"ר ד' טל:

עברנו את זה.

הצעת חוק יישום מזכר ההבנה בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית (שימוש משותף בשדה התעופה עקבה) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו מגיעים לקריאה ראשונה מטעם הממשלה – הצעת חוק יישום מזכר ההבנה בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית (שימוש משותף בשדה התעופה עקבה) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ח-1998; קריאה ראשונה. אדוני שר התחבורה יציג את ההצעה.

שר התחבורה ש' יהלום:

חבר הכנסת פורת, הנושא הוקדם לפי בקשת שר הביטחון ונגמר.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד בזה להגיש לכנסת מטעם משרד התחבורה את הצעת החוק חוק ליישום מזכר ההבנה בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית (שימוש משותף בשדה התעופה עקבה) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ח-1998. ההצעה מובאת בזה לקריאה ראשונה. מטרתה לקבוע, כי יוארך בשנה נוספת, עד ליום י"ז מנחם-אב התשנ"ט, 30 ביוני 1999, החוק בדבר שימוש משותף של ישראל וירדן בשדה התעופה עקבה.

החוק אשר מתבקשת הארכת תוקפו, מטרתו ליישם את מזכר ההבנה אשר נחתם בין ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית, בדבר שימוש משותף בשדה התעופה עקבה.

הארכת תוקפו של החוק בשנה נוספת תאפשר המשך הפעילות המשותפת במתכונת אשר נבדקה במסגרת הפרויקט הניסיוני, שלפיה טיסות בין-לאומיות שיעדן אילת או מאילת מופנות לשדה התעופה עקבה.

לצורך יישום הפעילות המשותפת, מוסמכת רשות שדות התעופה בחוק, שאת תוקפו אנחנו מציעים להאריך, לבצע בשדה התעופה עקבה כל פעולה שהיא מוסמכת לעשות על-פי כל דין, ככל שהדבר דרוש לשם ביצוע מזכר ההבנה בין שתי המדינות.

אבקש לאשר את החוק בקריאה ראשונה ולהעבירו לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת.

הערה לסיום דברי, מאחר שמדובר פה בשיתוף פעולה עם ירדן, הרי שאני גם מבקש בזה בשם הממשלה לשלוח את מירב האיחולים למלך חוסיין, לבריאות ולאריכות ימים. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. יושב-ראש הישיבה מצטרף לברכות של השר למלך ירדן, המלך חוסיין.

חברי הכנסת, אני סוגר את הרשימה. חבר הכנסת בני אלון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס, ויחתום את הרשימה חבר הכנסת חנן פורת.

שבח וייס (העבודה):

אולי נקים פה היום צוות.

היו"ר ד' טל:

צוות לעניין?

שבח וייס (העבודה):

לא מתאים לנו. BA נחליט על השם.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, אני אתנגד להצעת החוק הזאת. הייתי בנמל התעופה באילת, ראיתי את הפיילוט שעשו שם. ראשית, זה יותר מדי זמן פיילוט, ומושכים את זה. זה לא מצדיק לגרום לאבטלה באילת, זה לא מצדיק להעביר את כל הצ'רטרים לעקבה. השלום הוא על כרעי תרנגולת, ואין לנו, לדעתי, להיצמד לדברים סתם, וצריך לבחון את זה בחינה מחודשת, בלי מיתוסים, כמו בכל נושא כלכלי ומקצועי שצריך בדיקה.

זו ההזדמנות לומר כמה מלים לגבי העניין של ירדן. השר ציין את מצב בריאותו של המלך. הוא סובל מלימפומה. באזור שלנו אנחנו חייבים להיות עירניים למצבה של ירדן. ירדן, כידוע לכול, יש בה יותר מ-75% אזרחים פלסטינים. בגלל שיטה לא דמוקרטית הנוהגת בירדן, השלטון שם הוא לא תוצאה של בחירות דמוקרטיות רגילות, אלא זו מונרכיה של מלך, שאיננו מייצג את רוב העם שם.

אנחנו רגילים לראות אותו כאדם נחמד, שבא ומחייך, ובאמת ברמה האישית אני מאחל לו רפואה שלמה. אבל, ברמה הלאומית אין שום ספק שאנחנו צריכים להיות קשובים היטב למה שמתרחש ולמה שיקרה, כי בתוכנית השלבים של אש"ף השלב החמישי והמכריע, שאנחנו בערך עכשיו לידו, הוא השתלטות אש"ף על ירדן במסווה של בחירות דמוקרטיות, ואז לנקום בחוסין על מה שעשה בספטמבר 1970, ולנקום בו על מה שלפי תפיסתם בגד בהם כשב-1973 לא הצטרף לסאדאת ממצרים ולאסד מסוריה כשהם תקפו את ישראל במלחמת יום הכיפורים.

אני מסיים את דברי, אדוני היושב-ראש. אין שום ספק, שהמציאות הפוליטית שלנו קשורה – לא יהיה שום פתרון לאזור הזה, אם ירדן לא תהיה חלק מהעסקה. אם לא נבין שירדן היא המדינה הפלסטינית היחידה שיכולה להיות באזור, אנחנו במצב מסוכן. ולכן עם כל איחולי הבריאות, אנחנו צריכים להיות עירניים ולשים לב למה שמתרחש באזור שלנו. תודה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת אלון. חבר הכנסת שבח וייס – בבקשה, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, חברי חבר הכנסת בני אלון הוביל את הדין לכיוון פוליטי, וזה גם נכון. אנחנו עוסקים פה ברקמת יחסים חדשה בין שתי מדינות שרק לפני שנים אחדות חתמו ביניהן על הסכם שלום.

היתה לי אז זכות גדולה להיות יושב-ראש הכנסת, כאשר ההסכם הזה נחתם, ואני זוכר את הטיסה במטוסו של ראש הממשלה המנוח, יצחק רבין, לווינגטון, ואת המפגש המרגש בבית הלבן, ואחר כך את הסעודה המרגשת גם בבית הלבן, כמובן בהנחייתו של נשיא ארצות-הברית קלינטון, ובהשתתפות המלך חוסיין, המלכה, ראש הממשלה רבין, זיכרוננו לברכה, שמעון פרס, מוטה גור, זיכרוננו לברכה, וקבוצה נוספת של נציגים מיישראל. היתה אווירה מהממת והיתה התרגשות גדולה מאוד, והיו הנאום המפורסם גם של יצחק רבין וגם של המלך חוסיין בקונגרס האמריקני. מאוחר יותר – הטקס בערבה. ואחר כך פגישה בארמון הקיץ של המלך חוסיין בעקבה, שהיתה לי הזכות גם להשתתף בה, עם הנשיא קלינטון ושר החוץ וורן כריסטופר והנהגה הישראלית והמלך חוסיין – היתה אווירה של עשיית שלום.

אני יודע שהשלום הוא גם עניין פרקטי, ואנחנו אישרנו את החוזים בכנסת. השלום עם ירדן, לדעתי, הוא על בסיס הרבה יותר מוצק מהסכמי שלום אחרים שנחתמו כאן, והוא עמד בכמה מבחנים קשים מאוד בשנה-וחצי-שנתיים האחרונות, והוא חיוני לנו.

לכן, כל הסכם כזה מימושו הוא המשך של בניית אותה מערכת יחסים שיש בה שלום, שיש בה ביטחון, שיש בה הדדיות ואינטרסים הדדיים.

אינני חושב שהרעיון של חבר הכנסת בני אלון לגבי ירדן כמקום מקלט לערבים שיצאו מכאן בדרך זו או אחרת, הוא רעיון אפשרי. אני גם פוסל אותו מבחינה מוסרית, אבל הוא גם לא אפשרי מבחינה מדינית.

אנחנו נצטרך להסתגל למצב של קשרים הדוקים מאוד עם ירדן, אולי אפילו בעתיד הלא-רחוק איזו מסגרת כמו בנלוקס – ישראל-ירדן ומדינה פלסטינית ביניהן, איזה רעיון של "בנלוקס-יזיה" של האזור. זה יכול להיות רעיון מרתק לשלום באזור הזה.

אני מאחל למלך חוסיין החלמה, ואנחנו באמת מייחלים להחלמתו ולבריאות טובה. בשנים האחרונות הוא בוודאי ראוי לתפילה הזאת.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת חנן פורת יחתום את רשימת הדוברים. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מודה ומתוודה, שאני מבקש לנצל במה נכבדה זו לסימום של היום הגדוש והעמוס הזה, לא כדי לדבר על רבת-עמון אלא על ירושלים, ולא על רקמת היחסים עם ירדן, שאני רואה אותה באור חיובי, ואני סבור שחרף משקעי העבר וחרף לבטי ההווה צריך לתת לה את הצ'אנס. אבל אני מבקש לדבר על רקמות אחרות, רקמות חיות, שאך בנס לא נקרעו בלבה של ירושלים בשבוע הזה.

דובר כאן כבר קודם לכן על ההיבטים המדיניים והביטחוניים של אותה מכונית תופת שאך בנס לא גרמה לעשרות, אולי מעבר לזה, של יהודים שהיו יכולים להיות מוטלים מתים.

אני חושב, שבכנסת ישראל אנחנו צריכים לראות את לשונו של הכתוב, אדוני היושב-ראש – שומר פתאים ה', דלותי ולי יהושיע. זה פשוט, כך בחיתומו של היום הזה ושל השבוע הזה אנחנו צריכים לשאת ברכת הודיה, הודיה לריבון העולמים על חסדיו ורחמיו שלא כפי מידתנו.

על כן אני מבקש – אולי גם יאזין לדבר הזה שר התחבורה היקר שלנו – לקרוא כאן פסוקים מספר שאני חושב שיבטאו בצורה מדהימה, כי רק היום במקרה, באקראי – אין אקראי בעולם – נפלו פסוקים אלה לתוך פי, והם מבטאים את מה שהתרחש כאן היום, כפי שאמר אותם דוד המלך לפני אלפי שנים.

פרק ק"מ בתהילים: "למנצח מזמור לדוד. חלצני ה' מאדם רע מאיש חמסים תנצרני. אשר חשבו רעות בלב כל יום יגורו מלחמות. שגנו לשונם כמו נחש חמת עכשוב תחת שפתימו סלה. שמרני ה' מידי רשע מאיש חמסים תנצרני אשר חשבו לדחות פעמי. טמנו-גאים פח לי וחבלים פרשו רשת ליד מעגל מוקשים שתו לי סלה. אמרתי לה' אלי אתה האזינה ה' קול תחנוני. ה' אלוהים עוז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק. אל תתן ה' מאויי רשע זממו אל-תפק ירמו סלה. ראש מסיבי עמל שפתימו יכסומו. ימיטו עליהם גחלים באש יפלים במהמורות בל-יקומו. איש לשון בל-יכון בארץ איש-חמס רע יצודנו למדחפות. ידעתי כי יעשה ה' דין עני משפט אביונים. אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך". תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת פורת. אדוני השר יעלה ויבוא וישיב לנו, ומייד לאחר מכן נעבור להצבעה.

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להשיב לחבר הכנסת בני אלון. ראשית, דווקא נוכח עמידה אמיצה שאתה ואני דוגלים בה בנושא הפלסטיני, הרי אנחנו צריכים לאזן עד כמה שאפשר את המאבק הקשה שיש לנו עם מדינות אחרות בשלום, ולחזק אותו, לרבות שלום עם ירדן, שהוא, בסופו של דבר, מה שאנחנו טוענים: שלום תמורת שלום בסך הכול. זו תהיה הבשורה היום לירדן – אנחנו, כנסת ישראל, על-פי דעת בני אלון שחושב שכל אחד צריך לראות את עצמו כאילו כולם מצביעים

כמוהו – לא ממשיכים את הפרויקט שנועד להסכם השלום, אולי הפרויקט הראשון שנושא פירות – אני חושב שזוהי טעות, שמעידה רק על קיצוניות, שבסופו של דבר תביא הרס ולא בניין, כי היא מוכיחה שאין דרכנו כלל שלום, אם גם עם מי שעושים שלום אנחנו לא הולכים לשלום, מכל מיני נימוקים.

להיפך. הנה אנחנו הולכים עכשיו, בעקבות הצלחת הפיילוט הזה, לבנות 10 קילומטרים צפונית לאילת את המסוף, הטרמינל הגדול בעין-עברונה, שישרת גם את שדה התעופה בעקבה וגם את אילת. עצם הבנייה יביא תעסוקה, עצם השירות בו יביא תעסוקה, המרכז המסחרי שיקום בו בעתיד, ובסך הכול הפיילוט הזה – – –

בנימין אלון (מולדת):

— — —

שר התחבורה ש' יהלום:

אני מביא את המשך הפיילוט, אבל כל מי שיודע, יודע שהצלחת הפיילוט מביאה פיתוח לאילת ולסביבה, ולא להיפך.

לכן אנחנו אומרים, שבדיוק להיפך, גם מבחינה פנימית של תעסוקה ראוי הניסיון להימשך, ובסופו של דבר הוא יפתח את אילת וסביבתה.

מכל הסיבות האלה ועם מה שאמרתי בתחילת דברי, אני קורא לכנסת לקבל את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעבירה לוועדת הכלכלה. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני השר.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק. אפשר להצביע – מי בעד, מי נגד, מי נמנע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 5

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק יישום מזכר ההבנה בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית
ההאשמית (שימוש משותף בשדה התעופה עקבה) (הוראת שעה) (תיקון),

התשנ"ח-1998, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

אם כן, חמישה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק יישום מזכר ההבנה בין מדינת
ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית (שימוש משותף בשדה התעופה עקבה) (הוראת שעה)
(תיקון), התשנ"ח-1998, עברה בקריאה ראשונה ותועבר לוועדת הכלכלה של הכנסת. אני מודה
לכם.

חברי הכנסת, הנה תם יום גדוש בעבודה גדושה. מליאת הכנסת תשוב ותתכנס, אם ירצה השם, ביום
ב' הבא, ד' באב התשנ"ח, 27 ביולי 1998, בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:18.